

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK KÜLTÜR
ÖGELERİNİN AKTARIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM
ELEMANI GÖRÜŞLERİ İLE DERS KİTAPLARININ İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Betül KOPARAN

Antalya, 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK
KÜLTÜR ÖGELERİNİN AKTARIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE
ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ İLE DERS KİTAPLARININ
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Betül KOPARAN

Danışman

Prof. Dr. Mehmet CANBULAT

Antalya, 2019

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalarda gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlâki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

19 /07 /2019

Betül KOPARAN

T.C.

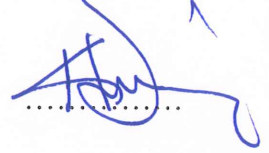
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Betül KOPARAN'ın bu çalışması 19.07.2019 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan : Doç. Dr. Kemalettin DENİZ
Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Üye : Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Mehmet CANBULAT
Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK KÜLTÜR ÖGELERİNİN AKTARIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ İLE DERS KİTAPLARININ İNCELENMESİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Çalışmanın her aşamasında beni yönlendiren, cesaretlendiren, benden desteğini hiç esirgemeyen, değerli fikir ve tecrübeleriyle bana her daim rehber olan ve kişiliği ile her zaman örnek alacağım kıymetli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Mehmet CANBULAT'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Üzerimde büyük emeği olan, akademik hayata girmemde önemli katkılar sağlayan, hayat tecrübesi ile bende hep farklı ufuklar açan, hayat görüşünü, bilgi birikimini benden hiçbir zaman esirgemeyen, en doğru şekilde yönlendiren, desteğini ve güvenini hep yanımda hissettiğim çok değerli hocam Sayın Doç. Dr. Bekir DİREKCI'ye gönülden teşekkürlerimi sunarım.

Çalışma boyunca tüm samimiyetiyle yanımda olan, her soruma içtenlikle cevap veren ve tezin şekillenmesindeki katkılarından dolayı saygıdeğer hocalarım Sayın Doç. Dr. Bayram BIÇAK, Doç. Dr. Ayşenur CANBULAT, Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt GÜLMEZ, Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT'a ve Arş. Gör. İpek Önal'a teşekkürü bir borç bilirim.

Tezin verilerini toplama aşamasındaki katkılarından ötürü başta Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi müdürü Sayın Doç. Dr. Ahmet Zeki GÜVEN olmak üzere görüşlerini benden esirgemeyen TÖMER'in öğretim elemanlarına ve dünyanın dört bir yanından gelip, kalbi Türkçeyle atan sevgili yabancı uyruklu öğrencilere yardımları için çok teşekkür ederim.

Her zaman bana güvenen, hep yanımda olan, desteklerini benden hiç esirgemeyen ve koşulsuz her daim varlıklarını hep en yakınımda hissettiğim; çok kıymetli babam Mehmet KOPARAN'a, annem Ziyet KOPARAN'a, kardeşlerim Hasan Mert KOPARAN ve Anıl Yiğit KOPARAN'a sevgi ve emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, sevgili dedeciğim Mustafa AYÇİÇEK o melek kanatların hâlâ benim üzerimde biliyorum. Küçük bir kız çocuğuyken kurduğum hayallere ortak olup, beni bu yolda hep yüreklendirdiğin için en kalbî duygularıyla, en çok sana teşekkür ederim. Bu çalışma diğer tüm çalışmalarımın olacağı gibi en başta senin anına...

Betül KOPARAN

Antalya, 2019

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK KÜLTÜR ÖGELERİNİN AKTARIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ İLE DERS KİTAPLARININ İNCELENMESİ

KOPARAN, Betül

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Bölümü

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Mehmet CANBULAT

Temmuz 2019, xv+ 207 sayfa

Günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, çeşitli ülkelerdeki insanların değişik ihtiyaç ya da sebeplerle Türkiye'ye gelmesi sonucunda birçok farklı kurumda yapılmakta ve bu kurumlarda öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sayısının her geçen gün arttığı bilinmektedir. Bu durum Türkçeyi, yabancıların öğrendikleri bir dil hâline getirirken aynı zamanda da Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin de önemini ortaya koymaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde doğru ve etkili bir dil öğretiminin gerçekleştirilebilmesi için aynı zamanda toplumun kültürünün de yansıtılabilmesi gerekli görülmektedir. Dil aracılığıyla kültür öğretiminin gerçekleşmesi, bireyin o yabancı dilin konuşulduğu ülkede olması durumunda daha da kolaylaşır. Bu doğrultuda araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasına göre desenlenmiştir. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak doküman analizi, odak grup görüşmesi ve bireysel görüşmeler ile veriler elde edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, kültür öğelerinin aktarımının öneminden yola çıkılarak ilk olarak Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde kullanılmakta olan yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan Türk kültürüne ait ögeler belirli ölçütlere göre incelenmiştir. Ders kitaplarında tespit edilen Türk kültür öğelerinden hareketle yine Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürü hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmanın bir diğer veri toplama aracı olarak ise yine Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde görevli olan öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilen bireysel yarı yapılandırılmış görüşmeler oluşturmaktadır. Bu çerçevede 32 yabancı uyruklu öğrenciyle odak grup görüşmesi, 11 yabancı uyruklu öğrenci ve

10 Üretim elemanı ile yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi, içerik analizi yoluyla yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda yabancı uyruklu ğrenciler Türk kültür ögelerini daha çok sosyal hayat, Türk arkadaşlar ve dizilerden öğrendiklerini bununla beraber ders kitaplarından ve ğretim elemanlarından da bu konuda yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca ders kitaplarında da Türk kültür ögelerinin yer aldığı fakat daha güncel ve yabancı uyruklu öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik kültür ögelerinin yer alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. TÖMER’de derslere girmekte olan ğretim elemanlarının görüşlerine bakıldığında ise ğretim elemanları; kültür aktarımının yabancı dil ğretiminde olması gereken, en temel unsurlardan biri olarak görmekle birlikte ders kitaplarını Türk kültür ögelerinin ğretimi açısından tam olarak yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı dil ğretimi, Yabancı dil olarak Türkçe ğretimi, dil ve kültür ilişkisi, kültürel etkileşim, kültür aktarımı.*

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE STUDENTS AND LECTURERS' VIEWS AND COURSE BOOKS ON THE TRANSFERENCE OF TURKISH CULTURAL ELEMENTS IN TURKISH LANGUAGE TEACHING

KOPARAN, Betül

Master's, Department of Turkish Education

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Mehmet CANBULAT

July 2019, xv+ 207 pages

Today, teaching Turkish as a foreign language is carried out in many different institutions as a result of people coming to Turkey due to different needs or reasons and it is known that the number of these foreign students increases day by day. This situation makes Turkish a language that foreigners learn and also shows the importance of teaching Turkish as a foreign language. In order to realize correct and effective language teaching in teaching Turkish as a foreign language, reflecting the culture of the society is also necessary. Therefore, the realization of cultural teaching becomes easier if the individual is in the country where the foreign language is spoken. In this context, the research was designed according to the case study, one of the qualitative research methods. Data were obtained through document analysis, focus group interview and individual interviews in accordance with qualitative research methodology. Considering the importance of transfer of cultural elements in teaching Turkish as a foreign language, the elements of Turkish culture in the Turkish textbook for foreigners used in Akdeniz University Turkish Teaching Application and Research Center were examined and evaluated according to certain criteria of the research. Based on the Turkish cultural elements identified in the textbooks, the opinions of foreign students studying at the Turkish Language Teaching Application and Research Center of Akdeniz University about Turkish culture were collected. As another data collection tool of the study, the individual semi-structured interviews were conducted with the lecturers who are working at Turkish Language Teaching Application and Research Center of Akdeniz University. In this context, focus group interviews with 32 foreign students, individual interviews with 11 foreign students and 10 lecturers were conducted through semi-structured interview forms. The collected data analyzed through content analysis. As a result of the research, foreign students stated that they learned Turkish cultural elements mostly from “social life, Turkish

friends and soap operas”. Besides these, they could also benefit from “textbooks and lecturers”. In addition, it is concluded that there are Turkish cultural elements in the textbooks, but cultural elements should be included for students' interests and needs and they should be more up to date elements. In line with the opinions of the lecturers in TÖMER, the lecturers; stated that they did not find the textbooks fully sufficient in terms of Turkish cultural elements, although they considered cultural transfer as one of the most fundamental elements that should be in foreign language teaching.

Keywords: *Foreign language teaching, Turkish teaching as a foreign language, language and culture relationship, cultural interaction, culture transfer.*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xv

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.2.1. Alt Problemler	5
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	9

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Dil	11
2.2. Kültür	13
2.3. Dil ve Kültür İlişkisi	16
2.4. Türk Kültürünün Özellikleri	19

2.5. Yabancı Dil Öğretimi Tarihçesi	22
2.6. Tarihi Süreçte Yabancılara Türkçe Öğretimi	23
2.7. Yabancılara Türkçe Öğretim Merkezleri	26
2.8. Yabancılara Türkçe Öğretimi ve Kültür Aktarımı	27
2.9. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi	29
2.10. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	32
2.11. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	37

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	40
3.2. Araştırmanın Deseni.....	41
3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu	44
3.4. Veri Toplama Araçları.....	50
3.3.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Türk Kültür Ögeleri Bakımından İncelenmesi	50
3.3.2. Öğretim Elemanı Görüşme Formu	51
3.3.3. Öğrenci Odak Grup Görüşme Formu	51
3.3.4. Öğrenci Bireysel Görüşme Formu	53
3.5. Veri Toplama Süreci	54
3.6. Veri Analizi	55
3.7. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	56

3.8. Araştırmacının Rolü	59
--------------------------------	----

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Odak Grup Görüşmesi Yapılan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Bulgular	60
--	----

4.1.1.Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular	60
---	----

4.1.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular	62
---	----

4.1.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular	65
--	----

4.1.4. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular	67
--	----

4.1.5. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular.....	71
--	----

4.1.6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular.....	73
--	----

4.1.7. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	76
---	----

4.1.8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular.....	79
--	----

4.1.9. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Öğelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular.....	82
---	----

4.1.10. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Öğelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular.....	85
--	----

4.2. Bireysel Görüşmeler ile Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Bulgular	86
4.2.1. Bireysel Görüşme ile Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular	86
4.2.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular	88
4.2.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular	90
4.2.4. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	93
4.2.5. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	95
4.2.6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	98
4.2.7. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	99
4.2.8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Öğelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	101
4.2.9. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Öğelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular	103
4.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Yönelik Bulgular	104
4.3.1. Kültür Aktarımı Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular	104
4.3.2. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Kullanılan Bilgi Kaynaklarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular	107

4.3.3. Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular	110
4.3.4. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Kullanılan Strateji, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular	114
4.3.5. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Dil ve Kültür Öğelerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular	117
4.3.6. Yabancı uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüne Uyum Sağlama Süreci Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular	119
4.3.7. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Önerilerine Yönelik Bulgular.....	122
4.4. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Öğrenim Setinde Bulunan Türk Kültür Öğelerine Yönelik Bulgular	124
4.4.1. A1 ve A2 Seviyesindeki Kitaplara Dair Bulgular.....	124
4.4.2. B1 ve B2 Seviyesindeki Kitaplara Dair Bulgular	125
4.4.3. C1+ Seviyesindeki Kitaba Dair Bulgular	126

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	127
5.1.1. Odak Grup Görüşmesi Yapılan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar	127
5.1.2. Bireysel Görüşmeler ile Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar	129
5.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin TÖMER’de Ders Vermekte Olan Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar	131

5.1.4. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Öğrenim Setinde Bulunan Türk Kültür Ögelerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar	133
5.2. Öneriler.....	134
KAYNAKÇA	136
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	153
EKLER.....	153
Ek- 1. Etik Kurul Onayı	154
Ek- 2. Tömer İzin Yazısı	155
Ek- 3. Öğrenciler İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	156
Ek- 4. Öğretim Görevlileri İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	160
Ek- 5. Kişisel Bilgi Formu	162
Ek- 6. Araştırma Onam Formu.....	164
Ek- 7. Avrupa Konseyi (2013) Tarafından Hazırlanan ve Ders Kitaplarının İncelenmesinde Kullanılan Yabancı Dile Ait Sosyal ve Kültürel Bilgilerin Verilmesine Dair Ölçütler..	165
Ek- 8. İncelenen Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Ögelerinden Bazıları.....	168
Ek- 9. İncelenen Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Ögelerinden Örnekler	197
ÖZGEÇMİŞ.....	205
İNTİHAL RAPORU	207

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Çalışma Grubunu Oluşturan Odak Grup Görüşmesi Yapılan Öğrenciler Hakkında Demografik Bilgiler	36
Tablo 3.2. Çalışma Grubunu Oluşturan Bireysel Görüşme Yapılan Öğrenciler Hakkında Demografik Bilgiler	37
Tablo 3.3. Çalışma Grubunu Oluşturan Bireysel Görüşme Yapılan Öğretim Elemanları Hakkındaki Demografik Bilgiler	37
Tablo 3.4. Veri Toplama Sürecine Yönelik Çalışma Takvimi Özellikleri	49
Tablo 4.1.1. Yabancı Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşleri	53
Tablo 4.1.3. Yabancı Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Görüşleri	55
Tablo 4.1.4. Yabancı Öğrencilerin Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşleri	57
Tablo 4.1.5. Yabancı Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri	60
Tablo 4.1.6. Yabancı Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri İlişkin Görüşleri	62

Tablo 4.1.7. Yabancı Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri	64
Tablo 4.1.8. Yabancı Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşleri	68
Tablo 4.1.9. . Yabancı Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri	70
Tablo 4.1.10. Yabancı Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri	72
Tablo 4.2.1. Bireysel Görüşme ile Yabancı Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşleri	75
Tablo 4.2.2. Yabancı Öğrencilerin Türkiye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşleri	76
Tablo 4.2.3. Yabancı Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Görüşleri	78
Tablo 4.2.4. Yabancı Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri	81
Tablo 4.2.5. Yabancı Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri İlişkin Görüşleri	83
Tablo 4.2.6. Yabancı Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri	85
Tablo 4.2.7. Yabancı Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşleri	87
Tablo 4.2.8. Yabancı Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri	89
Tablo 4.2.9. Yabancı Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri	91
Tablo 4.3.1. Kültür Aktarımı Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşleri	92
Tablo 4.3.2. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Kullanılan Bilgi Kaynaklarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	95
Tablo 4.3.3. Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşleri	98

Tablo 4.3.4. Türk Kültür Ögelerinin Aktarımında Kullanılan Strateji, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	101
Tablo 4.3.5. Türk Kültür Ögelerinin Aktarımında Dil ve Kültür Ögelerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	104
Tablo 4.3.6. Yabancı Öğrencilerin Türk Kültürüne Uyum Sağlama Süreci Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşleri	106
Tablo 4.3.7. Türk Kültür Ögelerinin Aktarımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Önerileri .	109
Tablo 4.4.1. İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 Seviyesi Kitaplarındaki Türk Kültür Ögeleri	111
Tablo 4.4.2. İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı B1 ve B2 Seviyesi Kitaplarındaki Türk Kültür Ögeleri.....	112
Tablo 4.4.3. İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı C1+ Seviyesi Kitabındaki Türk Kültür Ögeleri	113

KISALTMALAR LİSTESİ

A1: Temel Dil Kullanımı

A2: Temel Dil Kullanımı

Akt: Aktaran

AOÇ: Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni (TELC ve MEB Çevirisi)

B1: Bağımsız Dil Kullanımı

B2: Bağımsız Dil Kullanımı

bkz.: Bakınız

CA: California

C1: Yetkin Dil Kullanımı

CEF: Dil Düzeyi Göstergeleri (Common European Framework)

CEFR: Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni (Common European Framework of Reference for Languages)

Çev.: Çeviren

DİLMER: Dil Eğitimi ve Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

Ed.: Editör

f: Frekans

K: Kappa

Ö1: Bireysel Görüşme Yapılan Öğrenciler

O: Odak Grup Görüşmesi Yapılan Öğrenciler

ÖE: Öğretim Elemanı

TDK: Türk Dil Kurumu

TÖMER: Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

TİKA: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

SDÜ: Süleyman Demirel Üniversitesi

USA: United States of America (Amerika birleşik devletleri)

vb: ve benzeri

YÖK: Yükseköğretim Kurumu

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

YTÖ: Yabancılara Türkçe Öğretimi

%: Yüzde

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde; problem durumuna, araştırma sorularına, amacına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve araştırmada sıkça kullanılan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Dil, insanlar arasındaki iletişiminin en temel kaynağını oluşturmaktadır. Bireyler arasındaki duyguları, düşünceleri ve bilgi birikimlerini aktarma işlevinin yanı sıra dilin konuşurları arasında o dilin kültürünü, gelenek ve göreneklerini, milli duyuş ve düşüncelerini taşıma işlevi de vardır. Dolayısıyla dil, tek boyutla sınırlandırılmayan çok boyutlu bir olgudur.

Türkiye'nin zaman içinde hem dünyada hem de bulunduğu coğrafi konum içinde göstermiş olduğu etkin rol, sosyal ve politik gelişmeler ile sahip olduğu konum itibarıyla cazip ve önemli bir yatırım alanı olarak görülmesi ile Türkçe öğrenimine gün geçtikçe artarak ilerleyen bir ilginin varlığından söz edilebilir (Kurt, Direkci ve Caner, 2018).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi günümüzde, çeşitli ülkelerdeki insanların değişik ihtiyaç ya da sebeplerle ülkemize gelmesi sonucunda birçok farklı kurumda yapılmakta ve ülkemize gelen bu yabancı uyruklu öğrencilerin sayısının her geçen gün arttığı görülmektedir. Bu durum Türkçeyi, yabancıların öğrendikleri bir dil haline getirirken aynı zamanda da Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini ortaya koymaktadır. Böylesine önemli bir alan olan yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken birçok unsur bulunmaktadır. Bu unsurlardan belki de en önemlilerinden biri dil öğretiminde doğru ve etkili bir kültür öğretiminin gerçekleştirilmesidir. Çünkü tam anlamıyla bir dil öğretiminin gerçekleşmesi için dilin konuşulduğu milletin kültürünün aktarılabilmesi de gerekir. Dil aracılığıyla kültür öğretiminin gerçekleşmesi, bireyin o yabancı dilin konuşulduğu ülkede olması durumunda daha da kolaylaşır.

Kültür, toplumu oluşturan kişileri bir arada tutan, birbirine bağlayan dil ve haberleşme süreçlerini, sanatlarını, inançlarını, törelerini, hukuk ve yönetim kurumlarını, üretim ve

tüketim düzenlerini içine alır (Güvenç, 2002: 14-15). Abacıoğlu (2002: 5) kültürün bir aynası olarak da dili görmüştür.

Dil göstergeler dizgesi olarak tanımlanabilir. Fakat bununla beraber bir kültür ögesi olarak da yer alır. Bu dil ve kültürün birbiriyle olan ayrılmaz yakınlığından dolayı dil öğrenimi ve öğretiminde kültür ögesini hiçbir zaman göz ardı etmemek gerekmektedir. Dildeki dizgeler içerisinde yer alan her göstergenin dış dünyada işaret ettiği bir gönderme alanı, bir dış dünya gerçekliği vardır. İşte bu göstergelerin dış dünyada işaret ettikleri gönderme alanı da dilin kültürle ilgili olan kısmıdır. Göstergelerin anlamları da böylece ortaya çıkmaktadır. Göstergelerin edindikleri bu anlamla beraber de kültür ögesi oluşmakta ve tamamlanmaktadır (Asutay, 2003: 27). Dolayısıyla dilin şekilsel yapısının içindeki anlamsal yapıyı oluşturan öge kültür olarak tanımlanabilir.

Bir kişinin ana dili becerisi geliştikçe, ait olduğu milletin kültürüne hâkimiyeti de artmaktadır. Bu nedenle dil öğretimini, aynı zamanda bir kültür öğretimi olarak da adlandırılabilir. Dildeki her türlü yapı ile anlam arasındaki ilişkinin kültürel bir boyutu vardır (Arslan, 2008).

Dil öğretiminde dil ve kültürün birbiriyle olan yakından ilişkisi açık bir şekilde göze çarpmaktadır. Bu iki unsur birbirini sıkı sıkıya destekleyen, geliştiren öğelerdir. Öyle ki yabancı dil öğrenmek için başka bir ülkeye gelen kişilerin ilk önce o ülkenin kültürüyle karşılaştığı söylenebilir. Her kültürün, ait olduğu topluma dair özelliklerini yansıtan, kendi kimliğini kazandırmasına vesile olan kendine özgü bir dilinin olduğu görülmektedir. Bu dil, içinde bulunduğu kültürün diğer toplumların özelliklerinden bütün farklılıklarını 'ötekilerden olan farkını' ve tarihsel toplumsal tüm birikimlerini içinde barındırır (Asutay, 2007). Bundan dolayı denilebilir ki; dil öğrenmek, o kültürü tanımakla başlar, devam eder ve gelişir. İşte bu dil ve kültürün ayrılmaz sıkı bağından ötürü yabancı dil öğretiminde kültür öğretimi ve yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenmeye çalıştıkları dilin kültürü hakkında bilgi sahibi olmaları önemli bir unsur olarak yer almaktadır.

Milleti millet yapan en temel unsurlar, o millete ait dil ve kültür öğeleridir. Milletin geçmişini, varlığını, geleceğini, birlik ve beraberliğini koruyup, ileriki nesillere aktarabilmesi için o milleti oluşturan kültürel zenginliklerin geleceğe aktarımının yapılması gerekir. Bu kültürel aktarımı sağlayan en önemli unsur ise o milletin ana dilidir. Kültürel unsurlar eğitim-öğretim yoluyla, ana dillerin taşıyıcı etkisiyle kuşaktan kuşağa aktarılabilir. Yabancılara Türkçe Öğretiminde de ana dili ve kültür öğretimi milletin varlığının tanınması için oldukça önemlidir.

Kültürel farkındalık oluşturmak dili öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bada (2000) yaptığı araştırma kapsamında 1997-1998 güz döneminde Çukurova Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü öğrencilerine kültürel bilinçlenme aşamasını hızlandırmayı amaçlayan bir ders vermiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin hedef dilde okuma ve konuşma becerilerinde önemli derecede gelişme kaydettiği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin kendi kültürleri ile öğrendikleri dilin kültürleri arasında ilişki kurabildikleri saptanmıştır.

“Bireyin bir toplumun kültürel değerleri ya da toplumsal özellikleri açısından bilinçlendirilmesi, onun bu değerlere ve özelliklere sorgusuzca sarılması anlamına gelmez. Aksine, bunlar, kişiliği, dar kalıplı çerçevesinden çıkarıp onun daha evrensel bir yapı kazanmasını sağlar.” (Bada, 2000: 100)

Toplumdaki gelişmelerin ve değişmelerin dile hemen yansması dilin toplumla olan ilişkisini ortaya koymaktadır (Aksan, 2009). Barın (2004: 19) bir milletin kendi dilleri vasıtasıyla anlaşma sağlayamaması durumunda o millete ait kültürel varlığa değinmenin, söz etmenin de imkânsız olduğunu belirtir.

Bugün küreselleşmenin etkisiyle ülkeler arasında iletişim ihtiyacı gün geçtikçe artmakta bireylerin uluslararası arenada bilgi alışverişi yapması beklenmektedir. Ülkelerin siyasi, ekonomi, ticari, bilimsel ve kültürel birçok alanda işbirliği içine girerek bilgi akışının sağlanması önemli bir ihtiyaç halini almıştır. Bu durum artarak da devam etmektedir. Buna paralel olarak dünya üzerindeki ülkelerin birbirleriyle ilişkilerinin gelişmesiyle birlikte gün geçtikçe bireyler için yabancı dil öğrenme ihtiyacı artmaktadır. Hatta bu durum ihtiyaçtan öte bir zorunluluk haline gelmektedir.

Gerek tarihi derinliği gerekse coğrafi konumu itibarıyla Türkiye, dünyada cazibe merkezi konumundadır. Buna ek olarak Türkiye'nin, günümüzde sosyal, ekonomik ve kültürel alanlar gibi daha birçok yönden gösterdiği değişim ve gelişim dikkat çekicidir. Dolayısıyla yabancı dil öğretimi açısından Türkçe öğrenimine olan istek gün geçtikçe hızlı bir şekilde artmaktadır.

Türkçe, çeşitli ülkelerdeki insanlar tarafından birçok farklı sebeple öğrenilmekte ve bu Türkçe öğrenmekte olan kişi sayısının geçen her gün çoğaldığı gözlemlenmektedir. Türkçeyi öğrenmekte olan kişilerin günden güne artmasıyla, Türkçe hem yurt içinde hem yurt dışında yabancı uyruklu bireylerin öğrendikleri bir dil haline gelmektedir. Bu durum günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılmasının önemini ve gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Yabancılara Türkçenin öğretimi bugün dünyadaki değişimleri ve gelişmeleri

takip ederek, üniversitelerin ve ilgili kurum-kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Bu alanda çalışan araştırmacılar tarafından bu konu bilimsel-akademik seviyede ele alınıp araştırılmakta; konuyla ilgili tezler, makaleler, kitaplar, bildiriler hazırlanmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapılan çalışmalara bakıldığında, YTO'de kullanılan yaklaşım ve yöntemlerin hangileri olduğu, hangi yöntemlerin kullanılması gerektiği ve yöntemlerin faydaları ve zararları şeklinde çalışmalar olduğu görülmektedir (Tezcan, 1990; Hengirmen, 1993; Tosun, 2005; İşcan, 2011; Yaylı & Yaylı, 2011; Gün & Sever, 2015; Harputoğlu, 2015; Çağlayan Dilber, 2018). Yabancılar Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan araştırmaların genelinde ise, yabancı uyruklu öğrencilerin dili öğrenirken farklı aşamalarında yaşadıkları sorunlara yönelik çalışmalar olduğu gözlemlenmiştir (Karababa, 2009; Demirel, 2011; Okatan, 2012; Şahin, 2018).

Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında, Türkiye'de yabancılar Türkçe öğreten öğretim elemanlarının YTO ile ilgili eğitimlerinin genel olarak yetersiz olduğu ve öğretim elemanlarının süreç içinde meslekî deneyimleriyle konu hakkında derinleştikleri ifade edilebilir (Karababa, 2009; Kuşçu, 2013; Mete & Gürsoy, 2013).

YÖK-TEZ veri tabanında “yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı, kültür aktarımı ve kültürel etkileşim” anahtar kelimeleriyle yapılan taramada 2010-2019 yılları arasında yapılan çalışmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan kültür öğelerinin incelenmesine yönelik birçok çalışmanın olduğunu ancak kültür aktarımının; YTO'de kullanılan ders kitapları, öğretim elemanları ve yabancı uyruklu öğrenciler bağlamında ele alınmasına dair çalışma olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaya literatürdeki bu eksikliğin giderilmesi için gerek duyulmuştur.

Türkler tarih boyunca birçok medeniyetle ve dolayısıyla kültürlerle iletişim içinde bulunmuş, diğer toplumları kültürüyle etkilemiş ve onların kültürlerinden etkilenmiştir. Geçmişten günümüze kuramsal olarak yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi alanında yapılan çalışmalara baktığımızda, bu alanda yapılan araştırmaların gün geçtikçe arttığı görülse de alanın daha yeni bir çalışma sahası olduğu ifade edilebilir. Bu durum göz önüne alınarak, bu çalışma alana katkı sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Bu çalışmada amaç, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Setinde yer alan okuma metinlerindeki kültürel öğeleri belirli ölçütler çerçevesinde incelenmesi, ortaya çıkarılması ve değerlendirilmesidir. Bu çerçevede kültür ve dil ilişkisi, yabancı dil öğretiminde kültürün önemi, yabancı dil

derslerinde kültürün öğrenciler tarafından nasıl algılandığını ortaya çıkarmak amacıyla alan yazın taraması yapılarak görüşme sorularıyla öğrencilerin görüşleri de ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Her kültürün, ait olduğu topluma dair özelliklerini yansıtan, kendi kimliğini kazandırmasına vesile olan kendine özgü bir dili vardır denilebilir. Bu dil, içinde bulunduğu kültürün diğer toplumların özelliklerinden bütün farklılıklarını, ‘ötekilerden olan farkını’ ve tarihsel toplumsal tüm birikimlerini içinde barındırır. Bundan dolayı denilebilir ki; dil öğrenmek, o kültürü tanımakla başlar, devam eder ve gelişir (Asutay, 2007: 10).

Sosyal bir varlık olan insan diğer insanlarla iletişim kurma ihtiyacı hisseder. Hislerini ve fikirlerini ifade ederken de dili kullanır. Dil, insanın düşündüklerini yansıttığı bir aynaya benzer. Fikirler ve hisler sözcükler yardımıyla açığa çıkar. Kişi duygu ve düşüncelerini ifade ederken uygun kelimeler kullanmak durumundadır. İnsanın karşı tarafla iletişim kurarken seçeceği kelimeler iletişimin verimliliğini artırır veya azaltır. Çok kelime bilmek ve kendini ifade ederken bunları yerinde kullanmak iletişimin niteliğini arttıracaktır.

Çalışmada yabancı dil öğretiminde, bu kültür öğretiminin öneminden yola çıkılarak ilk olarak Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında Türk kültürüne ait öğeler belirli ölçütlere göre incelenmiştir. Bu yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında bulgularan Türk kültür öğelerinden hareketle yine Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde görev yapmakta olan öğretim görevlilerinin ve öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürü hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Problemleri

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımı nasıl gerçekleşmektedir?

Bu problem cümlesinden hareketle, araştırmanın alt problemleri şu şekildedir:

1.2.1. Alt Problemler

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, Türk kültür öğelerinin aktarımı hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, kültür hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.2. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, öğretim süreci öncesinde Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.3. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğelerinin aktarımı konusundaki görüşleri nelerdir?

1.4. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, öğretim süreci boyunca Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.5. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, Türkiye'ye geldikten sonra Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.6. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, Türk kültürüyle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak istedikleri Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.7. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, Türkiye'ye gelme nedenleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.8. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, beğendikleri Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.9. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, beğenmedikleri Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

2.1. Kültür aktarımına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

2.2. Türk kültür öğelerinin aktarımında kullanılan bilgi kaynaklarına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

2.3. Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

2.4. Türk kültür öğelerinin aktarımında kullanılan strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

2.5. Türk kültür öğelerinin aktarımında dil ve kültür ilişkisi hakkındaki öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

2.6. Yabancı öğrencilerin Türk kültürüne uyum sağlama sürecine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

2.7. Türk kültür öğelerinin aktarımına yönelik önerilere ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, kültürel öğeler nasıl yer almaktadır?

3.1.Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, dil düzeylerine göre hangi kültürel öğelere yer verilmektedir?

3.1.1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, Türk kültür öğelerinin günlük yaşama yer verme durumları nasıldır?

3.1.2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, Türk kültür öğelerinin yaşam koşullarına yer verme durumları nasıldır?

3.1.3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, Türk kültür öğelerinin kişiler arası ilişkilere yer verme durumları nasıldır?

3.1.4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, Türk kültür öğelerinin değerlere, inançlara ve tutumlara yer verme durumları nasıldır?

3.1.5. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, Türk kültür öğelerinin beden diline yer verme durumları nasıldır?

3.1.6. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, Türk kültür öğelerinin sosyal geleneklere yer verme durumları nasıldır?

3.1.7. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında, Türk kültür öğelerinin geleneksel davranışlara yer verme durumları nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz dünyasında bilimsel olayları takip edebilmenin, çağı yakalayabilmenin en önemli yollarından biri dildir. Dilin her yönüne özellikle de dil öğretimine gereken önemi göstermek ve bu çabayı artırmak gerekir. Dil öğretimi tüm yönleriyle ve belirli ilkeler temel alınarak yapılmalıdır. Özellikle Türkçe ve Türk kültürünün dünyaya tanıtılması ve yaygınlaştırılması açısından yabancılara Türkçe öğretimi son derece dikkate alınması gereken önemli bir iştir (Güzel ve Barın, 2013: 227).

Dünden bugüne değişen, gelişen çağımızda zamanın hızına daha kolay ayak uydurabilmek amacıyla her bireyin yabancı bir ya da birkaç dili bilmesi beklenmektedir. Bu yabancı dil eğitimi ve öğretimi gerekliliği dünya üzerinde en çok konuşulan diller arasında bulunan Türkçe için de geçerlidir. Türkçe öğrenmek isteyen yabancı uyruklu kişilerin sayısının da günden güne arttığı söylenebilir. Nitekim yabancılar için Türkçe öğretimi de artık ihtiyaçtan öte bir mecburiyet halini almıştır (Kana, Boylu, Başar, 2016: 1129). Yabancı

bir dili öğrenmeye çalışmak aynı zamanda o kültürün öğelerini de anlamak, öğrenmek istemek ve bunun için çabalamak şeklinde düşünülebilir (Göçer, 2015: 23). Bu yüzden yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı da önemli bir unsur olarak göze çarpmaktadır.

Özdemir (2013), kültür öğelerini bilmeyen bir öğrencinin, dilin kinayeli, mecazlı ve sanatlı yapısını da bilemeyeceğini, anlayamayacağını ifade etmiştir. Barın (2004) da aynı şekilde günlük yaşantıdan, insanlar arasındaki gündelik ilişkilerden kopuk olan bir dil öğretiminin eksik olacağını hatta ne dili ne de kültürü tam olarak aktaramayacağını belirtmiştir.

Program, öğretim, yönetim ya da değerlendirme olsa da olmasa da eğitim için yapılan tüm şeylerin kalbinde kültür yer almaktadır (Gay, 2014: 9) Şüphesiz ki eğitim; sosyo-kültürel bir süreçtir. Bir bireyin eğitim yaşamının anlaşılması için kültürün rolünün de titiz bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir (Pai, Adler ve Shadiow, 2016).

İyi kurgulanmış eğitim sistemi için ilk olarak toplumun gereksinim duyduğu iyi yetişmiş kişiler gereklidir (Kutluca- Canbulat ve Canbulat, 2012). İyi yapılandırılmış eğitimin her zaman etkileşim içinde olduğu temel üç ana öge bulunmaktadır. Bu temel üç ana öge program, öğrenci ve öğretmenden oluşmaktadır (Genç, 2007: 127). Yabancılara Türkçe öğretiminde kendi kültürünü bilen, kültürünün özelliklerine hâkim olan ve bunu ders sürecinde doğru ve etkili bir biçimde aktarabilen öğretmenler, öğrenmeyi kalıcı bir hale getirecek ve dersin etkili ve renkli bir şekilde geçmesine imkân sağlayacaktır (Saygılı ve Kana, 2018: 1044). Bu çalışma da yabancılara Türkçe öğretiminde görev yapmakta olan öğretim elemanları, yabancı uyruklu öğrenciler ve ders kitaplarının Türk kültür öğelerinin aktarımındaki yerleri ve durumları resmedilmeye çalışılacaktır.

1.4. Varsayımlar

Araştırma ile ilgili temel varsayımlar şunlardır:

- Çalışmanın veri toplama araçlarından birini İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğrenim Seti ders kitaplarında yer alan metinlerdeki Türk kültür öğeleri oluşturmaktadır. İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitaplarının dil düzeylerine (A1, A2, B1, B2 ve C1+) göre kültürel öğeler

incelendiğinde farklılıklar olduğu görülecektir. Ders kitaplarında dil düzeyi artıkça kültürel öğelerin daha çok yer alacağı düşünülmektedir.

- Veri toplama araçlarına verilen cevapların doğru ve samimi olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın kapsam ve sınırlılıkları şu şekildedir:

- Bu araştırmada, Avrupa birliği dil ölçütü temel alınarak; B2 (yabancı dil orta öğrenme seviyesi ikinci basamağı) ve C1 (yabancı dil yüksek öğrenme seviyesi birinci basamağı) olmak üzere 2 kurda öğrenim gören öğrencilerle, belirli örneklem yöntemleri (seçkisiz) ile,
 - Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde ve Akdeniz Üniversitesi TÖMER’de kullanılmakta olan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti A1, A2, B1, B2 ve C1+ ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri ile,
 - İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi okutmanları tarafından hazırlanıp, 2017 yılında yayımlanan İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Seti ders kitaplarının yirminci baskısı ile,
 - Akdeniz Üniversitesi’nde Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmekte olan TÖMER öğretim elemanları için oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile,
 - Akdeniz Üniversitesi’nde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen TÖMER öğrencileri ve
 - Veri toplama aracı olarak, Akdeniz Üniversitesi TÖMER’de yabancılar Türkçe öğretimi dersi almakta olan öğrenciler ve görev yapmakta olan öğretim elemanları üzerinde uygulanmak üzere oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme sorularının değerlendirmesi ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Dil: Korkmaz (1992: 43) dili “İnsanlar arasında karşılıklı haberleşme aracı olarak kullanılan; duygu, düşünce ve isteklerin ses, şekil ve anlam bakımından her toplumun kendi değer yargılarına göre şekillenmiş ortak kurallarının yardımı ile başkalarına aktarılmasını

sağlayan, seslerden örülü çok yönlü ve gelişmiş bir sistem” olarak tanımlar. Dil en temel anlamıyla insanların anlaşmasını, birbiriyle iletişim içinde olmasını sağlayan ortak işaretlerden oluşmuş doğal bir anlaşma aracıdır (Kayasandık, Direkci, Yavuz ve Karasoy, 2017).

Kültür: Dünya Kültür Politikaları Konferansı Sonuç Bildirgesi’nde ifade edilmiş şekline göre kültürün tanımı “kültür, bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütün ve sadece bilim ve edebiyatı değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargılarını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgu” biçiminde yer almaktadır (UNESCO, 1982: 41). Kafesoğlu (2018: 16), kültürün belli bir millete özgü, belirli sosyal davranış biçimleri ve teknik kurumlar olarak tanımlamaktadır. Uygur (1996: 18) insanı bir kültür varlığı olarak tanımlamıştır ve insanın hayvandan ayıran şeyin kültürlülük olduğunu belirtmiştir.

Ana dili: Başlangıçta anne ve babadan, daha sonrada yakın çevreden öğrenilir. Ana dili insanın bilinçaltına inen ve bireyin bir toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir (Aksan, 1975: 427). Gramer Terimleri Sözlüğünde Korkmaz (1992:8): “İnsanın doğup büyüdüğü aile ve bağlı bulunduğu toplum çevresinden edindiği, kendisiyle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil” biçiminde tanımlamaktadır. Açıklamalı Dil Bilim Terimleri Sözlüğünde Vardar (1988: 20):” Kişinin ailede ve içinde büyüdüğü toplumda edindiği ilk dildir.”, Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğünde Topaloğlu (1989: 24): “Kişinin önce annesinden ve diğer aile fertlerinden, sonra içinde bulunduğu sosyal çevreden edindiği, kendisiyle toplum arasındaki iletişimi sağlayan dil” olarak ifade eder.

Yabancı dil: Ana dili dışında bireyin sonradan öğrendiği dildir (Richards ve Schmidt, 2002: 206).

Yabancı dil öğretimi: Bireyin ana dilinin dışında farklı bir dili öğrenmesi, bu öğrenilen dil aracılığıyla yeni bir kültürlerle de aynı zamanda iç içe olması olarak ifade edilmiştir (Barın, 2004: 20).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Türk milleti dışında başka bir millette mensup, ana dili Türkçe dışında farklı bir dil, Türkçe ve Türk kültürü hakkında çok fazla bilgisi olmayan bireylere verilen öğretim sürecini kapsamaktadır (Şen, 2019: 2).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Dil

Dilin tanımı ve işlevi hakkında literatür incelendiğinde pek çok bilimsel tanım yer almaktadır. Dili yalnızca bir tanımla tam anlamıyla ifade etmek pek mümkün değildir. En basit biçimiyle dilin insanların anlaşmasını sağlayan doğal bir iletişim aracı olduğu söylenebilir. Roucek (1968), de aynı şekilde dili, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan bir araç olarak ifade etmiştir. Dil, kişiler arasında iletişimi sağlayan, kendine ait kuralları bulunan ve zaman içinde bu kuralların etrafında gelişip, değişen doğal bir araç, seslerden örülmüş toplumsal bir sistemdir (Ergin, 1982). Kültür, toplumların dilinde kendine bir yer edinir, dili etkiler ve etkilenir. Kültür, dil aracılığıyla geçmişten geleceğe varlığını taşır.

Toplumun toplum yapan en temel öğelerden biri hiç şüphesiz ki dildir. Dil toplumu birleştiren adeta bir çimento, yapıştırıcı gibidir. Öyle ki dili bizimle aynı olanı bizden, olmayanı ise yabancı sayarız. Bu durum sadece Türkçede değil, diğer farklı dillerde de aynı şekildedir. Dolayısıyla denilebilir ki, dil demek toplum demek, toplum demek dil demektir. İşte dil ve dili oluşturan toplum arasında böylesine sıkı bir ilişki vardır. Dil ile bireyler, gruplar, kurumlar ve hatta nesiller arasındaki iletişim sağlanır. Dille bu iletişim kurulur, sürdürülür, geliştirilir ve hatta bazen de bozulabilir (Güvenç, 1978: 15).

Dil, Türkçe Sözlükte “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban” biçiminde tanımlanır (TDK, 2019).

Wossler (1960) dili “kültürün aynası” olarak betimler.

Dilaçar’a (1968) göre dil, toplumsal bir sistem olarak kişiler arasında anlaşmayı sağlar.

Langacker (1972) ise dili, ses dizgeleri ve anlamlar arasında bir örüntü sağlayan ilkeler bütünü olarak tanımlar.

Aksan (2009) ve Güvenç (1974) dili, kültürel içeriği barındıran bir sözlük veya ansiklopedi olarak açıklarlar.

Korkmaz (2003), dili insanların duygu, düşünce arzu ve isteklerini ses, şekil ve anlam gibi dil örüntülerini ve ortak kuralları gözeterek, her toplumun kendi değer yargılarına göre oluşturulmuş ve zamanla biçimlenmiş, seslerden oluşan çok yönlü ve gelişmiş bir haberleşme aracı olarak tanımlamaktadır.

Aksan (2009: 55) dili “düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü ve çok gelişmiş bir dizge” biçiminde ifade eder.

“Dil olmadan ortak bir yaşam, ortak bir yaşam olmadan da dil düşünülemez “ (Selen, 1989: 1).

“İnsan demek, dil demektir ama dil demek de birçok bakımdan toplum demektir” (Vardar, 2001: 15).

Dil, kavramların ifade edilmesine yarayan bir göstergeler dizgesidir (Saussure, 1998: 45). Martinet (1998: 28) dili, “insan deneyiminin, topluluktan topluluğa değişen biçimlerde, anlamsal bir içerikle sessel bir anlatım kapsayan birimlere, başka bir deyişle anlam birimlere ayrıştırılmasını sağlayan bir bildirişim aracı” biçiminde belirtir. Benzer şekilde dil, belli insan topluluklarına ait, “çift eklemler dizgesi” olarak da ifade edilmiştir (Vardar, 2002: 71).

Dil, iletişim aracı olmasının yanı sıra birçok farklı işlevi de içinde barındırır. Toplum içi ve toplumlar arasındaki ilişkilerin ön koşulu olan dil, konuşulduğu toplumun düşünüş şeklini, dünyaya bakışını tüm boyutlarıyla incelememizi sağlayan karmaşık ve gizemli bir varlıktır. Dil bireyin duygu ve düşüncelerinin aktarımını sağlayan en önemli iletişim aracı olmasının yanında aynı zamanda o dili konuşan toplumun kültürünü de yansıtmaya gibi daha birçok önemli işlevi de yerine getirir (Toklu, 2003).

Bir toplumun kültürünü tasvir etmemiz gerekirse, o toplumun dilini oluşturan söz varlığındaki, birtakım kavramlara bakarak, bu kavramların algılanma şekillerinden ya da birtakım kavramlarla alakalı sözcüklerin sayısını göz önünde bulundurarak azlığından,

çokluğundan bu konuda fikir sahibi olabiliriz (Mert, S. Alyılmaz, Bay ve Akbaba, 2009, 280).

Yabancı dil öğretiminde dille beraber kültürü de verebilme çalışmaları, temel dil becerilerinin her bir bölümünde yani dinlerken, yazarken, okurken, konuşurken vb. kültür aktarımına yer verilerek yapılabilir (Qu, 2010).

Dilin tanımlarından yola çıkılarak, çoğunlukla tanımlarda temel olarak gösterilen dilin ortak özellikleri şu şekilde sınıflandırılabilir:

- 1) “Dil bir sistemdir.
- 2) Dil seslerden oluşur.
- 3) Dil bir iletişim aracıdır.
- 4) Dil bir düşünme aracıdır.
- 5) Dil insanların oluşturduğu toplumlarda kullanılır” (Demirel, 1999: 13).

2.2. Kültür

Her toplumda kültürün nasıl algılandığına bakacak olursak farklı farklı anlamları olduğunu görürüz. Almanlar için kültürdür, Fransızlar için ise “civilisation” yani uygarlık... Bu yüzden öncelikle kültür deyince ne anladığımızı bu kelimeden ne anladığımızı bakmak gerekir (Hızır, 1978: 20-21).

Kültürün alan yazında değişik biçimleriyle birçok tanımı bulunmaktadır. Latince kökene sahip olan kültür kelimesi, ilk başta toprakta üretim yapmak, toprağı ekmek, biçmek anlamlarında kullanılırken günümüze gelinceye kadar bilimsel yayınlarda, bilim insanları tarafından farklı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Günümüzde en çok tanımı yapılmaya çalışılan kavramlardan birisi “kültür”dür.

Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanmış olan Büyük Türkçe Sözlük’te kültür sözcüğünün anlamları şu biçimde ifade edilmiştir:

“1. Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin;

2. Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü;
3. Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş biçimi;
4. Bireyin kazandığı bilgi;
5. Tarım;
6. Uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme.” (TDK, 2005: 1282).

Ziya Gökalp (2012: 11), “hars” kelimesiyle kültürü ifade eder ve kültürün toplumdaki kişiler tarafından dengeye sebep olan ve toplumdaki bireyleri birbirine bağlayan kurumları, “hars” (kültür) kurumları” şeklinde tanımlar ve bu kurumların hepsini toplumların “harsını (kültürünü)” oluşturduğunu belirtir.

Kültürün oluşmasındaki ana etken toplumun hareketliliğini, birliğini sağlayan, onun gelişmesine imkân veren ortak ruhtur. Bu ruhla birlikte oluşan milletin sosyal yapısı ve kişiliğini oluşturan değerlerin hepsi kültür olarak ifade edilir (Korkmaz, 1996: 2-3).

Turhan (1972: 56) “Kültür, bir cemiyetin sahip olduğu maddi ve manevi kıymetlerden teşekkül eden öyle bir bütündür ki, cemiyet içinde mevcut her nevi bilgiyi, alakaları, itiyatları, kıymet ölçülerini, umumi atitüt, görüş ve zihniyet ile her nevi davranış şekillerini içine alır. Bütün bunlarla birlikte, o cemiyet mensuplarının ekserisinde müşterek olan ve onu diğer cemiyetlerden ayırt eden hususi bir hayat tarzı temin eder” şeklinde kültürü tanımlar.

Tezcan (1991: 6) kültürün özelliklerini şu şekilde açıklar:

- “1. Sosyo-kültürel biçimler öğrenilmiştir.
2. Mantıksal olarak bütünleşmişlerdir. Aynı zamanda işlevsel ve anlamlıdır.
3. Bütün sosyo-kültürel sistemler, sürekli olarak değişirler. Kültür dinamik bir yapıya sahiptir.
4. Simgeler aracılığı ile aktarılırlar. Kuşaktan kuşağa toplumsal miras olarak aktarılırlar.

5. Her kültür, bir değer sistemine sahiptir.
6. Toplumun üyeleri arasında makul, etkin ve otomatik etkileşim sağlar.
7. Farklı olarak paylaşılmışlardır. Bireyler, kültürlere “Kültürlenme” yoluyla katılırlar.
8. Toplumsal kişiliğin doğuş ve oluşumunda egemen bir etmendir.
9. Bir toplumu diğerlerinden ayırmaya yarayan bir işarettir.”

İnsanlar kendilerine kültürle yeni bir çerçeve oluştururlar ve toplumlar kültür sayesinde ayakta durur. Böylece kültür tabiata eklenmiş bir üst tabiat gibi ifade edilebilir (Kaplan, 1983: 38). Ayrıca Kaplan (1983) kültür için “bir topluluğu, bir cemiyeti, bir milleti millet yapan ve onu diğer milletlerden farklı kılan hayat tezahürlerinin tümüdür” biçiminde tanımlamıştır.

Öktem (2010: 11) kültürü değişen bir milletin dilinin, düşüncesinin, değerlerinin, gelenek ve göreneklerinin de değişeceğini ifade eder.

Ayrıca Güvenç (1996: 101-104) kültürü; tarihi ve süreklidir, toplumsaldır, ideal ya da idealleştirilmiş kurallar sistemidir, gereksinimlere cevap verici ve doyum sağlayıcıdır, bütünleştiricidir, değişir ve öğrenilir şeklinde açıklamıştır.

Sezen (2015: 41) “Dil, anlaşılmayı sağlayacak, ileride yüksek seviyede kültür olaylarına da yol açacak (sanat, edebiyat, dini anlama vb.) bir üst tabiattır. İnanç sistemi de dil ile ifade edilecektir.” denilebilir.

Akalın (2014: 157-158) kültürü oluşturan unsurları şu şekilde sıralamıştır:

- 1) “Din
- 2) Dil
- 3) Tarihi Miras
- 4) Savaşlar
- 5) Göçler
- 6) Ziraat
- 7) Ticaret
- 8) Ekonomi

- 9) Politika
- 10) Sanat
- 11) Edebiyat
- 12) Hukuk
- 13) Coğrafya
- 14) Çevre
- 15) Ahlak”

Yine burada Akalın (2014-157-158) kültürü oluşturan unsurlardan birinci sırada öneme sahip olarak yer verdiği dini kültürle eş değer saymış ve ikisini de toplumun yaşayış biçimi olarak ifade etmiştir. İkinci sırada etkili olarak gösterdiği dile ise kültür taşıyıcısı rolünü vermiştir. Ayrıca dili, bir milletin duyuş, düşünüş ve davranış özelliklerini ifade yolu olarak tanımlamıştır. Kişinin her şeyden önce dille tanıştığını vurgulamıştır. Bu liste tarihi ortaklık, savaşlar, göçler, ziraat, ekonomi, politika ve yukarıda bahsedilen diğer unsurlarla devam etmektedir.

2.3. Dil ve Kültür İlişkisi

İnsan doğumundan itibaren onu diğer canlılardan ayıran özellik olan aklıyla, çevresini anlamaya çalışır. Bu çevreye anlam verme çabası zamanla yerini çevreyi anlayıp, kendisine benzetme, uydurma çabasına dönüşür. İşte insanın bu çevresini kendisine uydurma çabasına kültür denilmektedir. Yani insan doğası gereği kültürel bir varlıktır. Bu kültürel varlık, belli bir süre geçtikten sonra, belirli bir döneme gelince anlaşma ihtiyacı doğmuş, böylelikle dil ortaya çıkmaya başlamıştır. Bir başka deyişle belirli bir aşamadan sonra o ilk baştaki anlamlandırılmayan sesler, şekiller, simgeler hayat bulmuş, anlam kazanmıştır. Böylece zihindeki anlamlarla, karşıladığı simgeler örtüşmüş, bütünleşmiş ve dil ortaya çıkmıştır (Hızır, 1978: 20-21).

Dil, dilcilere göre “Bir simgeler dizisi, simgelerin bir araya gelmesiyle bir anlam aktarımıdır.” Aslında simgeler dizisiyle bir araya gelen her sözcüğün bir anlam aktarma, bir şeyleri anlatma çabası vardır (Güvenç, 1978: 16).

Güngör, (1991: 214) “Dil, kültürün zaman ve mekân boyutlarında aktarılmasını ve zenginleştirilmesini sağlayan temel mekanizmadır.” şeklinde dili ifade eder. Yani kültürün gelişimi ve sürekliliği için dil, önemli bir görev üstlenmiştir.

Dil, hem ulaştığı yerlere hayat veren hem de önüne çıkan diğer su birikintilerini, ırmakları besleyerek güçlenen en sonunda tüm dünya için ortak değerleri barındıran medeniyet denizine ulaşacak olan bir akarsuya benzetilebilir (Göçer, 2012: 53). Yani hem içinde bulunduğu kültürel değerler dili besler, hem dil kültürün oluşmasında son derece etkilidir. Dil ve kültür etle tırnak gibi ayrılmaz iki unsurdur.

Kültürlerin oluşmasında ve gelişmesinde dil son derece önemlidir. Ayrıca bir milletin sahip olduğu değerler nesilden nesile gerek anlatılarla, söz varlığıyla gerekse yazıya geçirilebilmiş eserlerle dilin bir köprü vazifesi görmesiyle aktarılır. Buna binaen bir toplumun sahip olduğu en değerli unsurlarından biri dildir, denilebilir (Güzel & Barın, 2013: 227).

Melanlıoğlu, (2008: 65) milletlerin yıllar boyunca biriktirdikleri kültürel varlığın, dil aracılığıyla geçmişten bugüne taşındığını ve yayıldığını belirtir. Dilin işlevlerinden biri olarak da kültür aktarımı özelliğini vurgular. Kültür aktarımını ise, bir milletin sahip olduğu kültürel unsurların, yeni gelen kuşaklara tanıtılması, anlatılması, benimsetilmesi ve kavratılması olarak tanımlar.

Dil aracılığıyla kültürel öğeler, geçmişten bugüne, bugünden geleceğe aktarılır. Dil, bu değerleri taşıyan bir köprü gibi kültürlerin geçmişten geleceğe taşınmasını sağlayan bir sisteme, mekanizmaya benzetilebilir. Her milletin köprü vazifesi gören bu dil aracılığıyla tarihi miras, değerler, adetler, sanat ve bilimsel gelişmeler gibi daha birçok, bir millete ait, ortak kültürel unsurları kuşaktan kuşağa aktarma isteğinde olacağı söylenebilir (Canbulat ve Dilekçi, 2013: 230).

İnsanoğlu tarih boyunca kazandığı hem kendi birikimini hem de kendinden önceki kuşakların birikimini, yaşantısını, tarihini nesilden nesile dil ile birlikte aktarır. Bunun için bir önceki kuşağın kendi kuşağına birikimini diğer bir deyişle kültürünü aktarmasını sağlayan araç dildir (Güvenç, 1978: 20-21). Dilin böylece nesiller arasında kültür aktarımı noktasında bir köprü görevini gördüğünü söyleyebiliriz.

Dil ve kültür arasında sıkı bir ilişki vardır. Günümüze kadar gelebilen, saklanan, bilgi ve tecrübelerin sonucunda oluşan kültür, dil vasıtasıyla oluşur, gelişir ve ilerler. Dil olmadan kültür, kültür olmadan da dil oluşmaz (Börekçi, 1999: 532).

Yabancı dil öğretiminde dil, mensubu olduğu toplumun kültürünün taşıyıcısı durumundadır. Dil öğretimiyle beraber dilin ait olduğu milletin yaşam biçimi, gelenek ve görenekleri, adetleri, maddi ve manevi değerleri de aktarılır. Öğrenilen bu kültürel değerlerden baskın olanları diğer başka kültürlerle de geçebilir (Biçer, 2011: 37).

Yabancı dil öğretiminin, kültür aktarımı olmadan yapıldığını düşünürsek; öğrencilerin öğrenmeyi amaçladıkları dil ya da ülkenin geleneği-göreneği hakkında hiçbir bilgisi olmaması ve dil öğrenirken sadece dilin kalıplarını, kurallarını öğrenen katkısız, duygusuz, ruhsuz bir şekilde dil öğretiminin gerçekleşmesine sebep olacaktır. Bu da yabancı dil öğretimin yanlış ve tamamlanmamış bir şekilde olması demektir (Genç ve Bada, 2005: 73). Üstelik bu dil öğrenimin de kalıcı olmayan bir dil ediniminden öteye geçmeyeceği aşikârdır.

Okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerileri gibi kültürel farkındalık da dil öğretiminden bağımsız olmayan bir beceridir. Temel dil becerileriyle birlikte bir milletin kültürüne ait unsurlar, kültürel farkındalık becerisi altında verilebilir (Mao, 2009; Kramsch, 1993).

Yapılan bir araştırmada 1997 - 1998 yılında bir dönem boyunca Çukurova Üniversitesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümünde okuyan öğrencilere kültürel bilinçlenmeyi sağlamak ve hızlandırmak amacıyla bir ders programa konulmuş ve verilmiştir. Bu dersin bitiminde araştırma sonuçlanmış ve bu sonuçlara göre öğrencilerin hedef dildeki okuma ve konuşma becerilerinde son derece önemli gelişmelere ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin bu ders ile birlikte kendi kültürleri ve öğrenilen dilin kültürü arasında ilişki kurabildikleri sonucuna ulaşılmıştır (Bada, 2000). Demek ki kültür aktarımına yönelik ders içeriklerinin oluşturulması hem öğrenilen dilin kültürünü anlamaya yardımcı olurken hem de diğer becerilerin gelişimine de katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadığımız bir toplumla karşılaştığımız düşünülün. Yalnızca konuştukları dilin söz varlığına bakarak bu toplumun geçmişi, geçirdiği değişimler, yaşayış biçimi, düşünce yapısı ve gelenek-görenekleri gibi pek çok konuda geniş ve kapsamlı

bir şekilde bilgi sahibi olunabilir (Aksan, 2009: 22). Dolayısıyla kültürden bağımsız oluşmuş bir dil düşünülemez. Kültür dili etkiler, dile yansır.

2.4. Türk Kültürünün Özellikleri

Her kültürün ait olduğu topluma özgü birtakım özellikleri vardır. Coğrafi koşullar ve iklim, yaşam koşulları, ekonomi, nüfus durumu, geçmiş yaşantılar, din ve inanış ya da ırksal özellikler gibi pek çok durum bir millete ait özelliklerin oluşmasında etkili olabilir. Türkler yaklaşık olarak dört bin yıllık mazileri boyunca Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarına yayılmış köklü bir millettir (Kafesoğlu, 2018). Türk toplumunun bu köklü geçmiş sürecinde kendine has özellikleri oluşmuştur. İşte bu yıllar boyunca oluşmuş, gelişmiş ya da yok olmuş Türk toplumunu yansıtan kurallar, kalıplaşmış ifadeler ve gelenek-görenekler Türk kültürünü oluşturmaktadır. Türk toplumuna ait bilinen ve ilk akla gelen özellikler hoşgörü, yardımseverlik, misafirperverlik ve vatanseverlik gibi özellikler olacaktır.

Bir milletin kültürünü etkileyen unsurlara baktığımızda; coğrafi konumu, iklimi, yaşayış biçimi, ekonomisi, din ve inanışı, sanat anlayışı ve edebiyatı gibi çeşitli konuları sayabiliriz. İşte Türk milletinin kültürünün geçmişten günümüze kadar oluşmasını sağlayan, etkilendiği düşünülen unsurlar kısaca bu bölümde yer alacaktır.

Türkler M. Ö. 2000-1000 yılları arasında Ural dağları ile Sayan, Altay ve Tanrı dağları arasında yaşıyorlardı. Hazar Denizi'nin kuzeydoğusundan başlayıp Aral ve Balkaş göllerini de içine alarak Tanrı, Altay ve Sayan dağlarına dek uzanan bu coğrafya Avrasya'nın orta bölgesi idi (Ercilasun, 2015). Türk tarihinin ilk evreleri "Evrasya"nın bozkırlar bölgesinde cereyan etmiştir. Bu bölgenin ikliminin özelliği olan bozkır iklimi, çeşitli bakımlardan eski Türk yaşayışına, düşünce tarzı, inancı ve dünya görüşüne, örfüne, adetlerine ve geleneklerine kısaca "kültür"üne etki edeceği kaçınılmaz bir gerçektir (Kafesoğlu, 2018). Gerçekten de bozkır ikliminin Türklerin kültürüne önemli tesiri olduğu bilinmektedir.

Orhun Kitabeleri'ne göre Türk bozkır cemiyetinin yapısı şöyledir;

“Oğuş - aile

Urug - aileler birliği

Bod – boy, kabile

İl (él) – müstakil topluluk, devlet, imparatorluk”

Eski Türkler “küçük aile” şeklinde yaşamışlardır. Küçük ailede daha özgür bireyler yetiştirebilme hürriyeti içinde olmuşlardır. Türk toplumunda genellikle tek eşlilik yani tek eşle evlilik görülmektedir (Kafesoğlu, 2018).

Geçmişten günümüze gelinceye kadar Türk tarihindeki olaylar ve kişilere bakıldığında, “hür ve müstakil olarak yaşama” ve “dünyada hâkim olma” düşüncelerinin Türklerin en belirgin özelliği olduğu söylenebilir. Türk tarihinde bu düşünceler sonucunda ortaya çıkan birçok olay yaşanmıştır. Bununla birlikte Türkler, tarih boyunca ilişki içinde olduğu ya da idaresi altına giren toplumlara karşı uyguladığı saygılı ve âdil politikalarla da dikkat çekmiştir (Kaplan, 2015). Bozkır ikliminin etkisiyle oluşmuş ilk Türk kültür cemiyet ve devlet yapısı tarihî sürecinde her zaman istiklâl düşüncesi var olmuştur. Türk toplumundaki bu bağımsız olma düşüncesinin önemi pek çok tarihî olayla da kayda geçmiş ve saptanmış şekildedir (Kafesoğlu, 2018).

Türk hakanlıklarında ülke, bir takım hudutlarla ayrılmış devlet toprağıydı. Bu sınırlarla belli olan toprak, devleti yöneten hükümdar ve ailesinin değil, bütün milletin ortak malıydı. Türk devletlerinde yurt, taht sahibinin istediği şekilde kullanabileceği bir toprak parçası değil aksine hükümdar tarafından milletin varlığı ve dirliği için korunmasıyla yükümlü olunan ata yadigârı topraklardı. Bozkır kültürüne sahip olan Türkler için at ve demir Türk kültürünün vazgeçilmez iki temel unsuruydu (Kafesoğlu, 2018). Birçok Batılı araştırmacı atı ehlileştirip demirden silah ve alet yaparak bozkır kültürünü oluşturanları Hint-Avrupalıların Asya’daki ataları olarak kabul ederler. Fakat F. Flor, W. Koppers, W. Schmidt, O. Menghin gibi kültür tarihçileri bu konuda Türklerin etkisini kabul etmektedir (Ercilasun, 2015).

Koppers “atın ehlileştirilmesi ve atlı-çoban kültürünün ortaya konması ilk Türklere bağlanabilir. İnsanlık tarihinde ulaşılan bu başarı, kavimlerin ve diğer kültürlerin gelişmesinde fevkalâde neticeler doğurmuştur. Tarihi bağlantıların gösterdiği gibi, büyük devlet esasları için gerekli şartlar ancak bu sayede belirebilmiştir”. Menghin’e göre de “atı ehlileştirmek ve umumiyetle hayvan yetiştirmek gibi medeniyet tarihindeki çok mühim bir safhanın Türklerin ataları ile yakından ilgili” olduğu şeklinde ifade eder (Ercilasun, 2015).

Türkler için demircilik kutsal bir meslek ve uğraştı. Tarihte Türk adını resmî devlet ismi olarak ilk kez kullanan, Göktürk Devleti kurucuları Bumin ve İstemi Kağan'lar kendi toplumlarında sanat olarak demircilik ile uğraşıyorlardı. O dönemde Orta Asya üzerinde hâkim olan Juan-Juan yani Avar İmparatorluğu'nun silâhlarını Göktürkler yapıyorlardı. Moğollar yılbaşı gecelerinde bir demir parçasını ocakta kızdırırlar ve bu demiri döğerek uzatırlardı. Bu demiri uzatma ananesi Türklerde de vardır. Eski bir Türk atasözünde şöyle deniyor: “Yıgaç uzun kes, Umur kısa kes.” yani “Ağacı uzun kes, demiri kısa kes.” Yani ağacın uzama ya da kısalma gibi bir ihtimali yoktur. Ancak demir dövülerek gerekirse uzatılabilir. Türkler demir için çoğunlukla kök-Temür, diğer bir deyişle “gök demir” sözcüklerini kullanırlardı. Türk toplumunda demir kutsal kabul edilir ve demirden yapılmış kılıçlarla yeminler edilirdi (Ögel, 2014).

Türk tarihinin İslâmîyetle tanışmasıyla birlikte kurulan devletlerde Türk toplumlarında, Bozkır kültürünün etkisinde değişimler yaşanmış, İslâmîyet kültürünün tesirini günden güne daha çok hissettirmiştir. Bu dönemdeki Türk devletleri için tam olarak bir “İslâm Devleti” demek de doğru değildir (Kafesoğlu, 2018).

Türk-İslam devletlerinin İslâm devletinden farklı olan yönleri özellikle, hükümdarlık anlayışı, asgerî yapı ve düzen, dini davranış yapısı, toprak düzeni ve sosyal hak ve hürriyetler şeklinde sayılabilir. Bununla birlikte bu Türk devletleri için İslâm dininin mevcut olduğu devletlerin kültürel değerleriyle Bozkır Türk devletlerinin siyâsî, ekonomik, sosyal, ahlâkî, hukûkî, örf, adet ve geleneklerinin karşılıklı olarak kaynaştığı, örtüştüğü ya da ayrıldığı ve bunun sonucunda kendine özgü bir değerler sistemine sahip olduğu söylenebilir (Kafesoğlu, 2018).

Bir toplumun kültürü üzerindeki önemli unsurların başında o toplumun din ve inanç yapısı gelir. Toplumun dini yapısına göre dünyaya bakış açısı, düşünce sistemi, giyimi-kuşamı, yeme-içme alışkanlıkları oluşur ve değişir. Örneğin İslam dinine mensup ülkelerde haram diye düşünülmesinden ötürü domuz etinin tüketilmemesi, Ramazan ayında oruç tutulması, baş örtüsü, ezan sesi bu inancın olduğu toplumlarda görülen özelliklerdendir. Toplumlar tarafından oluşturulan, biçimlendirilen kültür aynı zamanda onların dini inanç ve yaşayış biçimine farklı bir boyut katar (Güven, 2012: 935).

Toplumsal kurallar, sosyal hayat, yaşam biçimi, din ve inanç gibi pek çok unsurun kültüre etki etmesi gibi bir toplumun sanatı da o toplumun kültürünü anlamak için oldukça

önemlidir. Kültür denildiği zaman yalnızca dil ve edebiyat değil, mimari, resim, müzik ve dans gibi sanatlar da akla gelmelidir. Türklerin kendilerine ait bir dilleri, edebiyatları olduğu gibi Türk toplumuna has resimler, mimariler, müzikler ve danslar da vardır. Türkler, tarih sahnesine atlı, akıncı bir kavim olarak çıkmışlardır. Bu devirde kendilerine has, tabiatı esas alan bir dinleri, düşünceleri vardır (Kaplan, 2015). Tarihî süreç boyunca yaşanan toplumsal değişimler, gelişmeler Türk sanatında da kendini göstermiştir. Böylece Türk toplumu tarafından ortaya konulan sanat ürünleri Türk kültür yapısının özelliklerini anlamak için önemlidir.

İbn Fadlan Seyahatnamesi'nde "Türkün yurdundan bilmediği bir insan geçse, ona olmalı Ben senin misafiriyim. Develerinden, hayvanlarından, malından şu kadar ihtiyacım var" dese Türk ona istediğini verir." (Şeşen, 2016: 12) Böylece Türklerin cesur ve misafirperver bir toplum olduğunu vurgulamıştır.

2.5. Yabancı Dil Öğretimi Tarihçesi

Yazının bulunmadığı, eski dönemlerde yabancı dil öğretiminin; belirli toplumlar tarafından konuşulan dillerde, öğreticiler vesilesiyle ya da o dilin konuşulduğu toplumlarda yaşanılarak öğrenildiği varsayılmaktadır. Bununla birlikte tam olarak yabancı dil öğretimin ilk ne zaman, nerede, ne şekilde gerçekleştirildiği hakkında bir bilgiye ulaşılabilmemiş değildir (Demircan, 1990: 141).

Hengirmen'e (2006) göre, ilk yabancı dil öğretimi MÖ 2225'te Sümerlerin gelişmiş bir uygarlık olmasına rağmen Akadlar tarafından ele geçirilmesiyle birlikte Akadlar tarafından dillerinin öğrenilmeye çalışılmasıyla tarihte ilk olarak yazılı ve sözlü dil öğretimin gerçekleştirilmesine dayandırılır.

Doğal yöntemler dışında insanlık tarihinin ilk dil öğretiminin kuramsal olarak ele alınması çok geç tarihlere kalmıştır. Katerinov'a (1984: 7) göre Fransız Devriminden (1789) sonra Aydınlanma Döneminde yabancı dil öğretimi, eğitim programlarında yer almaya başlamıştır. Bir diğer bakış açısıyla "Dil Bilgisi Çeviri Yöntemi" ile 17. yüzyıl ile 19. yüzyılda geleneksel yöntemlerden kuramsal dil öğretimi metodlarına geçildiği düşünülmektedir (Sarıçoban, 2015: 23). Mounin'e (1967: 107) göre ise 15. yüzyıl sonları ve 16. Yüzyıl başlarında okullarda yabancı dil öğretimine başlanılmıştır. Bugünkü dil

öğretiminin temellerini de içinde barındıran ilk yöntembilimsel çalışmaların ise J.A. Komensky tarafından başlatıldığı söylenebilir (Demircan, 1990: 148).

1970’li yıllara gelindiğinde ise günümüzde de hala etkisini devam ettirmekte olan İletişimci Yaklaşım dönemi başlar ve 1971’de Avrupa Konseyince başlatılan “Conseil De L’Europe, Langues Vivantes 1971-1981” (Yaşayan Diller Projesi) etrafında Avrupa Konseyine üye olan ülkelerde bu yaklaşım devam eder (Peçenek, 1998: 3-5). Günümüzde yabancı dil öğretiminde bu yaklaşımla birlikte Bilgisayar Destekli Dil Öğretimi, Çoklu Zekâ Kuramı uygulamaları da kullanılan diğer yöntemler arasında yer almaktadır (Eden, 2005: 18-21).

2.6. Tarihi Süreçte Yabancılara Türkçe Öğretimi

Türkçenin, tarihi süreçte yabancı dil olarak öğretimin tam olarak ne zaman başladığı bilinmemekle birlikte Uygurlar döneminde başladığı kabul görmektedir (Güzel ve Barın, 2013: 19). Çin içleri ve Moğolistan’dan Orta Avrupa’ya, Sibiry’a dan Hindistan ve Kuzey Afrika’ya kadar geniş bir coğrafi alanda konuşulan bir dil olan Türkçe, günümüzde dünyanın en çok konuşulan dilleri arasındadır (Ercilasun, 2015).

2000 yılı rakamlarıyla Türkçe, toplamda yaklaşık 300 milyon insan tarafından konuşulmakta ve 2025’te bu sayısının 400 milyon civarında olacağı tahmin edilmektedir (Özkan, 2007: 292). UNESCO’nun ana dili sıralamasındaki tespitlerine göre dünyada üçüncü sırayı, resmi diller sıralamasında ise beşinci sırayı almaktadır (Güzel, 2017).

2013 yılı itibarıyla Türk Dil Kurumu (TDK, 2011) verilerine göre çeşitli ülkelerdeki Türk nüfusu ve tercihe bağlı olarak en az bir ortaöğretim kurumunda Türkçenin öğretildiği seksen yedi ülke vardır. Üniversitede Türkçe öğretiminin yapıldığı ülke sayısı dokuzken, Türkçe öğretilen, Türk dili ve edebiyatı araştırmaları yapılan ve Türkoloji bölümü bulunan ülke sayısı ise yirmi sekizdir (Uçgun, 2013).

Türkçenin öğretimi ile ilgili yapılan çalışmaların geçmişi, düşünüldüğünden daha eskidir. Türkçenin diğer dillerle olan ilişkilerinin ilk izlerini Orhun Abideleri’nde bulunmaktadır. Orhun Abideleri’nin bir yüzü Çince yazılmıştır. Bu durum VIII. yüzyılın başlarında bile Türkçenin başka dillere çevrilmesi konusunda çalışmaların yapıldığının işaretidir (Özkan, 2005). Türklerin ilişkide bulunduğu Çinliler, Tibet, Soğd ve Bizans gibi

milletlerde de Türkçeyi öğrenen kimseler olmuştur (Biçer, 2012). Uygurlara ait Runik harfli bazı yazıtlarda da başka dillere ait veriler bulunmaktadır (Özkan, 2005).

Türk tarihinde yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili en önemli eserlerden birisi de Divan-u Lûgat-it Türk'tür. Bu eser Türkçenin yabancı dil olarak Araplara ve Arapça bilenlere öğretimi konusundaki ilk eserdir. Divan-u Lûgat-it Türk Kaşgarlı Mahmut tarafından 1068-1072 yılları arasında yazılmıştır. Eldeki tek kopyası da 638 sayfadır. Eserin asıl hedefi ise Türkçenin Arapçadan daha üstün bir dil olduğunu ve Türklerin de ulu bir millet olduğunu anlatmaktır (Güzel, 2017). Bu eserin Türkçenin zenginliğini ispat etme amacı taşıması ve Araplara da Türkçeyi öğretmeyi hedef edinen bir eser olarak düşünülmesi, dil öğretimi ve dil bilinci açısından önemlidir (Karakuş, 2006). Hengirmen (1993: 14) burada, Türkçenin sözdizimsel, biçimbilimsel ve anlambilimsel yönlerinin yanında, Türkçe deyimler ve atasözleri ile Türk kültürü hakkında bilgilere yer verilmiştir.

15.yy'da Ali Şir Nevâî tarafından kaleme alınan Muhâkemetü'l- Lügâteyn yabancılara Türkçe öğretimi konusunda yazılan ikinci büyük eser olarak Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü ispatlamak amacıyla Ali Şir Nevaî'nin (1499) Çağatay Türkçesiyle kaleme aldığı eserdir.

Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış bir diğer eser de Codeks Comanicus'tur. Eserin adı "Kıpçak Kitabı" anlamını taşır (Durmuş, 2013). Bu eser Kıpçak Türklerine ve diğer topluluklara Kıpçak Türkçesini öğretmek ayrıca Kıpçaklar arasında Hristiyanlığı yaymak amacıyla yazılan bir eserdir. Eser 1303-1362 yılları arasında Alman ve İtalyan misyonerler tarafından yazılmıştır (Karakuş, 2006). Eser, 2500 Türkçe sözcük içerir. Ayrıca eserde İncil'den çeviriler, bazı Katolik ilahilerin çevirileri, Kıpçakça dil bilgisi kuralları ve 47 atasözü vardır (Güzel, 2017). Kıpçak sahasında yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yazılan diğer eserler şunlardır: Kitabü'l-İdrâk Li-lisânü'l- Etrak, Kitabü Bulgati'l- Müştak Fi Lugâti't-Türk ve'l-Kıfçak, Et- Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-lugâti't- Türkiyye, El-Kavaninü'l-Külliyeye Li Zabtü'l- Lügati't- Türkiyye (Bayraktar, 2003).

Selçuklu zamanında Arapça bilim dili, Farsça ise edebiyat dili ve resmi dil olarak kullanılmıştır. Türkçe sadece orduda ve sarayda konuşma dili olarak kullanılmıştır. Bu dönemde yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili bir esere rastlanmamıştır (Biçer, 2012).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise Türkçe öğretiminin temelini Osmanlı İmparatorluğunda uygulanan devşirme sistemi oluşturur. Osmanlıda Yeniçeri Ocağına alınan gayrimüslimlerin, esirlerin vb. Türkçe öğrenmesi için bazı çalışmalar yapılmıştır. İmparatorluk üç kıtaya yayıldığı için Osmanlı ile ilişki kuran milletlerin sayısı doğal olarak artmış ve Türkçe öğrenenlerin sayısı çoğalmıştır. Yine bu devirde birçok Avrupa devleti Osmanlı ile olan ilişkilerini geliştirmek için konuşma kılavuzları hazırlatmıştır. İlerleyen yıllarda bazı ülkelerde dil okulları ve üniversiteler bünyesinde kurulan kürsüler vasıtasıyla Türkçe öğretimi gerçekleştirilmiştir (Karal, 2001).

Osmanlı İmparatorluğunda yabancılara Türkçe öğretimi konusunda belirleyici unsur devletin dil yaklaşımı olmuştur. Örneğin; İspanyollar Amerika'yı keşfettiklerinde ilk iş olarak dil ve kültürlerini, işgal ettikleri yerlere benimsetmekten işe koyulmuşlardır. Bunun neticesinde bugün 23 Latin Amerika ülkesinin anadili İspanyolcadır (Tokatlıoğlu, 2000). Fakat Osmanlı İmparatorluğunda böyle bir uygulamaya rastlanılmamıştır.

Cumhuriyet döneminde yabancılara Türkçe öğretimi çalışmaları çeşitli üniversitelerin öncülüğünde yapılmıştır. Ankara ve Boğaziçi Üniversiteleri bu üniversitelerdendir. Ankara Üniversitesinden Kenan Akyüz ve Boğaziçi Üniversitesinden Hikmet Sebüktekin bu işin öncülerindendir (Erdem, 2009).

Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihi modern anlamda ise 1960'lara kadar gitmektedir ve ders kitapları sayısında da bir artış görülmektedir: Kenan Akyüz, Yabancılar İçin Türkçe Dersleri Konuşma, Okuma (Ankara Üniversitesi, 1965); Hüseyin Aytaç- M. Agâh Önen, Yabancılar İçin Açıklamalı Uygulamalı Türkçe (Ankara, 1969); Sermet Sami Uysal, Yabancılara Türkçe Dersleri Kitapları (İstanbul, 1979); Kaya Can, Yabancılar İçin Türkçe-İngilizce Açıklamalı Türkçe Dersleri (ODTÜ, 1981); M. Hengirmen- N. Koç, Türkçe Öğreniyoruz (Ankara, 1982); Tahir Nejat Gencan, Yabancı Uyruklu Öğrenciler İçin Türkçe Öğreniyorum (İstanbul, 1985), (Barın, 2004).

Bu gelişmeler aslında 1959 yılında Avrupa Ekonomik Birliği'ne Başvurduğu ve 1963 yılında Türkiye'nin imzaladığı Ankara Antlaşması'na bağlanabilir. 1984 yılında ise Ankara Üniversitesi bünyesinde açılan Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) ile başlayan yabancılara Türkçe öğretimi çalışmaları, 1984 yılından bugüne farklı üniversiteler bünyesinde oluşturulan TÖMER ve benzeri çalışmalarla devam etmektedir. 1999 yılında ise Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının (TİKA) başlattığı Türkoloji

Projesi ve Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) yurt dışındaki üniversitelerle imzaladığı protokollerle sürdürülen Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusu, 2009 yılında Yunus Emre Vakfına bağlı olarak kurulan Yunus Emre Enstitüsünün, yurt dışında açtığı Yunus Emre Türk Kültür Merkezleriyle yeni bir boyut kazanmış; bu konuda yabancılara Türkçe öğretimi alanında öğretmen yetiştirme, müfredat hazırlama, ölçme- değerlendirme ve materyal hazırlama çalışmalarının akademik boyutta değerlendirilmesi bir mecburiyet haline gelmiştir. Yabancı dil öğretimi söz konusu olunca kültür aktarımı kaçınılmaz olmaktadır.

Brooks'a göre (1986: 25) kültür, öğrenilmekte olan yabancı dilde yeterli olabilmenin tamamlanmasını sağlayan önemli bir unsur olarak dil öğretiminde gereklidir. Lantolf ve Thorne'ye göre ise (2007: 37) yabancı dil öğrenmek, sadece bir dili dil bilgisi kurallarıyla beraber öğrenmek demek değildir, dilin ait olduğu kültürü de edinmektir.

Demirel (1993, 26-27) yabancı dil öğretiminde uygulanması gereken genel ilkelerden kimilerini şu şekilde açıklar:

- Öğrencilerin yeni dil alışkanlıklarını sağlamasına yardımcı olmak.
- Hedef dili o dili ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğretmek.
- Öğretilen dilin kültürünü de öğretmeye çalışmak.

Türk Dili Tetkik Cemiyetinin kurulması beraber Türk diline daha çok önem verilmeye başlanmıştır. Bununla birlikte Türkçenin öğretimi üzerinde daha ciddi bir şekilde durulmaya başlanmıştır. Cumhuriyet döneminde yabancılara Türkçe öğretimindeki önemli ve ciddi çalışmalara bazı üniversiteler öncülük etmişlerdir. Sonraki yıllarda üniversitelerin bünyesinde bulunan dil eğitim merkezleri (TÖMER, DİLMER, DEDAM, FÜSEM, HÜDİL vb.), Türk Dil Kurumu, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) ve Yunus Emre Vakfı'nın yabancılara Türkçe öğretimi alanında çok önemli çalışmalar yaptığı görülmektedir. Son zamanlarda yapılan bu çalışmaların zenginliği ve verimliliği yabancılara Türkçe öğretimi alanında yazılan eserlere de yansımaktadır (Biçer, 2012; Bayraktar, 2003; Hengirmen, 2006).

2.7. Yabancılara Türkçe Öğretim Merkezleri

Yabancılara Türkçe Öğretim Merkezleri yurt içi ve yurt dışında dünyanın birçok yerinden Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilere eğitim-öğretim faaliyetleri veren kurumlardır. Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesi üzere hem yurt içinde hem de yurt dışında

günümüzde aktif bir şekilde hizmet veren birçok kurum, kuruluş ve merkezler vardır (Göçer ve Moğul, 2011: 801). Türkçeye çeşitli şekillerde merak salmış ya da farklı ihtiyaçlarla Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin ilk uğradığı noktalar olan bu merkezler, aynı zamanda Türkiye'nin ve Türk kültürünün ilk tanıtımının yapıldığı yer olarak da dikkat çekmektedir. Yabancı öğrenciler ilk kez burada Türkiye hakkında doğru ve gerçeğine uygun bilgilere ulaşmaktadır.

1950'li yılları itibarıyla Türkçenin yabancılara öğretilmesiyle ilgili üniversiteler bünyesinde dikkate değer çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalar farklı kuruluşlarla günümüze kadar devam etmiştir (Şahin, 2018: 19). 1984 tarihinde ilk kez Ankara Üniversitesine bağlı olarak TÖMER ile beraber yabancılara Türkçe öğretimi araştırma ve uygulama merkezleri açılmaya başlamıştır. Ankara Üniversitesi TÖMER'i, 1994 yılında Gazi TÖMER izlemiş ve bunu günümüze kadar gelen çeşitli üniversiteler bünyesinde kurulan diğer Türkçe öğretimi araştırma ve uygulama merkezleri takip etmiştir. Bugün Türkiye'de Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi'nin temel alınarak yapılan taramada 82 devlet üniversitesinde ve 26 vakıf üniversitelerinde olmak üzere toplamda 106 Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şen, 2019: 13).

Devlet üniversitelerinden biri olan, coğrafi konumu ve turizm merkezi olması yönüyle yabancı uyruklu öğrenciler açısından dikkat çeken bir bölgede yer alan Akdeniz Üniversitesi bünyesinde 2017 yılında açılan Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi çalışmanın verilerinin toplandığı kurum olarak yer almıştır.

2.8. Yabancılara Türkçe Öğretimi ve Kültür Aktarımı

Yaklaşık on bin yıllık bir tarihi süreçten geçerek günden güne zenginleşerek, değişerek, gelişerek günümüze kadar varlığını devam ettiren Türkçe, Türk milletinin bunca yıllık tarihi birikimini, yaşanmışlıklarını, gelenek ve göreneklerini yani kısacası bu milletin kültürünün de bugüne kadar gelebilmesini, nesilden nesile aktarılabilmesinde önemli katkılar sağlamıştır. Toplumların yaşayış biçimleri, adetleri, gelenek- görenekleri, değerleri, hayata bakış açıları ve sanat anlayışları geçmişten günümüze, geleceğe hep dil aracılığıyla aktarılmaktadır (Yıldız, 2009: 147).

Dil öğretimi konuşulduğu toplumun kültüründen bağımsız düşünülemez. Dil öğrenmek isteyen kişileri, öğrenmek istedikleri dile mensup milletlerin kültürleri de çepeçevre sarar. YTÖ’de kullanılan ders araç ve gereçleri, ders kitapları, kitaplardaki dinleme metinleri, video ve filmler dolaylı ya dolaysız olarak Türkiye merkezli, burada oluşturulan ve geliştirilen kaynaklar olduğu için ülkenin kültürünün etkisiyle oluşturulur (Şenel-Albant, 1993: 366-367). Aynı şekilde YTÖ’de derslere giren öğretmenler de Türkiye’de doğmuş, yaşamış ve eğitim görmüş kişiler olduğundan derslerde yetişmiş olduğu kültürün özelliklerini göstermeleri, aktarmaları olağan bir durumdur.

Gao (2006) yabancı dil öğretiminde, öğreticilerin kültüre dair etkinlikler, çalışmalar üzerinde durmaları gerektiğine değinmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğreticiler bütün kültürlerle açık, eşit mesafede, saygılı ve hoşgörülü olmalıdır (Güzel ve Barın, 2013). Ancak böyle bir kişi hem kendi kültürünü hem de diğer kültürleri daha doğru anlar ve öğrencilere doğru bir biçimde aktarır.

Sakka’nın (2010) yapmış olduğu çalışmada öğreticilerin kültür aktarımını gerçekleştirmeyi sorumlulukları şeklinde gördükleri ifade edilmiştir. Öğretim elemanları dil öğretiminde sadece dilin grameri yapısını dikkate almakla tam olarak bir dil öğretimi gerçekleştiremezler. Ayrıca kültür konusunu üzerinde durmalı, bu konu hakkında da bilinçlenerek öğrencilere aktarmalıdır. (Çakır, 2006; Qu, 2010).

Öğretim elemanlarına eğitim-öğretim süreci boyunca birçok sorumluluk düşmektedir. Sınıflarda, eğitimin yapıldığı kurumlarda hoşgörüyle demokratik bir ortamda, öğrencileri birbirleriyle bağdaştırarak, kaynaştırarak yaşatabilmeleri son derece önemli bir unsurdur (Büyükkaragöz ve Kesici, 1996: 353).

Yabancı dil öğretimi sadece dil bilgisi kuralları ve temel dil becerilerini öğretmekle sınırlanmayacak çok boyutlu bir yapıdır (Kutlu, 2015). Yabancı dil öğretiminde dil, mutlaka uygulama alanı olan toplumun içinde etkileşim içinde kalarak, ait olduğu kültürün en mühim ögesi olması sebebiyle yalnızca dil bilgisi ve kuralları ile dil öğretiminin yapılamayacağı ve yeterli olmadığı aşikârdır (Nurlu, 2011: 1). Böyle salt dil bilgisi kuralları yapılması düşünülen bir öğretim ile o dil anlaşılabilir ve öğrenilmiş olmayacaktır.

Her dil dünyayı kendi anlam evreni içinde algılar ve bu anlam evren çerçevesinde aktarır (Karababa, 1993: 111). Bu yüzden bir dilin yapısını dilsel çeşitliklerini, farklı kullanım

biçimlerini, zenginliklerini anlamak için o dilin evreni anlama biçimini de anlamaya çalışmak gerekir.

Dil ve kültür ilişkisi (Demircan, 2005; Eryaman ve Kana, 2012; Güzel, 2014; Nalçaoğlu, 2014; Güzel ve Barın, 2013; Hengirmen, *ty.*; Kırkılıç ve Sevim, 2012; Nurlu, 2011; Polat, 1990) göz önünde bulundurulduğunda dil bilgisi öğretiminde de kültür öğelerini dikkate almak gerekmektedir.

Öğreticiler tarafından yapılacak kültür aktarımı ve oluşturulacak kültür bilici ile öğrenci kendi kültürü ile öğrenmek istediği yabancı dilin kültürü hakkında ilişki kurabilecek benzerlikler ve farklılıkları görüp, sezebilecektir. (Byram, Gribkova ve Starkey, 2002; Castro ve Sercu, 2005). Böylece öğrencinin öğrenmek istediği dile ön yargısız biçimde daha sıcak yaklaşacağı düşünülebilir.

2.9. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Avrupa Konseyi Dil Politikaları Biriminde görevli akademisyenler tarafından yabancı dil eğitime belirli ölçütler getirmek amacıyla uzun bir süreç sonucunda hazırlanan başvuru metnidir. Avrupa Konseyine üye olan ülkeler arasında; hedef dillere yönelik öğretim programlarının, yönergelerinin, sınavların ve ders kitaplarının belirli bir standartta olması adına temel oluşturmaktadır. Yabancı bir dil öğrenen bireylerin, ihtiyaçlarını belirlemek ve karşılamak üzere ne yapmaları ve bilmeleri gerektiğini, dil öğrenirken başarılı olabilmek adına ne gibi bilgi ve yeterliklere sahip olmak gerektiğini detaylı bir biçimde resmetmektir. Tanımlara ek olarak AOÇ, öğrenilmek istenen dilin kültür boyutunu da içinde barındırmaktadır (CEF 2001).

AOÖÇ (2013: 11) amacını şu şekilde belirtmektedir: “Yabancı dil eğitiminde amaç, içerik ve yöntemlerin belirlenmesi için ortak bir temel oluşturarak kursların, öğretim programlarının, yönergelerin, yeterlik belgelerinin saydamlığını artırmak” şeklinde yer almaktadır. Diğer bir deyişle; Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve metninin temel amacı, yabancı dil eğitime bir takım ölçütler getirerek, uluslar arası alanda yabancı dil öğretiminde hem eğitimciler hem dil öğrenmek isteyen öğrenciler tarafından yaşanan sorunları en aza indirmek hatta ortadan kaldırmaya çalışmak olarak ifade edilebilir. Yabancı dil öğretimi için yer alan bu AOÖÇ, bilimsel temeller ışığında, açık, anlaşılır bir biçimde ülkeler arası karşılıklı

anlaşmalara dayanarak belirli müfredatlar ve dil yeterliliklerinin oluşmasını sağlamıştır. Deniz ve Uysal (2011), Çerçeve Metin'in amacını kişilere diğer dilleri öğretirken belirli ölçüler içinde öğretmek ve aynı zamanda kullanıcılara ve program hazırlayıcılarına kılavuzluk yapmasını sağlamak olarak açıklamıştır.

Yabancı dil öğretiminde farklı ülkelerde uygulanan, farklı eğitim sistemlerinden kaynaklanan olumsuz faktörlerin etkilerinin kaldırılması AOÖÇ sayesinde sağlanabilmektedir. Bu Öneriler Çerçevesi metniyle birlikte yabancı dil öğretiminde; eğitim yöneticilerine, eğiticilere, ders kitabı yazarlarına, program hazırlayanlara, eğiticileri yetiştirenlere, sınav hazırlayanlara yapılan çalışmaları tekrar edip bir takım sınırları olan bir sisteme oturtmaları, koordinasyonlu bir biçimde çalışmaları ve öğrenenlerin gerçekten gerek duyduğu şeyleri karşılayabilmelerini amaçlamaktadır. Öneriler Çerçevesi metninin özellikleri; çok işlevli olma, esnek yapıda olma, açık, dinamik, kullanışlı ve saplantısız olma şeklinde metinde ifade edilmektedir (CEFR, 2013).

Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi, Avrupa Konseyi'nin Bakanlar Komitesi aracılığıyla hazırlanan Tavsiye Kararları R(82) 18 ve R(98) 6 ile "üye ülkeler arasında geniş kapsamda birlik sağlamak" ve bu amacı "kültürel alanda ortak adımlarla" gerçekleştirme amacını üstlenmiştir. Bu doğrultuda çalışmaların tutarlık ve devamının olabilmesi Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi aracılığıyla oluşturulan Tavsiye Kararları R(82) 18'in önsözünde ifade edilen üç ana ilke etrafında yoğunlaşmıştır:

- "Avrupa'daki dil ve kültür çeşitliliği, korunması ve geliştirilmesi gereken ortak ve değerli bir hazinedir; bu dil ve kültür çeşitliliğinin, bir engel olmaktan çıkıp, karşılıklı anlaşmayı sağlayabilecek zenginleştirici bir kaynak haline getirilmesi, eğitim alanında çok çaba gerektirir.

- Farklı anadillerine sahip olan Avrupalılar arasında, iletişim ve etkileşimi kolaylaştırmak, Avrupa'daki hareketliliği artırmak, ortak anlayış ve işbirliğini teşvik etmek, önyargı ve ayırimcılığın üstesinden gelebilmek, modern Avrupa dillerini daha iyi bilmekle mümkündür.

- Üye ülkeler, modern dil öğretim ve öğrenimindeki ulusal ilkelerini saptayıp geliştirerek, Avrupa genelinde sürekli işbirliği ve eşgüdümüne ilişkin sözleşmelerle politik önlemler açısından daha çok yaklaşma sağlayabilirler." (CEFR, 2013).

Dil eğitiminin daha düzenli olabilmesi için belirli dil düzeyleri oluşturulmuştur. Öğrencilerin gereksinimlerine göre dil düzeylerin ne şekilde olması gerektiği ve bu dil düzeylerinin resmî bir sınır etrafında tanımlanabilmesi üzere CEFR (2013: 33) tarafından sisteminin basit ve bütünsel bir biçimde özeti aşağıda sunulmuştur:

Tablo 2.1. 2013 Yılında Hazırlanan Avrupa Ortak Dil Çerçevesindeki Genel Dil Düzeyleri

Yetkin dil kullanımı	C2	“Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir. Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir; gerekçe ve açıklamaları bağlantılı bir anlatımla dile getirebilir. Kendini anında, çok akıcı ve açıkça ifade edebilir. Çözümü güç olan konularda da ince anlam farklılıklarını vurgulayabilir.”
	C1	“Geniş çapta, iddialı, uzun metinleri anlayabilir ve ima edilen anlamları da kavrayabilir. Sık sık sözcük arama zorunluluğu duymadan kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir. Dili, toplumsal ve meslek yaşamında, eğitim ve öğretimde etkin ve esnek bir şekilde kullanabilir. Karmaşık konularda görüşlerini açık, düzenli ve ayrıntılı biçimde belirtebilir. Bu sırada çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.”
Bağımsız Dil Kullanımı	B2	“Soyut ve somut konular içeren metinlerin içeriğini ana hatlarıyla kavrayabilir; kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları da anlayabilir. Kendini o denli akıcı ve anında ifade edebilir ki, ana dilli konuşurlarıyla az çaba göstererek anlaşabilmesi mümkündür. Kendini geniş bir konu alanında belirgin ve ayrıntılı bir şekilde ifade edebilir, güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.”
		“Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda, iş, okul, boş zaman etkinlikleri vb. gibi bilinen şeyler söz konusu olduğunda, konuşmanın ana hatlarını anlayabilir. Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorlukların üstesinden gelebilir. Bilinen konularda ve ilgi duyduğu alanlarda kendini basit ve bağlantılı olarak ifade

	B1	edebilir. Deneyim ve olaylar hakkında bilgi verebilir; hayal, beklenti, amaç ve hedeflerini anlatabilir, tasarı ve görüşlerinin kısa gerekçelerini gösterir ya da bunlara açıklamalar getirebilir.”
Temel Dil Kullanımı	A2	“İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (örneğin, kişi ve aileyle ilgili bilgileri, alışveriş, iş, yakın çevre) anlayabilir. Bilinen alışılmış konularda, doğrudan doğruya bilgi alışverişi söz konusu olduğunda, alışılmış, basit durumlarda kendini ifade edebilir. Geçmiş, eğitimi, çevresi ve doğrudan gereksinimleriyle bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.”
	A1	“Somut ihtiyaçların karşılanmasını amaçlayan, bilinen günlük ifadeleri ve oldukça basit cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendini tanıtabilir, başkalarını tanıtırabilir. Başkalarına, kendileri hakkında (örneğin, nerede oturdukları, kimleri tanıdıkları ve nelere sahip oldukları) sorular yöneltebilir ve sorulan benzeri soruları yanıtlayabilir. Karşısındaki kişiler yavaş ve anlaşılır bir biçimde konuşuyorlar ve de yardımcı oluyorsa, onlarla basit yollardan anlaşılabilir.”

2.10. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Gökmen (2000), tarafından yapılan araştırmanın amacı dil öğretiminde kültürler arasılık konusunu ele almak ve bu konuyu kültürler arası iletişimsel edinç konusu açısından değerlendirmektir. Araştırmada “kültürler arası iletişimsel edinç”, “kültürler arası duyarlılık gelişmeli modeli”, “kültürler arası duyarlılık gelişmeli modeli’nde oryantasyon aşamaları”, “etnosantrik oryantasyon”, “etnorölatif oryantasyon”, “kültürler arası iletişimsel edinç bileşenleri”, “kültürler arası iletişimsel edinci değerlendirme” başlıkları ele alınmıştır.

Araştırma sonucunda kültürlerarası iletişimsel edinç ile birlikte bireylerin kendi kültürleri dışındaki bireylerle iletişim kurmalarının kolaylaşacağı belirtilmiştir.

Altay (2005), “Kültürel Farkındalığın Geliştirilmesi” adlı kuramsal çalışmasında yabancı dil öğretiminde kültür öğretimini vurgulamaya çalışmıştır. Araştırmada kültür öğretiminin nedenleri örnek bir diyalogla incelenmiştir. Kültürel farkındalığı geliştirme yolları, kültürel farkındalığı oluşturmak için faydalanılacak ders türleri, aktiviteler üzerinde durulmuştur.

Çakır (2006), yabancı dil öğretiminde kültürel farkındalık adlı kuramsal çalışmasında kültürün ne olduğunu tanımlamış, kültürel farkındalık oluşturmanın önemi üzerinde durmuş, dili kullanarak kültür farkındalık oluşturmaya değinmiştir. Bunların yanında kültürel farkındalık oluşturmada göz önünde bulundurulması gereken bazı temel noktaları (hedef dili konuşanların sınıfa daveti, hedef dile ait metinlerin incelenmesi, rol yapma vb.) ayrıca ifade etmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin kültürel farkındalıkları geliştirildiğinde hedef kültürü anlayabilecekleri, toplumun inançları ve alışkanlıkları hakkında bilgi sahibi olabilecekleri belirtilmiştir. Böylece öğrencilerin iletişim sürecinde bunlara hâkim olabilecekleri üzerinde durulmuştur.

Altundağ (2007), “Kültürlerarası Yeterlilik ve Korece Öğretimi” adlı araştırmasında Türk - Kore kültürünün benzer ve farklı yönlerini belirlemeyi hedeflemiştir. Bunun yanında araştırmanın verilerinden ulaşılan sonuçlarla, dil öğretiminde gelişen ve değişen yöntemlere destek bulabilmeyi amaçlamıştır. Araştırmada Kore ve Kore kültürü ile ilgili 53 öğrenciye anket uygulanmıştır. Öğrencilerin amaçları Korece ve Kore kültürünü öğrenmektir. Araştırma sonucunda, elde edilen veriler doğrultusunda; yabancı dil öğretiminin etkili ve kalıcı bir şekilde olabilmesi için, yabancı uyruklu öğrencilere hedef dilin kültürüne karşı bir ilgi oluşturmak ve sevdirmeye çalışmak gerektiği öngörülmüştür.

Pehlivan (2007), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürlerarası Etkileşim Odaklı Yaklaşım Uyarınca Metin Çalışmaları” adlı çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımı, metin sunuşları, kültürel etkileşim, kültür aktarımı yöntemleri, metin alıştırma biçimleri ile ilgili konulara değinmiştir. Bu konularla üzerinden metinlerle beraber uygulama çalışmalarını ele almıştır.

Atay, Kurt, Çamlıbel, Ersin ve Kaslıoğlu (2009), yaptıkları araştırmada İngilizce öğretmenlerinin yabancı dil öğretiminde çok kültürlülük konusunda görüş ve tutumlarını belirlemeyi hedeflemiştir. Bunun yanında bu görüş ve tutumları sınıfa nasıl yansıttıklarını saptamayı amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında 503 İngilizce öğretmenine anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin ikinci dil öğretiminde kültürün rolünün öneminin farkında oldukları saptanmış ancak öğretmenlerin kültürel farkındalık için yeterli çaba harcamadıkları ortaya çıkmıştır.

Akpınar (2010), yaptığı araştırmada deyim ve atasözlerinin YTÖ sürecinde niçin, nasıl, ne miktarda yer alması gerektiğini bazı dayanak ve örneklerle açıklamayı amaçlamıştır. Çalışma kapsamında araştırmacı örneklem olarak seçilen 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarını atasözleri ve deyim varlığı üzerinden değerlendirmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin neticesinde, deyim ve atasözlerinin YTÖ sürecindeki gerekliliği ortaya konmuştur.

Bölükbaş ve Keskin (2010), yaptıkları araştırmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sınıf içi uygulama örnekleri olarak kullanılan metinlere dayalı olarak bu metinlerin kültür aktarımındaki işlevini ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. Araştırma sonucunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi sürecinde ele alınan metinlerin işlenişinde; yabancı uyruklu öğrencilerin bu metinler vasıtasıyla farklı düşünce şekilleriyle, hayat tarzlarıyla karşılaşmalarını; hedef kültüre karşı hoşgörölü yaklaşmayı gerektirecek etkinliklerin olması gerekliliğini belirtmişlerdir.

Demir (2010), yaptığı araştırmada yabancılara Türkçe öğretiminde kültürler arası yaklaşımın üzerinde durarak kullanılan metinlerde kültürel öğelerin bulunması zorunluluğunun üzerinde durmuştur. Bununla birlikte alanda yazılmış kitaplardan bazılarını (*Orhun, Dilset ve Hitit* dil öğretim setleri) kültür aktarımı üzerinden değerlendirmiş ve bu setleri yeterli bulmuştur.

Demir ve Açık (2011), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler” adlı araştırmada betimsel ve deneysel yöntemler kullanmıştır. Araştırmada *Orhun, Hitit* ve *Gökkuşağı* dil öğretim setleri kültür aktarımı bakımında incelenmiştir. Araştırmada incelenen kitapların, kültürel öğeler bakımından belirli bir takım ölçütlere sahip olmadığı neticesi elde edilmiştir.

Şimşek (2011), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasında *Yabancılar için Türkçe, Yeni HİTİT* ve *Adım Adım Türkçe* ders kitaplarını incelemiştir. Araştırmada öğrencilere uygulanan anket sonucunda öğrencilerin %31’i ders kitaplarındaki okuma metinlerini yeterli bulmamıştır. Ayrıca ders kitaplarında evrensel kültürle ilgili öğeler ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında YTO alanında yardımcı okuma kitapları açısından eksiklikler bulunmaktadır.

Yu (2011), tarafından yapılan çalışmada, kültürler arası yeterlilik bakımından Koreceyi yabancı dil olarak öğrenmekte olan üniversite öğrencileri ile Türkiye’de yaşamakta olan Korelilerin süreç boyunca kültürü nasıl öğrendikleri incelenmiş ve açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında Kore kültürü ile alakalı anketler uygulanmıştır. Araştırmada Kore kültürünün öncelikli öğrenildiği yerin sınıf olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca araştırmada Kore ve Türk kültürü arasındaki benzerlik ve farklılıklardan yola çıkarak iki kültür arasında etkili bir dil öğretimi ile iyi bir iletişim gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir.

Yılmaz (2012), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı” adlı çalışmasında *Yabancılar için Türkçe Yeni Hitit* serisi kitaplarını değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda *Yabancılar için Türkçe Yeni Hitit* serisi kitapları kültürel öge aktarımı bakımından başarılı bulunmuştur.

Akpınar ve Mete (2013), yaptıkları araştırmada Türk ve Çinli yabancı dil öğretmenlerinin yeterliklerini kültürel becerilerin ele alınışı açısından incelemeyi ve karşılaştırmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda Çin’de İngilizce programı ve İngilizce öğretmeni yeterlikleri üzerinde durulduğu ve İngilizce programı hedefleri arasında kültür ögesinin üçüncü sırada yer aldığı tespit edilmiştir.

Demiral (2013), Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler tarafından kullanılan kültürel bileşenleri okuma becerisi için değerlendirmiştir. Araştırma B1 düzeyindeki öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye’ye yakın bölgelerden gelen öğrencilerin dinsel ve kültürel öğeleri daha kolay kavradıkları ortaya çıkmıştır.

Eren Ökten (2013), “Edebiyatın Kültürel Yönlerini Kullanarak Yabancı Dil Öğretmek” adlı araştırmasında, öğretmen adaylarının edebiyatı dil öğretiminde kullanırken edimbilimsel olarak geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda kültür aktarımının dil

sınıflarında, dil becerilerini ilerlettiği gibi başka kültürlerin anlaşılabilirliği üzerinde de katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Güleç ve İnce (2013) betimsel bir araştırma olarak öğrencilerin günlük hayatla ilgili kültürel algıları üzerine bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın örneklemini Türk soylu olan ve Türk soylu olmayan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, sosyal ortamlara daha sık girme ve çıkma konusu hakkında yabancı uyruklu öğrencilerle Türk soylu öğrenciler arasında yabancı uyruklu öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır.

Kalfa (2013), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Kültür Unsurlarının Kullanılması” adlı çalışmada, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde derslerde kullanılan metinleri incelemiş, hangi düzeyde ve ne şekilde sözlü kültür unsurlarından faydalanılmasına ihtiyaç duyulduğu üzerinde tartışmıştır. Araştırmacı “Yabancılara Türkçe Öğretimi ve Kültür Aktarımı Sürecinde Metin Seçimi”, “Sözlü Kültür Unsurları ve Dil Öğretiminde Kullanımı” ve “Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı Metinlerin Ait Olduğu Kültür Açısından Dağılımı” başlıkları üzerinde durmuştur. Araştırmada sonuç kısmında dil öğretiminin kültürel etkileşim süreci olduğu belirtilmiş ve Türkçenin yabancılara öğretimi için hazırlanan materyal, ders programı ve kaynaklarda Türk kültürüne yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Er’in (2015), “Yabancılara Türkçe Öğretimi Uygulamalarının Kültürel Farkındalık Oluşturma Açısından İncelenmesi” isimli çalışmasında kültürel farkındalık oluşturma sürecinde öğretmeni, programı, sınıf ortamını, öğrenme materyalini, öğrenme ve öğretme stratejisini, ölçme ve değerlendirmeyi, etkinlikleri, öğrencilerin sahip olduğu kültürel öğeleri ve yabancılara Türkçe öğretimi (YTÖ) merkezini kültürel farkındalık oluşturma açısından yabancılara Türkçe öğreten öğretmenlerle ve YTÖ merkezlerinin müdür yardımcılarını ile yarı yapılandırılmış görüşmelerle incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenler ve müdür yardımcılarının YTÖ sürecinde kültürel farkındalık oluşturmaya genellikle gerekli bulmakta olduğu, öğretmenlere göre ise kültürel farkındalık oluşturma sürecinin kendilerine iletişim kurma, tecrübe kazanma, hoşgörülü olma gibi konularda katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak sınıf içinde öğretmenlerin kültürel farkındalığa yönelik uygulamalara genellikle yer vermedikleri gözlenmiştir. Araştırmada öğretmenlerin çoğunluğu YTÖ sürecinde kültürel farkındalığa yönelik amaçların faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

2.11. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Peterson ve Coltrane (2003), ikinci dil öğretiminde kültür adlı kuramsal incelemeye dayanan makalesinde dil öğretimi için kültürün önemi, ön yargısız kültür öğretimi, kültür ve dil öğretimi için öğretim stratejileri (otantik materyaller, atasözleri, rol yapma, kültür kapsülü, filmler vb.) başlıkları üzerinde durmuştur. Araştırmanın sonucunda ikinci dil öğretiminde kültürün kritik bir yere sahip olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca kültürel konuların programın ayrılmaz bir parçası olduğunda öğrencinin ikinci dili başarılı bir şekilde konuşabileceği belirtilmiştir.

Çakır (2006), yabancı dil öğretiminde kültürel bilincin geliştirilmesi adlı betimsel çalışmasında yabancı dil eğitiminde öğrencilerde kültürel farkındalık geliştirirken, öğrencilerin konuşma topluluğundaki çoğunluğun kültürel normlarını, inançlarını veya alışkanlıklarını ve bu normların bazılarında bireysel veya grup sapmalarını ayırt etmelerine yardımcı olmanın önemini vurgulamıştır.

Al-Jarf (2006), internet üzerinden kültürel farkındalık konulu deneysel bir araştırma hazırlamıştır. Araştırmanın örneklemini İngilizce öğrenen üniversite ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada deney ve kontrol gruplarına aynı sınıf yönergesi uygulanmıştır. Kontrol grubu öğrencileri sınıf içinde kültürel farkındalığa yönelik dersleri alırken deney grubu öğrencileri kültürel farkındalığa yönelik dersleri hem internet üzerinden hem de derste almıştır. Her iki gruba da ön ve son testler yapılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubu lehine anlamlı bir fark çıkmıştır.

Vrbová (2006), yaptığı çalışmada yabancı dil öğretiminde kültürel farkındalığı geliştirme üzerinde durmuştur. Araştırmanın örneklemini ilköğretim seviyesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada ders kitapları ile kullanılan materyal ve tekniklerin kültürel farkındalığı geliştirmedeki rolü tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda ders kitaplarının kültürel farkındalığı geliştirmede gerekli kriterleri sağlamadıkları ortaya çıkmıştır. Ders kitaplarının hedef kültüre ait gazeteler, ses kayıtları ve fotoğraflarla kullanıldığı saptanmıştır. Derslerde tartışma ve proje çalışmalarının kullanıldığı da tespit edilmiştir.

Qu (2010), yaptığı kuramsal çalışmada yabancı dil öğretiminde kültürü anlama üzerinde durmuştur. Araştırma kültür öğretiminin önemini, kültür öğretim yöntemlerini (kültür tanımlama ve açıklama yöntemi, dili kullanarak kültürü aktarma, diyaloglar, mini

dramalar, rol yapma, şarkılar, danslar, resimler, filmler, bülten panosu, hedef dili konuşanların sınıfa daveti) ve kültür öğretiminin amaçlarını kapsamaktadır.

Sakka (2010), Yunan öğretmenlerinin çapraz kültürel farkındalıklarını ve sınıfta kültürel çeşitlilik hakkındaki görüşlerini incelediği çalışmasında araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel çeşitliliğe yönelik tutumlarının çelişkili ve ikilemli olduğunu belirtmiş, günümüzde çok kültürlü sınıfta ortaya çıktıkları için sadece yeni müfredat öğretme stratejilerini değil, öğretmen ihtiyaçlarını da içeren yeni öğretmen eğitimi programlarının gerekliliğini vurgulamıştır.

Li ve Umemoto, K. (2010), kültür kavramını yabancı dil eğitimi bağlamında inceledikleri çalışmalarında dil ve kültürün bazı ortak özellikleri olduğunu, hepsi aynı olmasa da, ikisinin de güçlü bir şekilde birbirine bağlı ve ayrılamaz olduklarını, bu nedenle de yabancı dil eğitiminde dil ve kültür öğelerinin birlikte verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Salazar ve Carballo (2011), yabancı dil sınıfında kültür öğretimi: yansıtıcı bir model adlı çalışmalarında çalışmaya katılan on öğretmen adayının kültürlerarası iletişim, kültürel farkındalık ve anlayış için çok kültürlü yetkinliklerdeki büyümelerine odaklanan dört aylık bir süreçten nasıl geçtiğini analiz etmişlerdir. Çalışmanın sonucunda katılımcıların kültürel konuları ele alan, akran geribildirimi sağlayan ve alan, akran öğretmenliği gözlemleri gerçekleştiren, kültür kültürü için didaktik bir birim oluşturan ders planları tasarlamış, deneyimleri hakkında bir blog oluşturmuş ve kültürlerinde dersleri öğretme yollarını yansıttıklarını belirtmişlerdir.

Saniei (2012), genel bir kültürel farkındalık anlayışı sunarak dil öğretim materyalleri ile geliştirilebilecek farklı yolları incelediği çalışmasında öğrencilerin, hedef dil ile kendi dilleri arasındaki sosyo-kültürel farklılıklar hakkındaki farkındalığı, çalışmalarında başarılı olmalarına ve gerçek hayattaki bir dil ortamına katılmalarına yardımcı olacağını; bu nedenle de, dil öğretim materyallerinin sosyokültürel unsurları içermesinin gerekliliğini vurgulamıştır.

Shemshadsara (2012), yabancı dil öğretiminde kültürel anlayışın varlığı ve statüsü ile ilgili devam eden bir çalışmayı rapor eden çalışmasında dil öğretimi ve öğreniminde kültür bilincinin altında yatan varsayımlar ve etkileri eleştirel bir şekilde incelemiştir. Çalışmasının sonucunda yabancı dil eğitiminde gelenekselden kültürlerarası bir duruşa geçiş, öğrencilerin dil öğretiminin vazgeçilmez bir unsuru olarak dil ve kültür ve öğretme kültürü arasındaki

ayrılmaz ve birbirine bağılı bir ilişki olduğunu bilmelerini sağlanmasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

Shemshadsara (2012), yabancı dil öğretiminde kültürel farkındalığın geliştirilmesi konulu kuramsal bir makale hazırlamıştır. Bu makalede modern dil eğitiminde kültürel farkındalık oluşturmanın önemine dikkat çekilmiş ve kültürel farkındalık konusu ayrıca analiz edilmiştir. Makalede öncelikle kültürel farkındalık kavramı açıklanmış, kültürel farkındalığa yönelik uygulamalar hakkında bilgi verilmiş, kültürel çatışma kavramının ne olduğu üzerinde durulmuş ve son olarak öğretmenlerin kültürel farkındalık üzerindeki etkisi tartışılmıştır.

Liao ve Yang (2012), Tayvan'da yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde öğrenme uygulamaları ve kültürel farklılıklar konulu bir araştırma yapmışlardır. Araştırma nitel bir çalışmadır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formundan ve katılımsız gözlem tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırmaya üç kız ve üç erkek olmak üzere Tayvanlı lise son sınıf öğrencileri ile hedef dili konuşan iki Amerikalı ve bir İngiliz öğretmen katılmıştır. Araştırma sonucunda hedef dili konuşan öğretmenlerin karmaşık sınıf ortamlarıyla baş edemedikleri ortaya çıkmıştır. Bunun yanında kültürel farkındalık oluşturmada da çok yetkin olmadıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin iletişimsel dil öğretimi yerine dil bilgisi çeviri yöntemine alıştıkları için dil öğrenmede güçlük yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Frank (2013), İngilizce sınıflarında kültürel farkındalığı artırmak konulu bir çalışma hazırlamıştır. Çalışmanın ilk bölümünde kültür tanımlanmıştır. Daha sonra kültürün öğeleri; algı, uygulama ve ürün olmak üzere üç başlık hâlinde belirtilmiştir. Algı kısmında düşünce, his ve değerler yer almıştır. Uygulamalar kısmında toplum içinde insanların birebiriyle nasıl iletişime ve etkileşime geçtikleri yer almıştır. Ürün kısmında ise, teknoloji, müzik, sanat, yiyecek, edebiyat gibi kavramlar yer almıştır. Çalışmanın son bölümünde ise, kültürü edinme yolları üzerinde durulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın modeli ve deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği, etik boyutu ve araştırmacının rolüne ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılan nitel araştırma yöntemiyle tasarlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma yaklaşımlarında, insanların yaşantılarını nasıl yorumladıkları, dünyalarını nasıl inşa ettikleri, deneyimlerini nasıl anlamlandırdıkları ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır (Meriam, 2009). Yani bir toplumda gerçekleşen olgu ve olayların nedenlerini tahmin etmek ya da tanımlamak yerine bir olgu veya olayın bir insan için ne ifade ettiğini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Benzer şekilde bu çalışmada, Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenim görmekte olan öğrenciler ve ders vermekte olan öğretim elemanlarının Türk kültür öğelerinin aktarımını nasıl anlamlandırdıklarını ele almak amaçlanarak yapılmıştır. Ek olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri de ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından olan durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Durum çalışmasının en belirgin özelliği belirlenen konu ile ilgili derinlemesine araştırma yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 73). Merriam (2009), durum çalışmasını güncel bir olgunun doğal ortamında, araştırmacı tarafından yönlendirilmeden incelenmesi olarak belirtmektedir. Creswell (2007) ise durum çalışmasının amacını, çalışılan problem üzerinde derinlemesine, kapsamlı ve sistematik bilgi toplamak şeklinde açıklamaktadır. Buna ilaveten durum çalışmalarını, araştırmacının belli bir süre içerisinde sınırlandırılan bir veya birkaç durumu birden çok veri toplama araçları (görüşmeler, gözlemler, doküman incelemeleri, raporlar) ile olay ve olgulara bağlı olarak oluşturduğu temalar neticesinde, ayrıntılı bir şekilde incelenen yaklaşım olduğu da eklemektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışmaları herhangi bir sınıf, bir semt, bir kuruluş ya da topluluk gibi doğal bir çevrenin içerisinde gerçekleştirilir. Yine araştırmaya konu olan yer,

ortam ve olayların bütüncül bir yorumu hedeflenir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 277). Durum çalışması, bir varlığın mekâna ve zamana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırma çeşididir (Büyüköztürk, KılıçÇakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016: 21).

Durum çalışmaları ayırt edici bir yaklaşım olarak bilimsel sorulara cevap hazırlamada kullanılır (Büyüköztürk, 2016). Bir veya birden daha çok olayın, çevrenin, ortamın, sosyal grubun, programın ya da birbirleriyle bağlı diğer daha farklı sistemlerin derinlemesine ve ayrıntılı olarak inceleyen bir yöntem olarak ifade edilebilir (McMillan, 2000). Durum çalışmaları genelleme istemeyen, bir ortamı, durumu, programı ve benzer öğeleri inceleyen ve ortaya koyan çalışmalardır. Yin (1984) durum çalışmalarını, geçerliliği olan bir olguyu kendine özgü gerçeklerinin arasında içinde bulunulan içerik, olgu ve çalışan arasındaki çizginin kesin bir şekilde belirlenemediği durumlarda ve çok sayıda veri kaynağının olduğu durumlarda kullanılmakta olan bir yöntem olarak açıklamaktadır.

Gall, Borg ve Gall (1996) durum çalışmalarının araştırmadaki amacını 3 madde şeklinde şöyle açıklar:

- 1) Bir durumu veya olayı oluşturan genel çerçeveyi detayları ile çizmek ve böylece açıkça görmeyi sağlamak,
- 2) Bir durumla veya olayla alakalı varsayılan birtakım şeylere yönelik açıklamaları detaylandırmak,
- 3) Bir durum veya olayı yorumlayıp, değerlendirmeler yapmak.

Bu çalışmada da durum çalışmasının yapısına uygun olarak alanyazında belirtilen amaçlar doğrultusunda bir yol izlenmiştir.

3.2. Araştırmanın Deseni

Çalışmanın deseni bulunduğumuz noktadan hedeflediğimiz yere kadar gitmek için kullandığımız eylem planları şeklinde açıklanabilir. Bulduğumuz nokta araştırmanın sorularının olduğu yer, hedeflediğimiz yer ise araştırma sonucunda ulaşılabilecek sonuçlar şeklinde ifade edilebilir. Bu belirlenen iki mesafe arasında yer alan eylem planı ise şu şekilde gerçekleşir:

- ✓ çalışmanın soruları,
- ✓ çalışmanın önermeleri,
- ✓ çalışmanın analiz süreçleri
- ✓ çalışmanın veri ve önerileri arasındaki mantıksal bağlantılar ve
- ✓ çalışmanın bulgularını yorumlama olmak üzere beş temel unsura dayandırılarak (Yin, 2013).

Nitel araştırmalardan biri olan durum çalışması, bir ya da birden çok olayın, durumun derinlemesine ifade edilmesi, araştırılması, incelenmesi ve yorumlanması olarak açıklanır (McMillan ve Schumacher, 2006). Bu bağlamda araştırmacının durum çalışmalarında en önemli hedefi bir ya da birden çok durumu ele alırken tanımlama yapmasıdır. (Christensen, Johnson ve Turner, 2011).

Alanyazına bakıldığında durum çalışması çeşitli araştırmacılar tarafından, farklı gruplara ayrılarak ifade edilmiştir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

Lijphart (1971) durum çalışmalarını; hipotez geliştiren, yorumlayıcı, teori hakkında bilgilendiren, teoriyi doğrulayan ve uç konular olmak üzere toplamda dört grup biçiminde ele alır.

Eckstein'a (1975) göre durum çalışmaları; disiplinli, sezgisel, bireysel özelliklere odaklanan, güvenilirlik araştırması, önemli vaka araştırmaları şeklinde ayırır.

McDonough ve McDonough (1997) ise durum çalışmalarını; değerlendirici ve yorumlayıcı olarak iki gruba ayırır.

Berg (2001), Creswell (2007) ve Stake'a (1995) göre durum çalışmaları; içsel/öz durum çalışması (intrinsic case study), araçsal durum çalışması (instrumental case study) ve kolektif/ toplu durum çalışması (collective case study) şeklinde üçe ayrılır.

Yukarıdaki araştırmacıların gruplandırmalarının benzeri şekilde ilgili literatür incelendiğinde farklı araştırmacılar tarafından yapılmış farklı gruplandırmalar da karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada diğer çalışmalara göre daha net ve ayrıntılı bir şekilde kategorilendirildiği için Yin'in (2013) yapmış olduğu durum çalışması grupları ele alınacaktır. Öncelikle Yin (2013), durum çalışmalarını tek bir durumu mu yoksa çoklu durumları mı ele aldığına göre ayırır. *Tek durum desenli çalışmalar*; kendine özgü tek bir durumun incelendiği, daha sonraki araştırmalar için keşfedici özellik gösteren çalışmalardır. *Çoklu durum deseninde* ise çalışmada kullanılacak birden çok durum vardır ve bu çalışmalar çok fazla duruma ulaşmaya çalıştığından zaman alıcı fakat güçlü çalışmalardır. Durum çalışmasının desenini belirleyen ikinci dikkat edilmesi gereken nokta ise çalışmanın durum veya durumlarının analizlerinin belirlenmesidir. Yin'e (2013) göre durumların analizleri ayrı ayrı kendi içinde yapılırsa *iç içe geçmiş durum deseni* kullanılmalıdır. Çalışmanın durumları birden fazla ya da farklı olsa bile kendi içinde yapıldığında *bütüncül durum deseni* kullanılmaktadır. Yin (2013) temelde bu şekilde bir gruplandırma yaparak çalışmasını dörde ayırır. Bunlar şu şekildedir:

- ***Bütüncül tek durum deseni:*** Çalışmanın tek bir durumunun olduğu ve bu durumun kendi içinde analizinin yapıldığı çalışmalardır.
- ***İç içe geçmiş tek durum deseni:*** Çalışmanın tek bir durumunun olduğu ve bu durumun ayrı ayrı, alt birimleriyle ele alındığı araştırmalardır.
- ***Bütüncül çoklu durum deseni:*** Çalışmanın birden çok durumlarının olduğu ve bu durumların birbiriyle olan farklılıkların ele alındığı araştırmalardır.
- ***İç içe geçmiş çoklu durum deseni:*** Çalışmanın birden çok durumlarının olduğu ve bu durumların alt boyutlarının da dâhil olduğu araştırmalardır.

Tüm bu açıklamalara dayanarak bu çalışmada ele alınan durum, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda öğretim elemanı ve öğrencilerin görüşleri ile ders kitaplarının incelenmesidir. Yin'e (2013) göre çalışmada tek bir durumunun olduğu ve bu durumun kendi içinde analizinin yapıldığı çalışmalar için *bütüncül tek durum deseni* kullanılır. Bu çalışmada tek bir durum olan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımı konusu kendi içinde analizler yapılarak bütüncül tek durum desenine göre yürütülmüştür.

3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Çalışma, 2018-2019 yılında Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (TÖMER) yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan yabancı uyruklu öğrenciler ve eğitim vermekte olan öğretim elemanları üzerinde yapılmıştır. Ayrıca bir diğer veri kaynağı olarak İstanbul Yabancılar İçin Türkçe öğretim seti A1-A2 (Temel), B1-B2 (Orta) ve C1/+ (İleri) olmak üzere beş kitapta çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıda detaylı olarak belirtilen bir takım ölçütlere göre incelemeler yapılmıştır. Çalışmada yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi yapılan yabancı uyruklu öğrenciler, yarı yapılandırılmış bireysel görüşme yapılan yabancı uyruklu öğrenciler ve yarı yapılandırılmış bireysel görüşme yürütülerek görüşleri alınana öğretim elemanları olmak üzere üç farklı çalışma grubu ile yürütülmüştür. Odak grup görüşmesi yapılan öğrenci sayısı sekizerli dört grup olmak üzere toplam; otuz iki yabancı uyruklu öğrenci, bireysel görüşme yapılan yabancı uyruklu öğrenci on bir kişi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde derslere girmekte olan on öğretim elemanı ile bireysel görüşmeler yapılmıştır. Böylece çalışmada toplam görüşme yapılan katılımcı sayısı elli üç kişidir. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların arasında detaylı araştırma imkânı veren belirli kuralları, ölçütleri ve özellikleri olan yöntem amaçlı örnekleme yöntemi denir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). “Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi, araştırmaya pratiklik ve hız kazandırır. Araştırmacı bu yöntemde, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu örnekleme yöntemi yaygın olarak kullanılmakla birlikte sonuçları daha az genellenebilir”dir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 113).

Çalışma grubuna dâhil edilen, odak grup görüşmesi yapılan öğrenci sayısı toplamda 32 kişidir. Odak grup görüşmesine dâhil edilen öğrencilere ait bilgiler Tablo 1.'de belirtilmiştir.

Tablo 1. Odak Grup Görüşmesi Gerçekleştirilen Öğrenciler Hakkında Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Düzeyi	Meslek/ Eğitim Alanı	Ülke	Anadil	Türkiye’de kalma süresi	Kaldığı Yer	Kaldığı Kişi	Türkçe Bilinen Diller	Dışında Yabancı
Ö1	K	19	Lisans	B2/YTB	İşletme	Cezayir	Arapça	4 yıl	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce ve Fransızca	
Ö2	K	23	Yüksek Lisans	B2/YTB	Öğrenci	Tunus	Arapça	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce, Fransızca ve Almanca	
Ö3	E	28	Doktora	B2/YTB	Tarih	Çad	Arapça	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce ve Fransızca	
Ö4	E	23	Yüksek Lisans	B2/YTB	Öğrenci	Çad	Arapça	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce ve Fransızca	
Ö5	K	23	Yüksek Lisans	B2/YTB	Öğrenci	Tunus	Arapça	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce, Fransızca ve İtalyanca	
Ö6	K	20	Lisans	B2/YTB	Öğrenci	Filistin	Arapça	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	Yok	
Ö7	K	19	Lisans	B2/YTB	Uluslararası İlişkiler	Kazakistan	Kazak Türkçesi	5 yıl	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce, Rusça ve Ukraynaca	
Ö8	K	20	Lise ve Dengi Okullar	B2/YTB	Gazetecilik	Tunus	Arapça	5 yıl	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce, Fransızca ve İspanyolca	
Ö9	E	18	Ön Lisans	B2	Öğrenci	Kuveyt	Arapça	1 yıl	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce	
Ö10	E	20	Ön Lisans	B2	Öğrenci	Arabistan	Arapça	9 ay	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce	
Ö11	K	21	Ön Lisans	B2	Öğrenci	Türkmenistan	Türkmen Türkçesi	5 ay	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce ve Rusça	
Ö12	K	23	Yüksek Lisans	B2	Fotoğrafçı ve İngilizce Öğretmeni	İran	Farsça	14 ay	Ev	Kendi Vatandaşı	İngilizce	
Ö13	E	19	Lisans	B2	Çevre Mühendisliği	Afganistan	Farsça	15 ay	Yurt	Kendi Vatandaşı	İngilizce	
Ö14	K	18	Ön Lisans	B2	Öğrenci	Türkmenistan	Türkmen Türkçesi	7 ay	Diğer	Kendi Vatandaşı	İngilizce	
Ö15	E	18	Lisans	B2	Öğrenci	Azerbaycan	Azerbaycan Türkçesi	6 ay	Ev	Kendi Vatandaşı	İngilizce	
Ö16	K	18	Ön Lisans	B2	Öğrenci	Kuveyt	Arapça	9 ay	Ev	Kendi Vatandaşı	İngilizce	
Ö17	K	17	Ön Lisans	C1	Turizm	Kazakistan	Kazak Türkçesi	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce ve Rusça	
Ö18	E	18	Ön Lisans	C1	Öğrenci	Afganistan	Darice	1 yıl	Ev	Kendi Vatandaşı	İngilizce	

Tablo 1. 'in devamı Odak Grup Görüşmesi Gerçekleştirilen Öğrenciler Hakkında Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Düzeyi	Meslek/ Eğitim Alanı	Ülke	Anadil	Türkiye'de kalma süresi	Kaldığı Yer	Kaldığı Kişi	Türkçe Bilinen Diller	Dışında Yabancı
Ö19	K	23	Lisans	C1	Mühendis	UAE	Farsça	9 ay	Ev	Türk vatandaşı	İngilizce	
Ö20	K	27	Lisans	C1	Ev hanımı	İran	Farsça	5 yıl	Ev	Türk vatandaşı	İngilizce	
Ö21	K	19	Ön Lisans	C1	Pazarlama	Kazakistan	Kazak Türkçesi	6 ay	Ev	Kendi Vatandaşı	İngilizce, Rusça ve Korece	
Ö22	K	30	Yüksek Lisans	C1	Ev hanımı	Ukrayna	Rusça	4 yıl	Ev	Kendi Vatandaşı	İngilizce ve Ukraynaca	
Ö23	E	21	Lisans	C1	Öğrenci	Afganistan	Darice, Peştunca	3 yıl	Ev	Kendi Vatandaşı	İngilizce	
Ö24	K	19	Lisans	C1	Öğrenci	İran	Farsça	4 yıl	Ev	Türk vatandaşı	İngilizce	
Ö25	K	17	Lise Dengi Okullar	C1	Öğrenci	Kazakistan	Kazak Türkçesi	8 ay	Ev	Türk vatandaşı	İngilizce ve Rusça	
Ö26	K	40	Yüksek Lisans	C1	Öğretmen	Belarus	Rusça	4,5 yıl	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce	
Ö27	E	20	Ön Lisans	C1	Öğrenci	İran	Farsça	8 ay	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce ve Arapça	
Ö28	E	20	Ön Lisans	C1	Öğrenci	Kazakistan	Kazak Türkçesi	1 yıl	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce ve Rusça	
Ö29	E	30	Lisans	B2	Tıp	Suriye	Arapça	9 ay	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce	
Ö30	K	28	Yüksek Lisans	B2	Göz Doktoru	Rusya	Rusça	14 ay	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce	
Ö31	E	19	Lisans	B2	Öğrenci	Rusya	Rusça	9 ay	Ev	Türk vatandaşı	İngilizce	
Ö32	E	23	Lisans	B2	İnşaat Mühendisliği	İran	Farsça	4 yıl	Ev		İngilizce	

Tablo 1.'de görüldüğü üzere toplamda otuz iki kişiyle odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmesi yapılan öğrencilerin on ikisinin dil düzeyi C1, yirmisinin dil düzeyi ise B2'dir. Öğrencilerden on üçü erkek, on dokuzu kadındır.

Öğrencilerle odak grup görüşmesi yapıldıktan sonra sorulara daha detaylı görüşler almak için seçkisiz örnekleme yoluyla on bir farklı öğrenciyle de bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bireysel görüşme yapılan öğrenciler Tablo 2.'de gösterildiği şekildedir:

Tablo 2. Bireysel Görüşme Gerçekleştirilen Öğrenciler Hakkında Demografik Bilgiler

Kod	Cinsi yet	Yaş	Eğitim Durumu	Düzeyi	Meslek/Eğitim Alanı	Ülke	Anadil	Türkiye’de kalma süresi	Kaldığı Yer	Kaldığı Kişi	Türkçe Dışında Bilinen Yabancı Diller
Ö1	E	20	Lisans	B2	İnsan Kaynakları	İngiltere	İngilizce	7 ay	Ev	Kendi vatandaşı/ Türk vatandaşı	Yok
Ö2	K	20	Lisans	B2	Öğrenci	Rusya	Rusça	15 ay	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce
Ö3	E	25	Lisans	B2	İnşaat Mühendisliği	Suriye	Arapça	2 yıl	Ev	Türk vatandaşı	İngilizce
Ö4	E	23	Lisans	B2	Muhasebe	Irak	Arapça	1 yıl	Ev	Kendi vatandaşı	İngilizce
Ö5	E	30	Lisans	B2	Tıp Fakültesi	Suriye	Arapça	10 ay	Ev	Yok	İngilizce
Ö6	E	24	Lisans	B2	Mühendislik	İran	Farsça	1 yıl	Ev	Türk vatandaşı	İngilizce
Ö7	E	23	Lisans	B2	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Özbekistan	Özbek Türkçesi	1,5 yıl	Ev	Kendi ülkesinden/ Türk vatandaşı	İngilizce
Ö8	E	27	Lisans	B2/YTB	Siyaset	Afganistan	Peştuca	5 yıl	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce
Ö9	E	20	Lisans	B2/YTB	Tarım Ekonomisi	Afganistan	Farsça	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce
Ö10	E	20	Lisans	B2/YTB	Öğrenci	Çad	Çadca	5 yıl	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce, Arapça, Fransızca/ Kamerunca
Ö11	E	23	Lisans	B2/YTB	Tarım Makineleri Mühendisliği ve Teknolojisi	Tanzanya	Swahıl	6 ay	Yurt	Türk vatandaşı	İngilizce

Tablo 2.’de görüldüğü üzere toplamda 11 kişiyle bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. Bireysel görüşme yapılan öğrencilerin hepsinin dil düzeyi B2’dir. Öğrencilerden onu erkek, biri kadındır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının kişisel özellikleri tablo hâlinde sunulmuştur. Tablo 3.'te görüşme gerçekleştirilen öğretim elemanlarının kişisel özelliklerine yer verilmiştir:

Tablo 3. Bireysel Görüşme Gerçekleştirilen Öğretim Elemanları Hakkındaki Demografik Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Branş	Eğitim Durumu	Kıdem
ÖE1	K	38	Türk Dili ve Edebiyatı	Doktora	5 yıl
ÖE2	K	29	Türk Dili ve Edebiyatı	Tezli Yüksek Lisans	6 ay
ÖE3	K	35	Türk Dili ve Edebiyatı	Tezli Yüksek Lisans	10,5 yıl
ÖE4	K	36	Türk Dili ve Edebiyatı	Tezli Yüksek Lisans	3 yıl
ÖE5	K	38	Türk Dili ve Edebiyatı	Tezli Yüksek Lisans	5 yıl
ÖE6	K	27	Türk Dili ve Edebiyatı	Tezli Yüksek Lisans	3 yıl
ÖE7	K	36	Türk Dili ve Edebiyatı	Tezli Yüksek Lisans	1 yıl
ÖE8	E	27	Türkçe Eğitimi	Tezli Yüksek Lisans	2 yıl
ÖE9	E	31	Türkçe Eğitimi	Doktora	7 yıl
ÖE10	K	29	Türk Dili ve Edebiyatı	Tezli Yüksek Lisans	2 yıl

Durum çalışması yapıldığında genellikle 4-10 gibi az sayıdaki katılımcı kullanılır (Creswell, 2007). Tablo 3'te görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretim elemanlarının sekizi kadın, ikisi erkek olmak üzere durum çalışması desenine uygun olarak toplamda on kişiden oluşmaktadır. Öğretim elemanlarının ikisi doktorasını, sekizi ise yüksek lisansını bitirmiş düzeydedir. Öğretim elemanlarının YTÖ'de çalışma sürelerine bakıldığında; bir kişinin on buçuk yıl, diğer kişinin yedi yıl, ikisinin beş yıl, ikisinin üç yıl, ikisinin iki yıl, birinin bir yıl ve birinin altı ay olduğu görülmektedir. Öğretim elemanlarından ikisi Türkçe Eğitimi, geriye kalan sekizi ise Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezundur.

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri toplanırken durum çalışması desenine uygun olarak birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Durum çalışmalarında veri toplama aracının fazla olması önemlidir. Böylece çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği artmış sayılmaktadır (Yin, 1984; Hartley, 1995). Bu durum göz önünde bulundurularak, çalışmada birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Çalışmanın verileri uzman görüşleri, öğrenci görüşleri ve doküman incelemesi olmak üzere üç yolla toplanmıştır. Buna triangulation (üçgenleme, çeşitleme) yani verilerin yorumlanmasını arttırmak amacıyla, çalışmanın iki ve daha fazla tarafını işin içine sokarak çalışmanın tasarımını daha geniş, derinlemesine, sağlam ve güçlü kılma yolu denmektedir (Campbell ve Fiske, 1959; Denzin, 1970; Banik, 1993, Polit ve Hungler, 1995).

Verilerin toplanmasında belirtildiği üzere durum çalışması desenine uygun olarak doküman incelemesi ile birlikte görüşmeler yoluyla veriler toplanmıştır. Bu veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda ayrı başlıklar halinde ayrıntılarıyla verilmektedir.

3.3.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Türk Kültür Öğeleri Bakımından İncelenmesi

Doküman incelemesi, çalışmanın amaçları doğrultusunda olgu veya olgular ile ilgili bilgi veren yazılı materyallerin analizidir (Yıldırım, Şimşek, 2016). Doküman incelemesi, verilerin çeşitlendirilmesini sağlamak ve araştırmanın geçerliğini artırmak için yararlanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 188-189). Çepni, (2007) eğitimle ilgili bir araştırmada şu tür dokümanları veri kaynağı olarak kullanılabilir olarak ifade etmiştir:

- “Eğitim alanında ders kitapları,(textbook)
- Program (müfredat) yönergeleri, (directions)
- Okul içi ve dışı yazışmalar, (correspondence)
- Öğrenci kayıtları, (registration)
- Toplantı tutanakları, (report)
- Öğrenci rehberlik kayıt ve dosyaları, (register)
- Öğrenci ders ödevleri ve sınavları vb. (homework, exam)”

Bu doğrultuda araştırmada, İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi okutmanları tarafından hazırlanmış, Avrupa Ortak Dil Kriterleri’ne göre belirlenmiş, dil seviyelerine uygun olarak düzenlenmiş, ön sözünde iletişim ve öğrenen odaklı yaklaşım takip edilerek yapılandırıldığı

ifade edilmiş “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe” öğretim seti A1-A2 (Temel), B1-B2 (Orta) ve C1/+ (İleri) olmak üzere beş kitap incelenmiştir. “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti” ders kitapları Türk kültür öğeleri bakımından Avrupa Konseyi (Council of Europe) tarafından 2013 yılında yayınladığı bir bildiriyle hazırlanan ve öğretilen yabancı dile ait sosyal ve kültürel bilgilerin de verilmesi gerektiğinin altını çizen ölçütlere göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Ölçütler Ek- 7’de gösterilmiştir.

3.3.2. Öğretim Elemanı Görüşme Formu

Gözlemleyemediğimiz insan duygularını, düşüncelerini, davranışlarını ve niyetlerini öğrenmek için insanlarla görüşme yapmak veri toplama yöntemlerinden en uygundur (Creswell, 2007; Merriam, 2009). Bu form araştırmacı tarafından TÖMER’de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders vermekte olan öğretim elemanlarının Türkçe öğrenmekte olan yabancı uyruklu öğrencilere Türk kültür aktarımı konusundaki görüşlerinin ayrıntılı olarak ele alınması amacıyla oluşturulmuştur. Formun oluşturulma sürecinde, araştırmanın konusuna uygun biçimde soruların hazırlanmasına ve geliştirilmesine başlanmıştır (Merriam, 2013). Daha sonra çalışmanın hedefi de ön plana alınarak ilgili literatür taraması yapılmış ve sorular ilk halini almıştır. Soruların geçerliliğinin ve anlaşılabilirliğinin değerlendirilmesi için sekiz “Türkçe Eğitimi” alan uzmanı, dört “Ölçme ve Değerlendirme” alan uzmanı ve dört “Eğitim Programı” alan uzmanından görüş alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda sorular biçimlendirilmiştir. Sonuç olarak görüşme formu dokuz ana sorudan oluşmaktadır. Soruların araştırma durumuna hizmet edip/etmeyeceğini anlamak ve anlaşılabilirliğine bakmak için çalışma grubunda yer alan öğretim elemanlarıyla benzer özellik gösteren ancak çalışma grubu dışındaki iki öğretim elemanı ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Alınan görüşler ve pilot uygulama sonrasına gelen dönütler sonucunda formda gereken bir takım düzeltmeler yapılarak forma en son hali verilmiştir. Form çalışmayla ilgili kısa bilgiler, kişisel bilgi bölümü ve görüşme sorularından oluşmaktadır. Form Ek- 4’te yer almaktadır. Görüşmeler boyunca ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

3.3.3. Öğrenci Odak Grup Görüşme Formu

Odak grup görüşmesinde amaç, görüşmeye katılan herkesin birbirlerinin görüşlerini duyabileceği ve kendi düşüncelerini bu çerçevede oluşturabileceği, grubun birbiriyle sürekli

etkileşim içinde olduğu sosyal bir ortamda, katılımcıların bir konu ya da konular hakkında ne düşündüğünü ortaya çıkarmaktır (Gibbs, 1994'den akt. Şahin, Sarı, Özer ve Er, 2010: 261). Nitel veri toplamada bireysel görüşmelerin yanında odak grup görüşmelerinin de önemli bir işleve sahip olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte gruptan bir bireyin sorulan soruya verdiği bir yanıtın diğer bireyler tarafından da duyulması, takip edilmesi onlara, kendi duygu ve düşüncelerini verilen bu yanıt çerçevesinde belirleme imkânı vereceği de vurgulanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Odak grup görüşmeleri bir moderatör ve bir raportör ile gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada da bir moderatör ve bir raportör olmak üzere iki araştırmacı tarafından görüşmeler yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri çoğunlukla dört aşama şeklinde yapılmaktadır:

1. İlk adımda, araştırmacı tarafından çalışmanın konusu belirlemekte ve ilgili alanyazın taraması yapılarak konu ayrıntılı bir şekilde incelenerek sınırları ortaya konulmaktadır. Böylece konular önem sırasına göre yerleştirilir.
2. Bu aşamada, sorulacak sorular hazırlanmalı ve araştırmacının durumuna uygun olarak görüşme yapılacak kişilerin özellikleri ve kişiler belirlenmektedir.
3. Üçüncü aşamada, odak grup görüşmesinin yapılacağı yer, zaman, moderatör, raportör varsa diğer görevliler hazırlanarak, görüşme yapılmalıdır.
4. Son aşamada ise, görüşmeler raporlar, notlar ve ses kayıtları ile özetlenmekte, veriler tekrar gözden geçirilerek, görüşmelerin analizi yapılmakta ve veriler raporlaştırılmaktadır (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011: 100).

Bu çalışmada da yukarıda aşamalar göz önünde bulundurularak, bu adımlar izlenerek odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Öncelikle araştırmacı tarafından odak grup görüşmesi yapılacak konu ile ilgili alanyazın (Frank, 2013; Cortazzi ve Jin, 2000; Peterson ve Coltrane, 2003; Tomalin ve Stempleski, 1993) taranmış ve çalışmanın sınırları çizilmiştir. Kuramsal bölümde, literatür taraması yapılarak dil, kültür, dil-kültür ilişkisi, kültür aktarımı ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımına ilişkin yaklaşımlara yer verilmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalar taranarak gerekli kuramsal bilgi birikimi elde edilmiştir. Ayrıca “İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti” ders kitabı kültürel öğeler bakımından belirli ölçütlere göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ders kitabında yer alan kültürel öğeler, literatürden edinilen kuramsal bilgi birikimi ile sahadaki ön inceleme ve gözlemlerden hareketle görüşme soruları üzerinde

titiz bir şekilde çalışılmış ve gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra alanda uygulamaya başlanmıştır.

TÖMER’de öğrenim görmekte olan Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrenciler için Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda yarı yapılandırılmış sorular hazırlanarak uzmanlardan görüşler alınmıştır. Soruların geçerliliğini ve anlaşılabilirliğini değerlendirmek için on “Türkçe Eğitimi” alan uzmanı, dört “Ölçme ve Değerlendirme” uzmanı ve dört “Eğitim Programı” alan uzmanından görüş alınmış ve düzeltmelerle form hazır hale getirilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerle benzer özellik gösteren ancak çalışma grubu dışından seçilen sekiz öğrenciyle soruların anlaşılabilirliği için pilot uygulama yapılmıştır. Alınan görüşler ve pilot uygulama sonrasına gelen dönütler sonucunda gerekli düzeltmeler yapılarak form en son halini almıştır. Formun son hali tezin sonunda Ek-5’de verilmiştir. Çalışma grubu için öğrencilerin Türkçe düzeylerine bakılmış ve B2, C1 yani orta ve yüksek düzeye sahip öğrencilerin konuyla ilgili daha rahat görüşlerini aktarabilecekleri düşünülerek bu dil düzeylerindeki öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Çalışma bir moderatör ve raportör olmak üzere iki kişi tarafından yapılmıştır. Araştırmacı moderatör olarak görüşmeyi kendisi yönetmiştir. Odak grup görüşmesi Akdeniz Üniversitesi TÖMER’de, U oturma düzenindeki sınıf ortamında ve daha çok boş ders saatleri içerisinde yapılmaya çalışılmıştır. Görüşmeler sekizerli dört farklı gruba, dört kez yapılmıştır. Görüşme yapılan toplam öğrenci sayısı otuz ikidir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Son kısımda görüşmeler üç farklı uzman tarafından analiz edilerek, raporlaştırılmıştır.

3.3.4. Öğrenci Bireysel Görüşme Formu

Bu form öğrenciler için hazırlanmış odak grup görüşmesindeki sorularla aynıdır. (Ek-5) Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe konuşma düzeylerine göre orta ve üst seviye olarak nitelendirilen B2 ve C1 grubundaki öğrencilerle odak grup görüşmesinin yanında çalışmaya derinlik katması amacıyla aynı özellikleri gösteren, farklı on bir öğrenciyle bireysel görüşmeler gerçekleştirilerek çalışmanın ayrıntılı biçimde ele alınması sağlanmıştır.

Görüşmeler yine Akdeniz Üniversitesi TÖMER’de ve daha çok boş ders saatleri içerisinde yapılmaya çalışılmıştır. Sınıflardan seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen kız ve erkek öğrencilerle yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Alan araştırması öncesinde gerçekleştirilen pilot çalışma ile soruların anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği test edilmiş ve tespit edilen sorunlar giderilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği için katılımcıların soruları en iyi şekilde anlayabilmelerinin ve yanıtlayabilmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle öğrencilerin dil yeterlilik durumları dikkate alınarak, görüşme sorularının gerekli durumlarda İngilizceye çevirisi yapılmış ve görüşme esnasında her iki dildeki sorulara birlikte yer verilmiştir.

Görüşme boyunca öğrencilerin verdikleri cevaplar, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır, daha sonra çözümlenmeleri yapılmıştır. Metinler çözümlendikten sonra öğrencinin oluru alınmış ve araştırmaya aynı şekilde konulmuştur. Görüşmeler araştırma sonunda üç farklı uzman tarafından analiz edilerek, veriler raporlaştırılmıştır.

3.5. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecinin nasıl gerçekleştiğine dair çalışma takvimine yer verilmiştir. Veri toplama sürecine ait bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 3.4. Veri Toplama Sürecine Yönelik Çalışma Takvimi

Veri Toplama Sürecine Yönelik İş Takvimi İşlem Sırası	İşlem	Veri Toplama Aracı	Tarih
1.	Araştırma için Akdeniz Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinden uygulama izninin alınması	-	25.03.2019 15.04.2019
2.	Yarı yapılandırılmış görüşme formlarına ve gözlem formuna dair pilot uygulamaların yapılması	Öğretim Elemanları için yarı yapılandırılmış görüşme formu Öğrenciler için yarı yapılandırılmış odak grup görüşme formu	04.03.2019 18.03.2019
3.	Uygulama merkezindeki öğretim elemanlarıyla görüşmelerin yapılması	Yarı yapılandırılmış görüşme	16.04.2019 25.04.2019
4.	Uygulama merkezinde seçilen yabancı uyruklu öğrencilerle görüşmelerin yapılması	Yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi	18.04.2019

Araştırmada gerekli izinler (Ek-1. numaralı Etik Kurul İzni) alınarak Akdeniz Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler ve derslere girmekte olan öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye başlanmadan önce öğrenciler ve öğretim elemanları araştırma hakkında bilgilendirilmiş, çalışmanın önemi ve kişisel bilgilerin gizliliği hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca öğrencilerle gerçekleştirilen bireysel ve odak grup görüşmelerinde öğrencilerin araştırmaya katılabilmesi için her bir öğrenci için Ek-6’te yer alan çalışmaya katılma onam formu imzalatılmıştır. Görüşmeye katılacak olan öğrencilerin boş ders saatleri görüşme için ayarlanmaya çalışılmış ve Akdeniz Üniversitesi TÖMER’de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular sözlü olarak araştırmacı tarafından sorulmuştur. Görüşmenin durumuna göre ortaya çıkan verileri detaylandırmak adına araştırmacı tarafından katılımcılara sonda sorular olarak ifade edilen farklı sorular da yöneltilmiştir. Bir odak grup görüşmesi ortalama 109 dakika sürmüştür. Toplamda ise yaklaşık olarak 386 dakikada odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonucunda ortaya çıkan veriler yazıya değişiklik yapılmadan aynı haliyle geçirilmiştir. Sonrasında ise katılımcı teyidi yapılmış ve analize hazır hâle getirilmiştir.

3.6. Veri Analizi

Creswell, (2007) nitel araştırmalar için veri analizini; öncelikle verileri analiz için hazırlamak, sonra organize edilen verileri kodlayarak temaları belirlemek ve en sonunda verilerin tablolastırarak raporlaştırılmasını sağlamak olarak üç aşamaya ayırmıştır. Yin (2011) ise nitel araştırmalarda veri analizinin beş temel basamakta yapılabileceğini söyler. Derleme, sökme, sökülen parçaları tekrar bir araya getirme, yorumlama ve sonuca ulaşma bu beş basamaktır.

Durum çalışmalarında veri analiz yöntemleri dört farklı şekilde yapılabilir:

1)Kategorik birleştirme (categorical aggregation): Veriler kodlanır ve anlamların çıkacağı örnekler toplanır.

2)Doğrudan yorumlama (direct interpretaion): Tek bir örnek kullanılarak anlam ortaya çıkarılır.

3)Modelleri çizme (drawing patterns): İki ya da daha fazla kategori ve ya kod arasındaki benzerlikler incelenir.

4)Doğal genelleme (naturalistic generalization): Araştırma başka durumlara uygulandığında diğer araştırmacıların da elde edebileceği türde sonuçlar elde edilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün...2016).

Bu doğrultuda, çalışmanın cevabını aradığı soruya ve ana fikrine ulaşmada en çok anlamamıza yardımcı olacak şekilde gerekli literatür araştırması sonucunda araştırmannın çalışma grubunu öğrenciler, öğretmenler ve ders kitaplarından oluşan üç farklı grup oluşturmaktadır. Daha sonra araştırmannın amacına uygun olarak sorular hazırlanmış ve gerekli izinler alınarak görüşmelere başlanmıştır. Görüşmelerde bilgi toplamak için gerekli notlar tutulmuş ve ses kayıt cihazından faydalanılmıştır. Görüşmeleri kayda geçirmek için ise çözümler yapılmış ve yazıya geçirilmiştir. Bu çözümler süreç içinde Türkçe Eğitimi alanında uzman üç farklı araştırmacı tarafından daha kontrol edilmiştir.

Bu araştırmada verilerin analizinde öncelikle ses kayıt cihazı ve alınan notlar ile yapılan görüşmeler doğrultusunda veriler toplanmıştır. Daha sonra toplanan ses kayıtları ve alınan notlar düzenlenmiş ve yazıya geçirilmiştir. Yazıya geçirilen metinler iki kez kontrol edilip düzenlenerek kopyası çıkarılmış, kodlanmış, özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışmada belirlenen birinci, ikinci ve üçüncü olmak üzere üç alt problemde de içerik analizi kullanılmıştır. Alt problemler doğrultusunda toplanan veriler, yakınlık durumuna göre belirlenen temalar çerçevesinde bir araya getirilerek, sunulmuştur. Çalışmanın verileri içerik analizi ile değerlendirilmiştir. “İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 227).

3.7. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda genelleme gibi bir amaç hedeflenmemektedir (Creswell, 2013; Glesne, 2013; Patton, 2014). Ancak nitel çalışmalarda da geçerlik ve güvenirlilik için dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. (Lincoln ve Guba, 1985; Miles ve Huberman, 1994; Yin, 1984). Araştırmanın güvenirliliği için çözümlenen tüm veriler Türkçe Eğitimi’nde uzman iki araştırmacı ile Ölçme ve Değerlendirme alanında uzman bir araştırmacı tarafından tekrar

kodlanmış ve uyuşmayan noktalar ortaya çıkarılmış, gerekçeleri belirtilmiştir. Sonuç olarak ortak kodlara ulaşılmış ve kodlama anahtarının güvenilir olup olmadığını belirlemek için aralarındaki uyuma bakılmıştır.

Nitel çalışmalarda geçerlik ve güvenilirliği sağlamada araştırmacının veri analizi sürecini nasıl yürüttüğünü açıklaması ve araştırmada elde edilen verilerin betimlenmesi beklenir. Nitel araştırmada “geçerlik” bilimsel bulguların doğruluğu, “güvenirlik” ise bilimsel bulgulardaki tekrarlanabilirliği ile ilgilidir. Nitel bir araştırmanın iç geçerliği (*inandırıcılık*), araştırmanın dış geçerliği (*aktarılabirlik*), araştırmanın iç güvenilirliği ve araştırmanın dış güvenilirliği (*teyit edilebilirlik*) sağlanması gerekmektedir (Lincoln ve Guba, 1985).

Bu amaçla çalışmanın geçerliği ve güvenilirliğini artırmak için aşağıdaki uygulamalar yapılmıştır:

Araştırmanın İç Geçerliği (İnandırıcılık): Araştırmanın inandırıcılığını sağlamak için bireysel görüşme, odak grubu görüşmesi ve doküman incelemesi gibi birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Ek olarak görüşme formları hazırlanırken ilgili alanyazın incelenmiş ve kavramsal çerçeve buna göre oluşturulmuştur. Görüşmelerden önce katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilmiş, görüşmede kaydedilen bilgilerin sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı ve gizliliği konusunda çalışmaya katılma onam formu imzalanmıştır. Böylece karşılıklı güvenin oluşmasıyla katılımcıların daha rahat olması ve verilerin gerçek durumu yansıtması sağlanılmaya çalışılmıştır. Görüşmelerin hemen sonrasında veriler analiz edilip, yorumlanarak, katılımcılara gösterilmiş ve teyidi sağlanmıştır. Verilerin analizinde, içerik analizi ile verilerin temaları ve temaları oluşturan alt temaların birbirleriyle ilişkisiyle birlikte temalar arasında bütünlük kurulmuştur.

Araştırmanın Dış Geçerliği (Aktarılabirlik): Araştırmanın dış geçerliliğinin sağlanabilmesi için, katılımcılara araştırma boyunca araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve süreci, verilerin çözümlenmesi ve alanyazın taraması gibi pek çok araştırmayla ilgili bilgiler açıklanmıştır. Araştırmanın dış geçerliliği, bütün boyutları aşamaları ile ilgili detaylı bilgi aktarımına (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 258-259), araştırmanın temellerindeki verilerin zengin bir şekilde resmedilmesinde (Creswell, 2007: 209), örnekleme yönteminin ayrıntılı bir şekilde ifade edilmesi ve örneklem miktarının yeterliliği ile ilgili ikna edici olunmasına bağlanmıştır (Miles ve Huberman, 1994: .279) Tüm bu noktalar çalışma boyunca uygulanmaya çalışılmıştır. Ayrıca dış geçerliliğinin sağlanabilmesi için katılımcılarla gönüllük esasına dayanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın İç Güvenirliği: Araştırmanın iç güvenirliği için bulgular hiç yorum yapılmadan olduğu gibi verilmiştir. Araştırmadan elde edilen görüşmelerin iç güvenirliği için araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli Türkçe Eğitimi alanında uzman bir öğretim üyesi ve bir yüksek lisans öğrencisi olmak üzere iki kişi tarafından ayrı ayrı kodlamalar yapılmıştır. Elde edilen kodlamalar karşılaştırılarak, ortak kodlara ulaşılmıştır. Kodlayıcılar arasında güvenirlğe bakıldıktan sonra verilerin %10'luk kısmı tekrar Ölçme ve Değerlendirme alanında bir uzman tarafından kodlamalar yapılmış ve kodlar karşılaştırılarak son şekli verilmiştir. Kodlayıcılar arasında Kappa değeri (tutarlık oranı) hesaplanmıştır. Değerlendiriciler arasında %88,5 değerinde bir uyum olduğu görülmüştür. Bu hesaplanan tutarlık oranı sonucunda araştırmacılar arasında mükemmel bir uyum olduğu ve çalışmanın kodlarının güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kappa formülü şu şekildedir:

$$K = \frac{\text{Pr}(a) - \text{Pr}(e)}{1 - \text{Pr}(e)}$$

Kodlayıcılar arasındaki güvenirlği hesaplamak için iki değerlendirmecinin uyuşma oranı Pr (a), uygulamadaki tesadüfi olarak ortaya çıkma olasılığı Kohen kappa (K) katsayısını ifade eder.

Kappa katsayısının değerlendirilmesi şu şekildedir:

< 0.0 uyumun olmadığını

0.0 ile .20 arasında olması, çok az düzeyde uyum olduğunu,

.21 ile .40 arasında olması, az düzeyde uyum olduğunu,

.41 ile .60 arasında olması, orta düzeyde bir uyum olduğunu,

.61 ile .80 arasında olması, önemli düzeyde bir uyum olduğunu,

.81 ile 1.00 arasında olmasıysa mükemmel düzeyde bir uyumun olduğu biçiminde yorumlanmaktadır (Landis & Koch, 1977: 159-174).

Mevcut çalışmada değerlendiriciler arasında 88,5 değerinde bir uyum olduğu görülmüştür. Bu da kodlamalardan elde edilen verilerin güvenilir olduğunu belirtmektedir. Kodlayıcılar arasında mükemmel düzeyde bir uyum olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın Dış Güvenirliği (Teyit edilebilirlik): Araştırmanın dış güvenirliği için ise araştırmanın bütün veri toplama araçlarını, notları, yazıları, çıkarımları, ham halde bulunan verileri, analiz aşamasındaki kodlamaları Türkçe Eğitimi ile Ölçme ve Değerlendirme

alanında öğretim görevliği ve yüksek lisans yapmakta olan üç farklı alan uzmanı tarafından incelenerek, onayları alınmıştır.

3.8. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, nitel araştırmalarda katılımcılarla doğrudan zaman harcayan, görüşmeleri yapan, araştırma boyunca bakış açısı kazanıp, gözlemler yapan kişidir. Araştırmacı, çalışmaya başlamadan önce tarafsızlık ve etik davranması gerektiğini bilir ve bu sorumlulukla araştırmayı sürdürür. Bundan ötürü araştırmacının, nitel araştırma sürecindeki rolü büyük önem taşımaktadır. Creswell (2003), nitel araştırma yönteminde araştırmacının, kişisel durumlar ve etik konusunda bir takım ilkelere dikkat etmesi ve dile getirmesine değinir. Bu araştırmada da YTÖ'de Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin ders kitaplarının incelenmesi ile öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerinin ortaya çıkarılması amacıyla araştırmacı, çalışmanın her aşamasında aktif olarak yer almıştır. Araştırma boyunca tarafsızlık ve etik ilkelerine bağlı kalınarak çalışma sürdürülmeye çalışılmıştır. Görüşleri alınan yabancı uyruklu öğrenciler ve öğretim elemanları çalışmaya katılma konusunda hiçbir şekilde zorlanmamış, çalışmadan istedikleri zaman ayrılacakları ifade edilmiş, çalışmanın her aşamasında araştırmayla ilgili soruları ayrıntılı olarak yanıtlanmış ve fikirlerine hiçbir şekilde müdahale edilmemiştir. Ayrıca öğrencilerden doldurmaları istenen kişisel bilgi formuna, çalışmanın sonucuyla ilgili bilgi sahibi olmak isteyen öğrencilerin e-mail adreslerini yazabilecekleri ve kendilerine çalışmanın sonucu hakkında araştırmacı tarafından bilgi verileceği ifade edilmiştir. Yin (2011), nitel araştırmalarda katılımcı ve gözlemci arasındaki ilişkinin dört farklı biçimde olabileceğini belirtir. Bunlar:

- sadece katılımcı,
- aynı zamanda gözlem yapan katılımcı,
- aynı zamanda katılan gözlemci ve
- sadece gözlemci şeklindedir.

Bu araştırmada araştırmacı olarak yer almıştır. Araştırmacı, çalışmanın başından itibaren katılımcı olarak araştırmanın planlanması, uygulanması, yürütülmesi, verilerin analizi ve yorumlanmasında da doğrudan rol oynamıştır. Araştırmacının durum içerisinde aktif rol alması araştırmanın verilerinin de zenginleştirilmesini sağlamıştır (Yin, 2011).

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde çalışmaya ait bulgular yer almaktadır. Bu bölüm araştırma soruları temel alınarak dört ana başlık altında oluşturulmuştur. İlk bölümde, odak grup görüşmesi yapılan öğrenci görüşleri, ikinci bölümde bireysel görüşme yapılan öğrenci görüşleri, üçüncü bölümde bireysel görüşme yapılan öğretim elemanı görüşleri ve son bölümde ise ders kitaplarının incelenmesi yer almaktadır. Veriler her bir bölümün altında, araştırma sorularındaki gibi alt araştırma sorularına yönelik bulgularla sunulmaya çalışılmıştır.

4.1. Odak Grup Görüşmesi Yapılan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Bulgular

4.1.1. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.1 'de öğretim elemanlarının "kültür hakkındaki görüşleri" konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.1 'de sunulmuştur:

Tablo 4.1.1. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşleri

	Dil	Yaşam Biçimi	Tarih	Edebiyat	Yeme/İçme	Davranış Biçimi	Gelenek/Görenek	Kurallar
%	21.87	18.75	3.12	3.12	9.37	3.12	3.12	9.37
f	7	6	1	1	3	1	1	3
Ö1	√							
Ö2								
Ö3		√						
Ö4								
Ö5								
Ö6								
Ö7								
Ö8			√	√				
Ö9								
Ö10								

Ö11						
Ö12						
Ö13						
Ö14						
Ö15	√	√				
Ö16			√	√	√	
Ö17			√			
Ö18			√			
Ö19						
Ö20	√					√
Ö21	√					
Ö22						√
Ö23	√	√				
Ö24						
Ö25						
Ö26	√	√				
Ö27						√
Ö28	√					
Ö29						
Ö30						
Ö31		√				
Ö32		√				

Tablo 4.1.1.'de görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin kültür hakkındaki görüşlerine yönelik sekiz farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “dil” , (f=7); “yaşam biçimi” , (f=6); “yeme-içme”, (f=3); “kurallar”, (f=3); “tarih” , (f=1); , “davranış biçimi” , (f=1) ve “gelenek/ görenek” , (f=1). Bu görüşlerden (f=22) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö15: “Bence kültür demek dil öğrenmek benim için. Eğer sen dil öğrenirsen demek ki sen başka ülkelerin hakkında biliyorsun.”

Ö3: “Ben kültür derken yani benim aklım kültür derken insanlar nasıl yaşıyorlar? Benim aklıma geliyor. Nasıl yaşıyorlar? İnsanlar nasıl yaşıyorlar öğrenmek için önce insanların dilini öğrenmek gerekiyor. “

Ö8:” Benim için kültür demek tarih demek. Çünkü bir ülkenin kültürü yok. Demek ki tarihi yok. Kültür geçmiş demek benim için. Tarih demek. Bir ülke kültür yok tarih yok benim için.”

Ö17: “Kültür bizim için at eti demek.”

Ö20: “Bir yerde kural var. O kural var, o kültür.”

Ö20: ”Dil öğrenmek istiyorsun mecbur kültür öğreniyorsun.”

Ö21: “Türkçe dili öğrendiğinde kültür bilmek zorundasın.”

Ö23: “Yani bir ülkenin dilini öğrenirken onun kültürünü de öğrenmek zorundasın.”

Ö26: “Türkiye de yaşamak isterseniz. Herkes bir şey için burada yaşıyor. O zaman Türkçe öğrenmek lazım. Bu ülkeyi, insanlar kimle nasıl yaşıyor. Bunları bilmek lazım.”

Ö32: “İnsanların nasıl yaşadığı, neler yaptığı ve nelerde kaldığı ve bize neler aktardığı kültür.”

4.1.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye’ye Gelmeden Önce Türk Kültür Ögelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.2. ‘de yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’ye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.2.’de sunulmuştur:

Tablo 4.1.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye’ye Gelmeden Önce Türk Kültür Ögelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşleri

	Diziler	Dersler	Haberler	Spor	Arkadaşlar
%	21.87	18.75	3.12	3.12	9.37
f	7	6	1	1	3
Ö1	√				
Ö2					
Ö3		√			
Ö4					

Ö5				
Ö6				
Ö7				
Ö8			√	√
Ö9				
Ö10				
Ö11				
Ö12				
Ö13				
Ö14				
Ö15	√	√		
Ö16				√
Ö17				√
Ö18				√
Ö19				
Ö20	√			
Ö21	√			
Ö22				
Ö23	√	√		
Ö24				
Ö25			√	
Ö26	√			
Ö27				
Ö28	√			
Ö29				
Ö30				
Ö31			√	
Ö32			√	

Tablo 4.1.2.'de görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşlerine yönelik beş farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “diziler”, (f=7); “dersler”, (f=6); “arkadaşlar” (f=3); “haberler”, (f=1) ve “spor”, (f=1). Bu görüşlerden (f=18) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö8: “Benim ilk aklıma geliyor Marmara gemisi. Bu ilk defa ben Türkiye'nin isim duydum. Yani dikkat ettim. Filistin'e gitti ve pek çok Türkler öldü. Herkes çok şaşırıldı ve çok üzüldük. Benim ilk aklıma gelen bu. Marmara gemisi haberi.

Ö4: “Ben gelmeden önce Türkiye'yi biliyordum tabii. Diziler izledim. Kurtlar Vadisi ama onları sadece Arapça ile izledim. Yani buraya geldikten sonra hiç kelimeler bilmiyorum. Hiç kelimeler bilmiyorum. O kadar zor değil ama alıştım ve şimdi biraz konuşabiliyorum. Belki sizi anlayabiliyorum ama şimdi dizi izliyorum. Türkçe için ama artık yani. İzliyorum ve geliştiriyorum Türkçemi ve biraz yüzde yetmiş anlıyorum yani. O kadarı iyi bence yani. Türkçeyi öğrenmek için ve ben yüksek lisans yapmayı düşünüyorum. Ziraatte Tarımsal Yapılanma ve Sulama. O yüzden hala devam ediyorum Türkçe öğrenmeye. Derste yardım ediyorum sabahtan akşama kadar. “

Ö5: “Sen Türkiye'ye gelmeden önce ne biliyorsun onun hakkında de mi? Duymadım ama izledim. Türkiye'ye gelmeden çok çok şey bildim. Diziden tabii ki. Her şey bildim kültür. En çok şey tabii kültürden. Her şey valla bilmiyorum.”

Ö2: “Ben gelmeden önce en son haber duydum, duyuyordum. Dünyanın bir Türkiye bir fikir, düşünce sadece Türkiye dedi: “Ben imza atacam. Bu yeni kural. Çünkü farklı bir plan Türkiye için. Farklı bir planımız var.” Ben bu plan çok beğendim. Çevre için. Türkiye'yle iş birliği içindi. Yani her ülke bu planı kabul etti. Sadece Türkiye kabul etmedi. Çünkü hükümet başka bir plan kurdu ama ben Türkiye'nin planını beğendim. Çok beğendim. Zaten ben burs benim başvurum yapmak üzere bu konu hakkında konuştum. Yani bence Türkiye kendiniz düşünüyorsunuz, daha güçlü oldunuz. Yani sadece “evet evet...” söylemezsiniz. Yani siz kendi kararınızı veriyorsunuz.. Yani Türkiye çok güçlü bir ülke. Ve onun halk çok seviyor. Yani sadece onun halk başka halklar düşünmüyorum. Türk halkını seviyorum.”

Ö8: Evet tatlı başka! Çok güzel. Bir şey önemli söylicem. Tunus'ta biliyor musunuz? İnsanlar orada hep Türk diziler izliyordular. Gerçekten. Televizyonda her akşam bir yeni dizi koyuyorlar. O yüzden biz gelmeden önce biraz Türkçe konuşabiliriz ama çok fazla değil. Mesela “nasılsın?” ve “günaydın” gibi. Mesela ben arkadaşlarım Tunus'ta. Ben onları arıyorum, onlarla konuşuyorum. Onlar benimle Türkçe konuşuyorlar, konuşabiliyorlar. Türkçe biliyorlar evet. Onlar hiç öğrenmediler ama nasılsın sadece iyisin, güzelsin, böyle şeyler.

Ö6: “Türkiye’ye gelmeden önce tabii ki bir şey bilmiyordum. Diziler izledim. Onlardan çok yerler bildim. Taksim, Ortaköy yani sizin başkanınız bildim. Çünkü o Filistin’e çok yardım etti. Başka şeyler yani kültür hakkında çok bilmiyorum. O zaten bizim kültürümüze yakın yani. Bizim kültürümüzden yakın yani. Sadece bu başka şey yok yani. Bu kadar.”

4.1.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.3.’de yabancı uyruklu öğrencilerin ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.3.’de sunulmuştur:

Tablo 4.1.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Görüşleri

	İnsan İlişkileri	Halk Edebiyatı	Tarih	Tarihi Önemli Kişiler	Mucitler	Din	Batıl İnançlar	Şehirler	Yetersiz Oluşu
%	3.12	3.12	3.12	3.12	3.12	3.12	3.12	6.25	3.12
f	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Ö1									
Ö2									
Ö3									
Ö4		√		√					
Ö5									
Ö6	√								
Ö7									
Ö8					√			√	
Ö9									
Ö10									
Ö11								√	
Ö12									
Ö13									
Ö14									
Ö15			√			√	√		
Ö16									
Ö17									
Ö18									
Ö19									

Ö20
Ö21
Ö22
Ö23
Ö24
Ö25
Ö26
Ö27
Ö28
Ö29
Ö30
Ö31
Ö32

√

Tablo 4.1.3.'te görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşlerine yönelik dokuz farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından eşit sayıda sırasıyla şu şekildedir: “insan ilişkileri” , (f=1); “halk edebiyatı” , (f=1); ”tarih” , (f=1); “tarihi önemli kişiler” , (f=1); “mucitler” , (f=1); “din” , (f=1); “batıl inançlar” , (f=1); şehirler” , (f=1); “yetersiz oluşu” , (f=1). Bu görüşlerden (f=9) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö6: *“Bir şey dinledik. Mesela orda Türkler özel sorular soruyorlar diyordu. O doğru.”*

Ö4: *“Nasrettin hocayı öğrendim kitaptan. Sadece Nasrettin Hoca her zaman hazır yani hazırcevap. Yani bazı şeyler öğrendim. Savaş hakkında, Atatürk hakkında. Biraz daha öğreneceğim yani kitap okuyacağım Nasrettin hoca hakkında. Arkadaşım okuyor şimdi. Bitirdikten sonra o bana verecek. Ben de okuyacağım. Ve Atatürk filmini izleyeceğim yani. Evet, düşünüyorum yani bunları.”*

Ö8: *“İzmir’de mesela çiğdem diyorlar. İzmir’in mesela geleneksel kıyafetleri, ne yiyorlar? Simit başka adı, değişik adı ne diyorlar? Ne diyor onlar? Gevrek. Çekirdeğe çiğdem diyorlar. Kitapta İstanbul kitabında mesela zaten bu kitabı okuyoruz. Metinde, her metinde bir Türk ünlü kişisi var. Mesela yazarlar, Aziz SANCAR Nobel aldı. Mucitler var. Tabii ki kitaplar yeterli değil kendi kendime öğrenmemiz lazım.”*

Ö15: “Kitaplarda bilgi veriyor. Mesela batıl inancı hakkında çok beğendim. Tabii her kitapta kültürler hakkında bilgi var. İstanbul olsun, köyler hakkında olsun, camiler hakkında söyler. Yani bütün tarihi tabii kısaca söylüyor. Mesela batıl inancı hakkında bilgi var bilgi veriyor. Her kitap yani bütün tarih bilgileri veriyor.”

4.1.4. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.4.’te yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.4.’te sunulmuştur:

Tablo 4.1.4. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşleri

	Ders Kitapları	Öğretmenler	Video	Sosyal Hayat	Türk Arkadaşlar	TV	Haber Programları	Kitaplar ve Dergiler	Diziler/Filmler, Tiyatrolar	İnternet	Geziler
%	25.00	18.75	6.25	28.12	25.00	3.12	3.12	15.62	12.50	6.25	3.12
f	8	6	2	9	8	1	1	5	4	2	1
Ö1											
Ö2	√										
Ö3								√	√		
Ö4	√	√		√					√		
Ö5	√			√	√			√			
Ö6				√							
Ö7	√			√							
Ö8	√	√	√		√						
Ö9											
Ö10	√										
Ö11											
Ö12									√		
Ö13											
Ö14		√	√								
Ö15	√	√		√	√				√	√	
Ö16		√						√			
Ö17					√						

Ö18							
Ö19							
Ö20	√		√				√
Ö21				√	√		√
Ö22			√	√		√	
Ö23			√	√			
Ö24		√		√			√
Ö25				√			
Ö26							
Ö27							
Ö28							
Ö29							
Ö30							
Ö31							
Ö32							

Tablo 4.1.4.'te görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşlerine yönelik on bir farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “sosyal hayat” , (f=9); Türk arkadaşlar” , (f=8); ders kitapları” , (f=8); “öğretmenler” , (f=6); “kitaplar ve dergiler” , (f=5); “diziler/filmler” , (f=4); “videolar”(f=2); ”internet” , (f=2); “televizyon” , (f=1) ve ”geziler, (f=1). Bu görüşlerden (f=37) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö5: “*Ders kitapları pek çok şey Türkiye'nin kültürü hakkında gösteriyor bize. Hayat, normal hayat, sosyal hayat, günlük hayat, kültür, evlilik, komşuluk... Bir tane basit detay.*”

Ö7: “*Hayatı anlatıyor, ders kitapları.*”

Ö5: “*Benim oda arkadaşlarım iki tane Türk onlardan öğreniyorum.*”

Ö2: “*Metinler var, okuma metinleri biz okuyoruz. Aynı şey buluyoruz. Yani normal hayat hakkında olanı gösteriyor kitaplar.*”

Ö8: “*Mesela bizim öğretmenimiz Bilal hoca bize herkese kitap verdi. O kitap gerçekten çok ilginç yani. Çünkü bir yerleri hakkında konuşuyor bir şey. Bir şehir hakkında. Mesela İzmir, Ankara. Bendeki Ankara. Oranın tarihini de öğreniyoruz o kitaptan da.*”

Ö6: “Mesela benim için Türkçe öğreniyorsan eğer Türkiye’de yaşıyorsan daha iyi olacak. Çünkü o zaman hayal edelim. Ben Türkçe öğreniyorum ama Tunus’ta sizin kültürünüzü hiç bilmiyorum. Hiçbir şey öğrenmeyeceğim. Kültürü sokaktan öğrenebiliriz. Dilbilgisini kitaptan öğrenebiliriz. İkisi paralel şekilde gidiyor. Tamamlıyor birbirini.”

Ö3: “Bence kitap sadece dilbilgisi için nasıl yazabilirim için iyi ama konuşmak için yani sohbet, dizi izlemek daha iyi. Ben hem de dizi izlemeyi seviyorum. Bizde de bazen kelimeler duyuyorum. İnsanlar konuşurken eğer sohbet ediyorum. Kahveye de gidiyorum, oturup, sohbet ederiz. Yani daha iyi ama sadece kitap yeterli değil yani bence.”

Ö4: “Her bir bölümü öğrenmek için genellikle 4 dönem var. Yani yazma ve okuma, dinleme ve konuşma. Bu yani dünyada bütün dilleri öğrenmek için yani bu 4 bölüm var, lazım. Okuma ve yazma için bu İstanbul kitabı çok önemli. Çünkü dilbilgisini orada iyi öğreniyorum. Mesela konuşma için yani çok farklı sohbet etmeliyiz ya da Türk aileler ile sohbet etmeliyiz. Mesela dinlemek için yani çok diziler müzikler yani dinlemek gerekiyor. Okumak bu yani İstanbul kitabı için değil sadece ama bütün kitaplar için. Tarih için, kültür için okumalıyız yani. Yani bu hep dönem için her dönem yüzde yirmi beş. Mesela film izlemezsek ya da müzik dinlemezsen ya da başka şeyler yapamazsınız yani. Bu dil yüzde yüz öğrenemezsiniz. Bunun da yani yüzde ellisini okulda yapıyorlar. Bu eksik de dışarıda tamamlanıyor.”

Ö8: “Benim mesela arkadaşım Türk. Onlar anlatıyorlar nasıl yaşıyorlar, görüyoruz. Nasıl konuşuyorlar? Yaşıyorlar falan.”

Ö16: “Hocamızdan öğrendik. Çünkü hocalar çok iyi, kitap sade dilbilgisi öğretiyor. Her zaman yok. Hocalar çok iyiler o kitap sadece kurallar dilbilgisi öğretiyor her zaman yok u Çünkü hikâye anlatıyorlar. Eskiden ne yaşıyordular, yaşıyorlar ve çok eğlenceli hikâyeler anlatıyorlar. Nasıl Türk insanlar yaşıyorlar? O şeyler biz bilmek istiyoruz ama kitap çok tuhaf bir şey var. Mesela rüyalar için. Bazı şeyler önemli değil tamam ama hocamızdan çok eğlenceli şeyler bize söylüyorlar. Bence o yüzden çok çok önemli. Bence hocamız çok iyi biri.”

Ö15: “Kitaplarda bilgi veriyor. Mesela batıl inancı hakkında çok beğendim. Tabii her kitapta kültürler hakkında bilgi var. İstanbul olsun, köyler hakkında olsun, camiler hakkında söyler. Yani bütün tarihi tabii kısaca söylüyor. Biz zaten bi şey merak ediyor, hep sorular soruyoruz. Onun hakkında konuşuyoruz. Onun için bizim öğretmenimiz var. Mesela batıl

inancı hakkında bilgi var bilgi veriyor her kitap yani bütün tarih bilgileri veriyor onun için bizim öğretmenimiz var.”

Ö16: *“Tabii ki internetten bakıyoruz. Hocamızın vakti yoksa mesela ama şükür var. Onlar yardım ediyor. Tabii ki her öğrencinin kendi merakları var. O zaman kitaplar o konu hakkında yeterli olmabiliyor. Hocamızın vakti yoksa mesela bizim arkadaşlarımızdan soruyoruz ya da internetten öğreniyoruz. Gerçekten meraklıysa.”*

Ö14: *“Ama bizim hocamız hiç vaktim yok demedi bize mesela. Her zaman öğretiyor. Derste olmazsa teneffüste anlatıyor.”*

Ö24: *“Yaşadıkça tabii öğreniyoruz. Biz yaşadıkça mesela kitap okuyoruz, derse giriyoruz. Yani yaşadıkça her şeyi yapıyoruz.”*

Ö20: *“Kitapta bir şey görüyoruz ama yaşadıkça biz anlıyoruz.”*

Ö22: *“Bence kitaplar çok fazla bilgi vermiyor. Çünkü insanlarla konuşurken onları daha iyi anlayabiliyorsun. Bilmediğimiz, merak ettiğimiz şeyler olunca “Google” yazıyoruz. Mesela Google, “muhteşem yüzyıl” yazıyoruz. İnternete yazıyoruz. Haberleri de izliyoruz. Çok fazla değil ama oradan da bilgi alıyoruz, görüyoruz. Biz burada yaşıyoruz ve aslında her şeye katılmak zorunda kalıyoruz bu yüzden. Mesela benim çocuğum okula gidiyor burada Türk okuluna. Nasıl ben katılmıcam? Zorundayım. Çünkü o her an okulda ödev falan birlikte hazırlıyoruz. Bir şeyler okuyoruz, şiirler falan bir şeyler ezberliyoruz beraber. Artık Türk hakkında okuyoruz. Her şey öğreniyoruz yavaş yavaş. Bu yüzden ben ona erkenden Türkiye hakkında bilgi veriyorum ve Türkiye’yi beraber ilgileniyoruz. Bu iyi bir şey.”*

Ö17: *“Ben mesela bir şeyi anlamadığımda arkadaşımı arıyorum. Mesela dünkü grameri anlamadım. Arkadaşımı aradım. O hemen geldi. Çünkü çok yardımsever bir insandır ve bana grameri anlattı. Sokak dilinde anlattı ve tabii ki evet yani normal şekilde anlattı. O kadar yani. Konuştukça ve pratik yaptıkça daha çok öğreniyoruz. Arkadaşım Türk’tü.”*

Ö21: *“Biz yani Kazakistan’da Türk arkadaşlarla değil de Kazak arkadaşlarla konuşabilirim. Buraya gelicem ve yani niye bizim Kazaklarla konuşayım. O kadar yani ve yeni insanları tanımakta fayda var. Daha ilginç daha güzel daha farklı kültür öğreniyorsun arkadaş yaparken. Yani bizim amacımız bakış açımız, hayatımızı değiştirmek. Yani biz buraya neden geldik. Okumak evet ama hayatımızı da değiştirmek istiyoruz. Memleketimizde bütün*

hayat oturmak da istemiyoruz. Dünyayı görmek istiyoruz. O yüzden daha çok insan tanımak istiyoruz ve her yerde iyi bir arkadaş sahip olmak da iyidir.”

Ö24: “Ben mesela Süleyman hakkında bir kitap okuyorum. Çünkü muhteşem bir yüzyıl dizisi benim ilgimi çekti. O yüzden onlar hakkında daha fazla bilgi almak istedim ve kitabı aldım.”

4.1.5. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.5.'te yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.5.'te sunulmuştur:

Tablo 4.1.5. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri

	Ortak Kültürel Öğelerin Varlığı	Tarihi Yapısı	Yemekler	İçecekler	Kıyafetler	İnsan ilişkileri	Spor	Ekonomi
%	3.12	6.25	9.37	3.12	3.12	3.12	3.12	3.12
f	1	2	3	1	1	1	1	1
Ö1								
Ö2			√		√			√
Ö3		√						
Ö4							√	
Ö5		√		√				
Ö6								
Ö7	√							
Ö8								
Ö9			√			√		
Ö10								
Ö11								
Ö12								
Ö13								
Ö14								
Ö15								
Ö16								
Ö17								
Ö18								

Ö19
Ö20
Ö21
Ö22
Ö23
Ö24
Ö25
Ö26
Ö27
Ö28
Ö29
Ö30
Ö31
Ö32

√

Tablo 4.1.5.'te görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin görüşlerine yönelik sekiz farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “yemekler” (f=3); “tarihi yapısı” , (f=2); “ortak kültürel öğeler ” , (f=1); “içecekler”, (f=1); “ kıyafetler ”, (f=1) “insan ilişkilerin ”, (f=1); “ekonomi”, (f=1); ve “spor” , (f=1). Bu görüşlerden (f=11) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö2: “Türkiye’ye geldikten sonra gelmeden önce ben sadece haberler izliyordum ben. Diziler izlemedim, izlemiyordum. Ben sizin baş başkan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan biliyordum. Sizin ekonomik anlamda Tunus’la çok ithalat ihracat yapıyorlar. Türkiye’yle çok ekonomik ilişkiler var. Kıyafetler, yemekler var. Türkiye’nin yemekler, Türkiye’nin kıyafetler var. Türk kahvesi, bisküvisi falan var.”

Ö4: “Türkiye’ye gelmeden önce biraz biliyorum tabii. Cumhuriyet var, başkent hakkında. E-sport hakkında, spor ve futbol hakkında biraz biliyorum. Galatasaray. Çünkü ben hep futbol izlemeyi seviyorum.”

Ö7: “Ben ülkemdeyken hiç Türkiye hakkında bilmedim. Ben bildim önemli şeyler. Mesela başkan, başkenti. Sadece bu. Türk dilini hiç bilmedim. Sonra burs kazandıktan sonra Türkiye hakkında çok şey aradım. Sonra bana kültüre değindim, anladım. Çünkü Kazak- Türk

kültürü biraz aynı. Bir şeyler aynı ama hepsi değil. Dil de biz de ikili millet biraz aynı. Sonra ama bana çok zor geldi Türkçe. Gramer yolunda biraz biz aynı, hepsi aynı. Konuşurken çok zor. Ben konuşurken başımda Kazakça kelime. Ben onu Kazakça kelime Türkçeye... Nasıl söylemesem. Ben onu ekleri Türkçe kelimeye zorlanıyorum. Hala zorlanıyorum. Evet evet hala Kazakça bakıyorum, Kazakça düşünüyorum.”

Ö9: “Türk insanlar hep sinirli ve çok karışıyor her şey ama ne zaman ben geldim buraya insanlar çok sakin, çok kibar ve karışmıyorlar yani. Biraz meraklılar. Tabii biraz amcalar var, teyzeler var. Tabii ki yani.”

Ö19: “Bizim memleketimizde mesela bir fuar yapıldı. Türk üniversitesi tarafından ve ben oraya gittim ve döner kazandım. Sonrada buraya geldim.”

4.1.6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.6.'da yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri konusundaki düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.6.'da sunulmuştur:

Tablo 4.1.6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri İlişkin Görüşleri

	Ülkesinin Kültürüyle Benzer Olduğu	Ülkesinin Kültüründen Farklı Olduğu	Türk Kültürünü Beğenme	Gelenek- Görenekler	Yemekler/İçecekler/ Tatlılar	Aktörler	Tarih Sevgisi	Ekonomi ve Yaşam Koşulları	Dil	Coğrafi Bilgi Yanılgıları	İnsan İlişkileri	Alışkanlıklar	Mesai Saatleri
%	9.37	3.12	3.12	6.25	63.12	3.12	6.25	6.25	18.75	9.37	34.37	21.87	6.25
f	3	1	1	2	17	1	2	2	6	3	11	7	2
Ö1											√		
Ö2					√		√		√	√		√	
Ö3	√				√				√	√	√	√	
Ö4		√			√					√			
Ö5	√		√	√	√	√	√		√		√	√	
Ö6					√				√		√		
Ö7				√	√				√			√	
Ö8					√			√			√		

Ö9		√				√	√
Ö10		√					
Ö11							√
Ö12		√		√		√	
Ö13					√		
Ö14							
Ö15	√					√	
Ö16		√					
Ö17						√	
Ö18		√					
Ö19							
Ö20		√				√	
Ö21		√					
Ö22		√				√	
Ö23		√				√	
Ö24		√				√	
Ö25							
Ö26						√	
Ö27							
Ö28							
Ö29							
Ö30							
Ö31							
Ö32							

Tablo 4.1.6.'da görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra Türk kültür öğelerine ilişkin görüşlerine yönelik on üç farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “yemekler/içecekler/tatlılar” , (f=17); “insan ilişkileri” , (f=11); “alışkanlıklar” , (f=7); “dil” , (f=6); ülkesinin kültürüyle benzer olduğu” , (f=3); “coğrafi bilgi yanlışları” , (f=3); “ekonomi ve yaşam koşulları” , (f=2); “mesai saatleri” , (f=2); “tarih sevgisi” , (f=2); gelenek- görenekler” , (f=2); “türk kültürünü beğenme” , (f=1); “ülkesinin kültüründen farklı olduğu” , (f=1); “aktörler” , (f=1). Bu görüşlerden (f=58) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö5: "Ama bi şey dicem. Sizin aktörler gerçekten çok yakışıklı. Gerçekten. Ben şimdi "Çarpışma" izliyorum. Orada bir aktör var. Ayy çok yakışıklı. Sadece dizide. Sadece dizilerde ama sokakta, festivalde hiç bulmadım bi yakışıklı. Bi tane bile yok."

Ö2: "Ben geldikten sonra bir şey dikkat ettim, ediyordum. Herkes tarihi biliyordu Türkiye'de. Herkes tarih biliyor. Biz Tunus'ta da tarih okuyoruz ama önemli bi şey değil. Okulda en çok önemli şey, en önemli şey matematik, fen bölümler ve yabancı diller. En önemli şey yani. Sen matematik ve biyoloji falan önemli notlar al, yüksek puanlar alırsan sen zekisin, sen akıllısın. Tarih çok önemli değil. Yani Tunus'ta herkes tarih bilmiyorlar. Ama burada herkes tarih hakkında konuşuyorlar. Yani çok önemli burada, Türkiye'de tarih. Ben düşündüm Tunus'tayken Türkiye çok kahve içen bir ülke. Hayır; ama herkes çay içiyor. Ben şaşırdım. Tunus'ta sabah kahve içiyoruz biz. Ben filtre kahve içiyorum. Her yerde araştırdım ama hiç bulmadım. Carrefour'a gittim ama Carrefour bir Fransız bir marka. Türk değil yani Carrefour. Ben Türk filtre kahve aradım ama bulamadım. Çok zor oldu. Ben kahve bulamadım. Bu şey başka ülkede yok yani bu problem başka bir ülkede yok. Türk kahvesi çok az yani, az geliyor. Büyük bir bardak ihtiyacım var."

Ö2: "Bana da biri sordu? Sen nerden geldin diye. Ben dedim Tunus'tan geldim. O dedi Tunus nerde? Ben dedim Afrika'da. Bana dedi ki "ee sen siyah değilsin" Neden, dedim. Afrika'da tek bi ülke olan bi yer değil ki çok ülkeler olduğunu. Herkes orda yani. Siyah beyaz herkes orda."

Ö3: "Ben buraya geldikten sonra insanlar biraz şey yani Türk insanları yani başka ülkeler hakkında bilgisi yok yani bilmiyor. Benim ülkemi de bilmiyorlar. Afrika ülkeleri hakkında hiçbir şey bilmiyorlar ve insanlar da öğrenciler de başka dil bilmiyorlar. Sadece Türkçe biliyorlar yani. Az biliyor."

Ö4: "Onlar coğrafya hakkında az bir şey biliyor. Mesela bir adamla konuştum. "Sen nerelisin?" dedi. "Afrikalı mısın?" dedi. O düşünüyor bütün Afrika bir ülke. Afrika nedir? Biliyor musun? Dedim. O "evet, biliyorum."

Ö5: "Çok önemli tarih Türkiye'de. Çünkü çok uzun. O yüzden."

Ö8: "Bence benim için halk diziler hayal gibi, gerçek değil. Çok abartıyorlar. Gerçek hayat değil. Anladınız mı? Geldikten sonra burada çok şaşırdım. Çünkü gerçek değil. Hayat

burada çok zor. Diziler gibi değil. Dizilerde daha lüks bir hayat var hep. Zenginler, hep geziyorlar. Burası insanlar pek çok gezmiyorlar zaten hep. Mesela bir misal. Ben bir Türk kızla tanıştım. O dedi “ben zaten İstanbul’u bilmiyorum.” Mesela “Eskişehir’i bilmiyorum.” Ben çok şaşırdım. Nasıl ülkesini bilmiyor. O yüzden. Bilmiyorum dediği gitmiyorum. Çünkü gezmiyorlar. Pahalıymış. Belki bilmiyorum. Ben belki pahalıymış o yüzden dedim. Dizilerde hep İstanbul gösteriyorlar. Mesela ben bir gün hastaneye gittim. Orada yaşlı kadın buldum. Yarım saat konuşuyor ve soru soruyor. “Bekâr mısın?”, “Neden Türkiye’ye geldin?”, “Tunus’ta ne var?” En sonunda ne dedi. Benim çocuğum var. Almanya’da yaşıyor. Sen çok güzelsin. Ben de güldüm. Bir şey demedim. Yaşlı kadınlar soruyorlar böyle.”

Ö7: ” Ben Türkiye’ye gelmeden önce pek çok şey bilmedim ve ben buraya geldim de bir şeye çok şaşırdım. Aa at eti evet. Burada yok hiç. Burada camii çok. Çok çok camii var. Kazakistan’da mesela bir şehirde beş altı camii var. Bitti. Sen biliyorsun. Ne zaman namaz? Ezan başladı. Kazakistan’da o değil. Sen telefon açıyorsun, bakıyorsun. Saate bakıyorsun mesela. Evet, hiç duyulmuyor ses ezanın. Mesela burada camii duyuyorsun ezanı. Ve at eti yemiyorsunuz çok üzüldüm. Biz yiyoruz. Bizim yemeklerimiz hep etli, at eti. Antalya’da hiç et yemiyorsunuz siz. Burası tavuk. Bana tavuk su gibi. Evet, ben tavuk seviyorum ama buraya geldim. Tavuk istemiyorum artık. Ben enerji almıyorum burda. Güneşten alıyorum bi. Türkiye’ye ilk geldiğim zaman 2 şey farkettim. İnsanlar burada sigara çok içiyorlar. Yani herkesin yaşlı, küçük... Yani herkes bi kültür gibi yani anlamadım. Neden herkes sigara içiyorlar? Ve insanlar burada özel sorular soruyorlar. “Nereye gidiyorsun?”, “ Ne yapıyorsun?” böyle özel sorular soruyorlar. Benim için biraz tuhaf.”

Ö5: “Oo otobüste, sokakta hep soruyorlar. “Nerelisiniz?”, “Ne yapıyorsunuz?”, “Bekâr mısınız?” İnşallah oğlanlarına alırlar bari. Hep dua ediyorum. Alsınlar diye. Şaka şaka. Şaka yapıyorum.”

4.1.7. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.7.’de yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüyle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak istedikleri, Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.7.’de sunulmuştur:

Tablo 4.1.7. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri

	Dil	Ekonomi	Tarih	Yemekler	Türkiye'nin Geleceği	Sanat	Farklı Çevre ve Yerler
%	3.12	3.12	28.12	12.50	6.25	6.25	21.87
f	1	1	9	4	2	2	7
Ö1							
Ö2				√			√
Ö3			√				√
Ö4			√	√			
Ö5	√			√		√	√
Ö6			√			√	
Ö7		√					
Ö8							√
Ö9							
Ö10							
Ö11							√
Ö12							
Ö13							
Ö14							
Ö15			√				
Ö16					√		
Ö17			√				
Ö18							
Ö19							√
Ö20							
Ö21							
Ö22			√				
Ö23							
Ö24							
Ö25			√				
Ö26							√
Ö27							
Ö28			√				
Ö29							
Ö30				√			
Ö31							
Ö32			√				

Tablo 4.1.7.'de görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüyle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak istedikleri, Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşlerine yönelik yedi farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “tarih” , (f=9); “farklı çevre ve yerler” , (f=7); “yemekler”, (f=4); “Türkiye’nin geleceği”, (f=2); “sanat” , (f=2); , “ekonomi” , (f=1) ve “dil” , (f=1). Bu görüşlerden (f=26) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö3: *“Hocam ben evet yani bu tarih, kültür öğrenmek isterdim. Çünkü kültürün temeli tarihten gelir. Çünkü önceden kültür nasıl? Kültür bizim eski babamız ne yapıyoruz tekrar yapıyoruz. Yani önceden Türkiye devlet yoktu Osmanlı vardı. Atatürk bu ülke hükümetini kurmuş. Yani Atatürk’ten sonra Türkiye Cumhuriyeti olmuş. O zaman bu tarih, bu insanlar nasıl yaşıyorlar? Nasıl yapıyorlar? Yani siz devam ediyorsunuz. Sizin oğlunuz yani devam ediyorlar. Böyle tarih az, zaman gidince ad değiştiriyor ama muhtemel aynı temel kalıyor. Kalacak yani. Kültür yani insanlar gerçek hayatını yaşıyorlar şimdiye kadar. Okuldan yurda dönüyorum. Her zaman aynı insanlar bakıyorum, görüyorum, konuşuyorum. Sonra yarın yine tekrar aynı şey. Evlerde insanlar nasıl yaşıyorlar? Nasıl davranıyorlar? Şimdiye kadar bilmiyorum. Ben odamda 4 kişi yaşıyorum. Konuşuyoruz ama gerçek hayatları görmüyorum. Nasıl davranıyorlar? Nasıl yaşıyorlar?”*

Ö4: *“Osmanlı’yı Harem kültürünü öğrenmek isterdim. Biraz daha bilmek için yani bilgi için. Çünkü dünya yani insanlar konuşuyor hep Osmanlı zamanı Osmanlı zamanı. Her yerde Osmanlı zamanı ismi var. Ben de daha çok bilgi yani okuldan kalan yüzde elliye öğrenmek istiyorum yani.”*

Ö5: *“Bence 6 ay çok erken ki biz bi hükümet verelim Türkiye hakkında. Sadece turist yerlere gittik. Mesela Lara’ya. Buralarda komşuluk falan yok. Çünkü burada zengin insanlar geliyorlar. Toros mahallesi, Kültür falan öğrenciler için sadece. Türkiye’nin kültürü hakkında bunlar yeterli değil hüküm vermek için. Serik’e gitmek lazım, mesela Çakırlar’a gitmek lazım. Orada köyde daha samimiyet insanlar var orda. Yani Lara falan turist, öğrencilerin olduğu insanlar falan Türkiye’nin kültürü bence yok. Normal insanlar yaşıyorlar.”*

Ö6: *“Ben tarih hakkında ne zaman buraya geldim tarih hakkında çok bilgiler öğrenmek istedim. Gazze’de bir ders var ama adı “Dakka” çok öğrenmeyi istedim. “dakka”*

bir dans. Filistin’de bir dans var. Türkiye’de dansa benziyor. Horon’a. Aynı hareket değil ama yine de benziyor sizin oyuna. “

Ö2: “Ben bazı yemekleri pişirmek, öğrenmek istiyorum. Gerçekten. Yemekleri de ablaya soruyorum buradaki çaycı ablaya.”

Ö4: “Mercimek çorbasını öğrenmek istiyorum ben de. Çok güzel. Ben bu çorbalarınızı nasıl pişirmek lazım diye bir araştırma yaptım ama bıraktım.”

Ö5: “Ben ebru sanatı vermek istiyorum. Çok ilginç gerçekten. Ebru biraz zor ama sanki.”

Ö11: “Benim bilmek istediğim şey Türkiye’de köyde insanlar nasıl yaşıyor. Bunu merak ediyorum. Ben o köyde yaşıyorlar ya. Ben hiçbir bilgi duymadım.”

Ö15: “Sizin tarihiniz hakkında. Çünkü mesela benim kazandığım bölüm uluslararası ilişkiler bölümü. Yani benim için en önemli bi şey şimdi tarihtir. Yani mesela ben o alanda bilgi almak isterdim.”

4.1.8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.8.’de yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelme sebeplerine ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.8.’de sunulmuştur:

Tablo 4.1.8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşleri

	Dil	Din	Tarih	Eğitim	Farklı Kùltürleri Tanıma	Daha Rahat Yaşam Koşulları	Coğrafi Konum	Doğal Güzellikler	Gezmek	Sevgi	Erkekler
%	12.50	6.25	3.12	25.00	9.37	9.37	3.12	3.12	3.12	3.12	6.25
f	4	2	1	8	3	3	1	1	1	1	2
Ö1	√				√						
Ö2		√	√								
Ö3				√							
Ö4	√										
Ö5					√						√
Ö6											
Ö7											

Tablo 4.1.8.'de görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelme sebeplerine ilişkin görüşlerine yönelik on bir farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “eğitim” , (f=8); “dil” , (f=4); “farklı kültürleri tanıma”, (f=3); “daha rahat yaşam koşulları”, (f=3); “erkekler” , (f=2); , “din” , (f=2) ve “tarih” , (f=1). “coğrafi konum” , (f=1). “doğal güzellikler” “gezmek”, (f=1); “sevgi” , (f=1). Bu görüşlerden (f=26) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö8: *“Türkçe öğrenmek istedim. Çünkü ben zaten Türkçeyi beğendim. Mecbur kaldım. Yüksek lisans yapacağım o yüzden öğreniyorum. Burada yüksek lisans yapacağım o yüzden ben geldim. Burs aldım. Yani burs kazandık ve Türkçe öğrenmeye geldik. Ben biyoloji alanında yüksek lisans yapmak istiyorum. Ben burada burs kazandım. Diğer ülkelere de gitmek isterdim ama Türkiye’de kazandım ama Türkiye’yi çok seviyorum. Çok memnunum burada olduğum için, Burada burs kazandığım için. Ben zaten benim ülkemde 19 yıl yaşadım. Yeter. Benim için yeter. O yüzden çok fazla olmuş. Bu çok fazla geldi bana ama Türkiye’de kalmayı hiç düşünmüyorum. Bilmiyorum. Ben zaten hep her dönem beş yılda bir değiştirmek istiyorum. Mesela mezun olduktan sonra beş yılda yüksek lisansı başka ülkede yapacam ama benim ülkeme hiç dönmeyecem. Maalesef. Sadece tatil için bir ay kalacam orada sonra döneceğim.”*

Ö2: *“Ben de burada burs kazandım. Mezun olduktan sonra başka ülkeye gitmek istedim ama Türkiye’yi seçtim. Çünkü ben eminim ki Türkiye’de rahat olacağım. Çünkü Müslüman bir ülke, birinci sebeptir. İkinci sebep çok ortak tarihimiz var. Bu yüzden yani. Yabancı gibi hissetmiyorum, uzun sürede yani yabancı gibi hissetmiyorum, hissetmeyeceğim ve Tunus’tan çok uzak değil. Yani uçakla dönebilirim. Geldikten sonra Türkçe öğrenmek zorunda kaldım tabii ki. Çünkü herkes burada Türkçe konuşuyorlar. Başka diller konuşmuyorlar. İngilizce de, yani ben daha başka ülkelere gittim. En az, hatta en az birisi İngilizce konuşabiliyor, konuşma bulabilirsin ama burada yok. Hiç kimse yok.”*

Ö5: *“Bence Türkiye merdiven gibi, basamak. Adım 4. Mezun olduktan sonra inşallah yüksek lisans bittikten sonra doktorayı başka bir ülkede yapacam, inşallah.”*

Ö8: *“O Osmanlı erkekleri nerde? O uzun falan, yakışıklı. Sadece kısa erkekler var sokakta ya. Biz o yüzden geldik. O Osmanlı erkekler için. O Osmanlı erkekleri nerede ya? Oyy.”*

Ö2: “Ben burada yaşama karar verdim ama benim birincil tabii ki daha rahat yaşamak için çok önemli ama ben böyle düşünüyorum ki yani her ülkeden kültür anlamaya için birinci şart dilbilgisi. Çünkü önemli yani onlar nasıl sohbet ediyorlar. Tabii ki onların şey var. Atasözleri var şey var. Yüzde yüz bu kültür için yani hakkında sohbet ediyor. Bu yüzden benim için çok önemli yani. B2'ye kadar mesellem benim için çok önemli değil. Dört ay benim için yeter Türkçe öğrenmek, konuşmak için ama ben bu kültür anlamayı çok seviyorum, severim.”

Ö28: “Memleket güzel olduğu için ve Kazakistan ve Türkiye yakın olduğu için ben buraya geldim.”

Ö24: “Türkiye'yi çok sevdiğim için geldim.”

4.1.9. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.9.'da yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültüründe beğendikleri kültürel öğelere ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.9.'da sunulmuştur:

Tablo 4.1.9. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri

	Çevre koşulları	Yardımsız verlilik	Tarih	İçecekler	Tatlılar	Yemekler	Sohbetler
%	3.12	6.25	3.12	9.37	12.50	12.50	6.25
f	1	2	1	3	4	4	2
Ö1							
Ö2							
Ö3			√				
Ö4				√			
Ö5	√						
Ö6							
Ö7					√		
Ö8					√		
Ö9		√			√		
Ö10							
Ö11							
Ö12					√	√	
Ö13							
Ö14							
Ö15					√		√
Ö16							
Ö17				√			
Ö18							
Ö19							
Ö20						√	
Ö21						√	
Ö22							
Ö23							√
Ö24				√		√	

Tablo 4.1.9.'da görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin kültür hakkındaki görüşlerine yönelik yedi farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “yemekler” , (f=4); “tatlılar”, (f=4); “içecekler”, (f=3); “sohbetler” , (f=2); “yardımseverlik”, (f=2); , “çevre koşulları” , (f=1) ve “tarih” , (f=1). Bu görüşlerden (f=17) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö4: “Benim Türkiye’de en çok beğendiğim çay. Çay ben çok seviyorum bu yüzden.”

Ö5: “Biz pek çok negatif şey konuştuk, pozitif şey konuşmadık. Ben pozitif şey konuşmak istiyorum. Şeyler hakkında konuşacağım. Antalya çok güzel. Ben çok beğendim. Gerçekten çok beğendim. Yani sokaklar çok temiz. Deniz her yerde temiz deniz var. Her yerde su bulabilirsiniz. Çok güzel, bence çok temiz. Çok güzel Antalya gerçekten. Yaşamak burada çok kolay benim için. Eğer bir kişi spor yapmak istiyorsa spor da yapabilir sokakta. Yani bir spor salonuna gerek yok. Para ödemeye gerek yok. Her yerde var. Güzel bir yerde hem de kapalı bir yerde değil. Başka ulaşım çok kolay. Gerçekten otobüs, kart falan daha vakit kazanmak, kazanıyorlar. Para vermiyorlar sadece kart. Bu kart yeni geldi Antalya’ya de mi? Dört ya da üç yıl oldu diye duydum. Çok eski bir şey değil yani. Bilmiyorum ben beğendim. Sıcak rağmen ama çok güzel. Antalya çok beğendim. Düden Şelalesi falan çok güzel. Gittik biz. Biz burda her yere gittik. Bir de orada sıcak gelmiyor. Gördün mü? Sıcak dışarıda içeride güneş gelmiyor. Çünkü ağaçlar falan var. Çok serin orası.”

Ö15: “Ben bu konuşmaya biraz zıt yani daha çok imkân var. Daha sıcak bi ortam var. Her gün yok. Sadece bir kere filan. Evet, geçip gidiyor. Tabii bazı saçma sorular var, evet. Yani oluyor. Bu yani yaşlı bir adam, sohbet etmek istiyor. Sokakta oturan teyzeler her an bi şey sorabilirler. Her şeyi merak ediyorlar ama bizde alıştığım için. Bana garip gelmiyor, alışkınım. Bizim ülkede de var. O yüzden komik gibi algılıyorum onu.”

Ö12: “Çok yağ ama şey var ben bazı yemekleri çok beğendim. Mercimek köftesi çok beğendim. Yani çiğköfteden daha beğendim ama hiç yerde yok. Sadece evde var. Evde yapılıyor. Yani sokakta, restaurantta mercimek yok. Çiğköfte var. Onu ben ama şey ya sevmedim o kadar da.”

Ö15: “Tatlılarınız çok güzel gerçekten. Mesela sizin baklavanızı çok beğendim ben.”

Ö9: “Baklava, künefe bildiğimiz tatlılar... Hepsini çok beğendim ben. Özellikle künefe...”

Ö23: “Soru sordukları benim hoşuma gidiyor. Sohbet etmelerini seviyorum.”

4.1.10. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.1.10.'da yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültüründe beğenmedikleri kültürel öğelere ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.1.10.'da sunulmuştur:

Tablo 4.1.10. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri

	Dil	Yemekler	İçecekler	Komşuluk	İnsan İlişkileri
%	3.12	21.87	37.50	3.12	9.37
f	1	7	12	1	3
Ö1		√	√		
Ö2					
Ö3		√			
Ö4					
Ö5			√		
Ö6	√	√		√	√
Ö7			√		
Ö8		√			
Ö9		√			
Ö10					
Ö11			√		
Ö12		√			√
Ö13					
Ö14			√		
Ö15			√		
Ö16		√			
Ö17			√		
Ö18			√		
Ö19					
Ö20			√		
Ö21					
Ö22			√		√
Ö23			√		
Ö24			√		
Ö25					
Ö26					
Ö27					
Ö28					
Ö29					
Ö30					
Ö31					
Ö32					

Tablo 4.1.10.'da görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültüründe beğenmedikleri kültürel öğelere ilişkin görüşlerine yönelik beş farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “içecekler” , (f=12);

“yemekler” , (f=7); “insan ilişkileri”, (f=3); “komşuluk”, (f=1); “dil” , (f=1). Bu görüşlerden (f=24) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö8: “Bir şeyi Türkiye’de hiç beğenmedim. Hiç. Yemekler. Tatsız. Özür dilerim. Sadece mercimek çorbası güzel. Bir de zeytin yağ hiç kullanmıyorlar. Antalya’nın yemek başka şehir yemek hiç denemedim. Gerçek söylüyorum. Antalya’nın yemek hiç beğenmedim. Hem hep sebze hem de şöyle mili mili. Gerçekten. Ben yalan söylemiyorum. Mili mili bilmiyorsun? Pardon lime lime. Anladın mı? Etsiz. Ben Adana’da yaşamak istiyorum o zaman. Antalya’dan bıktım. Gerçekten. Benim için yemek çok önemli. Ben yemek çok seviyorum. Gerçekten. Antalya’nın yemek çok kötü gerçekten. Özür dilerim. Gerçekten Antalya’nın insandan özür dilerim. Siz Antalyalı mısınız? O zaman Antalya’nın yemek çok güzel, mis gibi.”

Ö15: “Türk kahvesi biraz insanın tadına bakar. Yani sever sevmez. Ben zaten Türk kahvesi değil kahve içmiyorum. Ondan Türk kahvesini o kadar da çok beğenmedim. Yani duydum ki güzel belki de güzel. Bazı insanlar için güzel ama insandan ibaret.”

Ö16: “Fast-food restoranlar ben Kuveyt’ten geldim. Bir de tavuk var, çok büyük hamburger var. Orada çok küçük. Yani fotoğrafta gördüğümüz çok büyük ama gelen küçücük.”

Ö20: “İran Türk kahvesi daha iyi. İran’da daha meşhur sizin Türk kahvesi.”

Ö22: “Bence diziler çok gerçekleri anlatıyor. Bence öldürebilirler. Bir kere trafikteyken oldu. Mesela o adam gerçekten çok kabaydı. Çok kavga ettik, az kaldı beni öldürecek. Bu yüzden gerçekten dizi gibi oldu.”

4.2. Bireysel Görüşmeler ile Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Bulgular

4.2.1. Bireysel Görüşme ile Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.1.’de yabancı uyruklu öğrencilerin “kültür hakkındaki görüşleri” konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.1.’de sunulmuştur:

Tablo 4.2.1. Bireysel Görüşme ile Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültür Hakkındaki Görüşleri

	Eylemler	Yaşam Koşulları	Davranış Biçimleri	Gelenek- Görenekler
%	9.09	27.27	54.54	45.45
f	1	3	6	5
Ö1	√			
Ö2		√		
Ö3			√	√
Ö4				√
Ö5				√
Ö6			√	√
Ö7				
Ö8			√	
Ö9			√	√
Ö10		√	√	
Ö11		√	√	

Tablo 4.2.1.'de görüldüğü üzere bireysel görüşme yabancı uyruklu öğrencilerin kültür hakkındaki görüşlerine yönelik dört farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “davranış biçimleri” , (f=6); “gelenek/ görenekler” , (f=5); “yaşam koşulları”, (f=3) ve “eylemler”, (f=1). Bu görüşlerden (f=15) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö2: “Kültür şey benim için kültür evet bir yaşam durumu gibi. Yaşam durumu. Aa mesela farklı ülkeye giderken ben bir şey anladım. Aa eğer farklı ülkede yaşamak istemiyorum şey istiyorsam onun kültürünü de yaşamalıyım.”

Ö3: “Nasıl diyeyim. Milletın âdeti ya da davranışı.”

Ö5: “Gelenek, adetler, milliyet, din. Bunlar geliyor aklıma.”

Ö6: “ Kültür yani düşünceleri, kıyafetleri yemekleri bazen de davranışları, duyguları böyle şeyler.

Ö8: “Kültür halkın güzel ve iyi yaptığı veya kötü göstermiş olduğu davranış türü.”

Ö9: “Kültür deyince, yani benim aklıma şu geliyor, insanların arasındaki iletişim, saygı gösteriyorlar mı göstermiyorlar mı? Ne yapıyorlar yani her tarafın farklı yaşamı,

bunlar ne yapıyor. Nasıl yemekler pişiriyorlar bunlar yani hangi renk elbise giyiyorlar. Bu yani her yerde farklı bir kültür var. Bu yani her yerde farklı bir kültür var. Bu yani her yerde farklı bir kültür var, kültür deyince, bu yani benim aklıma geliyor insanlar nasıl yaşıyorlar.”

Ö10: “Kültür bir ülke için nasıl yaşıyorlar? Böyle. Bir ülkenin yaşayışındaki özellikler.”

Ö11: “ Kültür, ne ifade ediyor. Yani benim için kültür gerçek yaşam. Mesela Türkler nasıl yaşıyor, nasıl konuşuyorlar, nasıl yaşıyorlar? Yani bunun gibi bir şey. Genellikle gerçek yaşam. Onu anlıyorum.”

4.2.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.2.’de yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.2.’de sunulmuştur:

Tablo 4.2.2. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Bilgi Kaynakları Hakkındaki Görüşleri

	Diziler	Sosyal Hayat/Çevre	Türk Arkadaşlar	Filmler	Sosyal Medya	Kitaplar
%	45.45	72.72	63.63	18.18	9.09	18.18
f	5	8	7	2	1	2
Ö1			√	√		
Ö2		√				
Ö3		√	√			
Ö4	√			√		
Ö5	√	√	√		√	
Ö6	√	√				
Ö7		√				
Ö8	√	√	√			√
Ö9		√	√			
Ö10	√	√	√			√
Ö11			√			

Tablo 4.2.2.'de görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynakları hakkındaki görüşlerine yönelik altı farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “sosyal hayat/çevre” , (f=8); “Türk arkadaşlar”, (f=7); “diziler”, (f=5); “filmler”, (f=2); “kitaplar” , (f=2) ve “sosyal medya”, (f=1). Bu görüşlerden (f=25) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö2: “ Kültürü kitaptan değil de hayattan daha öğrendim. Bizim eğitim sistemimiz çok farklı. Bizde mesela derste konuşmak yasak. Konuşamıyorsunuz Rusya’da ve biz hocaya her zaman siz diyoruz. Aa burada biz sen diyoruz. Ben diyemem. Siz diyorum. (gülüyor) Gerçek öğretmenleri bilmiyorum. Biz burada dil öğreniyoruz tabii. Çok konuşuyoruz. Çok daha disiplinli bir eğitim var Rusya’da. Dil öğrenmek iyi. Biz 50 dakika ders yapıyoruz 10-15 dakika teneffüs. Sabahtan öğlene kadar dersler var.”

Ö3: “Filmlerden değil. Ben burda az bir süre çalıştım. Türklerden öğrendim. Yaşadığım çevreden öğrendim kültürle ilgili şeyleri. Okuldan, kitaptan çok değil. Çevreden çok.”

Ö5: “Çok yardım ediyor kitaplar ama hala bilmiyorum. Çünkü yani topluma girmeden olmuyor. Yeterli belki ama daha fazla için topluma girmek lazım. Bilmek istediğimde sorabilirim arkadaşlarıma. Kültürel öğelerle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak isterdim. Çünkü ben dedim yani belki birkaç yıl daha burda yaşayacam ve nasıl yaşayacağımı bilmek istiyorum.”

Ö7: “Türk kültürüne ait şeyleri hem de kitaptan ama çok az daha çok hayattan. Normal hayattan, dizilerden çok daha fazla.”

Ö8: “Yani ben sosyal bir insanım konuşuyorum. Türkler de konuşuyorlar. Bu günde şeye gittim. Biraz çiçek almak istiyordum. Bir dükkâna gittim. Orda bi dükkân sahibiyle çiçek dükkânı sahibiyle biraz karşılaştım. Dükkân sahibiyle biraz konuştuk. Yani dükkân sahibiyle dost olduk. Dost olduğum insanlar var. “Gel biraz bize her gün gel çay içelim “dedi. Yani kültürlü ben sosyal bir insanım. Ama hem öğretmenimizden de aldım öğretmenim hem de Döşemalında yaşıyorum ya. Ordan daha çok. Ders kitaplarda yani ben çok ders kitaplar kullanmıyorum. Yani sınavdan bir gün önce okuyorum. Yani kitaplarda kültür olarak bir şey yoktu. Ben hatırlamıyorum ama dilbilgisi olarak kullanıyorum. Yani dilbilgisi olarak

kullanıyorum ama kültür için bence iyi değil. Yani hiçbir şey yok ki. Döşemealtın'da biz güzel yaşıyoruz. Yani orda çok iyi insanlar var. Konyaltında Döşemaltında farklı insanlar dedim mi? Farklı insanlar. Resmi bir ortam, biraz farklı düşünceler görüyorum ama Döşemaltı insanlarda çok güzel sıcak düşünceler görüyorum. Samimi bir ortam daha. Otobüse binerken bile "merhaba, günaydın" diyorlar yani. Yani herkese ama Konyaltı biraz resmi bi görüntü yani herkese."

Ö10: "Ünlü kişilerden Türk kültürünü öğrendim. Atatürk. Çad'dayken çok duyuyordum Atatürk'ü. Ben Türklerle çok yaşadım. Benim okulumda çok Türkler gidiyorlardı. Onlar sadece otelde kalıyorlardı ama sabahtan akşama hep birlikte kalıyorduk. Benim yurt gibi orada. Daha çok sosyal çevremden dizi çok izliyordum. Doktorlar çok izleniyor orada. Çok çok önce ya. Biraz bilgim vardı gelmeden. Şimdi de öğrenmek istiyorum ama nerede bilmiyorum. Yani Türkler Çad'dayken ben duyuyorum. Yani onlar çok yardım etmek istiyorlar. Geldikten sonra bu gördüm. Yani Türkler çok iyi insanlar. Kitaptan öğrendiğim şeyler oldu. Bazı hani benim arkadaşlarımdan. Bayramda Türkler ne yapıyorlar bunun gibi yani. Daha çok sosyal çevremden öğreniyorum kültürü. Dersten kitaptan çok az. "

Ö11: "Türkçe zor değil ama ben çalışmak için biraz yavaş yavaş çalışarak öğreniyorum. Türk arkadaş, Türk arkadaşım var oda arkadaşım mesela Türk, yani hepsi Türk. Ve hepsi erişimli arkadaşlar. Başka şehirlerde de, Türk arkadaşları var. Çok iyi bilmiyorum onları, neler yapıyorlar. Biz sadece çünkü tanışıyoruz. "

4.2.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Ögeleri Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.3.'te yabancı uyruklu öğrencilerin ders kitaplarında yer alan Türk kültür ögeleri hakkındaki görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.3.'te sunulmuştur:

Tablo 4.2.3. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Ögeleri Hakkındaki Görüşleri

Hikâyeler	Yemekler/ İçecekler	Tarihi Yerler	Din	Gelenek- Görenekler	Batıl İnançlar	Yetersiz Olduğu	Kişiler Arası İlişkiler
-----------	------------------------	---------------	-----	------------------------	----------------	--------------------	----------------------------

%	18.18	36.36	18.18	9.09	45.45	18.18	27.27	18.18
f	2	4	2	1	5	2	3	1
Ö1	√	√	√				√	
Ö2		√						
Ö3					√	√		
Ö4								
Ö5		√	√	√	√	√		
Ö6					√			√
Ö7					√			
Ö8	√						√	
Ö9								
Ö10								
Ö11		√			√		√	

Tablo 4.1.3.'te görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşlerine yönelik sekiz farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “gelenek/görenekler” , (f=5); “yaşam biçimi” , (f=6); “yemekler/içecekler”, (f=4); “yetersiz olduğu”, (f=3); “hikâyeler” , (f=2); , “tarihi yerler” , (f=2); “batıl inançlar” , (f=2); “kişiler arası ilişkiler” (f=1). Bu görüşlerden (f=20) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö1: “Kitapta sadece çok dil bilgisi var. Bir hikâyeler var. İngiltere’de aynı. Bir hikâye var. Tavşan kaplumbağa... Her çocuk bu hikâyeyi biliyor ama. Cami görmedim kitapta ama dışarda çok gördüm. Kattı kitaplar bir şey. Kitapta kültürel bir şey görmedim. Kültür kitapta görmedim sadece bir şey hatırlıyorum belki unuttum. Kültür kitapta görmedim ama hayatta gördüm. Belki var ama unuttum. Sadece bir şey hatırlıyorum. Fotoğraflar var tabii ki ama İstanbul ve biliyor musun Kaleiçi gibi eski şehirler var. Diğer yerler yok. Bu gibi.”

Ö2: “Kitapta hiçbir şey görmedim. Aa bizim kitapta mı? İstanbul hakkında. Türk kahvesi hakkında bir şey yazıldı evet.”

Ö3: “Evet karşılaştık misafir ağırlama vardı. Misafir ağırlama adetleri öğrendik. Mesela haremlik, selamlık öğrendik. Onları öğrendik. Başka ne vardı? Komşulukla ilgili şeyleri öğrendim. Komşulukla alakalı şeyleri. Aile, çekirdek aile, geniş aile var Türkiye’de.

Önceden bilmiyordum. Onları öğrendim. Siftahi yapmak. Yani yere para atmak. Kitapta görmüştüm. Batıl inançlar hakkında bunula ilgili bir şey vardı.”

Ö6: “Ders kitaplarında kültür hakkında misafirperveri var. B1 sonunda. Bir de A2’de bayram tatilleri o da var. Sadece bu. Ben düşündüm daha bi şey bulamadım. Bayramlarımız benziyor zaten. Ramazan, Nevruz. Nevruz zaten bizim. İkimizin ama çok eski İran’da. 500 yıl önce İran’dan geldi. Ordaki Azeri Türklerden. Ama siz başka bir Avrupa yılını kutluyorsunuz. Yılbaşını. Biz orda onu kutlamıyoruz. Asla! Banane Avrupalıların yılbaşından. Biz Nevruz’da kutluyoruz. Bir sofraya var. O sofrayı biliyorsunuz. Yedi tane “S” var. İran’da biraz farklı. Elma mesela biz İran’da sip diyoruz. Yedi tane bir şey koyuyoruz. Hepsi “S”den başlıyor. “Sombol” mesela bir çiçek. Sümbüle “sombol” diyoruz. Bir de “gallik”. Sarımsak o da var. Her şey burda bi anlamı var. Mesela sekke koyarız. Sekke mesela zengin yıl olmuş için oraya koyarız. Her şey farklı bir anlamı var ama bütün aile bir yere toplanıp. Onu beraber kutluyoruz. Genellikle ee yaşlı bir ailede en yaşlı bir adam evine topluyoruz. Sofrada oturup bekliyoruz. Bazen Kur’an okuyorlar. Öyle. Burda Nevruz daha küçük. Ben burda Nevruzla ilgili hiçbir şey göremedim ama yılbaşıyla ilgili çok gördüm. O yüzden dedim Nevruz bizim. Çok şaşırdım şimdi siz bilince. Bu zaten yılbaşından daha güzel. Yılbaşı kış ortasında ama Nevruz baharın. Daha güzel yani.”

Ö7: “Evet tabii ki katkısı oldu, kitapların. Mesela ben cuma günü, pek çok şeyleri anlattım. Burda. Onlardan biz okuyoruz hep mesela Türk hakkında bunlar ne diyorlar nasıl yaşıyorlar. Bazen tarihi yerler, bayramlarda ne yapıyorlar biz hep okuyoruz. Bunların hepsi gerçek çünkü. Hepsi Türkiye’de olan şeyler. Bunları okuyarak, neden olduğunu anlıyorum. Mesela geçen kültür kitapta okumuştum. Yeni yıl, yılbaşı bayramı gerçekten aynen öyle Antalya’da Kaleiçi’ne gittik, öyleydi. Biz, Oğün, kale içine gittik gerçekten kitapta yatanların hepsini gördük. Yani böyle şeyler ben hep kitaptaki yazanlara benzer şeyler gördüm, farklı şeyler görmedim.”

Ö9: “İlk kitaplardan konukseverliği öğrendim. Mesela bir Türk evine misafir ediyorsa, seni ilk önce ayakkabılarını çıkartıyorsun o sana başka bir terlik veriyor. Onlar sana ikram ediyorlar, Türk kahvesi getiriyorlar, Türk kahvesi içmez, Tan, bazen Nefte baklava, onlar için pişiriyorlar. Ben bir eve gitmişim, küçük bebekleri vardı. Ben bir eve gitmişim, küçük bebekleri vardı. Oda çok sıcaktı sordum neden oda bu kadar sıcak gittiğimde dediler ki küçük bebek var, hasta olur o oda soğuk olmamalı, sıcak olmalı. Ben kitaplarda olanla benzer

şeyler gördüm, dışarıda da. Bazı lokantalar var ben pek çok lokanta biliyorum gittim. Bazıları çok lezzetli, bazıları değil. Bazı yerler diğerler var mesela ev yemekleri yapıyorlar. Ben haftada bazen 5 defa bazen 6 defa orada yiyorum çok seviyorum. Ama bazen her yerde de var, lezzeti değil, bu her yerde aynı. Değişebilir ama ben lezzeti daha yedim. Ben beğeniyorum. Ayran, bazen değişik tatlar var evet bazen değişik geliyor ama Türk yemekleriyle ayran kullanıyorum evet kullanıyorum. Yani yerken ben ayran'a da alıştım. “

Ö11: “ Ders kitaplarından, Türk yemek, Türk yemekleri öğrendim. Gelmeden önce hiç bilmiyordum. Şimdi mesela çok yemekler, biliyorum. Mesela lahmacun döner, şiş, pide... Hepsini şimdi gelince öğrendim, beğendim. Hepsini çok seviyorum. Tatlılarınızı daha çok yağlı buldum ben daha çok yemek seviyorum. dışarda arkadaşlarım, her zaman çiğköfte seviyor. Her zaman çiğköfte, çiğköfte, çiğköfte seviyorlar. Merak ettim, hafta sonu beraber gideceğiz, çiğköfte yemeye. Ayranı biliyorum, seviyorum. Benim ülkemde de ayran değil ama ayran gibi yoğurt gibi. Onu da çok yiyordum yani çok içiyordum. Yani burada ayran yoğurt, benim için farklı değil. Türk kültürü, mesela ateşi kurutup insanları üstünde basıyor. Nevruz, bunun adı. Orada domatesle patatesi bir şeyler yapıyorlar.”

4.2.4. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.4.'te yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.4.'te sunulmuştur:

Tablo 4.2.4. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri

	Dil	Din	Tarih	Önemli Kişiler	Yemekler	İnsan İlişkileri	Şehirler
%	18.18	9.09	36.36	9.09	9.09	18.18	9.09
f	2	1	4	1	1	2	1
Ö1						√	
Ö2		√					√
Ö3			√				
Ö4	√		√				

Ö5	√		√		
Ö6					
Ö7					
Ö8					
Ö9		√	√	√	
Ö10					
Ö11					√

Tablo 4.2.4.'te görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin görüşlerine yönelik yedi farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “tarih” , (f=4); “dil” , (f=2); “insan ilişkileri”, (f=2); “din”, (f=1); “önemli kişiler” , (f=1); , “yemekler” , (f=1) ve “şehirler” , (f=1). Bu görüşlerden (f=12) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö2: *“Herkes İstanbul hakkında ve Türkiye hakkında farklı şeyler düşünüyorlar. Gerçekten! Herkes İstanbul hakkında her zaman iyi bir şey söylüyor. Çok modern, çok iyi bir şehir ama bütün Türkiye hakkında bazen çok iyi değil. Çünkü onlar din hakkında düşünüyorlar. Ruslar için biraz ilginç. Evet. Çünkü biz biraz inanmıyoruz ve bizim hayatımızda düşünmüyoruz bunun hakkında. Şimdi gerçekte ve onlar belki düşünüyorlar. Burası şey onlar her zaman bana soruyorlar. “Bu kadar dinli bir ülkede nasıl yaşıyorsun?” Ben onlara cevap veriyorum hiç fark yok. Gerçekten de yok. Tabi bazen küçük bir şehre giderken kalın giysiler giyiyorum. Bu kadar. Din hiç problem olmuyor. Ve herkes Antalya hakkında sadece turistik yer olarak düşünüyorlar. Mesela ben buraya giderken pasport kontrolümüzde şeyler bana sordu. “Neden bu kadar çok Türkiye’de oturuyordun bir yıldır?” Ben onlara orada yaşıyordum dedim. Üniversitede öğreniyorum, okuyorum. Onlar şaşırıldı. Çünkü Antalya sadece otel olarak düşünüyorlar. Bilmiyorlar. Hiç bilmiyorlar bunun hakkında.”*

Ö4: *“Ben tarih okudum. Tarihte Osmanlı tarihi var. Onu okudum. Yani Türkleri de ordan biliyordum. Yani taniyordum güzel insanlar mücadele bi insanlar olaraktan yani. Dışli insanlar. Tarihten biliyorum. Benim ülkemde zaten Hint dizileri vardı ama en çok Türk diziler var. Yani çok izlemiyordum ama en çok Türk dizileri vardı. Tarihten okudum.”*

Ö9: “Gelmeden önce sizin kültür hakkında çok şey duydum. Yani nasıl bir kültür var nasıl bir yaşam var. Birisi yani böyle kişiler nasıl yaşıyorlar ve daha çok günlük hayat hakkında şeyler duydum. Başka nasıl yaşıyorlar, yemeklerini nasıl yapıyorlar? Mesela tavuk eti çok koyuyorsunuz. Başka neler yapıyorlar yemeklerini nasıl yapıyorlar mesela tavuk eti çok koyuyorsunuz. Mesela döner, yani lokantalarda, pek çok tavuk türü var. Gelmeden önce yani pek çok şey duydum. Bunları Türkiye’ye giden arkadaşlarımdan, Türk arkadaşlarımdan duydum, dizilerde var.”

Ö11: “Gelmeden önce duydum. Türkler çok iyi insanlar, çok yardımcı oluyorlar. Mesela İslam hakkında çok şey duydum. Türkler çok dindarlar, namaz kılıyorlar, başlarını örtüyorlar. O gibi şeyler duydum. En kötü şeyler hiç duymadım. Arkadaşlarımdan, Türkiye hakkında şeyler duydum. Dizileri görüyordum ama hiç izlemiyordum. Hiç izlemedim ama kitapları okuyordum, din kitaplarını, Said Nursi'nin. İslam hakkında kitaplar okudum. Türk yazarlar tarafından yazılan. O kitapları bir hocamız çeviriyordu. Böylece okuyorduk. Ama diğer Türkçe kitapları hiç okumadım. Sadece anadilimizdekileri, okuyordum.”

4.2.5. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.5.’te yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.5.’te sunulmuştur:

Tablo 4.2.5. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri İlişkin Görüşleri

	Dil	Dini Unsurlar	Vatandaşlık	Gelenek-Görenekler	Giyim-Kuşam	Yeme-İçme Alışkanlıkları	Yardımsızlık	Misafirperverlik	Meraklılık	Hayvansızlık	Ülkesiyle Benzer Kültürel Öğeler	Yaşam Koşulları
%	9.09	27.27	18.18	27.27	9.09	18.18	18.18	36.36	27.27	18.18	9.09	9.09
f	1	3	2	3	1	2	2	4	3	2	1	1
Ö1							√					
Ö2	√	√			√	√			√			
Ö3								√				
Ö4			√				√	√		√		

Ö5							
Ö6		√			√	√	√
Ö7							
Ö8	√		√		√		
Ö9		√	√		√		
Ö10						√	
Ö11	√				√		

Tablo 4.2.5.'te görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra Türk kültür öğelerine ilişkin görüşlerine yönelik on iki farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “misafirperverlik” , (f=4); “dini unsurlar” , (f=3); “gelenek/ görenekler” , (f=3); “meraklılık”, (f=3); “vatanseverlik”, (f=2); “yeme-içme alışkanlıkları” , (f=2); “yardımseverlik” , (f=2)); “hayvanseverlik” , (f=2); “dil”, (f=1); “giyim-kuşam” , (f=1); ve “yaşam koşulları” , (f=1). Bu görüşlerden (f=25) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö2: “Çok çay içiyorsunuz ve bazen çok konuşuyorsunuz. Mesela ben restorana giderken garson bana soru soruyor. Rusya’da o çok normal değil. Çünkü şey garson o onun işi değil ve o merak etmemeli. “Nerden geldin? Nerede oturuyorsun?” Bundan önce çok şaşırdım. Çevrede her şey iyi. Rusya’dan daha iyi. Türkçe konuşmak çok zor. Türkçe öğrenmeye başlamak çok zor. Çünkü farklı sesler bizden ve harfler birlikte söylemek çok zor. Zordu. Şimdi iyi geliyor tabi bence. Hayır. Hiçbir şey değiştirmedim. Çünkü ben oraya gidip geldim bundan önce ve her şeyi biliyordum. Yaşamak için hazır geldim. Her şeyi anlıyordum ve hiçbir şey değiştirmedim.”

Ö6: “Sokakta çok köpek var. Hayvanları çok seviyorlar. İran’da böyle şey değil. Sadece biraz kedi var, köpekler toplanıyorlar. Hem de bu kadar çok kafe yok İran’da. Kafe yok bu kadar İran’da. Sohbet etmeyi seviyorlar bi yerde oturup. Muhabbet, sohbet, okey oynamayı... Öyle şeyleri çok seviyorlar. İran’da böyle değil zaten. Belki biz beraber bi spor salonuna gidip belki spor yapıyoruz. Yürüyerek geçiyoruz böyle. Böyle şeyler. Bu çok farklı. Konuşmayı çok seviyorlar. Yani o kadar. Kültürümüz çok benziyor. Birbirimize çok benziyoruz. Türkler çok meraklılar. Her şeyden çok soru soracaklar. Mesela “İran’dan siz neden buraya geldiniz?” Ben de hep aynı şeyi söylüyorum. Eğitim için buraya geldim. Çünkü zaten ben eğitim için buraya geldim. Sadece bi düğünü bize gösterdiler. O kadar. Biraz farklı

geldi düğün bana. Biz bütün düğünleri şey gibi var kulüp gibi var. İran'da. Ama siz bence çok güzel, çok geleneksel bir şekilde yapıyorsunuz. İran'da var ama ben görmedim. Senin gibi şeyler var. İki ya da üç tane geleneksel şeyler, merasim var ama şu an kimse onları yapmıyor. Zaten de sıkıcı.”

Ö8: “Bir şey yok ki öyle merak ettiğim bir şey. Ben her şeyi burda görüyorum ki. Aa bir şey vardı sizde. Türkler yabancılarla evlenmiyordu. Yani kızı vermiyorlar. Ney var bunu düşündüm. Yani biraz farklı kültürler. Belki din dersiniz, Müslüman. Yani Müslüman olsa da vermiyorsunuz. Türkler Türklerle evleniyor Ruslar Ruslarla bizim için çok farklı bir durum. Benim ailem de Afganistan'da benim amcam da Özbek bir kızla evlendi. Türkiye'de benim için çok farklı bir şeydi. Biraz farklı dedim ya Antalya farklı. Konya biraz farklı durum. Antalya'da Hristiyanla evlenen Türkler çok. Konya'ya da gittim. Nasrettin hocanın ziyareti orda, mezarı. Nasrettin Hoca biz de diyoruz. “Murra Nasrettin” diyoruz Farsça'da. Arapça'da mesela hoca. Siz ne diyorsunuz? Nasrettin Hoca diyorsunuz. Cuha diyor. Arapça'da Cuha diyor. “Nasrettin Cuha” diyor farklı. Biz hocaya murra diyoruz. Mola. Fıkraları masalları okuyoruz. Benim için çok farklı. Arkadaş diyorlar sen Nasrettin hoca gibisin. Çünkü şey bazen hocam soruyordu. Mesela çok hazır cevap veriyordum. O yüzden onlar bana Nasrettin Hoca diyorlar. O da biraz şey hazırlıklı cevap veriyorlar.”

Ö9: “Buraya geldiğimde de bir şeyler duydum. Daha fazla şeyler duydum mesela evet, Türk insanının derin konukseverliğini. Yani ben ilk buraya geldim, Türkçe bilmiyordum, İngilizce konuşuyordum. Pek çok Türk arkadaşım vardı. Ben onlara, pek çok defa misafiri oldum beni evlerine davet ettiler. Oraya gittim, Türk yemeklerinden yedim ve aileleriyle tanıştım. Benzer şeyler gördüm. Benim ülkede düğünler böyle değil. Sizin ülke, düğünler hakkında pek çok şey duydum. Bizim ülkede diziler çok izleniyor. Orada pek çok şey duydum, gördüm. Ben biliyorum ki böyle şeyler var. Afganistanda pek çok iyi şeyler duydum Türkiye hakkında. Ben bursu kazandım. Herkes çok mutluydu. Benim ailem benimle gurur duyuyordu. Çok gururlandı. Ben bazen konuşurum. Mesela saygılı kişiler var. Yardım ediyorlar. Bunların çoğunu duydunuz şimdi. Bunların hepsi gerçek merak etmeyin. Arkadaşlarım da mutlu ben de mutluyum.”

Ö11: “ Tabii ki var var, çok farklı gelen şeyler var. Mesela bu yani bence düşündüğüm Türk insanları İslam hakkında çok şey biliyorlar ama yapmıyorlar. Mesela sadece yaşlı insanlar namaz kılıyor, gençler kılmıyor. Mesela kadınlar, saçlar kapatmıyor.

Ben düşündüm ki gelmeden önce bütün kadınlar, saçlar kapatıyor. Gençler, namaz kılıyor. Önceden burada Halife var. Yani Osmanlı döneminde, zamanında. Türkiye’de her şey İslam için oluyor. O gibi düşündüm ama geldiğim zaman farklı oldu. Öncelikle Türk insanları bence bana çok iyi davranıyor. Yani Mesela çok ihtiyacım var onlar bana yardım ediyorlar. Çok büyük şeyler bana yapıyorlar. O zaman iyi insanlar.”

4.2.6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.6.’da yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüyle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak istedikleri Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.6.’da sunulmuştur:

Tablo 4.2.6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüyle İlgili Daha Çok Bilgi Sahibi Olmak İstedikleri Türk Kültür Öğelerine İlişkin Görüşleri

	Sosyal Hayat	Tarihi Konular	Dans
%	9.09	54.54	9.09
f	1	6	1
Ö1			
Ö2			
Ö3		√	
Ö4			
Ö5		√	
Ö6		√	
Ö7			
Ö8	√		
Ö9		√	
Ö10		√	√
Ö11		√	

Tablo 4.2.6.’da görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüyle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak istedikleri Türk kültür öğelerine ilişkin görüşlerine yönelik üç farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “tarihi konular” , (f=6); “sosyal hayat” , (f=1); “dans”, (f=1). Bu görüşlerden (f=8) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö3: "Kitaptaki kültür öğeleri yeterli değil. Tarihi konuların fazla yer almasını isterdim."

Ö8: "Bence TÖMERlerde böyle olursa mesela öğrenciler gezme için ya da sosyal hayattan dersler çok iyi. Bence böyle yapılıyorsa çok iyi. Mesela sahile gidiliyorsa sosyal hayatta çok iyi. Türklerle karşılaşınca onlardan çok şeyler öğreniyoruz ama böyle kitaptan bakıyoruz. Altıdan altıya kadar bi şey yok ki. Böyle faydası yok ki. Bizim orda sadece dilbilgisi var. Dilbilgisinde bi şey yok ki telefonda da bakıyoruz ama orda biraz farklı değerlendiriyoruz. Biz orda mesela Perşembe günü yarından sonra İzmir'e gidiyoruz. Bu bizim için çok iyi. Biraz farklı yerler farklı insanlarla karşılaşınca Türkçe böyle daha güzel oluyor. Konuşarak yani yaşayarak öğrenince daha fazla."

Ö10: "Ben Atatürk hakkında kitap istiyorum. Çünkü o çok ünlü bir kişi Türkiye'de olduğu için kitapta daha çok olmasını istiyorum. Dans konusunda bilgi sahibi olmak isterdim. Şimdi bi bilgim yok ama öğrenemeye çalışıyorum."

Ö11: "Ben Osmanlı tarihine çok bilmek istiyorum. Çünkü o dönem çok din var. Ben din bilmek istiyorum. Ben önceden, İngilizceden, Osmanlı İmparator çeviriyorum. Okuyorum. Yani okumak istiyorum Osmanlı'yı."

4.2.7. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.7.'de yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelme sebeplerine ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.7.'de sunulmuştur:

Tablo 4.2.7. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Sebeplerine İlişkin Görüşleri

	Dil	Eğitim	Kültürel Yakınlık	Coğrafi Konumu	Ekonomik Koşullar	Yaşam Koşulları	Tatil
%	9.09	45.45	18.18	27.27	9.09	9.09	18.18
f	1	5	2	3	1	1	2
Ö1		√			√		√
Ö2							√
Ö3	√						
Ö4				√		√	
Ö5		√					
Ö6		√					
Ö7							
Ö8			√	√			

Ö9		√	√
Ö10	√		
Ö11	√		

Tablo 4.2.7.'de görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye gelme sebeplerine ilişkin görüşlerine yönelik yedi farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “eğitim” , (f=5); “coğrafi konum” , (f=3); “kültürel yakınlık” , (f=2); “tatil” , (f=2); “dil” , (f=1); , “ekonomik koşullar” , (f=1) ve “yaşam koşulları” , (f=1). Bu görüşlerden (f=15) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö1: *“Önceden ailem buraya tatil için geldi. Babam ve annem. Birden ben 19 yaşında olduktan sonra burada geldim. Çünkü burada üniversite çok ucuz. İngiltere’den daha ucuz. Üniversiteyi yaptıktan sonra İngiltere’ye geri döneceğim. Sadece üniversite için buradayım. Neden? Çünkü bu üniversiteye gitmek istiyorum. O zaman TÖMER öğrenmek lazım, gerek.”*

Ö2: *“Çünkü Türkiye’ye gittim yaşamak için. Ben şey ailemle buraya taşındım. Evet biz on yıl önce burda bir ev aldık. Bir köyde. Karayağız’da Kumluca’ya yakın ve şey on yıl buraya bazen oturduk. Son belki 4 yıl ailem buçuk yıl burada yaşıyordu buçuk yıl Rusya’da yaşıyorduk. Ben orada yalnızdım. Çünkü üniversitede eğitim aldım ve biz buraya gelmeye karar verdik. Aaa sadece turist olarak geldik. Biz en çok Türkiye’ye gezmek için geldik. Çünkü çocuklar vardı. Çocuklar için en iyi bir, burası en iyi bir ülke. Sıcak olduğu için ve otelde her şey çocuklar için yapılmış Mesela mini clup. Büyükler için çok rahat. Bu yüzden buraya geldik ve bir şeye gittik. Paraglyfe biliyor musunuz? İm şey dağdan zıplıyoruz. Şey gibi paraşüt gibi. Biz oraya gittik ve bir köye zıpladık ve o köyde ev aldık.”*

Ö3: *“”Sonuçta ben Türkiye’de yaşıyorum. Türkçe öğrenmek zorundayım. Çünkü ben Türklerle yaşayacağım mecbur yani bunun kültürünü öğrenmeye. Nasıl söyleyeyim davranacağım.”*

Ö4: *“Yeni hayat başlamak için geldim. Zaten benim ülkemden en yakın ülke. Ne zaman ailemi görmek istiyorsam o zaman çok kolay yani.”*

Ö6: *“Eğitim için geldim. Zaten kız kardeşimi buraya Tıp Fakültesine gitmek istiyordu. YÖS’e girdi. Ben de dedim ki ben de gelicem. Ben de girdim. Antalya’yı kazandım, bura*

geldik. Hem ona destek olmak istedim hem de benim kardeşim zaten. Hiçbir zaman birbirimizden ayrılmadık. Tıp kazandı ama İnönü’de. Akdeniz kazanmak istiyor. Şu an onun için uğraşiyor. İnşallah kazanır. Dua edin.”

Ö9: “ Ben, Afganistanlıyım. İran’a yakınım, İran kültürüne. Benim ülkemin kültürü sizin kültürünüzle benzer. Ben Farsça kelimeler duyuyorum işte “bülül” gibi bir sürü kelime duyuyorum. Türkçeyle kelimelerimiz de ortak. Yemekler bile genellikle aynı ama elbiseler farklı. Çok, yani nasıl söylenir, ortak nokta var.”

Ö10: “Türkiye’de bir söz var. Yani bilmiyorum tam ama iki dil var iki insan bir dil bir insan. Ben şimdi üç dil biliyorum. Türkçe dördüncü. Şimdi Türkçe yok şimdi çok az ama gelecek sene dört olacak inşallah. Şimdi burda hazırlık yapıyorum. Gelecek sene yine tarım arazisi okuyacağım.”

Ö11: “Ben Türkiye’ye geldim. Çünkü iyi bir eğitim almak istiyorum. Ben gelmeden önce ülkemde çok okullar var. Ve okulları, Türk insanları kuruyorlar. Benim o okullarda çok arkadaşım var. Onlar bana söylediler. Türkler çok bilgililer.”

4.2.8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.8.’de yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültüründe beğendikleri kültürel öğelere ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.2.8.’de sunulmuştur:

Tablo 4.2.8. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğendikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri

	Dil	Ekonomi	İnsan İlişkileri	Konşuluk İlişkileri	Doğal Güzellikler ve Coğrafi Özellikler	Diğer Kültürel Unsurlar
%	18.18	9.09	18.18	18.18	27.27	18.18
f	2	1	2	2	3	2
Ö1			√	√	√	
Ö2	√		√		√	
Ö3						
Ö4		√			√	
Ö5						√
Ö6				√		√
Ö7						
Ö8	√					
Ö9						
Ö10						

Tablo 4.2.8.'de görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültüründe beğendikleri kültürel öğelere ilişkin görüşlerine yönelik altı farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “doğal güzellikler ve coğrafi özellikler” , (f=3); “dil” , (f=2); “insan ilişkileri”, (f=2); “komşuluk ilişkileri”, (f=2); “diğer kültürel unsurlar” , (f=2) ve “ekonomi” , (f=1). Bu görüşlerden (f=12) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö1: *“Mesela bilmiyorum her zaman sohbet ediyor, sohbet etmeye başlıyorum benimle. Çok iyi bir, bilmiyorum seviyorum bu şeyi. Biliyorum büyük fark var İngiltere’de ve burada. Farklı bir şey daha gözlemledim. Hava. Burada hava daha iyi. İngiltere’de soğuk. Sadece burada soğuk adam var burada yok. Sadece fark bu. Çok fark yok İngiltere’den. Her ülke ben her yıl İtalya’ya tatile giderim. Her ülke aynı. Küçük fark var sadece.”*

Ö2: *“Bu yüzden bazen Türklerle Türkçe konuşarak onları anlıyorum. Aa çünkü farklı kelimeler kullanılır aynı şey için. Rusçadan farklı. Dil de kültür de var. Çünkü çünkü ne? Türkçede Türk kültürünü gösteriyor. Türkçe çok sıcak bir dil bence. Evet, mesela çok mesaj var. Rusçada da böyle bir dil ama mesela İngilizce bu kadar sıcak bir dil değil ve insanlar da bu kadar sıcak değil. Antalya’yı seviyorum, doğasını.”*

Ö6: *“Komşularım çok iyi gerçekten. Türk komşularım çok iyi. Bir doktor var ben ondan çok soru sordum. Burda çok alıştım. Bizim komşumuz hem de iki tane kız var. Aynı yaşta kardeşimle. Birbirini çok iyi anlıyorlar. Onlar da Türkçe kültürü bize öğrettirdiler. O kadar. Bize yemek getiriyorlar. Bazen biz İranlı yemekleri onlara götürüyoruz. Onlar da bize Türk yemekler getiriyorlar. Mesela börek, ispanaklı börek... Ben çok sevdim. Farsçada espanak siz de ispanak. Ispanaklı yemek. Farsçayla benziyor. Bunlar Arapça zaten. Çok Türk Arapça kelimeler var. Farsça da kelimeler var. Ben Eski Farsçayı daha biliyorum. Seviyorum yani. Eski kitaplarda var ama biraz birleşti. Kardeşim bu iki kız bahsettiğim. Onlara güvendik. Çok yakın yani İzmirli böyle. Türkiye’de bütün şehirleri köyleri tanımıyorum, bilmiyorum ama İzmirli böyle. İzmirli çok sıcakkanlı. Siz İzmirli misiniz? Onlar Azeri Türkler çok benziyor zaten İran’da. Çok sıcakkanlılar, misafirperverler. Bir de biz onlara*

güvendik. Kardeşimle beraber İzmir'e gittik. Türk yemeklerini seviyorum. Çok et var. Ben de et seviyorum. Birbirimizi çok anlıyoruz. “

Ö10: “Yani Türkçe çok lezzetli bir dil. Keyif alıyorum. Yani tatlı yemek gibi. Mesela ben Türkiye'ye gelmeden önce Maarif Vakfı biliyor musunuz? Türkiye Maarif Vakfı orada Çad'da var. Orada okudum. Ben orada duyuyordum. Türkçe çok lezzetli. Ben oradayken iki kelime öğrendim. “hiç” ve “birbirimizi”. Bu yani dedim çok lezzetli. Benim orada bir hoca var. Beni görünce hep hiç diyordu. Beş aydır Türkiye'deyim ama üç aydır Türkçe öğreniyorum. Şimdi daha iyi değil. Ben sizin gibi konuşmak istiyorum.”

4.2.9. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.9.'da yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültüründe beğenmedikleri kültürel öğelere ilişkin görüşleri konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.2.9.'da sunulmuştur.

Tablo 4.2.9. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültüründe Beğenmedikleri Kültürel Ögelere İlişkin Görüşleri

	Dil	Yemekler	İçecekler	Diziler	İnsan ilişkileri
%	18.18	9.09	9.09	9.09	18.18
f	2	1	1	1	2
Ö1		√	√		
Ö2				√	
Ö3					
Ö4					
Ö5					
Ö6	√				√
Ö7	√				
Ö8					
Ö9					
Ö10					√
Ö11					

Tablo 4.2.9.'da görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültüründe beğenmedikleri kültürel öğelere ilişkin görüşlerine yönelik beş farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “dil” , (f=2); “insan ilişkileri” , (f=2); “yemekler”, (f=1); “içecekler”, (f=1) ve “diziler” , (f=1). Bu görüşlerden (f=7) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

Ö6: “Zaten benim annem Azeri. Türklerle çok karşılaştık. Anneannem hem de teyzem bütün dayılarım Türkçe konuşuyorlar ama bu Türkçeden biraz farklı Azeri Türkçe ama ben hiç Türkçeyi sevemedim, öğrenemedim. Türkçe öğrenmeyi yani. Farklı bir dil öğrenmeyi zaten sevmiyorum. Türkçeye bağlılık yok ama buraya geldim. 6 ay şu an düşünüyorum. Hiç öğrenmeyi istemedim ama nihayet öğrenmek zorunda kaldım. (gülüyor) Sevmedim. Çok zor bence. Zor... Ee benim birinci öğretmenim çok kötüydü. O yüzden biraz Türkçeden nefret ettim. İran'daydı. Hem İran'dan hem İstanbul'dan bi adamdı. Evde gelip öğretiyordu. Bilmiyorum adı ne. Ne öğretmen? Özel öğretmen aynen. Sevmedim. Sevmediğim şeyi hiç yapmıyorum. Her şey böyle. Sevmiyorsam yapmıyorum.”

Ö7: “Vakit kalmıyor derste farklı bir şey yapmaya. O kadar çok şey var ki. Bazı gramerler o kadar zor ki. Gramerle asla bizim dilimiz değil. Geniş zaman asla bizim dilimiz değil. Ekli bir dil yani. Biz de ekli bir şey yok. Belirtme eki var. Biz sadece ”ra” diyoruz.”

Ö10: “Ben birinci defa Antalya'ya geldim. Sonra İzmir'e gittim sonra İstanbul'a gittim. Yani üç şehir üç farklı insanlar gibi. Mesela Antalya'da otobüsteyken hiç kimse bana bakmıyor ama İstanbul, İzmir'de. Hatta ben ne söyleyeyim. Siyah olduğum için herkes benimle konuşmak istiyor İzmir'de. Köye gittim orada böyle eski hocam onunla karşılaştık. O yani İzmir'de yaşıyor bir köyde. Oraya gittim. Herkes benimle konuşmak istiyor herkes. Ben dedim noluyor. Antalya'da sadece Döşemealtı'nda böyle. Siyah kişi otobüse biniyor herkes bene bakıyor. Ben çok rahatsız oluyordum ama şimdi olmuyorum. Yurtta ve dışarıda Türk arkadaşlarımda var. Onlardan da öğreniyorum.”

4.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Yönelik Bulgular

Bu başlık altında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerine yönelik bulgular sunulmuştur.

4.3.1. Kültür Aktarımı Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.3.1.'de öğretim elemanlarının “kültür aktarımı hakkındaki görüşleri” konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşler aşağıda Tablo 4.3.1.'de sunulmuştur:

Tablo 4.31. *Kültür Aktarımı Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşleri*

	Milli Kültür Unsurlarının Nesilden Nesile Taşınması	Gelenek-Göreneklerin Aktarımı	Dil Öğretiminde Olmazsa Olmaz Unsur	Ön yargıları yıkan Bir Unsur	Farklı Kültürlerin Kesişmesini Sağlayan Bir Unsur
%	20.00	40.00	10.00	10.00	10.00
f	2	4	1	1	1
ÖE1	√	√			
ÖE2		√			
ÖE3	√	√			
ÖE4		√			
ÖE5			√		
ÖE6					
ÖE7				√	
ÖE8					√
ÖE9					
ÖE10					

Tablo 4.3.1.'de görüldüğü üzere kültür aktarımı hakkındaki öğretim elemanı görüşlerine yönelik beş farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “gelenek-göreneklerin aktarımı”, ($f=4$); milli kültür unsurlarının nesilden nesile taşınması”, ($f=2$); “dil öğretiminde olmazsa olmaz unsur”, ($f=1$); “ön yargıları yıkan bir unsur”, ($f=1$); “farklı kültürlerin kesişmesini sağlayan bir unsur”, ($f=1$). Bu görüşlerden ($f=9$) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

ÖE1: “Kültür aktarımı, bir toplumda var olan kültürel değerlerin ileriki kuşaklara nesilden nesile taşınması demektir. Bu kültürel değerler dini inançlar, gelenek-görenekler, milli duygular, birlik ve beraberlik isteği, ahlak kuralları gibi durumlar bir millete ait milli kültür unsurları olarak kabul edilir. Bunların her birinin birey tarafından bilinmesi gerekirken aynı zamanda korunarak bizatihi geliştirilmesi de gerekmektedir. Bu sayede milli kültür öğeleri gelecek nesillere, kuşaklara aktarılabilir. Bunun için biz öğretmenlere büyük payeler düşmektedir.”

ÖE3: “Kültür aktarımı denilince aklıma ilk olarak bir toplumda kültürel değerlerin nesilden nesle taşınması, kavratılması ve benimsetilmesi gelir. Fakat kültür aktarımı bu kadar sınırlı bir kavram değildir. Bir milletin kültürel özelliklerinin başka milletlere tanıtılması, kavratılması ve sevdirilmesi de kültür öğretimi / aktarımının tanımını genişletir. Bunu sağlayan da dildir.”

ÖE4: “Kültür aktarımı yabancılara Türkçe öğretiminde çok önemlidir. Kültür aktarımı toplumumuzun geleneklerini, yaşayış biçimini aktarmaktır. Bu da dil aracılığıyla yapılır.”

ÖE5: “Kültür aktarımı yabancı dil öğretiminde olmazsa olmazdır. İki kavram birbirinden ayrılamaz. Öğretmen olarak siz, yabancı dil öğretirken kültürden bahsetmek istemerseniz bile bu imkânsızdır. Yoksa “tatlı yiyelim tatlı konuşalım” veya “kahvenin kırk yıl hatırı” olduğunu anlatmadan dil öğretmeye çalışır bulursunuz kendinizi ya da “abla” dendiğinde dönüp bakmaz. Ayrıca jest ve mimikler var tabii. Bunlar da dil öğretiminin içindedir. Öğrenci jest ve mimikleri de kültür aktarımı yoluyla öğrenmeli ve Türklerle iletişimdayken zorluk yaşamamalı.”

ÖE7: “Kültür aktarımı deyince ilk başta önyargıları yıkmak aklıma geliyor benim. Çünkü hani kötü bir düşünceyle geliyor öğrenciler buraya ama onları o kadar sevdirecek bu işi yapıyoruz ki kendimiz de çok seviyoruz. Hani öğretmenliğin vermiş olduğu bir fedakârlık da var illaki. Bu da çok etkili oluyor onlara bunu yapmakta. Bazen kültür aktarımı yaparken farklı ülkelerdeki öğrencilerle kültürlerimizin kesiştiğine de şahit oluyoruz. Yani ben şahit oldum çoğu zaman. Güzel bir duygu gelenek görenekleri aktarmak, Türk kültüründen motifleri öğrencilere yansıtmak çok güzel bir duygu. Hatta bir tanesini paylaşabilirim sizle. Şimdi mübarek Ramazan geliyor. Bizim orda Konya’da yani sahurda tok tutması için hamur ve peynirden yapılan bir yemek vardır. “Holuçgadır” bu. “Holuçga” adında suda haşlanarak hani tok tutması açısından sahurda yapılan bir yemektir. Kültür aktarımı yaparken kendi kültürümüzü tanıtıyoruz ama onların kültürlerini tanımak için de uğraşıyoruz. Ülke tanıtımında dersin birinde Ukraynalı bir öğrencinin işte kendi ülkesinin yemek kültürünü anlattığında “Haluçga” diye bir yemeği bize anlattı ve aynı yemeğin Konya çevresinde yapıldığına da şahit oldum. Böyle şeyleri görünce aa bu yemek bizde de vardı diyorum. ‘Aa hocam bizde de var belki biz akrabayız sizinle’ diyorlar. Hani mutlu oluyorlar. Ortak bir paylaşım olunca, ortak noktalarda birleşince hani bu mutluluğa şahit olmak çok güzel bir şey. Kendi kültürümüzü hem tanıtıyoruz hem de onların kültürünü tanıtıyoruz ve ortak noktaları bulunca onların o gözlerindeki mutluluğu da görebiliyoruz. Onlar insanı ayrıca bi gururlandırıyor.”

4.3.2. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Kullanılan Bilgi Kaynaklarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, “Türk kültür öğelerinin aktarımında kullanılan bilgi kaynaklarına ilişkin öğretim elemanı görüşlerine” yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuyla ilgili görüşler sunan öğretmenlerden elde edilen verilere dair içerik analizi sonucu Tablo 4.3.2.’de gösterilmiştir:

Tablo 4.3.2. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Kullanılan Bilgi Kaynaklarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

	Kitaplar	Sözlükler	Görseller	Diziler/Filmler	Video ve Ses Kayıtları	Geziler	Diğer Kaynaklar
%	50.00	10.00	20.00	20.00	70.00	10.00	20.00
f	5	1	2	2	7	1	2
ÖE1	√	√					
ÖE2				√	√		
ÖE3							√
ÖE4	√				√		
ÖE5	√				√		
ÖE6	√		√		√		
ÖE7					√		
ÖE8			√		√	√	
ÖE9							√
ÖE10	√			√	√		

Tablo 4.3.2.'de görüldüğü gibi Türk kültür öğelerinin aktarımında kullanılan bilgi kaynaklarına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri yedi kategori etrafında toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarından yedisi “video ve ses kayıtlarını”, (f=7); beşi “kitapları” (f=5); katılımcılardan ikişer kişi de “görseller”, (f=2); “diziler ve filmler”, (f=2); “diğer kaynakları” (f=2) ve bir katılımcı da “gezileri”, (f=1) kültür öğelerinin aktarımında kullanılan bilgi kaynakları olduğuna yönelik görüş bildirmiştir. Bu konuya ilişkin öğretim elemanlarından bazılarına ait örnekler aşağıda sunulmuştur:

ÖE1: *“Yararlandığım kitaplar hatta sözlükler var. Özellikle Türk soylu öğrenciler için Atasözü, Deyimler Sözlüğü, Türk soylu olmayan öğrenciler için Meyve-Sebzeler-Besinler Sözlüğünden, Resimli Türkçe Sözlük, Eş Anlamli Kelimeler, Zıt Anlamli Kelimeler Sözlüğünden, Dinler tarihi, Ülkeler tarihi kitaplarından yararlanıyorum.”*

ÖE2: *“Ya biz bunu daha çok hocam kültür aktarımında videolarla ya da kayıtlarla yani ses kayıtlarıyla da yapabiliriz. Mesela şive aktarırken bunu ya bir yörenin geleneksel oyunlarını göstererek aktarırız. İşte bizim mesela Cirit bizim bir kültürümüz ya da bir Ebru sanatı bizim bir kültürümüz. Yemeklerimiz kültürümüz. Mesela ben bir düğün filmi izletmişim. Orda bizim geleneksel yemeklerimiz vardı. Nasıl yapıldığı. Çünkü düğünlerde geleneksel yemeklerimiz oluyor. Onları göstermişim. Hani bu kültür aktarımında biz daha çok video, ses kaydı ya da materyaller, görsel materyaller kullanılabilir. “*

ÖE2: *“Diziler çok izleniyor. Hatta bazıları bizim benim girdiğim sınıfta konuşma düzeyleri yüksek hocam. Dedim “nasıl bu kadar geliştirebildin” dedim. Çünkü bizim belli bir yere kadar aktarabiliyoruz dili biz. Belli bir yerden sonra onların da üzerlerine katmaları gerekiyor. Dedikleri şey “hocam biz daha çok film izledik, dizi izledik.” Sevdikleri diziler var. Onlar yoluyla aktarım yapılıyor. Tabii bu doğru bir aktarımsa! Dil öğreniyorlar ama kültür doğru bir aktarım mıdır? Orası bir soru işareti... Evet dil olarak belki rahat öğrenebiliyorlar ama burada kültür ne kadar doğru aktarılıyor? Çünkü bir filmin ana kurgusunu oluşturan yapımcısı ve yönetmeni senariste oradaki amacı kültür aktarımı değil. Oradaki amacım daha çok para kazanmak ve izlenme rekorları kırmak olduğu için. Onlar kültür aktarımından ziyade farklı amaçları var. Çocuklarda ama bu tabii sadece dil noktasında işe yarıyordur diziler. Kültür aktarımı noktasında bir yere kadar.”*

ÖE3: “Türk kültürü öğelerini içeren her türlü kaynaktan yararlanıyorum. Edebi eserlerden, sözlü ve yazılı edebiyattan, geleneklerden, göreneklerden, mutfak kültüründen, müzikten, halk oyunlarından, el sanatlarından, anonim halk edebiyatı ürünlerinden, halk hikâyeleri, masal, efsane, atasözleri, şarkılar, türküler, dualar, beddualar, tekerlemeler vd.”

ÖE5: “Ben atasözü ve deyimlerin hikâyelerini seviyorum ve kültür aktarımında bu hikâyelerden yararlanıyorum. Böylece aynı zamanda tarihi bilgi de vermiş oluyorum. Hikâye ve okuma kitaplarından yararlanıyorum. Kura göre.”

ÖE6: “Yani kura göre tabii ki ek kitaplar veriyoruz. Şu an AI’de henüz başlamadık ama daha sonraki seviyelerde mesela öğrenilen geçmiş zaman verildiği zaman hani küçük hikâye kitapları bir varmış bir yokmuş tarzında “-muş muş” görmesi açısından yani tabii ki kullanıyorum ya da diğer kitaplardan mesela her zaman takviye alıyorum. Yani PDF olarak diğer kitaplar mevcut. İstanbul’u kullanıyoruz derste ama mesela verirken Hitit’in gramerini de projeksiyondan yansıtıp oradan o eklerin hepsini vermeye çalışıyorum. Yani hepsini ortak kullanıyorum. Okuma kitaplarını da kullanıyoruz. Öyle. Çerçeve metni açıkçası şahsi olarak ben bilmiyorum. Kitapların hani hazırlanış yöntemine göre biz kitapları yani ne uygun gördüyse. Yani hususi olarak tekrar açıp bakarak ona göre gitmiyorum.”

ÖE8: “Kitaplara bağlı kalmıyorum ben. Kitaplar tek başına yeterli bir kaynak değil. Halkiyat olması sebebiyle ve edebiyat olması yönüyle de genel olarak kültür aktarımı yapmamız, sözlü olarak, görsele, videoya dayandırarak daha kolay oluyor. Kız isteme merasimiyle alakalı bir video izlettim. Gelirken çiçek çikolata getirmesinden, kahve ikramından, ikram edilirken önce kimden başlanıldığından görsel ve işitsel materyallerle destekleyerek kültür aktarımı yapmayı amaçlıyoruz.”

ÖE8: “Kültür tanıtımında geziler önemli. YTB’nin de kendi oluşturmuş olduğu gezi programları var. Hatta bakır, çömlek ustalarının yanında çalışacakları bir proje de var. Şu an bizimkiler Türkçe öğretimi aşamasında oldukları için bu süreç devamlılığı gerektiriyor. Süreç aksadığı zaman çok fazla verim alamadığımız için YTB bizim Türkçe öğrencilerimizi buna dâhil etmiyor. Ama devam eden diğer YTB öğrencileri bu programa katılabiliyorlar. Kültür aktarımı sadece bizim burada verdiğimizle kalmıyor yine YTB de bu programları devam ettirme çabasında. Biz de Çanakkale’ye, İzmir’e gezi düzenledik. İzmir hakkında epey şey biliyorlar (farklı kelime kullanımı). Ben onlara Ankara, Çanakkale, İzmir ve İstanbul

kitaplarını dağıttım. Oraların meşhur yemekleri, tatlıları, sözleri nedir, bunun yanı sıra tarihi hakkında da kısa bir bilgi veriyor. Bunlar da bizim okuma materyallerimiz. Bu kitapları dağıtmamdaki amaç gidilen yer hakkında daha fazla bilgi edinilmesiydi gezilerle de bu pekiştirilmiş oldu. Nasıl ki biz coğrafyayı anlatırız ama yaşatmayız, ne kadar etkili olabilir? Özellikle Anzaklar manevi duyguyu da hissettiler orada. Belli bir tarihte şafak ayinlerini yaptılar (Hristiyanlar), o geziden sonra daha çok ısındılar, daha aktif oldular. Şafak ayini sırasında Müslümanın Müslümanla savaştırılmak istediğini daha iyi anladı. Bu toprakların kıymetini onlar da daha iyi anladılar. Hocam neden bu kadar çok çalışıyorsunuz, Türkler neden bu kadar çok çalışıyor sorusunun cevabını Çanakkale’de almış oldular.”

4.3.3. Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.3.3.’te öğretim elemanlarının “ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşleri” konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.3.3.’te sunulmuştur:

Tablo 4.3.3. Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğeleri Hakkındaki Öğretim Elemanı

OLUMSUZ YÖNLERİ						OLUMLU YÖNLERİ			
	Türk Kültür Öğelerinin Detaylı Verilmemesi	Konu Dağılımı ve Konulara Yer Verme Miktarının Dengeli Olmaması	Türk Edebiyatı Kaynakları Açısından Yetersiz Olması	Kaynak Sayısı Açısından Yetersiz Olması	Diğer Sorunlar	İngilizce Açıklamaların Olması	Kültür ile ilgili Ünitelerin Olması	Türk Kültürü ile İlgili Örneklerin Olması	Ünitelerin Dengeli Dağılımı Olması
%	30.00	50.00	50.00	30.00	50.00	10.00	10.00	10.00	10.00
f	3	5	5	3	5	1	1	1	1
Ö1	√	√	√		√				
Ö2		√		√	√			√	
Ö3	√	√							
Ö4			√						
Ö5			√		√				
Ö6						√	√		√
Ö7	√			√	√				
Ö8		√			√				
Ö9			√						
Ö10		√	√	√					

Görüşleri

Tablo 4.3.3.'te görüldüğü gibi ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri hakkındaki öğretim elemanı görüşlerine yönelik beşi olumsuz, dördü de olumlu olmak üzere toplamda dokuz kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “Konu Dağılımı ve Konulara Yer Verme Miktarı Dengeli Değil”, (f=5); “Türk Edebiyatı Kaynakları Açısından”, (f=5); “Diğer Sorunlar”, (f=5); “Türk Kültür Öğeleri Daha Detaylı Verilebilir” (f=3); “Kaynak Sayısı Açısından”, (f=3); “İngilizce Açıklamaların da Türkçe Açıklamalarla Birlikte Olması”, (f=1); “Kültür ile ilgili Ünitelerin Olması”, (f=1); “Türk Kültürü ile İlgili Örnekleri”, (f=1) ve “Ünitelerin Dengeli Dağılmış Olması ”, (f=5). Öğretim elemanlarını bu soruya verdikleri yanıtlardan bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

ÖE1: "Eksik hatta çok eksik olduğunu düşünüyorum. Her şeyden önce Yabancılara Türkçe Öğretiminde kitapların iki gruba ayrılması gerekir: Türk soylu öğrenciler için yazılmış kitaplar, Türk soylu olmayan öğrenciler için yazılmış kitaplar olmak üzere. Özellikle Türkistan coğrafyasından gelmiş Türk öğrencilerin Türkçe öğretimi için atasözleri ve deyimlerden kolaylıkla yararlanabiliriz. Çünkü ortaklıklarımız çok fazla. Ama bu zamana kadar yazılmış Türkçe Öğretimi kitaplarında bu Türk kalıp ifadelerle ya hiç ya da çok az yer verilmiştir. Dinleme-okuma- konuşma-yazma becerileri eşit ağırlıkta ders kitaplarında yer almalıdır. Hâlihazırdaki Yabancılara Türkçe Öğretimi kitaplarında okuma ve dinleme özelliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Kültür öğelerinin aktarımı için yazma ve konuşma becerileri de çok önemlidir."

ÖE2: "Ders kitapları yeterli değil. Çünkü beş altı tane ders kitabı var. Yeni kurulmuş bir şey yani yeni başlanılmış bir şey. Bu işi ilk yapan Ankara Üniversitesi. 1984'de başladılar bu işe. Hitit'le başlandı bu işe ama şimdi saydığımız beş altı tane kaynak sayabilirim ben size. Çünkü çok fazla kaynak yok ama şimdi hocalarımız yeni kitaplar, yeni kuram ve yöntemler üzerinden çıkmış kaynaklar var. Ama bunlar kuram ve yöntem üzerine olan kitaplar. Yani eğiticiler için çıkarılmış kitaplar daha çok. Hani öğrencilerin ders seviyesine göre çıkartılmış kitaplar değil. Yeni çıkanlar için konuşuyorum. Ben şunu düşünüyorum. Mesela her üniversite, bir öğretmen kitabı çıkartılabilir. Bir komisyon kurulabilir. Bir zümre oluşturulabilir. Çünkü belli bir teknik ve yöntemle anlatılabilir. Hocam bir program yok. Ders kitapları var. Belki hocalarımız mesela her hocamızın tek bunu kullanmıyoruz hocam. Mesela alıştırma için Hitit'e bakıyoruz, Gazi'ye bakıyoruz, Gazi

TÖMER'e bakıyoruz. Yani diğer kitapların alıştırma ve harmanlayarak çocuklara sunuyoruz. Yabancı Dilim Türkçe var. Yani diğer kitaplardan da yararlanıyoruz ama alıştırma noktasında. Hani daha çok farklı örnekleri görebilmeleri açısından. İstanbul hocam aslında en basit düzeyde anlatan kitap dilbilgisini, en basit düzeyde vermiş ama örnekleri çok az vermiş. Sadece kısa bir açıklama yapmış. Örnekleri bunun üzerinden vermiş ama ayrıntıya çok fazla girmemiş, girilmemiş. Hangi kitaptı hatırlamıyorum ama farklı bir kaynaktan ayrıntıya girilmiş. Mesela çocuklar bundan çok dert yaniyorlardı. B1, B2 sınıfında. "Hocam bu kitapta neden bu ayrıntı yok?" Çok üstünkörü geçilmiş. Çünkü biraz çok basit alınmış. Bir öğrencimizle şunu görüştüm. İranlıydı. Çocuk dedi ki bana "hocam ben Hitit kitabından İran'da çalışmak istedim. Kendim öğreneyim, öğrenmek istedim fakat öğrenemedim. Çünkü çok karışıktı." dedi. Çünkü Hitit çok kompleks vermiş. Bütün öğeleri vermiş. Birden vermiş. O da kötü çocuk için. "Ama dedi ben bu öğeleri, bu İstanbul kitabını kendim çalışabiliyorum." Çünkü daha somutlaştırılmış belki. Basit, ilk adımda kaldığı için çocuklar için daha rahat. Sadece örnek noktasında sıkıntısı var. Bu tabii benim fikrim. Kitaplar biraz kopyala yapıştır gibi. Bütün kitaplar da var. Çünkü aynı yöntemle öğretildiği içindir belki ama tabii işin içine biraz bizim de emeğimizin girmesi lazım. Kendi ürünümüzü ortaya koymak lazım biraz. YTO yeni yeni yaygınlaşıyor hocam. Şu an belki 5, 6 yıldır revaçta olan bir şey. Ondan dolayı hocam."

ÖE3: "YTO'nde kullandığım ders kitaplarının Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum. Bu denli geniş bir kültürün ders kitaplarına sığdırılmasının da mümkün olmadığı kanısındayım. Yeterli bulmuyorum. Burada şöyle bir farklılık da göze çarpıyor. Bir eğitim setinde yer alan kültürel değerler diğer sette yer almıyor ya da tam tersi bir durum söz konusu. Özellikle bazı konularda detaya inilememesi, görsel ve işitsel malzemelerle yeteri kadar desteklenmemesi metinlerin anlaşılmasını güçleştirmektedir."

Ö5: "Ünlü Türk kadınları, Türk bilim adamları, Türk halk edebiyatından bilgi, örneğin Dede Korkut hakkında hiçbir bilgi yok. Kitaplara VCD'ler, DVD'ler eklenmeli. Görüntülü olarak da eğitim verilmeli. Müziklerimizden örnekler kitaplara eklenmeli. Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği gibi."

Ö6: "Ben Yedi İklim, Hitit ve burda da İstanbul okuttum. Hitit'ten gramer olarak çok memnundum. Çünkü mesela en son dersten örnek vereyim. En son derste A1 seviyesinde

Hitit'te şahıs eklerinin “-ım, -im, -um, -üm, -yım, -yim, -yum, -yüm“ bütün formları mevcut. Yani öğrenciler bunu daha formalize bir şekilde görebiliyorlar ama mesela İstanbul'da bunu daha kolaylaştırarak öğrenciye vermiş. Ama şu güzel İstanbul'da mesela ortak dil olduğu için yani İngilizce tabii ki biz derste kullanmamaya çalışıyoruz ama öğrencinin onu görmesi İstanbul'un İngilizce formlarına yer vermesi biraz kolaylaştırıcı olmuş. Örnekleri güzel. Kültürden kültüre her ünitenin sonunda kültür aktarımı sağlamaya çalışmış.”

ÖE7: “Yani yeterli olduğu zamanlar oluyor olmadığında da biz takviye kaynaklardan yararlanıyoruz. Oluyor yani. Yunus Emre'yi de kullandığımız zamanlar oluyor, Hitit kitaplarından da faydalandığımız zamanlar da oluyor. Hani tek bir kitaba bağlı kalmaktansa yetersiz olduğunu düşünmüyorum ama ne kadar çok o kadar iyi. Hani çünkü onlar buraya geldiler ve açlar. Öğretmenin ağzından ne çıkacak diye bekliyorlar. Böyle bekliyorlar. Onun için ne kadar fazla öğretebilirsek, yardımcı olabilirsek ne mutlu bize. O kadar iyi. Neler eklenebilir? Şu an kitapların hepsini düşünmeye çalışıyorum ama. Şu anda B1 seviyesine giriyorum, B1'deyim. C1'e başlayacağız hocamla. B1'de aslında şey Türk kültürü var ama bölge bölge acaba daha detaylı mı bilgi verilse? Bu yörelere göre. Hani mesela biz genel var ama biraz daha detay... Çünkü bu B1 üç buçuk ay sürüyor ve uzun bir süre. Bence biraz daha bölge bölge... İşte Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Akdeniz... Daha detaylı girilirse daha faydalı olacağını düşünüyorum. Naçizane düşüncem yani. Köyleri de çok merak ediyorlar. Düğünleri merak ediyorlar. Kına gecelerinde böyle diyorum işte anlatıyorum. Afrika'da da bizde de böyle kına gecesi diyorlar mesela. Bizde işte yine bir kültür aktarımı... Bizim orda düğünden bir gün önce işte damadın ayakkabısı saklanır ve ondan para istenir. Bu işte bir gelenektir. Afrika'da Çad'da da böyle bir geleneğin olduğunu öğrendim. “Öğrenci evet hocam biz de damadın ayakkabısını saklıyoruz, para istiyoruz” diyor. Yani böyle hani biraz daha İstanbul dışındaki Anadolu'ya açılabilir diye düşünüyorum yani.”

ÖE8: “Alana yeni başladıysanız bir tecrübeniz yoksa kitap ne veriyor size? Ben diğer kitaplardan da yararlanarak belli bir birikime ulaştığım için nerede ne vereceğimi bilebiliyorum. Eğer kitaba bağlı kalırsanız o zaman pek çok şey eksik kalıyor.”

ÖE10: “Akdeniz TÖMER olarak kurumumuzun kararıyla “İstanbul” adlı yazılı materyali kullanıyoruz. Fakat ilgili kaynağın bu alanda yetersiz kaldığı düşüncesiyle dersi farklı yazılı ve görsel kaynaklarla destekliyorum. Alan yazın hakkında hazırlanan kaynaklar dışında Türk masalları, Türk halk hikâyeleri, maniler, türküler gibi halk edebiyatı

verimlerinden de yararlanıyorum. Bunların dışında da Türk tarihi ve kültürü açısından önem arz eden kişilerin biyografilerini okuyorum. Alan yazın ile ilgili çok sayıda kaynak var. Bu kaynaklardan çoğu gramer ağırlıklı iken dil seviyeleri açısından söz varlığına dikkat edilmeden hazırlanmış kitaplar. Dil öğretimi somuttan soyuta doğru gerçekleşirse başarılı bir sonuç elde edilir. Bu bağlamda ilk olarak bireyin temel ihtiyaçlarından hareketle bir plan yapılmalıdır. Mevcut kaynaklarda ise kültürel öğelere yeteri kadar yer verilmediği kanaatindeyim. Fakat daha önce görev yaptığım Gazi TÖMER'in kitaplarına bakıldığında kültürel öğelerin yer aldığını, ilgili kaynaklarda kültürel etkileşimin temel olarak alındığını söylemek mümkündür.”

4.3.4. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Kullanılan Strateji, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.3.4.’te öğretim elemanlarının “Türk kültür öğelerinin aktarımında kullanılan strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri” konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.3.4.’te sunulmuştur:

Tablo 4.3.4. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Kullanılan Strateji, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

	Stratejiler	Yöntemler	Teknikler
%	30.00	60.00	60.00
f	3	6	6
ÖE1	√		√
ÖE2		√	√
ÖE3	√	√	√
ÖE4			
ÖE5		√	√
ÖE6			
ÖE7	√	√	
ÖE8		√	√
ÖE9			√
ÖE10		√	

Tablo 4.3.4.’te görüldüğü üzere kültür aktarımı hakkındaki öğretim elemanı görüşlerine yönelik üç farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından

sırasıyla şu şekildedir: “yöntemler” , (f=6); “teknikler” , (f=6) ve “stratejiler”, (f=3). Bu görüşlerden bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

ÖE1: *“Türk kültür öğelerinin aktarımında ders kitapları ve konuyla alakalı yardımcı kitaplardan yararlanıyorum. Çoğu zamanda anlatacağım konuyla ilgili ön çalışmalar yapıyorum. Mesela; Türklerin milli çalgıları konulu bir metin var. O konuda bir bilgi sahibi değilsem konservatuardan yardım alıyorum. Ama mutlaka ön hazırlık yapıyorum. Çünkü yabancı öğrenci her şeyi öğrenmek istiyor ve kendi diliyle mukayese etmek istiyor. Yöntem olarak dramatizasyon (oyunlaştırma), doğrudan yöntem, okuma yöntemi, işitsel-dilsel yöntem, küme çalışması, soru cevap vb.”*

ÖE2: *“Şunu düşünmüştüm daha yapmadım ama bu Karagöz-Hacivat oynatımını yapabiliriz. Gölge oyununu mesela. Bunlar çünkü bizim tiyatral oyunlarımız. Meddah belki yapılabilir. Bunları yapmadım ama düşünüyorum. (gülüyor)Bu şekilde aktarılabilir yani. Video, materyaller ve belki canlandırmalarla, kıyafetlerle gösterilebilir.”*

ÖE3: *“Görsel ve işitsel malzemelerden yararlanıyorum. Bilgisayar destekli eğitim yöntemi de gelişen teknolojiyle birlikte her zaman kolaylaştırıyor. Öğrenme sürecinde öğrencinin de aktif olmasını sağlıyorum. Tam öğrenme modeliyle geç öğrenen öğrencilerin bile öğrenmelerine olanak sağlamaya çalışıyorum. Bol örnek ve pratiklerle öğrendiklerini kalıcı hâle getirmeye çalışıyorum. Sözlü ve yazılı anlatım yoluyla kendi kültürleriyle Türk kültürü öğelerini karşılaştırmalarını istiyorum. Drama ile sınıf içinde hayali bir ortam yaratarak canlandırma yapmalarına imkân veriyorum.”*

ÖE5: *“Öğrencilerimle ders dışında da görüşüyorum. Gözlerine sokmadan hatırlatıyorum. Sınıf ortamında yani çok kültürlü bir ortamda dikkatli olmak gerekiyor. Yanlış anlaşılmalara yer verilmemesi gerekiyor. Onlara sunum yaptırıyorum. Örneğin “çay” hakkında sunum yapılmasını istiyorum.”*

ÖE7: *“Mesela ben Antalya’da yaşıyorum ama Konyalı olduğum için Konya’ya yoğun bir ilgi var hocam. Mevlana işte Afganistan’dan geldi. İşte Mesnevi. İşte “Biz Konya’ya gittik hocam. Mevlana Müzesindeki eserler hep Arapça ve Farsçaydı, çok etkilendik.” diyorlar. Belediyelerin kültür sitelerinin internet sitelerindeki videolardan faydalanıyoruz. Tabii ki elimizde olan materyalleri de götürebiliyoruz. Bu şekilde faydalı olmaya çalışıyoruz. Ve çok merak ediyorlar yani meraklılar. Mesela diyorlar “hocam Konya’da neden Japon parkı var?”*

Evet, Konya'da Japon parkı var. Nedeni şu. Çünkü Büyükşehir Belediyesi Japonya'yı kardeş ülke ilan ettiği için Konya'da Japon parkı var. Orda Japon yemekleri de var. Sushi de var ama Türk kültürüne ait yemekler, kahvaltı da var. Hani bunu gidiyorlar diyorlar ki "Hocam orda menemen de vardı ama Sushi de vardı." Hani kıyaslayabiliyorlar. Bu şekilde yardımcı olmaya çalışıyoruz. Şuraya da gidelim hocam işte Konya'da şu da varmış, şu varmış." Ben Antalya'yı bilmiyorum ama Konya'yı Türkiye'yi gezdiğim gördüğüm yerleri öğrencilerime tanıtmak için onlara sevdirmek için elimden geleni yapıyorum ki öyle oluyor. Mesela bir kalabalık ortama giriyorum. Bir bakıyorum bizim öğrenciler. "Hocam hocam hocam..." Dün 1 Mayıs'ta yürüyüş var. Ben hani bir yere gitmem gerekiyor. Bizimkiler orda bağırıyorlar. Hiçbir şeyi kaçırmıyorlar. Geçen Cumhuriyet yürüyüşü vardı. Orda da gördüm ben. Ne kadar güzel bir şey. 23 Nisandaki Cumhuriyet yürüyüşüne biz yabancı öğrencileri gönderebiliyorsak bu çok büyük bir gurur yani. Baktım bayrağın altında bizim öğrenciler var. Dedim ki demek ki aktarabilmişiz. Onları buraya getirebilmişiz. Hani bu gerçekten çok büyük gurur verici bir şey yani."

ÖE8: "Birçok yöntemi kullanıyoruz. Görsel işitsel zekâ türlerini de ön planda tutarak görsel olarak videolardan, işitsel olarak şarkılardan, şarkı sözlerini tahtaya yansıtarak, dinleme videolarıyla onları öğrencilerin doldurmasını sağlayarak ya da gramer anlatıyoruz grameri formül gibi anlatmamız mümkün değil. Dil bilgisi için konuşacak olursak önce sezdirerek veriyoruz daha sonra yapıyı veriyoruz. Nerede ne kullanıyoruz? Gündelikte nerede kullandığımızı drama yaparak, yeri geliyor tiyatral unsurları kullanarak aktarıyoruz. Öğrencileri de zaman zaman bu tiyatronun içerisine dâhil ediyoruz. Tanışma, karşılaşma gibi konuları canlandırma yöntemiyle işlediğimizde daha çok kalıcılığı sağlıyoruz. Kültür tanıtımında geziler önemli. YTB'nin de kendi oluşturmuş olduğu gezi programları var. Hatta bakır, çömlek ustalarının yanında çalışacakları bir proje de var. Şu an bizimkiler Türkçe öğretimi aşamasında oldukları için bu süreç devamlılığı gerektiriyor. Süreç aksadığı zaman çok fazla verim alamadığımız için YTB bizim Türkçe öğrencilerimizi buna dâhil etmiyor. Ama devam eden diğer YTB öğrencileri bu programa katılabiliyorlar. Kültür aktarımı sadece bizim burada verdiğimizle kalmıyor yine YTB de bu programları devam ettirme çabasında. Biz de Çanakkale'ye, İzmir'e gezi düzenledik. İzmir hakkında epey şey biliyorlar (farklı kelime kullanımı)."

ÖE10: " Derlerde genellikle seçmeci yöntemi uygulardım. Öğrenci durumuna göre kullanılan yöntemler farklılık gösterir. Türk kültürünü tanıtırken benzer unsurların onlarda da olup olmadığını sorardım. Böylece öğrenci, derse aktif katılım sağlamaktadır."

4.3.5. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Dil ve Kültür Öğelerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.3.5.'te öğretim elemanlarının "Türk kültür öğelerinin aktarımında dil ve kültür öğelerine ilişkin görüşleri" konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.3.5.'te sunulmuştur:

Tablo 4.3.5. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımında Dil ve Kültür Öğelerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

	Birbirini Tamamlayıcı Yönü Vardır	İç içe Geçmiş Durumdadırlar	Dilin Kültürü Şekillendirmesi/ Taşıyıcı Rolü	Kültür Aktarımı Dil Öğretimini Kolaylaştırır, Arttırır
%	10.00	40.00	20.00	60.00
f	1	4	2	6
ÖE1	√		√	
ÖE2		√		√
ÖE3		√		√
ÖE4				√
ÖE5				√
ÖE6		√		
ÖE7		√		
ÖE8				√
ÖE9				√
ÖE10			√	

Tablo 4.3.5.'te görüldüğü gibi Türk kültür öğelerinin aktarımında dil ve kültür öğelerine ilişkin öğretim elemanı görüşlerine yönelik dört farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: "kültür aktarımı dil öğretimini kolaylaştırır, arttırır", (f=6); "iç içe geçmiş durumdadırlar" (f=4); "dil kültürü şekillendirmesi/ taşıyıcı rolü", (f=2); "birbirini tamamlayıcı yönü vardır" (f=1). Bu görüşlerden (f=13) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

ÖE1: "Bir milletin millet olarak sayılabilmesi için o millete ait maddi manevi bir kültürün var olması gerekir. Bu durumda bir milleti, millet yapan etkenin başında milli kültür unsurları/milli değerler/milli öğretilerdir. Bu sebeple yabancı dil/ikinci dil öğrenen kişinin o dile tam olarak yetkin olabilmesi için sadece dilin yapısını bilmesi yeterli değildir.

Öğrencinin, o dilin hitap, teşekkür, reddetme, kabul etme, teklif sunma, önerme, övgü sözlerini, atasözlerini, deyimlerini, yeme-içme kültürü, sofrada adabı, kötü ya da iyi bir durumla karşılaşılınca gösterilen mimik hareketleri gibi kullanımları hakkında bilgi sahibi olması gerekir.”

ÖE2: “Kültür ve dil zaten hep iç içe. Bizim zaten hep dediğimiz söz vardır ya bir insanın dünyası neyse diline de o yansır. Bu kesinlikle ben bu cümleye katılıyorum. Çünkü sen ne biliyorsan zihin dünyanda diline de o yansıyacaktır. İnsanın düşüncesi neyse diline de o yansıyor. Kültür ve dili birlikte veriyoruz biz. Yani ikisini harmanlayarak. Ne kadar kendi kültürümüzden örnekleri verirsek, örneklendirirsek öğrettiğimiz kurallar ya da konu her neyse bunu verdiğimiz kültürle birlikte kültür örnekleriyle birlikte verdiğimiz zaman kalıcılık artıyor. Yani çocuğun zihninde onu somutlaştırarak yerleştirdiğimiz için kalıcılık artıyor. Ben böyle düşünüyorum.”

ÖE3: “Dil öğretimi ile kültür aktarımı birbirinden ayrı düşünülemez. Bir dilin sadece gramerini vermekle dil öğretimi gerçekleşmez. O dili öğrenecek hedef kitlenin mutlaka öğrendiği dilin kültürüne hâkim olması gerekir. Dil, insanlar arasında iletişimi sağlamakla birlikte kültür taşıyıcısıdır. Kültürü bilmeyen öğrencinin o dili öğrenmesi de güçtür.”

ÖE4:” Türk kültür öğeleri ve dil öğretimi arasında önemli bir ilişki vardır. Türk kültür öğeleriyle Türk kültürünün yanı sıra Türkçenin dil bilgisi yapısını ve sözcük yapısını öğretmek kolaylaşır.”

ÖE5: “Bence Türkçe kelimesinin anlamı Türk’e göre demektir. O zaman gerçekten Türkçe öğrenmek isteyen biri, hayatı bir Türk’ün gözünden görmeye başlamalıdır. İşte aklıma gelen ilk ve en önemli ilişki bu. Kültür öğelerinin öğrenimi ayrıca öğrenciyi motive de eder. Öğrenci ders çalışırken, pratik yaparken kendini sevdiği bir şeyi yaparken bulur. Kültür öğeleri ve aktarımı sonucu öğrenci dile de ülkeye de daha kolay adapte olur. Kültür öğeleri bunun içine mensup olduğumuz din de girer. Sayesinde Türkçede geçen Arapça sözcüklerin sebebini ve anlamını da anlatmış olursunuz. Sözcük ve dil bilgisi öğretimine de faydası olur.”

ÖE6: “Şeylerde çok önemlidir herhalde ya. Deyimlerde, mecazlarda çok önemlidir, muhakkak. İç içedir. Zaten hani dil ve kültür ayrı düşünmeyiz. İkisi de canlı bir kavram. Hani birbirinden bağımsız çok düşünülemez herhalde diye düşünüyorum.”

ÖE8: “Dil öğretiyoruz ama kültür daha ağır basıyor. Yani dil öğrenmenin dışına da çıkıyoruz diye düşünüyorum. Çünkü bir ülkeyi tanımak için sadece dilini bilmek gerekmiyor. O kültürü, o mozaığı, geleneği bilmenin daha anlamlı olacağını düşünüyorum ben. Çünkü sadece dil bilince olmuyor. Biz de sınavlara hazırlandık hocam siz de biliyorsunuz akademik düzeyde. ALES’e girdik işte YDS’ye girdik, KPDS’ye girdik ama bizde hiçbir şekilde hiçbir şekilde (gülyör) kültür aktarımı olmadı ve sınav odaklı çalıştığımız için bu dil bizim için kalıcı olmadı. Sınavdan sonra bana bi şey sorsalar ben hiçbir şey bilmem ama o dili bilmeden önce o kültüre ait bir şeyler bilseydim belki diline daha hâkim olabilirdim diye düşünüyorum. Daha meraklı olabilirdim. Şimdi bunlarda kültür ağır basınca dil işin içine giriyor ve mecazlar giriyor, atasözleri giriyor. Daha daha da etkili olmaya başlıyor. Yani biz o kültürü bilmezsek, o deyim, o atasözünün hangi manaya geldiğini, hangi durumlarda kullandığını, hangi olay karşısında söylendiğini bilemeyiz. Yani kültürü bilmek. Dil ikinci planda kalıyor. Ben öyle düşünüyorum. Önce kültür sonra dil diye düşünüyorum.”

ÖE10: “Her dil, ait olduğu milletten izler taşır. Selamlaşma, vedalaşma, karşılama gibi durumlarda kullanılan söz varlığı unsurları; günlük hayat içerisindeki olay ve durumlar karşısında kullanılan söz varlığı unsurları vs. bunların hepsi kültürün dilsel varlığını oluşturur. Kültürü şekillendiren en önemli unsur dildir. Dilin gelişmişlik düzeyi ile kültürün gelişmişlik düzeyi doğru orantılıdır. Açıklamalardan hareketle dil öğretirken aynı oranda da kültürünüzü tanıtırsınız. Bunun için olağanüstü bir çaba göstermenize gerek yok.”

4.3.6. Yabancı uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüne Uyum Sağlama Süreci Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.3.6.’da öğretim elemanlarının “ yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüne uyum sağlama süreci hakkındaki görüşleri” konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.3.6.’da sunulmuştur:

Tablo 4.3.6. Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Kültürüne Uyum Sağlama Süreci Hakkındaki Öğretim Elemanı Görüşleri

	Başta Sorun Yaşıyorlar	Zorluk Yaşamıyorlar	Öğrenciye Göre Değişiyor	Geldikleri Coğrafyaya Göre Değişiyor	Tarihi ve Kültürel Bağlara Bağlı Değişiyor
%	40.00	10.00	20.00	20.00	20.00
f	4	1	2	2	2
ÖE1	√				

ÖE2	√			
ÖE3	√			√
ÖE4			√	
ÖE5			√	
ÖE6				√
ÖE7		√		
ÖE8	√			√
ÖE9				
ÖE10				√

Tablo 4.3.6.'da görüldüğü üzere yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüne uyum sağlama süreci hakkındaki öğretim elemanı görüşlerine yönelik beş farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “başta sorun yaşıyorlar”, (f=4); “öğrenciye göre değişiyor”, (f=2); “geldikleri coğrafyaya göre değişiyor”, (f=2); “ tarihi ve kültürel bağlara bağlı değişiyor”, (f=2) ve “zorluk yaşamıyorlar”, (f=1). Bu görüşlerden (f=11) bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir.

ÖE2: “ Kültürel olarak ama bir süre sonra hocam bu bizim sınav sorumuzdu hocam aslında. Şey... Çocuklara B2 sınavında yazılı sınav sorumuzdu. Dedik “İlk geldiğiniz duygularınızla şimdiki duygularınızı karşılaştırarak anlatınız?” demiştim. Çocuklarda ortak gördüğüm cümle şuydu: Biz ilk geldiğimizde yabancıydık, dil bilmiyorduk. Arkadaşlarımızla anlaşamıyorduk, yurttan kalan arkadaşlarımızla ve yemeklerini bilmiyorduk. Yemek, tat konusunda biraz sıkıntı yaşamışlar ve aç kaldık diyorlardı. Tat duyusunu bir süre sonra dilleri alışmış. Hani kendi yemekleri farklı. Bizim yemeklerimizi yağlı ve salçalı buluyorlar. Onlar daha böyle sade yemekler yapıyorlar galiba. Benim girdiğim sınıf Balkan ülkeleri ağırlıklı. YTB 4'e girdim. Çocuklar orda diyor ki hocam sizin yemekleriniz daha çok yağlı, ağır. Biz de daha hafif yemekler var diyorlar. Bu konuda biraz sıkıntı yaşamışlar, uyum konusunda ama cümlelerini şöyle bitiriyorlar ama şimdi çok mutluyuz. Yemeklerine de alıştık, aç kalmıyoruz diyorlar. Tabii kesinlikle başta bir uyum süreci var. Adaptasyon süreci var. Bunu belli süre sonra alıştırarak atlatıyorlar, yok ediyorlar.”

ÖE3: “Öğrencilerin Türk kültürüne uyum sağlamaları için tabii ki belli bir zaman geçmesi gerekiyor. Özellikle Afrika kıtası gibi uzak coğrafyalardan gelen öğrencilerin bizim gelenek ve göreneklerimizi öğrenmesi ve anlaması, toplumsal kuralların farkına varabilmesi, sosyal hayata adapte olması, yemek kültürüne alışması süreç gerektiriyor.”

ÖE5: “Öğrenciden öğrenciye farklar var. Tabii bir de Türkiye'ye geldiğinde ilk kiminle karşılaştığı da çok önemli. Bazı öğrenciler ki bunlar daha eğitilmiş, görmüş-geçirmiş

olanlar, öğrenmekte olduğu kültüre “neden” veya “aa çok saçma” sorularıyla yaklaşmak yerine “nasıl” sorusunu sorarak anlamaya öğrenmeye çalışıyorlar. Onlar kültüre ait davranışları yargılamak yerine bunların mutlaka mantıklı bir nedene bağlı olduğunu düşünüyorlar. Daha genç, eğitimsiz veya dar kafalı kişilerden “neden bunları yapıyorsunuz, ne gerek var?” gibi sorularla karşılaşılıyor. Bu kişiler genellikle kendi kültürlerinden başka kültür tanımayan, bilmeyen kişiler oluyor. Dil bilgisi veya kelime öğreniminde de sıkıntılı oluyorlar. Onların uyum sürecinde öğretmenin (çünkü genellikle burada tanıdıkları, iletişime girdikleri ilk kişiler bizleriz.) rolü büyük.”

ÖE7: “Bence hiç zorlanmıyorlar. Çabuk kaynaşıyorlar, çok çabuk alışıyorlar, yadırgamıyorlar mesela. Bilmiyorum ilk başta çok tedirgin oluyorlar ama anlattıkça hoşgörü ve sempatik olmak bu manada çok yararlı olduğunu düşünüyorum yani. Çünkü yeni bir ülkeye geliyorlar ve dilini bilmedikleri bir ülkede ister istemez bir çekingenlik oluyor ama biz onlara sevgiyle, hoşgörüyle yaklaştığımız ölçüde hemen adapte olabiliyorlar yani. Uyum süreçleri fazla oluyor. Bir bakıyorum hani benim gitmediğim yerlere bizim gitmediğimiz yerlere öğrencilerin gittiğini görüyorum. İşte hocam şurada bilmem bir şey festivali vardı. Hani benim haberim yok ama o çocuklar ordalar festivaldeler. Antalya’da ne yapılır ben de yeni geldim bilmiyorum ama onlar benden daha iyi biliyorlar yani bunu. Mesela bir tur şirketiyle anlaşmalarını söylediler. Antalya dışına da gidiyorlar hafta sonları. Öyle çok güzel bir şekilde değerlendiriyorlar. Hani biz Türk olarak bunu yapmıyoruz ama öğrencilerimiz her boşluğu değerlendiriyorlar yani.”

ÖE8: “Kolay uyum sağlayamıyorlar. Bunu şöyle belirteyim, nereye giderseniz gidin; gittiğiniz yaptığınız ilk 6 ay kültür şokudur. O coğrafyaya, insanlara alışamazsınız. Pek çok şeyi yadırgayabilirsiniz. Bunlar sizin için problem olabilir. Biz de yurt dışına çıktığımızda aynı sorunları yaşadık. Alışmanız, ben neredeyim ne yapıyorum bunlar uzun zaman alıyor. Onlar için de aynı şeyler geçerli. YTB ile A’dan Z’ye kadar ilgilendiğimiz için bunu açık yüreklilikle söyleyebilirim. Onları karşılamasından sınıflara yerleştirilmesine kadar her aşamada ben ve hemen hemen bütün hocalarımız dâhil oldu. İlk geldiklerinde ben nereye geldim edasında olanlar, ağlayanlar, ben evime döneceğim diyenler biz burayı beğenmedik insanlar bize garip davranıyor diyenler yurttan sorun yaşayanlar ve hala yaşamaya devam edenler var ama genel olarak o kültür şokunun atlatılması altı ayı buluyor. Bölgelere göre ayırdığımızda Osmanlı’nın hüküm sürdüğü yerlerden gelenler daha kolay alışmış; diğer

yerlerden gelenler Ukraynalılar, Ruslar biraz daha mesafeliler ve her şeyi kabul edememişler gibi. Evet. Bu şununla da alakalı, dediğiniz gibi tarihi birliktelikten kalan miras orada devam ediyor. Bu mirasın farkında olarak geliyorlar. Ukrayna'dan gelen Tatarlar, Alaska Türkleri de bu bilinçteler. Onlar dışındakiler bu bilince sahip olmadıkları için tabii ki bu süreci biraz daha geç atlatıyorlar ve kültür aktarımında onlar biraz daha yavaş kalıyorlar.”

ÖE10: “Öğrencilerin mensup oldukları millete, geldikleri coğrafyalara göre Türk kültürüne uyum sağlaması ve alışması süreci farklılık göstermektedir. Türk dünyasından gelen öğrenciler, hem ırk hem dil hem kültür hem din olarak aynılık ve ortaklık gösterdiği için Türkiye'ye ve Türk kültürüne daha hızlı adapte olmaktadır. İslamiyet inancının hâkim olduğu coğrafyalardan gelen öğrencilerle de din birliği açısından daha hızlı uyum sağladığı tarafımdan gözlenmektedir. Fakat ırk, dil, inanç, coğrafya bağlamları açısından farklılık teşkil eden öğrencilerin uyum sağlaması biraz daha zaman almaktadır. Bu noktada öncelikli görev öğretim elemanlarına düşmektedir.”

4.3.7. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Önerilerine Yönelik Bulgular

Tablo 4.3.7.'de öğretim elemanlarının “Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin önerileri” konusunda düşüncelerine yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin görüşleri aşağıda Tablo 4.3.7.'de sunulmuştur:

Tablo 4.3.7. Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğretim Elemanlarının Önerileri

	Öğretici Kendi Kültürüne Hâkim Olmalı	Öğretici Öğrenci Grubunun Kültürüne de Hâkim Olabilmeli	Öğretici Öğrenciye Doğru Rehberlik Edebilmeli	Öğretici Farklı Kaynaklardan Yararlanmalı	Öğrenciyi Aktif Kılmalı	Öğrenciye Bakış Açısı, Bir Bilinç Kazandırabilmeli	Kitap Çalışmaları Artarak Devam Etmeli
%	50.00	20.00	20.00	10.00	20.00	30.00	10.00
f	5	2	2	1	2	3	1
ÖE1	√	√		√	√		
ÖE2							
ÖE3	√	√			√	√	
ÖE4			√				
ÖE5	√		√				
ÖE6							
ÖE7						√	
ÖE8						√	√
ÖE9	√						
ÖE10	√						

Tablo 4.3.7.'de görüldüğü üzere Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin öğretim elemanlarının önerilerine yönelik yedi farklı kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler sıklık değerleri açısından sırasıyla şu şekildedir: “öğretici kendi kültürüne hâkim olmalı” , (f=5); “öğrenciye bakış açısı, bir bilinç kazandırabilmeli” , (f=3); “öğretici öğrenci grubunun kültürüne de hâkim olabilmeli”, (f=2); “öğretici öğrenciye doğru rehberlik edebilmeli”, (f=2); “öğrenciyi aktif kılmalı”, (f=2); “öğretici farklı kaynaklardan yararlanmalı”, (f=1); ve “kitap çalışmaları artarak devam etmeli”, (f=1). Bu görüşlerden bazıları aşağıda yer alan ifadelerle örneklendirilmiştir:

ÖE1: “Mesela; öğretim elemanının tiyatro, halk oyunları bilgisi, enstrümantal alet bilgisi, geleneksel Türk sanatlarından vb. bilgi sahibi olması gerekir. Ayrıca iyi bir dinler tarihi bilgisinin de olması gerekir. Özellikle Katolik öğrenciler ısrarla Müslümanlıkla ilgili ya da Müslümanlık-Hristiyanlık temelli sorular sorar. Öğretim elemanı “bilmiyorum” dememeli. Bu oldukça sakıncalı olur. Ayrıca sadece kuru bir Türkçe öğretimi ya da gramer öğretimi başta öğrenciyi akabinde öğretmeni boğar. Neticede sağlıklı bir eğitim olmaz. Çünkü Türk soylu olan/olmayan öğrenciler Türkçeyi eğlenerek, gezerek, görerek, tekrarlayarak, mukayese ederek, gözlemleyerek vb. şekillerde öğrenmektedir.”

ÖE3: “YTÖ’nde kullandığım ders kitaplarının Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda yetersiz olduğunu düşünüyorum. Bu denli geniş bir kültürün ders kitaplarına sığdırılmasının da mümkün olmadığı kanısındayım. Bu noktada yaparak yaşayarak öğrenmeleri ve öğretici (öğretim elemanı) desteği gerekmektedir. Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda öğretim elemanlarına büyük görevler düşmektedir. Öğretim elemanlarının kendi diline hâkim olması ve kendi kültürünü çok iyi tanması ve bilmesi gerekmektedir. Ayrıca hitap ettiği öğrenci grubunun da kültürünü tanımalı. Öğrencinin karşılaştırma yapmasını sağlamalıdır.”

ÖE4: “Türk kültür öğelerinin aktarımında en önemli görev öğretmene düşer. Öğretmen öğrencilere Türk kültürü ile ilgili doğru bilgiler vermelidir.”

ÖE5: “YTÖ’nde öğretmen öğrencinin sürekli iletişimde olduğu kişilerden biridir. Bunun için bu konuda öğretmene önemli görevler düşmektedir. Öncelikle öğretmen öğrencilerin Türk kültürüne bakış açısını tespit etmelidir. Öğrenciye anlatabildiği kadar

doğru bilgiler vermeye çalışmalıdır ve öğrencilerin sorularına cevap bulmaları için onları doğru adreslere yönlendirmelidir.”

ÖE8: “Tarih iki türlü yazılır: devletin yazdığı tarih, başkalarının yazdığı tarih. Siz milli bir benlik oluşturmak istiyorsanız kendi tarihinizi kendiniz yazmalısınız. Başkalarının yazdığı tarihle onlara bir bilinç aşılayamazsınız. Onlara da kendi tarihlerini bilmeleri gerektiğini söylüyoruz bunu orada daha iyi anladılar. Yesevi Türkçe daha çok Türk soylulara ağırlık vererek hazırlanmış bir kitaptır. Cengiz-Çingiz, Can-Jan. Müstakil çalışmalar ortak bir çalışma halinde birleştirilirse kopya olmaktan çıkacaktır. Şuna benzetirim ben, bugün ülkemizin pek çok fiziki imkânı, devletin de buna destek vermesine rağmen bugün hala milli bir arabamız yok. Ama bugün Rusya’ya Özbekistan’a baktığımız zaman kendi arabasını üretir durumda. Şunu söylemek isterim kopya da olsa bu kopyayı bir süre sonra orijinal hale getirmek mümkün. Önemli olan bir şeyleri ortaya çıkarmak. Bu yapılan çalışmalarını daha iyisi yapılabileceğine kadar baş tacı etmek durumundayız.”

ÖE10: “Öğretim elemanları dile ve kültüre tam anlamıyla hâkim olmalıdır. İlmli bir tutum sergilemelidir.”

4.4. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Öğrenim Setinde Bulunan Türk Kültür Öğelerine Yönelik Bulgular

4.4.1. A1 ve A2 Seviyesindeki Kitaplara Dair Bulgular

Tablo 4.4.1.’de İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 seviyesi kitaplarındaki Türk kültür öğelerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin bulgular aşağıda Tablo 4.4.1.’de sunulmuştur:

Tablo 4.4.1: İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A1 ve A2 Seviyesi Kitaplarındaki Türk Kültür Öğeleri

KATEGORİLER	DİL DÜZEYLERİ	
	A1	A2
Günlük Yaşam	24	40
Yaşam Koşulları	46	30
Kişiler Arası İlişkiler	34	81
Değerler, İnançlar ve Tutumlar	17	47
Beden Dili	0	0
Sosyal Gelenekler	29	33
Geleneksel Davranışlar	13	4
TOPLAM	163	235

Tablo 4.4.1.'de gösterilen A1 seviyesindeki kitapta bulunan Türk kültür öğelerinin kategorileri sıklık değerleri açısından şu şekildedir: “günlük yaşam” , ($f=24$); “yaşam koşulları” , ($f=46$); “kişiler arası ilişkiler” , ($f=34$);” değerler, inançlar ve tutumlar” , ($f=17$);”sosyal gelenekler” , ($f=29$) ve”geleneksel davranışlar” , ($f=13$). ”beden dili” , ($f=0$) kategorisinde ise kitapta bulunan herhangi bir Türk kültür ögesine rastlanmamıştır.

Tablo 4.4.1.'de gösterilen A2 seviyesindeki kitapta bulunan Türk kültür öğelerinin kategorileri sıklık değerleri açısından şu şekildedir: “günlük yaşam” , ($f=40$); “yaşam koşulları” , ($f=30$); “kişiler arası ilişkiler” , ($f=81$);” değerler, inançlar ve tutumlar” , ($f=47$);”sosyal gelenekler” , ($f=33$) ve”geleneksel davranışlar” , ($f=4$). ”beden dili” , ($f=0$) kategorisinde ise A1 ve A2 kitaplarında bulunan herhangi bir Türk kültür ögesine rastlanmamıştır.

Yukarıdaki Tablo 4.4.2.'de İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitabı A1 ve A2 dil seviyelerindeki kitaplardaki sıklık değerleri verilen bu Türk kültür öğelerinden bazıları Ek-8.'de verilmiştir.

4.4.2. B1 ve B2 Seviyesindeki Kitaplara Dair Bulgular

Tablo 4.4.2.'de İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı B1 ve B2 seviyesi kitaplarındaki Türk kültür öğelerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin bulgular aşağıda Tablo 4.4.2.'de sunulmuştur:

Tablo 4.4.2: İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı B1 ve B2 Seviyesi Kitaplarındaki Türk Kültür Öğeleri

KATEGORİLER	DİL DÜZEYLERİ	
	B1	B2
Günlük Yaşam	f 27	f 3
Yaşam Koşulları	49	10
Kişiler Arası İlişkiler	20	22
Değerler, İnançlar ve Tutumlar	133	103
Beden Dili	8	0
Sosyal Gelenekler	41	12
Geleneksel Davranışlar	2	0
TOPLAM	280	129

Tablo 4.4.2.'de gösterilen B1 seviyesindeki kitapta bulunan Türk kültür öğeleri kategorilerinin sıklık değerleri açısından şu şekildedir: “günlük yaşam” , ($f=27$); “yaşam koşulları” , ($f=49$); “kişiler arası ilişkiler” , ($f=20$);” değerler, inançlar ve tutumlar” , ($f=133$);”).”beden dili” , ($f=8$); sosyal gelenekler” , ($f=41$) ve”geleneksel davranışlar” , ($f=2$).

Tablo 4.4.2.'de gösterilen B2 seviyesindeki kitapta bulunan Türk kültür öğelerinin kategorileri sıklık değerleri açısından şu şekildedir: “günlük yaşam” , ($f=3$); “yaşam koşulları” , ($f=10$); “kişiler arası ilişkiler” , ($f=22$);” değerler, inançlar ve tutumlar” , ($f=103$) ve”sosyal gelenekler” , ($f=12$). ”geleneksel davranışlar” , ($f=0$) ve ”beden dili” , ($f=0$) kategorilerinde ise kitapta bulunan herhangi bir Türk kültür ögesine rastlanmamıştır.

Yukarıdaki Tablo 4.4.2.'de İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitabı B1 ve B2 dil seviyelerindeki kitaplardaki sıklık değerleri verilen bu Türk kültür öğelerinden bazıları Ek-8.'de verilmiştir.

4.4.3. C1+ Seviyesindeki Kitaba Dair Bulgular

Tablo 4.4.3.'te İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı C1+ seviyesi kitabındaki Türk kültür öğelerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin bulgular aşağıda Tablo 4.4.3.'te sunulmuştur:

Tablo 4.4.1: İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı C1+ Seviyesi Kitabındaki Türk Kültür Öğeleri

KATEGORİLER	DİL DÜZEYLERİ
	C1+
	<i>f</i>
Günlük Yaşam	15
Yaşam Koşulları	18
Kişiler Arası İlişkiler	4
Değerler, İnançlar ve Tutumlar	166
Beden Dili	1
Sosyal Gelenekler	16
Geleneksel Davranışlar	9
TOPLAM	217

Tablo 4.4.3.'te gösterilen C1 seviyesindeki kitapta bulunan Türk kültür öğelerinin kategorileri sıklık değerleri açısından şu şekildedir: “günlük yaşam” , ($f=15$); “yaşam koşulları” , ($f=18$); “kişiler arası ilişkiler” , ($f=4$);” değerler, inançlar ve tutumlar” , ($f=166$);”).”beden dili” , ($f=1$); sosyal gelenekler” , ($f=16$) ve”geleneksel davranışlar” , ($f=9$).

Yukarıdaki Tablo 4.4.3.'te İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitabı C1+ seviyesi kitabındaki sıklık değerleri verilen bu Türk kültür öğelerinden bazıları Ek-8.'de verilmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda ulaşılan bilgilere, bu bilgilerin daha önce gerçekleştirilen benzer çalışmaların sonuçlarıyla tartışılmasına ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda verilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular tartışılarak elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1.1. Odak Grup Görüşmesi Yapılan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar

Türk Dil Kurumu [TDK, 2019] tarafından bir topluma, ülkeye özgü düşünce ve sanat eserlerinin tümü olarak tanımlanan kültür araştırmaya katılan öğrenciler tarafından dil, yaşam biçimi, tarih, edebiyat, yeme-içme, gelenek-görenek ve kurallar olarak tanımlanmıştır.

Yabancı uyruklu öğrenciler Türkiye'ye gelmeden önceki Türk kültürü hakkında bilgi edinme kaynaklarını diziler, dersler, haberler, spor ve arkadaşlarının olduğunu belirtmişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğeleri hakkında yabancı uyruklu öğrenciler; şehirler, insan ilişkileri, Türk halk edebiyatı, tarih, tarihi önemli kişiler, mucitler, din, batıl inançlar ve kitaplarının bu öğeler konusunda yetersiz olduğuna dair görüş bildirmişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrenciler Türk kültür öğelerine ilişkin bilgi kaynaklarını sırasıyla en çoktan aza doğru; sosyal hayat, ders kitapları, arkadaşlar, öğretmenler, kitaplar-dergiler, diziler/ filmler ya da tiyatrolar, videolar, internetler ve geziler şeklinde ifade etmişlerdir. Buna göre yabancı uyruklu öğrenciler Türk kültür öğelerine ilişkin en fazla bilgiyi sosyal hayattan öğrenmekte olup bunu ders kitapları ve Türk arkadaşlar takip etmektedir.

Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültür öğeleri hakkında yabancı uyruklu öğrenciler en çok Türk yemekleri ve Türkiye'nin tarihi yapısı hakkında bir şeyler duyduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kendi ülkeleriyle ortak kültürel öğelerin olduğu, benzerliklerin dikkatlerini çektiğine yer vermişlerdir. Yine Türk kültürüne ait içecekler, kıyafetler, insan ilişkileri, spor ve ekonomi hakkında da bir takım bilgilere sahip olduklarına da değinmişlerdir. Türkiye'ye gelmeden Türk kültürüne ait bir şeyler duyan, gören ya da bilen öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonraki Türk kültürü hakkındaki görüşleri sorulduğunda ise yabancı uyruklu öğrenciler; yemekler/ içecekler ya da tatlılar ve insan ilişkileri konusunda Türk kültür öğelerini gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Bunu Türk toplumuna ait alışkanlıklar, Türk dili, geldikleri ülkelerin kültürüyle benzerlikler ya da farklılıklar, gelenek-görenekler, tarih sevgisi, ekonomi ve yaşam koşulları vb. Türk kültür öğelerinin takip ettiğini belirtmişlerdir. Demiral (2013), yapmış olduğu çalışma sonucunda Türkiye'ye yakın bölgelerden gelen öğrencilerin dinsel ve kültürel öğeleri daha kolay kavradıklarını ifade etmiştir.

Yabancı uyruklu öğrencilere Türk kültürüne ait daha fazla bilgi sahibi olmak istedikleri konular sorulduğunda, öğrenciler en çok Türkiye'nin tarihi hakkında bir şeyler öğrenmek istediklerini söylemişlerdir. Öğrencilerin tarihten sonra en çok bilgi sahibi olmak istedikleri şey ise Türkiye'nin farklı çevrelerini, yerlerini keşfetmek ve görmek olarak ifade etmişlerdir. Bunu sırasıyla Türk yemekleri, Türkiye'nin gelecekteki konumu, dili ve ekonomisi takip etmektedir. Gökmen (2000), yapmış olduğu araştırma sonucunda kültürlerarası iletişimsel edinç ile birlikte bireylerin kendi kültürleri dışındaki bireylerle iletişim kurmalarının kolaylaşacağını belirtmiştir.

Yabancı ülkelerden Türkiye'ye farklı farklı amaçlarla gelen ve Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilere Türkiye'ye gelme sebepleri araştırmanın sekizinci alt amacı olarak sorulmuştur. Bu alt amaç doğrultusunda yabancı uyruklu öğrenciler en çok eğitim almak ve dil öğrenmek amacıyla Türkiye'ye geldiklerini ifade etmişlerdir. Türkiye'ye gelme amaçlarından diğerlerini ise; farklı kültürleri tanıma, daha rahat yaşam koşullarına sahip olma, dini yapı, Türk erkekleri, gezmek, sevgi, Türkiye'nin tarihi geçmişi, doğal güzellikleri ve coğrafi konumu biçiminde bildirmişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrencilere hoşlarına giden, beğendikleri hangi Türk kültür öğeleri olduğu araştırmanın dokuzuncu alt amacı olarak sorulmuştur. Bu alt amaç çerçevesinde yabancı uyruklu öğrenciler; Türk yemeklerini, tatlılarını ve içeceklerini beğendiklerini

belirtmişlerdir. Bunun yanında diğer beğendikleri Türk kültür öğeleri ise; Türk insanının sohbeti ile yardımseverliği, çevre koşulları ve tarihi olduğunu ifade etmişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrencilere son alt amaç olarak ise hoşlarına gitmeyen, alışamadıkları ya da beğenmedikleri Türk kültür öğelerinin neler olduğu sorulmuştur. Bu alt amaç doğrultusunda yabancı uyruklu öğrenciler, beğenmedikleri Türk kültür öğeleri olarak yine Türk içeceklerini, yemeklerini ve Türk insanının meraklı yapısından kaynaklı olarak çok soru sormaları gösterilerek insan ilişkilerini, komşuluğunu ve Türk dilini biçiminde belirtmişlerdir. Çakır (2006), yapmış olduğu araştırma sonucunda öğrencilerin kültürel farkındalıkları geliştirildiğinde hedef kültürü anlayabilecekleri, toplumun inançları ve alışkanlıkları hakkında bilgi sahibi olabilecekleri belirtilmiştir.

5.1.2. Bireysel Görüşmeler ile Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar

Bireysel görüşmeler yapılarak görüşlerine başvurulmuş yabancı uyruklu öğrenciler birinci alt amaç çerçevesinde kültürü; davranış biçimleri, gelenek-görenekler, yaşam koşulları ve eylemler şeklinde ifade etmişlerdir. Bu bulgular neticesinde yabancı uyruklu öğrenciler kültürü davranış biçiminde gözlemlediklerini ifade etmişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrencilere ikinci alt amaç olarak Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin görüş sahibi oldukları bilgi kaynakları sorulmuştur. Bunun sonucunda yabancı uyruklu öğrenciler, sosyal hayat/çevre, Türk arkadaşlar, Türk dizileri, filmleri, kitaplar ve sosyal medyadan Türk kültürüne dair bilgi aldıklarını belirtmişlerdir.

Üçüncü alt problem olarak yabancı uyruklu öğrencilerin ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğelerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Yabancı uyruklu öğrenciler bu alt amaç doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullandıkları ders kitaplarında; gelenek-görenekler, yemek- içecekler, Türk halk hikâyeleri, batıl inançlar, tarihi yerler ve kişiler arası ilişkiler konularında ders kitaplarında Türk kültür öğelerine rastladıklarını ve bu Türk kültür öğelerini buradan öğrendiklerini bildirmişlerdir. Eren Ökten (2013), yaptığı araştırma sonucunda dil sınıflarında kültür aktarımının, dil becerilerini geliştirdiği gibi başka kültürlerin anlaşılabilirliğine de katkı sağladığını ifade edilmiştir.

Yabancı uyruklu öğrenciler Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri olarak; tarih, insan ilişkileri, dil, din, önemli kişiler, yemekler ve şehirler hakkında bir takım fikirleri olduğunu söylemişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonraki Türk kültür öğelerine ilişkin görüşleri sorulduğunda ise öğrenciler; misafirperverlik, dini unsurlar, meraklılık, vatanseverlik, yardımseverlik, yeme-, içme alışkanlıkları, hayvanseverlik, dil, giyim-kuşam, geldikleri ülkeyle benzer kültürel öğeler ve yaşam koşulları hakkında gözlemlerini iletmişlerdir. Bu alt amaç temel alınarak yabancı uyruklu öğrencilerin, Türkiye'ye geldikten sonraki en çok gözlemledikleri Türk kültür öğesi Türk misafirperverliği olmuştur.

Türk kültürüyle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak istedikleri konular bireysel görüşme yapılan yabancı uyruklu öğrencilere de sorulmuştur. Bu doğrultuda yabancı uyruklu öğrenciler en çok Türk tarihi konusunda bilgi almak istediklerini belirtmiştir. Bununla birlikte sosyal hayat ve dans konusunun da diğer bilgi sahibi olmak istedikleri Türk kültür öğeleri olduğuna da değinmişlerdir.

Türkiye'ye gelme sebebi konusunda yabancı uyruklu öğrenciler, eğitim almak, Türkiye'nin bulunduğu coğrafi konum, geldikleri ülkeyle Türkiye'nin kültürel yakınlığı, tatil yapmak, dil öğrenmek, ekonomik koşullar ve yaşam koşulları şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu doğrultuda odak grup görüşmeleri ve bireysel görüşmeler yapılan yabancı uyruklu öğrencilerin, bu alt amaç doğrultusunda ortak olarak belirttikleri en çok eğitim almak amacıyla Türkiye'ye geldikleri sonucu tespit edilmiştir.

Yabancı uyruklu öğrenciler Türk kültüründe beğendikleri Türk kültür öğeleri olarak; doğal güzellikler ve coğrafi özellikler, dil, insan ilişkileri, komşuluk ilişkileri ve diğer kültürel unsurları belirtmişlerdir.

Yabancı uyruklu öğrenciler Türk kültüründe beğenmedikleri Türk kültür öğeleri olarak ise; dil, insan ilişkileri, yemekler, içecekler ve diziler hakkında görüş bildirmişlerdir.

Altundağ (2007), yapmış olduğu araştırma sonucunda, elde edilen veriler doğrultusunda; etkili ve kalıcı bir yabancı dil öğretimi gerçekleştirebilmesi için, öğrencilere o dilin kültürünü sevdirecek ve o kültüre karşı merak uyandıracak, öğrencileri güdüleyecek şekilde eğitim verilmesi gerektiğini öngörmüştür.

5.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin TÖMER’de Ders Vermekte Olan Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerine girmekte olan öğretim elemanlarının birinci alt amaç olarak kültür aktarımı hakkındaki görüşlerine başvurulmuştur. Bu alt amaç doğrultusunda öğretim elemanları kültür aktarımını; gelenek-göreneklerin aktarımı, milli kültür unsurlarının nesilden nesile taşınması, dil öğretiminde olmazsa olmaz unsur, ön yargıları yıkan bir unsur ve farklı kültürlerin kesişmesini sağlayan bir unsur olarak ifade etmişlerdir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerine girmekte olan öğretim elemanlarına Türk kültür öğelerinin aktarımında kullanılan bilgi kaynakları olarak neler kullandıkları ikinci alt amaç olarak sorulmuştur. Öğretim elemanları bu doğrultuda; video ve ses kayıtlarını, kitapları, görselleri, diziler/filmleri, diğer eğitim kaynaklarını, sözlükler ve gezileri belirtmişlerdir.

Üçüncü alt amaç olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları hakkındaki öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır. Buna göre yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerine girmekte olan öğretim elemanları YTÖ’de kullanılmakta olan ders kitaplarının olumlu ve olumsuz yönlerine değinmişlerdir. YTÖ’de kullanılmakta olan ders kitaplarının olumlu yönleri olarak; İngilizce açıklamalarının da Türkçe açıklamalarla birlikte verilmesi, kültür ile ilgili ünitelerin olması, Türk kültürü ile ilgili örnekleri içermesi ve ünitelerin dengeli dağılmış olması şeklinde ifade etmişlerdir. TÖMER’de görev alan öğretim elemanları YTÖ’de kullanılmakta olan ders kitaplarının olumsuz yönleri olarak ise; Türk edebiyatı kaynakları bakımından yetersiz olduğu, konu dağılımı ve konulara yer verme miktarının dengeli olmaması, Türk kültür öğelerinin daha detaylı verilebilmesi gerektiği ve diğer sorunlar biçiminde görüşlerini bildirmişlerdir.

YTÖ’de Türk kültür öğelerinin aktarımında kullanılan strateji, yöntem ve tekniklere ilişkin dördüncü alt amaç olarak öğretim elemanlarının fikirlerine değinilmiştir. Bu amaç etrafında öğretim elemanlarının YTÖ derslerinde kullandıkları; yöntemler, teknikler ve stratejilere ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir.

Beşinci alt amaç olarak YTÖ’de görev alan öğretim elemanlarının Türk kültür öğelerinin aktarımını, dil ve kültür ilişkisi açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Bu

çerçevede; kültür aktarımının dil öğretimini kolaylaştırdığını ve arttırdığını, iç içe geçmiş durumda olduğunu, dilin kültürü şekillendirdiği/ taşıyıcı rolü olduğu ve birbirini tamamlayıcı yönü hakkında görüş bildirmişlerdir. Salazar ve Carballo (2011), yaptıkları araştırma sonucunda aynı şekilde öğretim elemanlarının kültürün ve dilin birbirleri ile ayrılmaz bir bağ olduğunun farkında oldukları ifade etmişlerdir.

Altıncı alt amaç doğrultusunda, yabancı uyruklu öğrencilerin Türk kültürüne uyum sağlama süreci hakkında öğretim elemanları; başta sorun yaşıyorlar, öğrenciye göre değişiyor, geldikleri coğrafyaya göre değişiyor, geldikleri ülke ile Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağlarına bağlı olarak değişiyor ve zorluk yaşamıyor biçiminde görüşlerini bildirmişlerdir.

Araştırmanın veri toplama sürecinde son amaç olarak Türk kültür öğelerinin aktarımına ilişkin YTÖ'de derslere girmekte olan öğretim elemanlarının önerileri ortaya çıkmıştır. Bu yedinci amaç doğrultusunda öğretim elemanları; öğrencilerin kendi kültürüne hâkim olmasını, öğrenciye bakış açısı/ bir bilinç kazandırabilmelerini, öğrencilerin öğrenci grubunun kültürünü de hâkim olabilmesini, öğrencilerin öğrencilere doğru rehberlik edebilmelerini, öğrencinin aktif kılınmasını, öğreticinin farklı kaynaklardan yararlanmasını ve kitap çalışmalarının artarak devam etmesini önermiştir.

Peterson ve Coltrane, (2003) kültür aktarımı konusunda yaptıkları araştırma çerçevesinde benzer şekilde yabancılara Türkçe öğretmekte olan öğrencilerin, kültür tanıtıcısı rolünde olması gerektiğini ifade etmiştir. Çalışmada öğrencilerin, farklı bir kültürle karşı karşıya kalan öğrencinin kültürü zorla dayatmadan, keşfederek öğrenmesine yol açması gerektiği de belirtilmiştir. Öğrencinin yaşadığı kültürel zorlukların üstesinden gelmesinde gerek rol-model olarak gerekse doğru bir şekilde yönlendirerek yardımcı olunmalıdır. Böylece öğrenci içinde bulunduğu kültürü daha rahat bir şekilde anlayacak ve varsa içinde bulunduğu kültür hakkındaki olumsuz düşüncelerinden kurtulabilecektir.

Atay, Kurt, Çamlıbel, Ersin ve Kaslıoğlu (2009), yaptıkları araştırma sonucunda öğretmenlerin ikinci dil öğretiminde kültürün rolünün önemini farkında oldukları saptanmış ancak öğretmenlerin kültürel farkındalık için yeterli çaba harcamadıkları ortaya çıkmıştır.

Er (2015), çalışmanın sonucunda öğretmenler ve müdür yardımcıları YTÖ sürecinde kültürel farkındalık oluşturmayı genellikle gerekli bulmakta olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlere göre kültürel farkındalık oluşturma süreci kendilerine iletişim kurma, tecrübe

kazanma, hoşgörölü olma gibi konularda katkı sağlamıştır. Ancak sınıf içinde öğretmenlerin kültürel farkındalığa yönelik uygulamalara genellikle yer vermedikleri gözlenmiştir. Araştırmada öğretmenlerin çoğunluğu YTÖ sürecinde kültürel farkındalığa yönelik amaçların faydalı olacağını belirtmiştir.

5.1.4. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Öğrenim Setinde Bulunan Türk Kültür Öğelerine Yönelik Sonuç ve Tartışmalar

Araştırma kapsamında ele alınan yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılmakta olan kitapların Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda AOÇ metni tarafından belirlenen ölçütlere göre kültür aktarımı konusuna yer verdiği ancak verilen Türk kültür öğelerinin içeriğinin yeterli olup olmadığı ve neye göre belirlendiği konusunda bir takım eksiklikler olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırma sonucunda, incelenen ders kitaplarının seviyelerinin arttıkça Türk kültür öğeleri açısından daha kapsamlı çok yer verildiği görülmektedir. Benzer şekilde Okur ve Keskin (2013: 1639), İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitaplarını incelediği çalışmada; A1 ve A2 temel seviye ders kitaplarında kültür öğelerinden daha az yararlanıldığı, B1 ve B2 orta seviye ders kitaplarında ise kültür öğelerine daha çok faydalanıldığı ifade edilmiştir. Ancak bununla birlikte kültür öğelerinden daha çok yararlanması gerektiği belirtilmiştir. Yılmaz (2012), yaptığı araştırma sonucunda Yabancılar için Türkçe Yeni Hitit serisi kitaplarını kültürel öge aktarımı açısından yeterli ve başarılı bulmuştur. Açıkğöz (2018) ise, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı: (A1-A2 Düzeyi)”, isimli çalışmanın sonucunda örneklem olarak seçtiği ders kitaplarının kültür aktarımı açısından yeterli sayılabileceğini ancak bazı eksikliklerinin bulunduğunu belirtmiştir. İncelediği ders kitabında, kültür öğelerinin dağılımının dengeli olmadığını ve hedef kültüre, farklı kültürlere yer verilmesine rağmen hedef ve kaynak kültürün karşılaştırılmasına yeterince yer verilmediği sonuçlarına ulaşmıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türk kültür öğeleri yapılan inceleme sonucunda daha çok “kültürden kültüre” adıyla farklı bir bölümde ve ünite sonlarında yer alan kısa, bilgilendirici metinlerde geçmektedir. Fakat bu Türk kültür öğelerinin ayrı bir bölümde dikte edermişçesine verilmesi yerine kitaplarda yer alan okuma, yazma, konuşma, dinleme gibi diğer becerilerin arasında sezdirilerek verilmesinin daha uygun olacağı düşünülebilir. Bölükbaş ve Keskin (2010), yaptıkları araştırma sonucunda YTÖ sürecinde metinlerin

işlenişinde; öğrencilerin metinler yoluyla yeni düşünüş biçimleriyle, yaşam tarzlarıyla karşılaşmalarını; kendi kültürleri ile Türk kültürünü karşılaştırarak Türk kültürüne karşı hoşgörülü yaklaşmayı öğrenmelerini sağlayacak etkinliklere yer verilmesi gerektiği ifade etmiştir.

Araştırma sonucunda, göze çarpan bir diğer sonuç için YTÖ ders kitaplarında geçen Türk kültür öğelerinden bazılarının çok eski ve bir Türk'ün dâhi kolayca hatırlayamacağı konulara ve kültür unsurlarına yer verildiği şeklindedir. Ayrıca ders kitaplarında geçen Türk kültür öğelerinin bazıları yabancı uyruklu öğrenciler için, gereksiz ayrıntılara yer verilerek yer aldığından yabancı uyruklu öğrencilere göre uygun nitelikte olmadığı söylenebilir. Demir ve Açık (2011), yaptıkları araştırmada kitaplarda kültürel öğelerin hangilerinin öncelikli olarak verilmesi ve ne kadar verilmesi gerektiği konusunda bir ölçütün olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Kalfa (2013), yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü kültür unsurlarının kullanılmasını araştırdığı çalışmanın sonucunda, dil öğretiminin kültürel etkileşim süreci olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte, yabancılara Türkçe öğretiminde hazırlanan ders programı, materyal ve kaynaklarda Türk kültürüne yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bahsedilen çalışmaların sonuçları, yapılan bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilere, öğretmenlere, ders kitapları yazarlarına, araştırmacılara ve diğer ilgililere yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

Uygulamaya Dönük Öneriler

- Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türk kültür öğelerinden daha çok faydalanılabilir. Kitapların seviyesi arttıkça daha çok kültür öğesine yer verilebilir.
- Öğretim elemanları kültür aktarımıyla ilgili bilgileri teknolojiyi kullanarak işleyebilir.

- Türkçe'nin yabancılara öğretiminde kullanılan ders kitapları için bir inceleme komisyonu oluşturulabilir. Yine bu komisyonun çatısı altında yapılan çalışmalar takip edilerek YTÖ'de derslere girmekte olan öğretim elemanlarına kültürün aktarımı konusunda kurslar açılabilir, eğitimler verilebilir.
- YTÖ ders kitaplarında temel kazanımlar olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerinin içine kültür öğeleri doğrudan farklı bölümler içinde değil de sezdirilerek verilebilir.
- Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları hazırlanırken kültür aktarımı boyutu dolaylı olarak temel becerilerin içerisine kaynaştırılarak verilebilir. Öğrencilerin daha kolay anlayabileceği bir biçimde güncel ve gerçeğe yakın bir biçimde görsellerle ve etkinliklerle desteklenerek aktarılabilir.
- Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan kültür öğelerinin ayrıca geçmişte kalmış, günümüzde unutulmuş ya da çok fazla bilinmeyen kültürel unsurlar yerine daha güncel günümüzü yansıtan öğelerden oluşmasına dikkat edilmesi düşünülmelidir.

İleriye Dönük Araştırmalara İlişkin Öneriler

- Öğretim elemanlarının dil öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımını daha iyi kavramasına yönelik akademik çalışmaların sayısı arttırılabilir.
- YTÖ'de Türk kültürünün aktarımına ilişkin yabancı uyruklu öğrencilere yönelik projeler, etkinlikler yapılabilir.
- YTÖ'de Türk kültür öğelerinin aktarımına yönelik ders kitabı incelemelerine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Fakat öğrenci, öğretim elemanları, kurum yöneticilerine ve programa dair incelemeler nitelik ve nicelik olarak arttırılabilir.
- YTÖ'de Türk kültür öğelerinin aktarımına yönelik çalışmalar farklı çalışma grupları oluşturularak, farklı çalışma yöntemleriyle; nitel, nicel ve karma yöntemler kullanılarak yapılabilir.

KAYNAKÇA

- A. Okur, B. İnce ve İ. Güleç (Ed), *Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine araştırmalar*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi ve Araştırma Merkezi.
- Açıkgöz, E. S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yeni hitit yabancılar için Türkçe ders kitabı: (A1-A2 Düzeyi)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Akalın, Ş. (2014). *Dil ve kültür*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akarsu, B. (1955). *Wilhelm von Humboldt'ta dil-kültür bağlantısı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Akarsu, B. (1998). *Dil-kültür bağlantısı*. İstanbul: İnkılâp.
- Akpınar, K. D. ve Mete, F. (2013). Domain of culture in foreign language teachers' competency: a comparison of Turkey and China. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 91-106.
- Akpınar, M. (2010). *Deyim ve atasözlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımı üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aksan, D. (1975). Ana dili. *Türk Dili*, 285, 423-434.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Al-Jarf, R. S. (2006). Impact of online instruction on EFL students' cultural awareness. *ERIC*, <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED497400.pdf> adresinden 19 Temmuz 2019'da alınmıştır.
- Altay, İ. F. (2005). Developing cultural awareness. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1 (2), 170-182.
- Altundağ, P. (2007). *Kültürlerarası yeterlilik ve Korece öğretimi*. (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749.

- AOÇ. (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi. Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme.* (Çev. Nakipoğlu B. , Çıkar M., Genç A., Atalay C.)Erişim Tarihi: 15, Mayıs 2019 http://www.dilbilimi.net/ab_diller_icin_ortak_avrupa_basvuru_metni_meb_tarafindan.pdf
- Asutay, H. (2007). *Türk dili derslerinde çocuk ve gençlik yazını.* Adana: Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi.
- Asutay, M. (2007). İslam iktisatına politik ekonomi yaklaşımı: alternatif bir ekonomik sistem için sistematik anlama. *Kyoto Dergisi, İslam Alanı Araştırmaları, 1* (2), 3-18.
- Atay, D., Kurt, G., Çamlıbel, Z., Ersin, P. ve Kaslıoğlu, Ö. (2009). The role of intercultural competence in foreign language teaching. *Inonu University Journal of The Faculty of Education, 10* (3), 123-135.
- Aydın, M. (2011). *Güncel kültürde temel kavramlar.* İstanbul: Açılım Kitap.
- Ayrancı, B. ve Temizyürek, F. (2017).Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin bilim dili olarak Türkçeye katkısı. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, 12*(17), 33-54.
- Bada, E. (2000). Culture in ELT. *Çukurova University Journal of Social Sciences, 6*(6), 100-110.
- Bakır, S. (2014). Türkiye'deki yabancılara Türkçe öğretim merkezleri ve Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (DİLMER). *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 51*, 435-456.
- Banik, B. J. (1993). Applying triangulation in nursing research. *Applied Nursing Research, 6* (1), 47-52.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD), 1*, 19-30.
- Bayraktar. N. (2003). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *Dil Dergisi 119*, 58-71.
- Biçer, N. (2011). *Kıpçak dönemi eserlerinin yabancılara Türkçe öğretimi açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Biçer, N. (2012) Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1 (4), 107-133.
- Binyazar, A. (1978). *Yazın ve bilim dilimiz*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 440, 15-22.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies*, 5 (4), 221-235.
- Börekçi, M. (1999). Kültür-dil-edebiyat bağlamında Türk kültürü- Türkçe ve Türk edebiyatı. *Türk Dili*, 570, 532-538.
- Brooks, N. (1986). *Culture in the classroom, culture bound*. Ed. Joyce Merrill Valdes. Cambridge. Cambridge University Press. 123-129.
- Büyükkaragöz, S. ve Kesici, Ş. (1996). Öğretmenlerin hoşgörü ve demokratik tutumları. *Eğitim Yönetimi*, 3, 353-365.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Byram, M., Gribkova, B. and Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension in language teaching: a practical introduction for teachers*. Strasbourg: Language Policy Division, Directorate of School, Out-of-School and Higher Education, Council of Europe.
- Câhız E. O. (2017). *Türklerin faziletleri*. (Ramazan Şeşen, Çev.). İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Cakir, I. (2006). Developing Cultural Awareness in Foreign Language Teaching. *Online Submission*, 1-8.
- Campbell, D.T. and Fiske, D.W. (1959). Convergent and discriminate validation by the multitrait-multimethod matrix. *Psychological Bulletin*, 56 (2), 81-105.
- Canbulat, M., ve Dilekçi, A. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki kalıp sözler ve öğrencilerin kalıp sözleri kullanma düzeyleri. *International Periodical For The Languages, Literature and History Of TurkishOrTurkic*, 8 (7), 217-232.

- Castro P. and Sercu, L. (2005). Objectives of foreign language teaching and culture teaching time. In L. Sercu (Ed.), *Foreign language teachers and intercultural competence: an international investigation*, Clevedon: Multilingual Matters, 19-38.
- CEFR. (2001). *Common European Framework Of Reference For Language, Learning, Teaching, Assesment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CEFR. (2013). Common European Framework Of Reference For Languages: *learning, teaching, assessment. Structured overview of all CEFR scales*. https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf ağ adresinden 19.03.2019 tarihinde ulaşıldı.
- Christensen, L. B., Johnson, B. and Turner, L. A. (2011). *Research methods, design, and analysis*. Boston: Allyn and Bacon.
- Cortazzi, M. and Jin, L. (2000). Cultural mirrors: Materials and methods in the EFL classroom. In E. Hinkel (Ed.), *Culture in second language teaching and learning*, Cambridge: Cambridge University Press. 196-219.
- Council of Europe (2018). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volumewith New Descriptors, www.coe.int/lang-cefr
- Creswell, J. (2013). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five approaches*. Thousand Oaks, CA.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2nd Edition). USA: Sage Publication.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative, inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çağlayan-Dilber, N. (2018). Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yazılan kaynak kitaplara ilişkin bir inceleme. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 31 (Özel Sayı), 111-128.
- Çakır, İ. (2006). Developing cultural awareness in foreign language teaching. *TOJDE*, 7 (3), 154-161.

- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (3.Baskı). Trabzon: Pegem A Yayıncılık.
- Çiftçi, M., Batur, Z. ve Keklik, S. (2013). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür: Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Çimen, Latife K. (2008). *Türk töresinde kadın ve aile*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Çobanoğlu, Ö. (2003) Karşılaştırmalı Atasözleri bağlamında türk dünyası atasözlerinde sosyokültürel süreklilik ve değişme üzerine tespitler. *Türkhilig*, 5. 3-12 Erişim: <http://www.turkbilig.com/pdf/200305-335.pdf>
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K. ve Oğuz E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107.
- Demir, A. (2010). *Yabancılara Türkiye Türkçesi öğretiminde kültürlerarası yaklaşımdan hareketle metinlerin incelenmesinde dikkat edilecek noktalar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, A. ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR*, 30, 51-72.
- Demiral, H. (2013). Cultural components used by learners of turkish as a foreign language for reading comprehension. *Anthropologist*, 16 (3), 561-573.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı-dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, M.V. (2011). Türkçe üçüncü sınıf öğrencilerinin yabancılara Türkçe öğretimi dersine ilişkin görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 128-138.
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı dil öğretimi- ilkeler, yöntemler, teknikler*. Ankara: Usem Yayınları .
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında yabancı dil öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Deniz, K. ve Uysal, B. (2011). Avrupa’da Türk Dili ve kültürünü yaygınlaştırmak için bir fırsat: Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni. *Türk Yurdu*, (286), 261-269.

- Denzin, N.K. (1970). *The research act: A theoretical introduction to sociological methods*. Chicago: Aldine.
- Dilaçar, A. (1968). Dil, diller ve dilcilik. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2639, 28-29; 70.
- Duden (1985). *Das Bedeutungswörterbuch Band 10*, Dudenverlag, Mannheim-LeipzigWien-Zürich. <http://de.wikipedia.org/wiki/Muttersprache> (ET:30.05.2019)
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. İstanbul: Grafiker Yayınları.
- Dündar, H. ve Akyol, H. (2014). Okuma ve anlama problemlerinin tespiti ve giderilmesine ilişkin örnek olay çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39 (171), 361-377.
- Eden, H. (2005). *İngilizce dilbilgisi öğretim ve yöntemler: İngilizce'nin yabancı dil olarak öğretiminde sınıf içi dilbilgisi öğretimine yabancı dil öğretim yöntemlerinin bakış açılarının karşılaştırmalı incelemesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Er, O. (2015). *Yabancılara Türkçe öğretimi uygulamalarının kültürel farkındalık oluşturma açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1 (2), 51-69.
- Ercilasun, A. B. (2015). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili bir kaynakça derlemesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4* (3), 888-937.
- Erdem, M. D., Gün, M. & Sever, P.(2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem seçimi ve alternatif yöntemler. *Journal of Turkish Studies*, 10 (11), 549-566.
- Eren Ökten, C. (2013). Teaching foreign language with using cultural aspects of literature. *Sosyoloji Dergisi*, 3 (26), 33-43.

- Ergin, M. (1982). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Eröz, M. (1996). *Millî kültürümüz ve meselelerimiz*. Ankara: T. C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi.
- Eryaman, M. Y. ve Kana, F. (2012). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde program sorunu*. A. Kılınç ve A. Şahin (Editörler), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi, 147-166.
- Falkingham, L. T. and Reeves, R. (1998). Context analysis a technique for analysing research in a field, applied to literature on the management of R and D at the section level. *Scientometrics*, 42 (2), 97- 120.
- Frank, J. (2013). Raising cultural awareness in the English language classroom. *English Teaching Forum*, 4, 2-11.
- Gall, M. D., Borg, W. R. and Gall, J.P. (1996). *Educational research an introduction* (6. Baskı). USA: Longman Publisher.
- Gao, F. (2006). Language is culture– on intercultural communication. *Journal of Language and Linguistics*, 5(1), 58-67.
- Gay, G. (2014). *Kültürel değerlere duyarlı eğitim: Teori, araştırma ve uygulama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Genç, B. ve Bada, E. (2005). Culture in language learning and teaching. *The Reading Matrix*, 5(1), 73-84.
- Genç, S. Z. (2007) Cumhuriyetten Günümüze İlköğretimde Program Geliştirme Çalışmaları *A.Ü Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 123-137. Erişim: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/befdergi/article/view/5000195779/5000169912>
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş* (Çev. Ali Ersoy ve Pelin Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Göçer, A. (2015).Türkçenin Yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 21-36. Erişim: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/321320>
- Göçer, A. (2012). Dil kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 3, 729.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış, *Turkish Studies*, 6 (3), 797-810.
- Gökalp, Z. (1975). *Türk töresi*. İstanbul: Sebil Matbaacılık.
- Gökalp, Z. (1981). *Türk devletinin tekâmülü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gökalp, Z. (1996). *Türkçülüğün esasları*. İstanbul: Kamer Yayınları.
- Gökalp, Z. (2012). *Hars ve medeniyet*. İstanbul: Toker Yayınları.
- Gökalp, Z. (2013). *Türk ahlakı*. İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları.
- Gökalp, Z. (2014). *Türkleşmek, islamlaşmak, muasırlaşmak*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Gökalp, Z. (2015). *Türk medeniyeti tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Gökmen, M. E. (2000). Yabancı dil öğretiminde kültürlerarası iletişimsel edinç. *Dil Dergisi*, 128, 69-78.
- Güleç, İ. ve İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*. 3 (3), 95-106.
- Güngör, N. (1991). *Kültür-egitim-dil üzerine görüşleri ile Z. Fahri Fındıkoğlu*. Ankara Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Güven, M. (2012). Kültürün bir unsuru olarak din. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 933-948.
- Güvenç, B. (1974). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güvenç, B. (1996). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Güzel, A. (2017). *Başlangıçtan günümüze Türkçenin eğitim-öğretim tarihi araştırmaları*, Ankara: Akçağ Yayınları,
- Güzel, A. ve Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. (1. Baskı), Ankara: Akçağ Yayınları.
- Harputoğlu, B. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe ve ana dil Türkçe ders kitaplarında öğrenme stratejilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Hengirmen, M. (1993). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *Dil Dergisi*. (10), 5-19.
- Hengirmen, M. (1993). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *TÖMER Dil Dergisi* 10, 5-9.
- Hengirmen, M. (2006). *Yabancı dil öğretim yöntemleri ve TÖMER yöntemi*. Ankara: Engin Yayın Evi.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 29-36.
- Kafesoğlu, İ. (2018). *Türk millî kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A. Ş.
- Kalfa, M. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde sözlü kültür unsurlarının kullanımı. *Millî Folklor*, 97, 167-177.
- Kana, F. , Boylu, E. Başar, U. (2016). Necessity of raising Turkish language teachers as a foreign language and proposal for a bachelor's degree. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12 (5), 1125-1138.
- Kana, F., Boylu, E. ve Başar, U. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretmeni yetiştirmenin gerekliliği ve lisans programı önerisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12 (5), 1125-1138. Retrieved from Erişim: <http://dergipark.gov.tr/eku/issue/24404/258708>
- Kaplan, M. (2015). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karababa Z. C. (1993). *Türkçeyle İngilizce arasında birbirine paralel anlatım biçimlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Karababa, C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (2), 265-277.
- Karakuş, İ. (2006). *Atatürk dönemi eğitim sisteminde Türkçe öğretimi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karal, E. Z. (2001). *Osmanlı tarihinde Türk dili sorunu (Tarih Açısından Bir Açıklama)*. *Bilim kültür ve öğretim dili olarak Türkçe*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Katerinov, K. (1984). *Rassegna dei principali metodi per l'insagnamento dele lingue straniera*, Perugia, Guerra.
- Kayasandık, A., Direkci, B., Yavuz, O. ve Karasoy, Y. (2017). *Uygulamalı Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. Konya: Palet Yayınları.
- Kırkkılıç, A. ve Sevim, O. (2012). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür ve edebiyatının yeri*. A. Kılınç ve A. Şahin (Editörler), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi içinde*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kırkpınar, L. (2011). *Türk kültür tarihi-genel bir bakış*. İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2005). Otistik bir çocuğun yabancı dil öğrenimine ilişkin örnek olay incelemesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 401-427.
- Korkmaz Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=verilst&kelime=iki%2bdilli&ayn=tam sitesinden 17.04.2019 tarihinde alınmıştır.
- Korkmaz, Z. (1996). *Atatürk'ün düşünce sisteminde Türk dilinin yeri*. Uluslararası Türk Dili Kongresi 1988 Bildirileri. Ankara: TDK Yayınları, 655.
- Korkmaz, Z. (2007). *Dil nedir?*. (Z. Korkmaz, A. B. Ercilasun, T. Gülensoy, İ. Parlatır, H. Zülfikar, N. Birinci) *Türk dili ve kompozisyon içinde*, Ankara: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Kurt B., Direkci B. ve Caner M. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ilişkin İngilizce öğretmeni adaylarının görüşleri. *Turkish Studies*, 13, 1017-1037.

- Kuşçu, S. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğretmen bilişi ve öğrenci inanışları, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kutlu, A. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürün araç olarak kullanımı: Gazi yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 seviyesi). *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (2), 697-710.
- Kutluca Canbulat A. ve Canbulat M. (2012). Almanya’da okula alma uygulamaları ve Kiel okula alma testinin Türkçeye uyarlanması. *İlköğretim Online*, 11 (1), 1-17.
- Landis, J. R. and Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- Langacker, R. W. (1972). *Fundamentals of linguistic analysis*. New York: Harcourt Brace Lovanovich, Inc., 1.
- Lantolf, J. ve Thorne, S. (2007). *Sociocultural theory and second language learning*, OUP: Oxford.
- Li, X. and Umemoto, K. (2010). Toward an integrated approach to teaching Japanese language and culture: A knowledge perspective. *Intercultural Communication Studies*, 19 (2), 285-299.
- Liao, H-C and Yang, C-C (2012). Teaching practice and cultural difference of an English as foreign language classroom in Taiwan. *English Language Teaching*, 5(11), 151-160.
- Lincoln, Y.S. and Guba, E.G. (1985). Naturalistic inquiry. Beverly Hills, CA: Sage. *Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12 (17)*, 33-54.
- Mao, W. (2009). Teaching culture within and beyond language. *English Language Teaching*, 2 (4), 144-148.
- Martinet, A. (1998). *İşlevsel genel dilbilim*. (Berke Vardar, Çev.). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- McMillan, J. (2004). Educational research: Fundamentals for the consumer (4th edition). Hershey: PA: Pearson Education.
- McMillan, J. H. (2000). Educational research: Fundamentals for he consumer (3th ed.) New York: Longman.

- McMillan, J. H. and Schumacher, S. (2006). *Research in education: Evidence-based inquiry*. Pearson Higher Ed.
- Melanlıoğlu, D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe ğretim programları. *Eğitim ve Bilim*. 33(150), 64-73.
- Merriam, S. B. (2009). Qualitative research: A guide to design and implementation. *Journal of Chemical Information and Modeling*, San Francisco: Jossey-Bass, 53.
- Mert, O., Alyılmaz, S., Bay, E. ve Akbaba, S. (2009). Orhun yazıtlarındaki toplumsal değerlerin ğretmen adayları tarafından algılanma düzeyi üzerine bir inceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (9), 279-287.
- Mete, F. ve Grsy, . (2013). Yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde ğretmen yeterliklerine ilişkin görüşler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (3), 343-356.
- Miles M. and Huberman, M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis* (Second Edition.). CA: Sage Publications.
- Mounin, G. (1967). *Historia de la lingistica. Desde los Origenes al Siglo 20*, Madrid, Gredos.
- Nurlu, M. (2011). *Fransa'da Türkçe ğretimi*. Ankara: Sarkaç Yayınları.
- Okur, A. ve Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe ğretiminde kültürel ögelerin aktarımı: İstanbul yabancılar için Türkçe ğretim seti rneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (2), 1619-1640.
- gel, B. (1971). *Türk kültürünün gelişme ağları II*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- gel, B. (2014). *Türk mitolojisi*. Ankara: TTK.
- Öktem, . (2010). Felsefe – edebiyat etkileşimi: felsefi roman. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 50, 1.
- zdemir, C. (2013). Dil-kültür ilişkisi: Folklor rnlerinin Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde yeri ve işlevi, *Milli Folklor*, 25(97), 157-166. Erişim: <http://www.millifolklor.com/PdfViewer.aspx?Sayi=97&Sayfa=154>

- Özkan, G. (2005). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Türk Dil Kurumu Konferans Metni.
- Özkan, N. (2007). *Türk Dilinin Yurtları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Pai, Y., Adler, S.A. & Shaidow, L.K. (2006). *Cultural foundations of education* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/ Prentice Hall. Palardy, J. (1969). What teachers believe- What students achieve. *Elementary School Journal*, 69 (7), 370-374.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park: SAGE.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Peçenek, D. (1998). *Yabancı dil öğretiminde öğretim teknikleri: iletişimci yaklaşımda sözel beceriyi geliştirmeye yönelik etkinlikler*. Ankara: Değişim Yayıncılık.
- Pehlivan, F. (2007). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası etkileşim odaklı yaklaşım uyarınca metin çalışmaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Peterson, E. and Coltrane, B. (December, 2003). Culture in second language teaching. *ERIC Digest*, <http://www.cal.org/resources/digest/0309peterson.html> adresinden 08.12.2018 tarihinde alınmıştır.
- Polat, T. (1990). Kültürlerarası bildirişimde etkin bir süreç: Yabancı dilde okuma-anlama. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 7, 69-90.
- Polit, D.F., & Hungler, B.P. (1995). *Nursing research: Principles and methods* (6th ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Preitceille, M. (1999). *L'éducation interculturelle*. Paris: PUF Série Que sais-Je.
- Qu, Y. (2010). Culture understanding in foreign language teaching. *English Language Teaching*, 3 (4), 58-61.
- Richards, J. C. & Schmidt, R. (2002). *Longm and ictionary of language teaching and applied linguistic*. Longman:Malaysia.

- Roucek, J. (1986). *The study of foreign languages*. New York: Philosophical Library Inc. 6.
- Sakka, D. (2010). Greek teachers' cross-cultural awareness and their views on classroom cultural diversity. *Hellenic Journal of Psychology*, 7, 98-123.
- Salazar, E. Z. and Carballo, O. C. (2011). Teaching culture in the foreign language classroom: A reflective model. *Revista de Lenguas Modernas*, 14, 283-303.
- Saniei, A. (2012). Developing cultural awareness in language instructional materials. *International Conference on Language, Medias and Culture IPEDR*. 33, 10-15.
- Sarıçoban, A. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi metodolojisi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Saussure, F. (1998). *Genel dilbilim dersleri*. (Çev. Berke Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları. (1916).
- Saygılı, D, Kana, F. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin kültürlerarası duyarlılığı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6 (4), 1041-1063. Erişim: <http://www.anadiliegitimi.com/download/article-file/562283>
- Selen, N. (1989). *Toplumsal dilbilime giriş*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Senemoğlu, O. (1991) . *Genel dilbilim dersleri ve çağdaş dilbilim*. Ankara: Kurtuluş Basımevi.
- Shemshadsara, Z. G. (2012). Developing cultural awareness in foreign language teaching. *English Language Teaching*, 5 (3), 95-99.
- Silva, C. (2017). Promoting Cultural Interaction in the Classroom. *東北大学高度教養教育・学生支援機構紀要= Bulletin of the Institute for Excellence in Higher Education, Tohoku University*, (3), 295-305.
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study*. Thousand Oaks: Sage.
- Şahin, A. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler*. Ankara: Pegem Akademi.

- Şahin, M., Sarı, S. V., Özer, Ö. ve Er, S. H. (2010). Lise öğrencilerinin siber zorba davranışlarda bulunma ve maruz kalma kurumlarına ilişkin görüşleri, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 257-270.
- Şen, Ü. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şeşen, R. (2016). *İbn Fadlan seyahatnamesi*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Temizyürek, F. ve Ünlü, H. (2018). Türkiye Türkçesini yabancı dil olarak öğrenen Gürcü öğrencilerin yazma becerisinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Language Academy*, 6 (1), 316-327.
- Tezcan, M. (1991). *Kültürel antropoloji*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Tezcan, N. (1990). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *Çağdaş Türk Dili*, 3 (34), 1055-1063.
- Tokatlıoğlu, L. (2000). İspanyolca konuşulan ülkelerde Türkçe öğretimi. *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu*. Ankara, 161-164.
- Toklu, O. (2003). *Dilbilime giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tomalin, B. and Stempleski, S. (1993). *Cultural awareness*. Oxford: Oxford University Press.
- Tosun, C. (2005). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(1), 22-28.
- Turhan, M. (1972). *Kültür değişimleri*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Turhan, M. (1997). *Kültür değişimleri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.

- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türk Dili Dünya Dili*. Erişim Tarihi: 15.03.2019
http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/shk_dil.htm
- Türk Dil Kurumu. (2019). Güncel Türkçe sözlük <http://sozluk.gov.tr/> adresinden 21 Nisan 2019 tarihinde alınmıştır.
- Türkdoğan, O. (2004). *Osmanlıdan günümüze Türk toplum yapısı*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Türkdoğan, O. (2014). *Türk tarihinin sosyolojisi*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Uçgun, D. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi anabilim dalının gerekliliği üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (9), 2487- 2498.
- Uygur, N. (1996). *Kültür Kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- VanPatten, B. and Williams, J. (Eds.). (2014). *Theories in second language acquisition: An introduction*. Routledge.
- Vardar, B. (1988). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: ABC Tanıtım Basımevi.
- Vardar, B. (2001). *Dilbilimin temel kavram ve ilkeler*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Vrbová, L. (2006). *Developing cultural awareness in ELT*. Unpublished M.A. Thesis. University of Pardubice, Czech Republic.
- Wahrig, Gerhard (1980). *Deutsches Wörterbuch*, Mosaik Verlag. <http://tdkterim.gov.tr/bts/> (ET: 08.01.2016).
- Wossler, K. (1921). *Frankreichs kultur im spiegel seiner sprachentwicklung*. Heidelberg.
- Yaylı, D. ve Yaylı, D. (2014). *Yabancı dil öğretimi yaklaşımları ve yöntemleri*. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi: politika, yöntem ve beceriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2009): *Almanya’da ana dili olarak Türkçe öğretimi ve Alman okullarındaki Türk çocuklarına yönelik eğitim uygulamaları: Semahat Yüksel Armağan kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, F. (2012). Cultural transmission through teaching Turkish as a foreign language course books. *Journal of Turkish Studies*, 7(3), 2751-2759.
- Yılmaz, F. (2015). Yabancılar için Türkçe öğretim setindeki görsellerde kültür aktarımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (37).
- Yılmaz, Sinan (2008). *Türk ailesinin dönüşümü ve din* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yin, R. (1984). *Case study research: Design and methods*. Beverly Hills, CA: Sage Publishing.
- Yin, R. K. (2011). *Qualitative research from start to finish*. NY: Guilford Press.
- Yin, R. K. (2013). *Case study research: Design and methods*. NewYork: Sage publications.
- Yu, E. (2011). *Türkiye’de kültür öğretimi temelinde yabancı dil olarak Korece öğretimi ve kültürlerarası uzmanlık* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bölükbaş, F. ve Yılmaz M.Y. (Ed.). (2017). *İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı A1*.
İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F. ve Yılmaz M.Y. (Ed.). (2017). *İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı A2*.
İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F. ve Yılmaz M.Y. (Ed.). (2017). *İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı B1*.
İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F. ve Yılmaz M.Y. (Ed.). (2017). *İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı B2*.
İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bölükbaş, F. ve Yılmaz M.Y. (Ed.). (2017). *İstanbul yabancılar için Türkçe ders kitabı C1+*.
İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Ek- 1. Etik Kurul Onayı

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KARAR

Toplantı Tarihi : 05/04/2019

Karar Sayısı : 73

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Mehmet CANBULAT**'ın danışmanlığını, **Arş. Gör. Betül KOPARAN**'ın araştırmacılığını üstlendiği, *"Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşleri ile Ders Kitaplarının İncelenmesi"* başlıklı tez çalışması kapsamında kullanılacak olan mülakat çalışmasının uygunluğunun görüşülmesi istemi.

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Mehmet CANBULAT**'ın danışmanlığını, **Arş. Gör. Betül KOPARAN**'ın araştırmacılığını üstlendiği, *"Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türk Kültür Öğelerinin Aktarımına İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşleri ile Ders Kitaplarının İncelenmesi"* konulu mülakat çalışmasının, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucuya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Başkan
**Prof. Dr.
Osman ERAVŞAR**
(imza)

Üye
**Prof. Dr.
Ahmet BAYANER**
(imza)

Üye
**Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA**
(imza)

Üye
**Prof. Dr.
Mustafa ŞEKER**
(imza)

Üye
**Prof. Dr.
Bahattin ÖZDEMİR**
(imza)

Üye
**Prof. Dr.
Adnan DÖNMEZ**
(imza)

Üye
**Prof. Dr.
Abdullah KARAÇAĞ**
(imza)

05.04.2019
A.A.Dikiş
Bil.İşl.

Ek- 2. Tömer İzin Yazısı

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

Sayı : 32021759-302.08.01-E.49724
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı - Betül
KOPARAN

15/04/2019

• Dikdörtgen Biçimli Ekran Alır

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 02/04/2019 tarihli ve 36380087-302.08.01-E.44127 sayılı yazı,

Yukarıda belirtilen ilgi yazınıza istinaden adı geçen öğrencinizin merkezimizde uygulama yapması müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz-rica ederim.

e-İmzalıdır
Dr. Öğr. Üyesi Berker KURT
Müdür V.

Adres: Pınarbaşı mahallesi Dumlupınar Bulvarı Akdeniz Üniversitesi Yabancı
diller Yüksek okulu Zemin kat Akdeniz TÖMER
Telefon:0242 227 44 08 Faks:0242 310 67 89
e-Posta: tomer@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ: tomer.akdeniz.edu.tr

Bilgi için: Kadir EFTERKİN
Unvanı: Memur

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek- 3. Öğrenciler İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Değerli öğrenciler,

Yabancı öğrencilerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımından hareketle Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi ile ilgili bir yüksek lisans tez çalışması yapıyorum. Bu doğrultuda sizin de Türk kültür öğeleri hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

- Araştırmadan elde edilen veriler sadece bilimsel amaçla kullanılacak olup herhangi bir yerde paylaşılmayacaktır.
- Görüşme boyunca söyleyecekleriniz ses kayıt cihazıyla kaydedilecektir. Bunun sizin için bir sakıncası varsa lütfen belirtiniz.

Çalışmama vermiş olduğunuz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Araştırma Görevlisi

Betül KOPARAN

1. Kültür sizin için ne ifade ediyor? Bu kavramı nasıl açıklarsınız?

2. Niçin Türkçe öğrenmek istiyorsunuz?

- Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmek sizin için ne ifade ediyor? Açıklayınız.

3. Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültürü hakkında neler biliyordunuz? Bu bilgileri nereden/kimden öğrendiniz? (Diziler, filmler, kitaplar, ünlü kişiler, sosyal medya vs.)

4. Türkiye'ye geldiğinizde Türk kültürü hakkında bildikleriniz ile gözlemleriniz arasındaki farklar neler oldu?

5. Türkiye'de kaldığımız süre boyunca Türk kültürüne ilişkin neler öğrendiniz?
 - Yabancı dil olarak Türkçe öğrenme sürecinde bu öğrendiğiniz Türk kültür öğelerini nerelerden öğrendiniz? (Ders kitabı, öğretmen, arkadaşlar, okul dışı çevre ya da sosyal medya- internet... vb.) Açıklayınız.

6. Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarından hangi kültürel öğeleri öğrendiniz? Kültürel öğelerin öğretiminde ders kitaplarının katkısı hakkında neler söyleyebilirsiniz?

- Ders kitabında gözlemlediğiniz fakat günlük hayatta göremediğiniz kültürel öğeler var mıdır? Varsa nelerdir?
- Günlük hayatta gözlemlediğiniz fakat ders kitabında karşılaşmadığınız kültürel öğeler var mıdır? Varsa nelerdir?
- Ders kitaplarında gördüğünüz Türk kültürü öğeleri ile okul dışı ortamlarda karşılaştığınız Türk kültürü öğelerine ilişkin gözlemleriniz arasında farklılıklar oldu mu? Olduysa nelerdir?
- Ders kitaplarındaki metinler, görseller ya da etkinlikler Türk kültürünün hangi özellikleri (günlük yaşam, yaşam koşulları, kişiler arası ilişkiler, değerler, inançlar ve tutumlar, beden dili, sosyal gelenekler ve geleneksel davranışlar) hakkında bilgi veriyor?

7. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarının kültürel öğeleri anlamınıza katkısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Yeterli olduğunu düşünüyor musunuz, neden? Yeterli olmadığı durumlarda anlamak için neler yapıyorsunuz?

- Kitaplarda görmek istediğiniz özellikler nelerdir?

(Daha kapsamlı ve bilgilendirici olması, görsellerin içeriği yansıtması gibi)

8. Hangi kültürel ögelerle ilgili daha çok bilgi sahibi olmak isterdiniz? Neden?

- Türk kültürüne ilişkin en çok merak ettiğiniz şey ne? Bunları kitaplarda görebildiniz mi?

9. Bu araştırmayla ilgili eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Ek- 4. Öğretim Görevlileri İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Değerli öğretim elemanı,

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür öğelerinin aktarımı ile ilgili bir yüksek lisans tez çalışması yapıyorum. Bu amaçla, Türk kültür öğelerinin aktarımı hakkındaki görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

- Araştırmadan elde edilen veriler sadece bilimsel amaçla kullanılacak olup herhangi bir yerde paylaşılmayacaktır.
- Görüşme boyunca söyleyecekleriniz ses kayıt cihazıyla kaydedilecektir. Bunun sizin için bir sakıncası varsa lütfen belirtiniz.

Çalışmaya vermiş olduğunuz katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Araştırma Görevlisi

Betül KOPARAN

Kişisel Bilgi Bölümü

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Yaşınız:

Görüşme Soruları

1. Kültür öğretimi/aktarımı sizin için ne ifade ediyor? Bu kavramı nasıl açıklarsınız?
2. Öğrencilerin Türk kültürüne uyum sağlama süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?
3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz? Hangi yöntem, teknik ve stratejileri uyguluyorsunuz?
4. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullandığımız ders kitaplarını Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda nasıl değerlendiriyorsunuz?

5. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan Türk kültür öğelerini nicelik ve nitelik yönünden yeterli buluyor musunuz? Yeterli değil ise, sizce ders kitaplarına hangi Türk kültür öğeleri eklenebilir?
6. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda ders kitapları dışında yararlandığınız kaynaklar nelerdir?
7. Türk kültür öğelerinin aktarımı konusunda dil ve kültür ilişkisi düşünüldüğünde sizce öğretim elemanlarına düşen görevler nelerdir?
8. Türk kültür öğeleri ve dil öğretimi ilişkisini nasıl açıklarsınız?
9. Bu araştırmayla ilgili eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Ek- 5. Kişisel Bilgi Formu

KATILIMCI BİLGİ FORMU

Değerli öğrenciler,

Aşağıda sizinle ilgili kişisel bazı sorular yer almaktadır. Lütfen soruların tamamını cevaplayınız. Araştırmada kimliğinizle ilgili hiçbir bilgi yer almayacaktır. Cevaplarınız sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır. Soruları samimi bir şekilde cevaplamanız araştırma sonuçları için önemlidir. Araştırmaya katkılarınız için teşekkürler.

Araştırma Görevlisi

Betül KOPARAN

1. Cinsiyetiniz:

Kadın Erkek

2. Yaşınız:

3. Eğitim Durumunuz:

Ön lisans

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

4. Mesleğiniz/ Eğitim Alanınız:

5. Geldiğiniz ülke:

6. Anadiliniz:

7. Medeni Durumunuz:

8. Evliyseniz eşinizin memleketi:

9. Türkiye’de kalma süreniz:

10. Kaldığınız yer:

Otel Ev Yurt Diğer

11. Varsa, birlikte kaldığınız kişi:

Kendi vatandaşınız T.C. vatandaşı

12. Varsa, Türkçe dışındaki bildiğiniz yabancı diller:

Not: Araştırma sonuçları hakkında bilgilendirilmek isterseniz aşağıya e-posta adresinizi yazabilirsiniz.

E-posta adresim:.....

Ek-6. Araştırma Onam Formu

BİREYSEL İZİN FORMU

Bu formun amacı katılmanız rica edilen araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılımınız için izin almaktır.

Prof. Dr. Mehmet CANBULAT danışmanlığında yürütölen ve Arş. Gör. Betöl KOPARAN tarafından hazırlanan “yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk költür ögelerinin aktarımına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri ile ders kitaplarının incelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Bu kapsamda araştırma boyunca:

1. Bu araştırmaya **katılmama** hakkınız bulunmaktadır.
2. Araştırma gönüllü katılımcılarla yürütölmektedir. İstediğiniz zaman bu araştırmadan çekilebilirsiniz.
3. Araştırmada fiziksel ve psikolojik zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır.
4. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için araştırmacıyla görüşebilirsiniz.
5. Bu formu onaylamanız, araştırmada verilecek bilgilere dayalı sonuçların bilimsel ortamlarda tartışılmasına ve yayınlanmasına onay verdiğiniz anlamına gelecektir.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile)

.../.../2019

Adı-Soyadı:

İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Betöl KOPARAN

e-posta: betulkoparan@akdeniz.edu.tr

Ek-7. Avrupa Konseyi (2013) Tarafından Hazırlanan ve Ders Kitaplarının İncelenmesinde Kullanılan Yabancı Dile Ait Sosyal ve Kültürel Bilgilerin Verilmesine Dair Ölçütler

“1. Günlük yaşam, örneğin;

- yeme ve içme, öğünler, sofraya kültürü,
- bayramlar,
- çalışma zamanları ve alışkanlıkları,
- boş zaman uğraşları (hobiler, spor, okuma alışkanlıkları, medya).

2. Yaşam koşulları, örneğin;

- yaşam standardı (yöresel, sınıfa özel ve etnik farklılıklarıyla),
- ev ortamı,
- sosyal güvence.

3. Kişiler arası ilişkiler (güç ve dayanışmaya dayanan ilişkileri de içerir), örneğin, aşağıdakilerle ilişkili olarak;

- bir toplumun sınıfsal yapısı ve sosyal gruplar arasındaki ilişkiler,
- farklı cinsiyetler arası ilişkiler (erkek/kadın; yakınlaşma derecesi),
- aile yapıları ve ilişkileri,
- nesiller arası ilişkiler,
- iş ortamındaki ilişkiler,
- toplum ve polis, idare vb. arasındaki ilişkiler,
- etnik ve diğer halklar arasındaki ilişkiler,
- politik ve dini gruplar arasındaki ilişkiler.

4. Aşağıdaki etmenlere bağlı olarak değerler, inançlar ve tutumlar

- sosyal sınıf,
- meslek grupları (akademisyenler, yönetim, memur, eğitilmiş ve eğitimsiz işçiler),
- varlık (kazanılmış ya da miras yoluyla),
- yöresel kültürler,
- güvenlik,
- kurumlar,
- gelenek ve sosyal dönüşüm,
- tarih, özellikle önemli tarihi kişilikler ve olaylar,
- azınlıklar (etnik, dini),
- millî kimlik,
- başka ülkeler, devletler, halklar,
- politika,
- sanat (müzik, güzel sanatlar, edebiyat, tiyatro, popüler müzik ve şarkılar),
- din,
- mizah.

5. Beden dili (bkz. 4.4.5.2): Beden dilini yönlendiren toplumsal alışkanlıklara ilişkin bilgi de, dili kullananların/öğrenenlerin sosyokültürel yeterliğinin bir kısmını oluşturur.

6. Sosyal gelenekler, örneğin ev sahibi ve misafir ilişkilerine dayanarak;

- dakiklik,
- hediyeler,

- giyim,
- içecekler, öğünler,
- davranış ve sohbet kuralları ve tabular,
- ziyaret süresi,
- vedalaşmak.

7. Aşağıdaki alanlarda geleneksel davranışlar

- dinî gelenekler,
- doğum, evlenme, ölüm,
- halka açık toplantılarda ve törenlerde seyircilerin davranışları,
- kutlamalar, festivaller, dans ortamı, diskotekler vb.” (CEFR, 2013: 104).

Ek- 8. İncelenen Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğelerinden Bazıları

Tablo 4.4.2.'de İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitabı A1 ve A2 dil seviyelerindeki kitaplardaki sıklık değerleri verilen bu Türk kültür öğelerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

- *Türkiye’de mağazalar genellikle 09.00’da açıktır. Kapalı gün yoktur. Hafta sonu mağazalar çok kalabalıktır. Büyük şehirlerde çok sayıda alışveriş merkezi vardır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, 2017: 34)*
- *“Türkiye’de iki dinî ve dört millî bayram vardır. Bu günler resmî tatildir. Bankalar, okullar gibi resmî kurumlar kapalıdır. Dinî bayramlar Ramazan ve Kurban Bayramı’dır. Ramazan Bayramı üç gün, Kurban Bayramı dört gündür. Bayramdan önce bayram için insanlar alışveriş yapıyorlar, evlerini temizliyor ve bayrama hazırlanıyorlar. Bayram günü insanlar anneanne, babaanne ve dede gibi büyük akrabalarını ziyaret ediyorlar ve onların ellerini öpüyorlar. Küçük çocuklar büyüklerin ellerini öptükten sonra büyükler onlara hediyeler veriyor. Bayramda insanlar özel yemekler yapıyorlar ve o gün bütün aile beraber o yemekleri yiyor. Bu günlerde zengin insanlar fakirlere daha çok yardım ediyor. Herkes birbirinin bayramını kutluyor. Türkiye’de millî bayramlar 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 19 Mayıs Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 30 Ağustos Zafer Bayramı’dır. Bu bayramlar başlamadan önce okullarda öğretmenler ve öğrenciler hazırlık yapıyorlar. Bu bayramları insanlar her şehirde büyük stadyumlarda kutluyor. Bu kutlamalara bütün halk katılıyor. Kutlamalarda öğrenciler şiirler okuyor, dans ve spor gösterisi yapıyor ve marşlar söylüyorlar. Bu bayramları herkes büyük bir heyecan ve coşku ile kutluyor.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, 2017: 72)*
- *“Türkiye’de mayıs ayının ikinci pazar günü anneler günüdür. Biz anneler gününden önce annemize bir hediye alıyoruz. O gün annemize çiçekler ile hediyelerimizi veriyoruz. Sonra annem, babam ile hep beraber yemeğe gidiyoruz. Yemek yedikten sonra anneannemi ve babaannemi ziyaret ediyoruz. Onların da anneler gününü kutluyoruz ve hediyelerini veriyoruz. O gün herkes çok mutlu oluyor.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, 2017: 75)*

- *“Hidrellez Türk dünyasında her sene insanlar Hidrellez’i kutluyor. 6 Mayıs’ta insanlar büyük bir kutlama yapıyorlar. İnsanlar 6 Mayıs gecesi büyük bir ateş yakıyorlar ve üstünden atlıyorlar. Böylece yeni yılda sağlıklı olacağız, berekete kavuşacağız diye düşünüyorlar. Ayrıca bir kâğıda ev, araba, mezuniyet, evlilik gibi dileklerini yazıyorlar ve bu kâğıtları gül ağacına asıyorlar. Gece sonunda bu kâğıtları insanlar, denize veya nehre atıyorlar.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, 2017: 78)*
- *“Türkiye’nin başkenti Ankara’dır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, 2017: 82)*
- *“Türkiye’nin en yüksek dağı Ağrı Dağı’dır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A1 Ders Kitabı, 2017: 91)*
- *“Hezarfen Ahmet Çelebi 17. yüzyılda yaşadı. Müslüman Türk bilginiydi. Kendisine kanatlar yaptı , kuş gibi uçtu. 1632 yılında rüzgârlı bir havada kanatlarını taktı ve Galata Kulesi’nden atladı. İstanbul Boğazı’nı geçti . 3358 metre uçtu ve Üsküdar’a indi. Hezarfen Ahmet Çelebi, havacılık tarihinin en önemli kişilerinden biridir.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı, 2017: 26)*
- *“Ben uzun zamandır Kapadokya’yı görmek istiyorum. Bence oraya gidelim. Kapadokya yazın çok sıcak oluyor ve orada deniz yok. Antalya’ya gidelim. Antalya da çok kalabalık. Bence güzel bir Karadeniz turuna çıkalım. Oraları çok merak etmiyorum açıkçası. Bence en iyisi İzmir’e gidelim. Önce Kuşadası’nda denize girelim, sonra Efes’i ve Afrodisias’ı gezelim. Son iki gün de Balıkesir’e Cunda Adası’na gidelim. Orası oldukça sakin ve huzurlu bir yer.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı, 2017: 95)*
- *“Fatih Sultan Mehmet: Fatih Sultan Mehmet 29 Mart 1432’de Edirne’de doğdu. İyi bir komutan ve idareciydi. 1481 yılına kadar hükümdarlık yaptı. 20 yaşında Osmanlı padişahı oldu. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u fethetti. Fatih ünvanını aldı.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı, 2017: 95)*
- *“Orhan Pamuk: Orhan Pamuk 1952’de İstanbul’da doğdu. İstanbul Üniversitesi’nde gazetecilik okudu. Pamuk, yirmi üç yaşından sonra romancı olmak istedi ve her şeyi bıraktı. Kendini evine kapattı. Romanlar yazdı. İlk romanı Cevdet Bey ve Oğulları’nı 1982’de yayımladı ve romanıyla ödüller aldı. Orhan Pamuk 2006 yılında Nobel Edebiyat Ödülü’nü*

aldı ve bu ödülü kazanan tek Türk oldu.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı, 2017: 95)

• “Türkiye’de dört mevsim yaşanır. Türkiye’nin üç tarafı denizlerle çevrilidir. Türkiye’nin orta ve doğu bölgesi kış aylarında çok soğuk, yaz aylarında çok sıcak olur. Diğer bölgelerinde ılıman bir iklim vardır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı, 2017: 98)

• “Ülkemizde geleneksel ayaküstü hazır yiyecek kültürü çok eski yıllardan beri vardır. Çalışan insanların saatlerce yemek yiyecek zamanı yoktur. Bu nedenle büyük kentlerimizde özellikle İstanbul’da, sokakta ayaküstü yemek yemek yaşamın bir parçasıdır. Sokaktaki insanlar açlıklarını yatıştırmak için günün herhangi bir saatinde, kısa zamanda, ayaküstü bir şeyler yiyip işine gider. Bunların hepsi taze ve gündüzdür. İstanbul sokaklarında simit, köfte, lahmacun, kumpir, sandviç, poğaç, tost ve benzerlerini bol miktarda bulabilirsiniz. Simit, kentlerde en yaygın, geleneksel, ekonomik bir yiyecektir. Susamlı halka şeklinde bir ekmek çeşididir. Lezzetli tost ve sandviçleri, genellikle otobüs durakları yakınındaki küçük büfelerde bulabilirsiniz. Tostun içinde peynir, sucuk, salam vardır. Ayrıca bu büfelerde salamlı sandviçler de yaparlar. Gözleme ve dürümde de ince bir ekmeğin (yufka) arasına et, peynir ve sebze koyarlar. Lahmacun, Güneydoğu Anadolu’da yaygın bir yiyecek türüdür. Büyük kentlerimizde çok popülerdir. Ayranla birlikte tüketilir. Geleneksel bir başka ayaküstü yiyecek türü kumpirde, közlenmiş iri patatesin içinde peynir, salam, Amerikan salatası, zeytin gibi çeşitli yiyecekler vardır. "Pideyi ince ekmek hamuru ile yaparlar ve üzerine kıyma, kuşbaşı et (küçük et parçaları) yumurta, kaşar peyniri, sucuk koyarlar. Ayrıca, ayaküstü yiyeceklerin arasında balık, midye ve köfte vardır. Ekmeğin arasına köfte veya balık, midye koyarlar. Bu yemeğe “Ekmek arası balık” , “Ekmek arası köfte” derler. Seyyar satıcılar bunları kent sokaklarında satarlar. Seyyar satıcılardan ayrıca midye dolma da satın alabilirsiniz, midye dolmada, midyenin içine özel soslu bir pilav konur.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe A2 Ders Kitabı, 2017: 99)

Tablo 4.4.2.’de İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitabı B1 ve B2 dil seviyelerindeki kitaplardaki sıklık değerleri verilen bu Türk kültür öğelerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

- “Türkler futbol konusunda çok fanatiklerdir. Futbolu çok severler.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı, 2017: 19)
- “Türk evlerinde, içeriye girerken kapıda ayakkabı çıkarmak gerekir. Türk erkekleri selamlaşırken birbirini öper. Fırsat olursa sizi de öper. Sakın şaşırmayın. Politik konular hakkında konuşurken dikkatli olun, hatta konuşmayın. Türkler çok meraklı insanlardır. Tanışırken bile size “Evli misiniz, çocuğunuz var mı, hatta ne kadar maaş alıyorsunuz?” diye sorarlar. Size bir hediye verirlerse, paketi açın ve “Çok beğendim.” deyin. Türkler konuşmayı çok sever. Sizin dilinizi bilmeseyse bile size yardımcı olmak isterler. Şaşırmayın.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı, 2017: 19)
- “40" eski doğu ülkelerinde, Hindistan'da ve Türklerde büyük önem taşır. Bu sayının önemi sonradan İslam inançları içerisine girmiştir. 40 sayısı Kuran'da da geçer. Bunların biri de insanın 40 yaşında olgunlaşması ile ilgilidir. Hz. Muhammed'e 40 yaşında peygamberlik verilmesi, kadınlarda hamileliğin 40 hafta sürmesi de bu sayının kutsallığını arttırmıştır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı, 2017: 80)
- “TÜRK AİLE YAPISI Türk toplumunda aile, kutsal bir kurumdur ve toplumun gelenek, görenek, dil, din ve diğer özelliklerini yansıtır. Aile, toplumun en küçük temel birimi, yapı taşıdır. Anayasamızın 41. maddesinde 11Aile toplumun temelidir." sözüyle de ailenin önemi vurgulanmıştır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı, 2017: 88)
- “Türkçede "aile" sözcüğünün değişik anlamları da vardır: Aile sözcüğünü, akrabaları ve bir soyu tanımlamak için kullanırız. "Mehmet Beyler iyi bir ailedir." sözünden Mehmet Bey' in ailesine bağlı, iyi bir baba ve eş olduğunu anlarız. "Benim ailem Edirne'den gelmiş." sözünde o kişinin annesiyle babasının, hatta dedelerinin Edirne'de doğduğunu, yaşadığını anlarız. "Bu bir aile toplantısıdır." dediğimizde ise o toplantıda yalnızca akrabaların bulunacağını anlarız. Akrabalar; amcalar, dayılar, teyzeler, halalar, yeğenler ve evlilik bağıyla aileye katılmış kişilerdir. Türk toplumunda aile, her şey demektir.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı, 2017: 89)

- “Türkiye’de ise 30 milyon aktif Facebook kullanıcısı var. Bu sayı, Türkiye’nin 65 ilinin nüfusunun toplamına eşittir. Türkiye, üye sayısı bakımından dünyada 5. sırada yer almaktadır. Türkiye’de yaklaşık bir günde 56 dakika Facebook’ta geçirilmektedir. Aynı kullanıcılar yemek için ise bir günde 27 dakika harcamaktadır. Facebook, ayrıca mobil olarak da kullanılmaktadır. Yaklaşık 500 milyon kişi Facebook’a cep telefonundan ulaşmaktadır. Türkiye’de ise bu oran %50’nin üzerindedir. Türkiye’de ise 7.2 milyon Twitter kullanıcısı bulunmaktadır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017: 30)
- “Tac Mahal, Hindistan’ın Agra kentindeki Yamuna Nehri’nin doğusunda 75 metre yüksekliğinde, saf mermerden yapılmış bir anıt mezardır. Tac Mahal’i, Şehzade Hürrem adıyla da bilinen Hint-Türk imparatoru Şah Cihan, 1631’de, doğum sırasında ölen eşi Ercümend Banu Begüm’ün anısına yaptırmıştır. Tac Mahal adı ise, Begüm’ün lakabı olan “Mümtaz Mahal”den gelmektedir. Prenses Mümtaz, 1593 yılında doğmuştu ve İranlı bir soylunun kızıydı. Gerçek adı Ercümend’di ve göz kamaştırıcı bir güzelliği vardı. On beş yaşındayken geleceğin imparatoru Şehzade Hürrem’le nişanlandı. Beş yıl sonra, astrologlar tarafından belirlenen tarihe göre 20 Mayıs 1612’de düğün yapıldı. İmparator Cihangir, oğlunun göz kamaştırıcı güzellikteki genç eşine “Mümtaz Mahal” lakabını verdi. Şehzade Hürrem, İmparator Cihangir’in ikinci eşinden olan üçüncü oğluydu. Yakışıklı bir aristokrattı. Pürüzsüz bir teni, kahverengi gözleri, düzgün bir burnu ve çok düzgün kesilmiş sakalları vardı. Güçlü bir hafızaya ve keskin bir zekâya sahipti. Modern bir tarihçi, Şehzade Hürrem’in eşi Mümtaz Mahal’e sonsuz bir aşk duyduğunu söylüyordu. Çiftin on dört tane çocuğu oldu. Fakat bunlardan yalnızca yedisi yaşayabildi. İmparator Cihangir öldükten sonra Şehzade Hürrem tahta oturur oturmaz tüm erkek akrabalarının öldürülmesini ya da sürülmelerini emretti. Bundan sonra barış ve demokrasi içinde geçecek 31 yıllık saltanat dönemi başladı. Tüm güzellikler sonsuza dek yaşasa da dünya, ölümlülerin dünyasıydı. Ve güzeller güzeli Mümtaz Mahal, 1631 yılında doğum sırasında yaşamını yitirdi. İmparator bitkin bir durumdaydı. Eşinin cenaze töreni sırasında müzik çalınmasını kesinlikle yasakladı. Renkli giysilerini çıkarıp beyaz yas giysilerini giydi. Bir süre halkın önüne çıkmadı ve imparatorluğun hiç önemini kalmadığını ve bundan sonra

yaşamının bir anlamı olmadığını söyledi. Şah Cihan, eşinin yokluğuna alışıp alışamayacağı korkusuyla ömrünü sürdürdü. Onu ölümsüzleştirmek için bir anıt mezar yaptırmaya karar verdi ve Tac Mahal'in yapımına başlandı. Mümtaz Mahal'in bir başka yerde mezarının olup olmadığı ve Şah Cihan'ın kendi mezarını da Tac Mahal'in karşısına yaptırıp yaptırmadığı ile ilgili söylentiler vardır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017: 78)

- “Türkiye’ye ve Anadolu insanının sıcakkanlılığı ile misafirperverliğine hayran kaldık. Bir daha başka bir ülkeye gitmek istemedik. 9 yıldır Türkiye’yi geziyoruz. Gezilerimizde yüzlerce Türk arkadaş edindik. Türkiye’de tatil yaparken onlar sayesinde Berlin’deki evimizdeymişiz gibi rahat ve huzurluyuz. Ne zaman bir şeye ihtiyacımız olsa hemen yardımımıza koşuyorlar. Dietmar Hemberger’in eşi Clementia Hemberger ise “Çok ülke gezdik ama Anadolu insanının misafirperverliği ve içten olması sebebiyle yalnızca Türkiye’ye bağlandık. İleride ailece Rize’ye taşınmayı düşünüyoruz.” diyor.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017: 108)
- “1908’de Alman Mimarlar Otto Ritter ve Helmut Cuno tarafından yapılan tarihi Haydarpaşa Garı hangi hattın başlangıç istasyonudur? a. İstanbul-Bağdat b. İstanbul-Şam c. İstanbul-Bakü Demiryolu Özgür Bey: Haydarpaşa Garı, İstanbulBağdat Demiryolu’nun başlangıç istasyonudur.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017: 111)
- “Mihrimah Sultan, Kanuni Sultan Süleyman ile Hürrem Sultan’ın büyük aşklarının meyvesidir. Mihrimah Sultan on yedi yaşına geldiğinde annesi Hürrem Sultan, Mihrimah’a Diyarbakır valisi Rüstem Paşa’yla evlenmek isteyip istemediğini sordu. Mihrimah Sultan annesine, babası bu evliliği uygun gördüğü için bu teklifi kabul edeceğini söyledi. Diyarbakır valisi ile evlendi. Aynı zamanda Mimar Sinan da Mihrimah’a karşı gizli ve derin bir aşk beslemekteydi- 114 di. Ancak elli yaşındaydı ve evliydi. Sinan, çaresiz bir şekilde aşkını içine attı ve bu büyük aşkı sanatına işledi, inşa ettiği ve her ikisi de Mihrimah Sultan adını taşıyan camilerle bu yüce aşkın şiirini yazdı adeta. Üsküdar’daki caminin yapımı 1548’de tamamlandı. Caminin dıştan görünüşü,

aşağıya doğru genişçe açılan etekleriyle asil ve zarif bir kadın gibidir. Üsküdar'daki camiden sonra, gönüllü ferman dinlemeyen Sinan, bu kez padişah fermanı olmadan Edirnekapı'da bir cami daha yaptı. Bu caminin tek minaresi vardır. Bu minarenin Sinan'ın yalnızlığını simgelediği hakkında rivayetler dolaştı. Minareden aşağıya doğru uzanan ince nakışların da Mihrimah Sultan'ın uzun saçları olduğuna dair söylentiler yayıldı. Mimar Sinan üstün mimarlık yeteneğini, o derin ve gizli aşkını, bu iki caminin inşasında da göstermiştir. Nevruzun ilk günü (21 Mart), mihr (güneş) Edirnekapı'daki caminin ardından batarken; mah (ay) Üsküdar'daki caminin ardından doğmaktadır. Mihr ü Mah. Mah (ay) Mihrimah Sultan'ı düşündürür bize. Mihr (güneş) de Sinan'ı. Güneş sabahtan akşama kadar Ay'ı beklemiştir. Ama artık batmaktadır. Ay ise yeni doğmaktadır." (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017: 114)

- "Fransa'daki örneklerinden uyarlanan, çocukların gelişimine oyun mucizesiyle katkı sağlamayı amaçlayan "Çocuk Müzesi" Ankara'da açıldı. Bu müzede teknolojinin tüm imkânları kullanılıyor. 25 ayrı senaryoyu barındıran müzede, çocuklar şantiye alanında duvar örüyor, aslına uygun TV stüdyosunda HD kameralarla program çekiyor, akustik odada çığlık atıp, playback stüdyosunda şarkıcı, hastanede doktor olabiliyor; arkeolojik kazı yapıp, dijital oyunları kendi vücutlarıyla oynayabiliyor. 4-12 yaş grubuna hitap eden müze, engelli çocuklar için de özel olarak tasarlandı." (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017: 114)

Tablo 4.4.3.'te İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitabı C1+ seviyesi kitabındaki sıklık değerleri verilen bu Türk kültür öğelerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

- □ "Çiçekçinin verdiği malûmata göre Türk çiçekleriymiş; Türkiye'den getiriliyormuş. Yerden yarım metre kadar yüksek, eğretileri hatırlatan koyu yeşil yaprakları arasındaki dalların ucunda zurna biçiminde çiçekleri pembemsi kızıl. Ama ismi önemsiz. Çiçekler Türk çiçeği; bu yetiyor bana. Yaz boyu her akşam suladım, üzerlerine eğilerek okşadım; okşarken, akrabayız, kardeşiz diye fısıldadım bile çiçeklere." (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 27)

- *"Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde geçen yılsonunda açılan "İnternet Bağımlılığı Polikliniği", ilk 3 ayında 70 başvuru aldı. Poliklinik doktorlarından Ömer Şenormancı, başvuruda bulunan bağımlı profillerini şöyle anlattı: "Kliniğimize 20'li yaşlarda gençler geliyor. Önemli kısmı, sadece internet yüzünden okulu bırakmış. Gençler daha çok binlerce kişinin aynı anda oynadığı çevrimiçi rol yapma oyunlarına yöneliyor. Genelde hastaları, yakınları getiriyor çünkü kendileri kabullenmiyor. Ailesi kısıtlama getirdiğinde, bilgisayarı geri almak için annesine, babasına bıçak çekenler oluyor." (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 202)*
- *"Türkiye'de ilk defa internet üzerinden nikâh kıyıldı. Üsküdar Belediye Başkanı Mustafa Kara, Cengizhan Çelik'in nikâhını Twitter'dan kıydı. Evlenme merasimini gerçekleştiren Kara, gelin, damat ve şahitlere sorularını twitter üzerinden sordu. Gelin ve damatın "evet" yanıtları da yine Twitter üzerinden alındı. Kara, çiftlerden ve şahitlerden gelen cevaplardan sonra "Ben de Üsküdar halkının bana verdiği yetkiye dayanarak sizleri karı koca ilan ediyorum" diyerek nikâhı tamamladı." (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 208)*
- *"İstanbul'a hiç gelmemiş olan bir arkadaşınıza İstanbul'u nasıl anlatırsınız? Aşağıdaki örnek cümlelerdeki gibi sıfatlar oluşturarak bir paragraf yazın." (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 122)*
- *"Medya Tüketim Araştırması 15-30 yaş arası Türk gençlerini "Üniversiteliler", "Liseliler", "Çalışan Gençler" ve "Çalışmayan Gençler" olarak dört grupta ele almış. Araştırma çerçevesinde, tam 4 bin 300 online ve yüz yüze anket yapılırken, 16 grup tartışması gerçekleştirilmiş. Evlerine kameralar yerleştirilip, ev hayatları incelenen gençler, kendilerine verilen günlüklerde kendilerini, günlük yaşamlarını ve kullandıkları her türlü iletişim aracının hayatlarına ne kadar dâhil ettiklerini anlatmış. Araştırmaya göre; üniversite gençliği, televizyon başında geçirdiği zamanın üç katını internette dolaşarak geçiriyor. Her dört liselinin üçü ise internette dolaşırken aynı zamanda başka şeylerle ilgileniyor. Araştırmanın en çarpıcı sonuçlarından biri, klasik mecralardan gitgide uzaklaşan gençlerin hayatlarının internette geçmeye başlaması ve gençler için internetin artık sosyal medya anlamına geliyor olması!"*

Haftada 40 saatten fazla zamanlarını online geçiren gençlerin üçte biri için internet, “yokluğunda yaşayamayacakları bir şey” anlamına geliyor.

- *(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 192)*
- *“Yazarlıkta ilk öğretmenim annemdir. Annem, İstanbulluydu. Anadolu’yu yakından görüp tanımıştı. Halkın dil ve düşünce gerçeklerini içine iyice sindirmişti. Okur, yazardı; ama gramer bilmezdi. Edebiyat bilgisi kıt bir kadındı. Sezgisi güçlüydü. Yazdıklarımı anneme okur, nasıl olduğunu sorardım. Yazdıklarımın kimi yerlerini, ‘Burası olmamış.’ diye eleştirirdi. Nedenini sorduğumda, ‘Böyle denmez de ondan.’ derdi.”(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 207)*
- *Anadili öğretimini Türkçenin söz değerlerine dayandırmak gerekir. Yıldız yerine “star”, gösteri yerine “şov” gibi yabancı kelimeleri kullanır; sürekli olarak, anlamını bilmediğimiz Arapça kelimeleri yinelersek çocukların söz dağarcığı karmaşık bir hâl alır. Bundan da öte, kelimeler açık ve aydınlık bir anlam kazanamaz. Çocuklarımız arasından sanatçıların, bilim adamlarının çıkmasını daha başlangıçta engellemiş oluruz. Çünkü bilgin ya da sanatçı, bulgu ve yargılarını, gözlem ve deneyimlerini, anadilinin kavramları üzerine kurar. Kavramlar açısından duruluk kazanmamış bir zihin, açık seçik düşünemeyeceğinden, bir buluş ya da yapıt ortaya koyamaz.(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 209)*
- *"11.5.1964 tarihinde Erzurum’da doğdum. Erzurum Atatürk İlkokulunda (1971-1976), Erzurum Zübeyde Hanım Ortaokulunda (1976-1979), Erzurum Zübeyde Hanım Lisesinde (1979-1982) okudum. 1982 yılında kazandığım İstanbul Teknik Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümünü 1986 yılında birincilikle bitirdim. Evliyim ve üç çocuk sahibiyim. Çiçeklerle ilgilenmekten, klasik müzik dinlemekten ve yüzmekten hoşlanırım. 1987 yılından beri İstanbul Yüzme İhtisas Kulübü’ne üyeyim. İyi derecede İngilizce ve İspanyolca, orta derecede Çince ve anlayabileceğim kadar da Arapça biliyorum. İyi derecede bilgisayar (Excel, Word ve Photo-Shop) bilgisine sahibim.”(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 219)*
- *Kentten haberler veren bir dergi, “Eski bahçe sinemaları geri geldi.” diye bir başlık atmış, birkaç görüntü ile süslemişti yazıyı. Rahat koltuklar, modern bir perde, süslü*

bir bahçe, açıkça görüliyordu fotoğrafta. Belli ki hizmet de kusursuzdu bu güzel ortamda. Ne var ki bu değildi benim yazlık bahçe sinemalarım. Tüm İstanbul'un millî bir park gibi olduğu, pırıl pırıl denizi, yemyeşil gezi yerleri, az nüfusu ile tadına doyumadığı devirlerde çoğu kez, tramvayla, vapurla yapılan sakin çevre gezilerinden tatlı bir yorgunlukla dönülürdü evlere. Ancak keyifle yenen bir akşam yemeğinden sonra, ailenin bir büyüğünden gelen "Alın minderlerinizi sinemaya gidiyoruz!" cümlesi sihirli bir değnekle silerdi gün boyu yapılan gezinin yorgunluğunu... (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 221)

- *İngiliz Financial Times gazetesi, Yeni Zelanda'da yapılan bir araştırmaya dayanarak dünyada toplam üç milyar kişinin konuştuğu Hint-Avrupa dillerinin kökeninin Türkiye olduğunu belirtti. İngiliz arkeolog Colin Renfrew'in tezine göre ise bu diller, tarımın genişlemesiyle birlikte Anadolu'dan yayıldı. Yeni Zelanda'daki Auckland Üniversitesi'nden uzmanların, sonuçlarını bilim dergisi Science'ta yayımladıkları araştırmasında bu iki teori, evrim biyolojisindeki benzer bir yöntemle denendi. Araştırma kapsamında, ortak kökeni olan temel kelimeler incelendi. Örneğin, Hint-Avrupa grubunda yer alan 113 eski ve çağdaş dilde "anne" kelimesinin aynı kökten geldiği belirlendi. Sonra bu kelimelerden bir soyağacı çıkarıldı. Dillerin bölgeleri ve yaşları, Hint-Avrupa dillerinin kökeninin Anadolu olduğu senaryosunu destekledi. (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 221)*
- *"İşte mutluluk ile ilgili "Yaşam Memnuniyeti Araştırması" ndan çıkan sonuç: Türkiye İstatistik Kurumu, Yaşam Memnuniyeti Araştırması Türkiye'deki kadınların erkeklerden daha mutlu olduğunu ortaya çıkardı. Yapılan anket çalışmasında geçen yıl Türkiye'de 18 ve daha yukarı yaştaki bireylerin %54.3'ü kendilerini mutlu olarak ifade etti. %14.6'sı ise mutsuz olduklarını belirtti. 2008 yılında ise mutluların oranı %55.8, mutsuzların oranı %13.9'du. 1 yılda mutsuz sayısında 1 puanlık artış olurken mutluların sayısında da azalma yaşandı. Bunda krizin etkisi olduğu belirtildi. Yaş gruplarına göre de mutluluk düzeyi değişiyor. 18-24 yaş grubundaki bireylerde mutluluk oranı %57.4 iken, 65 ve daha yukarı yaştaki bireylerde bu oran %54.3'e düşüyor." (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 225-226)*

- “Kars Sarıkamış Allahuekber Milli Parkındaki çöplük, birçok domuz, boz ayı, kurt, tilki gibi yaban hayatı çekiyor ve orada beslenen hayvanlar için bir ekolojik tuzak niteliğinde.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 229)
- “Türkiye’de 18 yaş üstü nüfusun yüzde 43’ü interneti kullanıyor. Veriler “Konga” araştırma şirketinden. Nüfusun yarısı internet kullanmıyor diyenler dikkat! Son üç yılda internet kullananların oranı yüzde 8 arttı.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 230)
- “Türkçedeki argo sözleri biliyor musunuz? Bunları kullanıyor musunuz?” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 151)
- Aşağıda Türkçede bulunan bazı argo kelimeler ve karşılıkları bulunmaktadır. Bunları kullanarak polisiye bir hikâye yazalım.

Aparmak: Gizlice çalmak

Bas git: Yürü git çekil git

Damlamak: Bir yere çağrılmadan birden girmek

Dümen yapmak: Hileyle birini kandırmak

Enselemek: Yakalamak

Hava basmak: Büyükmek, gururlanmak

Külyutmaz: Aldanmayan

Zokayı yutmak: Aldatılıp zarara sokulmak

Sinek avlamak: İşi veya müşteri olmayıp boş oturmak

Topuklamak: Kaçmak

Anasın gözü: Çok kurnaz açığöz

Bıçkın: Kabadayı

Çingar çıkarmak: Kavga etmek, gürültü yapmak

Delik: Cezaevi

Dikizlemek: Sezdirmeden bakmak

Mandepsiye basmak: Tuzağa düşmek aldatılmak

- *Postu deldirmek: Kurşunla vurulmak (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 151)*
- *“Radyo programlarında kullanılan Türkçe, etkili ve güzel bir Türkçe midir?” İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 196)*
- *“Öğretmen: İletişim, yaşamın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Hayatın kendisi iletişimle başlar dense yeridir. O hâlde, bu hafta sonunda yaşadıklarınızı iletişim kavramı çerçevesinde proje ödevi olarak hazırlayınız.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 197)*
- *“12 Hayvanlı Takvim Asya kökenli olan bu takvim Çinlilerin ve Türklerin kullandıkları en eski takvimdir ve güneş yılı hesabına dayanır. Bu takvim 12 yıllık bir süre içerir ve 12 yılın 5 katı olan 60 yıllık devreleri vardır. Göktürklerde, Uygur Türklerinde, Tuna-Bulgar Türklerinde, İtil Bulgar Türklerinde ve Hun Türklerinde kullanılmıştır. Yılbaşı olarak, gece-gündüz eşitliğinin yaşandığı 21 Mart (nevrüz) kabul edilmiştir. Edouard Chavannes, “Le Cycle Turc Des Douze Animaux (12 Hayvanlı Türk Takvimi)” adlı araştırmasında, Asya’da kullanılan 12 Hayvanlı Takvimin Türklere ait bir takvim sistemi olduğunu belirtmiş ve Çinlilerin bu takvimi Türklerden aldığını düşünerek bu takvime “12 Hayvanlı Türk Takvimi” adını koymuştur. Bu eski Türk takvimi, her biri bir hayvan adı ile anılan “12 yıllık” devre esasına dayanır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 26)*
- *“Dağcı, Türk edebiyatının büyük yazarları arasındadır. Romanlarında, Kırım Türklerinin yaşadığı acıları hüznü ama berrak bir üslupla aksettirir. “Türkçe bana anamın konuştuğu dil” diyerek yazı dili olarak Türkçeyi kabul eden yazarın kitaplarından bazıları şunlardır: Yurdunu Kaybeden Adam, Onlar da İnsandı, Ölüm*

ve Korku Günleri, O Topraklar Bizimdi, Dönüş...” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 27)

- “İbn-i Hazm; Endülü’s Emevileri devrinde yaşamış bir şair, bilim adamı, devlet adamı, araştırmacı, yazar, hukuk bilgini ve edebiyatçıdır. Güvercin Gerdanlığı, onun önemli eserlerinden biridir. Bu önemli eserinde aşkı işlemiştir.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 32)
- Aslında yazar Kenan Kalecikli’nin de dediği gibi “Aşkın ömrü yüreğimiz kadardır.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 33)
- Leyla ve Mecnun kimdir? Aralarındaki aşk hikâyesini biliyor musunuz? (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 36)
- “Aşağıdaki metinde Mevlâna Celaleddin Rumi’nin aşk tanımı bulunmaktadır. Bu tanımdan ne anlıyorsunuz? Açıklayarak yazalım. Aşk Nedir?”

Şarabım aşk ateşidir, hele onun eliyle sunulursa öyle bir ateşe odun kesilmezsen yaşamak haram olur sana.

Söz dalga dalga coşmada amma onu dudakla, dille değil, gönülle canla anlatman daha iyi.

Aşk nedir, bilmiyorsan gecelere sor, şu sapsarı yüzlere, şu kupkuru dudaklara sor.

Su nasıl yıldızı, ayı aksettirir, gösterirse bedenler de canı, akli bildirir, gösterir.

Can, aşktan binlerce edep öğrenmede, öylesine edepler ki mekteplerde okunup öğrenilmesine imkân yok.

Gökyüzünde, yıldızlar arasında parlak ay nasıl görünürse âşık da yüzlerce kişi arasında öyle görünür, o göründü mü herkesin parlaklığı söner.

Akıl bütün gidilecek yolları bilse bile, gene aşk yolunu bilemez, şaşırır kalır. Mevlâna Celaleddin Rumi” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 36)

- *“Nâzım ve Piraye: “Kalbimin kızıl saçlı bacısı, en fazla bir yıl sürer yirminci yüzyıllarda ölüm acısı” Nâzım’ın şiirlerine konu olmuş Kerem ile Aslı, Tahir ile Zühre, Ferhat ile Şirin gibi: Nâzım ile Piraye. Onlar da bir türlü kavuşamadılar; halk masallarının âşıkları gibi. Sevdaları mutlu bitmedi. Ama sevdaları dillerde dolaştı, dolaşıyor. “Sen benim kuvvet, iyilik, akıl, hareket, sanat, insanlık, yurtseverlik, hâsılı bende bulunan ne kadar iyi şey varsa hepsinin kaynağısın. Eğer sana hayatımda hiç olmazsa dört beş sene önce rastlasaydım şimdikinden beş kat kuvvetli, iyi bir insan ve verimli bir şair olurdum. Senden önceki hayatımı bu bakımdan kaybedilmiş bir ömür parçası sayıyorum.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 38)*
- *“Anneciğim, okuldakiler hep beraber Çanakkale gezisine gideceklermiş, ben de gidebilir miyim?” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 39)*
- *“Metinde Yusuf ve Züleyha nasıl tarif edilmektedir? Söyleyelim.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 40)*
- *“Mevlâna ve Şems kimdir? Söyleyelim.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 45)*
- *Aşk bir güneşe benzer, âşık olmayan gönül, bir katı taşa benzer. (Yunus Emre) (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 45)*
- *Tasavvufun dilimize armağan ettiği fakat günümüzde bilhassa hanımların sitem ifadesi için kullandıkları “aşk olsun” deyiminin aslını bu çerçevede arayıp bulmaya çalışalım. Daha yakın zamanlara kadar bir takdir, övgü yahut hayranlığı anlatmak için kullanılıyordu bu deyim. 17. asrın Mevlevî büyüklerinden Arşî Dede, sıradan insanların ihtiyaç saydığı şeylerin peşine düşmeyip kanaat tekkesini bekleyen, yani kanaat etmeyi bilen kalender dervişleri “aşk olsun” diyerek övüyor meselâ. Ancak deyim aslı bu da değil. Mevlevîlerde selamlaşma maksadıyla da kullanılan “aşk olsun” tabiri, muhatap için “Allah aşk versin, aşkını ziyadeleştirsin, yaptığın her işi aşkla yaptırısın.” makamında bir dua. Dikkat edilirse, kazandığı sonrakimanalarda da bu dua yine deyim zeminini oluşturuyor Sitem maksadıyla söylenen “aşk olsun” da, “Allah sana aşkla bakmayı nasip etsin; çünkü öyle baksaydın bu yanlış değerlendirmeyi yapmaz, doğruyu görürdün” de denilmek isteniyor. Takdir için*

söylenen “aşk olsun”un da ise övülen maharet, eser yahut tavır güzelliğinin ancak aşkla mümkün olabileceği kabulü yanında, bu güzelliğe ve harikuladeliğe imkân veren aşkın artırılması niyazı var yine. “Aşk olsun” deyiminin sizin kültürünüzde karşılığı var mı?” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 46)

- 1928 yılında Kırgızistan’ın başkenti Bişkek’e bağlı olan ve Talas vadisinde yer alan Şeker köyünde doğar. İkinci Dünya Savaşı’nın yokluk yıllarını babasız geçiren Aytmatov, çocuk yaşından itibaren çalışmaya başlar. On yaşında toprağı işler. On dört yaşında Şeker köyünde köy sovyeti kolhozu sekreterliğine getirilir. Aytmatov, Cemile’nin yayımlandığı 1958 yılında Moskova Üniversitesi Edebiyat Fakültesine girer. Aynı yılın sonunda Kruşçev’in anti-Stalinist kampanyası sırasında Sovyet Komünist Partisi’ne ve Yazarlar Birliğine kabul edilir. Çeşitli gazete ve dergilerde muhabirlik ve editörlük yapar. 1963 yılında, İlk Lenin Edebiyat Ödülü’nü, 1968 yılında Büyük Sovyet Edebiyat Ödülü’nü kazanır. Aynı yıl Kırgızistan millî yazarı seçilir. Cengiz Aytmatov, 10 Haziran 2008 Salı günü tedavi gördüğü hastanede vefat etti. ‘İnsanlar, “ilâh-varlıklar!” Mujunkum bozkırında onlar da Sayga (Bozkır antilobu) avlıyordu. Önce at sırtında gelmişlerdi buralara. Üzerlerinde dar elbise, ellerinde yay ve ok vardı. Sonra ateşli silahlarla geldiler, şimsek gibi çakan ve yıldırım püskürten silahlar! Bağrışarak atlarını dörtnala sürüyor ve saygalar her yöne kaçıyordu. Uçsuz bucaksız bozkırın çalılıkalarında onları bulup vurmak yine de zordu. Ama bir gün, bu “ilâh-insanlar” arabalarla sürek avı düzenlemeye başladılar. Tıpkı kurtlar gibi, antilopları yorgunluktan düşüp bayılıncaya kadar kovalıyor, sonra vuruyorlardı. Su son zamanlarda ise helikopter kullanmaya başladılar. Önce havadan sürünün yerini keşfediyor, sonra nişancılar arabalarla oraya hareket ediyor, saatte yüz kilometreden fazla hız yaparak saygaların kaçmasını engelliyorlardı. Arabalar, helikopterler ve hızlı ateş eden filintalar, Mujunkum bozkırındaki denge ve düzeni alt üst etmişti...’ Dişi Kurdun Rüyaları. (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 47)
- “MEHMET AKİF ERSOY- Türk “İstiklâl Marşı”nın şairidir. “Sivas’ta ortaokulun son sınıfındayım. Mehmet Akif’in bütün şiirlerinin toplu olduğu Safahat’i okumak istiyordum. Ama Safahat, Sivas’ta yoktu. Ablam İstanbul’daydı. Eve dönerken bana mutlaka bir Safahat almasını, O’na mektup yazarak bildirdim. Ablam Sivas’a bir

Safahat ile döndü. Ve ben 1950 yılından beri Safahat okuyorum. Mehmet Akif, bizim Meşrutiyet ve Cumhuriyet devrimizin en büyük, ama en büyük abide şahsiyetlerinden biridir. Eğer insanların ve milletlerin yaşayışında: doğruluk, samimiyet, ahde vefa, haksızlık karşısında susmamak, bütün güzel sanatlara ve bütün ilimlere gönülden bağlanmak, merhametli ve metin olmak; gafletten, cehaletten, kinden, nefretten uzak yaşamak bin yıl sonra bile, iki bin yıl sonra bile üstün vasıflar olarak kabul edilecekse, Akif bin yıl sonra bile, iki bin yıl sonra bile yine abide şahsiyetlerden biri olarak anılacaktır. Çünkü o, Kur'an ahlakıyla ahlaklanan, ışığını Kur'an'dan alan, mükemmel, müstesna şairlerimizden biridir.

Bir Gece

*Ondört asır evvel, yine böyle bir geceydi,
Kumdan, ayın ondördü, bir öksüz çıkıverdi!
Lâkin o ne hüsrandı ki: Hissetmedi gözler,
Kaç bin senedir hâlbuki bekleşmedelerdi!
Neden görecekler, göremezlerdi tabii;
Bir kere, zuhur ettiği çöl en sapa yerdi,
Bir kerede, mamure-I dünya, o zamanlar,
Buhranlar içindeydi, bu günden de beterdi.
Sırtlanları geçmişti beşer yırtıcılıkta;
Dişsiz mi bir insan, onu kardeşleri yerdi!
Fevza bütün afakını sarmıştı zeminin.
Salgındı, bugün şarkı yıkan, tefrika derdi.
Derken, büyümüş kırkına gelmişti ki öksüz,
Başlarda gezen kanlı ayaklar suya erdi!*

Bir nefhada insanlığı kurtardı o ma'sum,

Bir hamlede kayserleri, kusraları serdi!

Aczin ki, ezilmekti bütün hakkı dirildi;

Zulmün ki, zeval aklına gelmezdi geberdi!

Âlemlere rahmetti evet şer-i mübini,

Şehbalini adl isteyen yurduna gerdi.

Dünya neye sahipse,

O'nun vergisidir hep; Medyun ona cemiyet-i, medyun O'na ferdi.

Medyundur o masuma bütün bir beşeriyet

Ya Rab, bizi mahşerde bu ikrar ile haşret.

Mehmet Akif Ersoy" (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 62-63)

- *Eskiden, yetkili makamlara bir durumu, şikâyeti ya da dileği belirtmek için yazılan yazılara arzuhâl denirdi. Bütün bunları para karşılığında yapan kişiye arzuhâlcî denirdi. Arzuhâlcilik, okur-yazarların az olduğu geçmiş dönemlerde ancak resmî izinle yapılabilen bir meslekti. Arzuhâlcî olmak isteyen kişi, arzuhâlcî başına başvurur, resmî bir kurul önünde yapılan sınavda başarılı olursa kendisine "izin tezkeresi" verilirdi. Arzuhâlcinin; namuslu olması, kanunları, yasaklanmış konuları iyi bilmesi, yazısının güzel olması gerekirdi. 19. yüzyıl sonlarında arzuhâlciler İstanbul'da genel olarak Beyazıt'ta, Ayasofya Camisi çevresinde, Sultan Ahmet Meydanı'nda, Yeni Cami yakınlarında bulunur, açık havada çalışırlardı. Arkalıksız hasır iskemlelerde oturan arzuhâlcilerin önlerinde mürekkep, kamyş kalem gibi yazı araçlarının durduğu küçük bir masa, yanlarında da müşterilerin oturacağı birkaç iskemle bulunurdu. Ülkemizde okur-yazar sayısının artması, eski sistemde dilekçe yazma yöntemlerinin kalkması ve Latin alfabesinin benimsenmesi üzerine arzuhâlcilerin sayısı azaldı. Bugün adliye ve hükümet binalarının önünde küçük*

masalar üzerinde dilekçe yazan kişiler, bitmeye yüz tutan arzuhâlcilik mesleğinin son çalışanlarıdır.”(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 66)

- “FATİH SULTAN MEHMET MAHKEMEDE- Fatih, İstanbul’un sadece imarı ile uğraşmadı; aynı zamanda ilk İstanbul kadısının atanmasını da sağladı. Bursa Müderrisi Hızır Bey, şehrin ilk kadısı olarak atandı. Geçimlik olarak da kendisine Kadıköy bölgesi verildi. Kadı ile Fatih arasında geçen tarihî olayın hikâyesi ise şöyle: İstanbul’u fetheden Fatih Sultan Mehmet, fethin üzerinden yaklaşık on sene sonra cami inşasında kullanılacak iki mermer sütunu Sinan Atik isimli Rum mimara (bazı kaynaklarda bu mimarın ismi Khristodoulos olarak geçer) teslim eder. Fatih Sultan Mehmet, fetihden on yıl sonra da Mimar Atik Sinan’a, kubbesi Ayasofya’dan daha büyük bir cami yapması için emreder. Atik Sinan her ne kadar bu işe, “Emrin başım üstüne” diyerek başlasa da malzemeler arasında bulunan yüksek mermer sütunları kendi hesabına göre ölçüp biçip “üç arşın” kestirdikten sonra yaptığı cami Fatih’in istediği ölçüde heybetli olmaz. Fatih Sultan Mehmet, yeni yapılan camiyi görünce, “Kubbesi Ayasofya’dan daha büyük olsun.” emrine neden uyulmadığını sorar. Mimar, büyük bir depremde caminin yıkılacağından korktuğu için kubbesini Ayasofya’dan daha küçük yapmak zorunda kaldığını ve bu yüzden sütunları kestirdiğini söyler. Fatih, mimarın hem Ayasofya’yı (emrine rağmen) özellikle kayırdığını düşündüğü için hem de kendinden izin alınmadan böyle bir işe kalkıştığı için, “Mermer sütunları kesen ellerin kesilmesi” emrini verir. Mimar Atik Sinan bunu özellikle yapmadığını, “Hesaplarına göre Ayasofya’nın kubbesinden daha büyük bir kubbenin, ilk depremde yıkılacağını” düşündüğünü söyler; ama emir büyük yerdendir ve geri dönüşü yoktur. Fakat çevresindekilerin de cesaretlendirmesiyle, mimar haklılığına olan güvenini daha da bir pekiştirir ve İstanbul’u fetheden, fatihler fatihi, Padişah Fatih Sultan Mehmet’i mahkemeye verip hakkını aramak için Kadı Hızır Bey’e şikâyet eder. Bizzat Fatih Sultan Mehmet tarafından atanmış, Osmanlı adaletini simgeleyen Kadı Hızır Bey, mimarı dinleyip dava açılması için haklı sebep olduğuna kanaat getirir ve Fatih Sultan Mehmet’in mahkemeye çıkarılmasına karar verir. Fatih mahkemeye gelir ve duruşma başlar. Fatih Sultan Mehmet çok büyük bir insan olabilir ama emrindeki birini mahkeme etmeden cezalandırmamıştır. Karşı taraf savunmasını yapar, mimar gerekçelerini açıklar ve kadı kararını verir. Fatih Sultan Mehmet suçlu bulunur ve kendisi de mimara uyguladığı cezayla yani elleri kesilerek cezalandırılacaktır. Bunu

duyan Mimar Atik Sinan kulaklarına inanamaz ve kadiya yalvararak şikâyetini geri çeker. Kadı, bunu göz önünde bulundurarak cezayı maddi tazminata çevirir ve mimara yüklü bir miktarda para verilmesine karar verir. Evliya Çelebi'nin aktardığına göre, karardan sonra Fatih, çıkardığı demir sopayı kadiya göstererek, “Eğer sen Allah'ın hükmünü uygulamayıp, elimi kesmeye beni mahkûm etmeseydin bununla başını paramparça ederdim” der. Kadı Hızır Bey de sakladığı kamayı çıkararak cevap verir: “Sen de benim hükmümü kabul etmeseydin, ben de bununla seni delik deşik ederdim.” Mimarın yaptığı bu cami gerçekten de 1766 depreminde yıkılmış, yerine Fatih Külliyesi yapılmıştır” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 72).

- “Çocukluğu Ergani, Maden ve Dicle ilçelerinde geçen Sezai Karakoç, ilkokulu 1944'te Ergani'de bitirdi. Gaziantep Lisesinden 1950'de mezun oldu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesini kazanarak başladığı yükseköğrenimini 1955'te fakültenin maliye bölümünü bitirdi. Daha sonra 11 Ocak 1956'da müfettiş yardımcılığı görevine başladı. Görevi icabı Anadolu'yu çok gezdi ve birçok ili, ilçeyi inceleme, tanıma fırsatı buldu. 1965'ten 1973'e kadar birçok kez istifa etti. 1973'ten bu yana da hiçbir resmi görev almadı. İstanbul'da Diriliş Yayınları ve Diriliş Dergisi'ni kurdu. 1990 yılında “güller açan gül ağacı” amblemiyle Diriliş Partisi'ni kurdu. Halen partinin genel başkanlık görevini yürütmektedir. Karakoç, Türkiye'nin en önemli fikir, sanat ve kültür adamlarından biridir. Önemli eserleri şunlardır: Gün Doğmadan (şüirleri), Ruhun Dirilişi, Yitik Cennet, İslam'ın Dirilişi (düşünce), Armağan (piyes)” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 75) .

- “Mona Rosa.

Siyah güller, ak güller.

Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak.

Kanadı kırık kuş merhamet ister.

Ah senin yüzünden kana batacak.

Mona Rosa.

Siyah güller, ak güller.

Ulur aya karşı kirli çakallar,

Ürkek ürkek bakar tavşanlar dağa.

Mona Rosa bugün bende bir hal var.

Yağmur iri iri düşer toprağa,

Ulur aya karşı kirli çakallar.

Açma pencereni perdeleri çek,

Mona Rosa seni görmemeliyim.

Bir bakışın ölmem için yetecek.

Anla Mona Rosa ben bir deliyim.

Açma pencereni perdeleri çek.

Zeytin ağaçları, söğüt gölgesi,

Bende çıkar güneş aydınlığına.

Bir nişan yüzüğü bir kapı sesi.

Seni hatırlatır her zaman bana.

Zeytin ağaçları, söğüt gölgesi.

Zambaklar en ıssız yerlerde açar

Ve vardır her vahşi çiçekte gurur.

Bir mumun ardında bekleyen rüzgâr,

Işıksız ruhumu sallar da durur.

Zambaklar en ıssız yerlerde açar.

*Ellerin, ellerin ve parmakların
Bir narçiçeğini eziyor gibi.
Ellerinden belli olur bir kadın,
Denizin dibinde geziyor gibi.
Ellerin, ellerin ve parmakların.
Zaman ne de çabuk geçiyor Mona.
Saat onikidir söndü lambalar
Uyu da turnalar girsin rüyana,
Bakma tuhaf tuhaf göğe bu kadar.
Zaman ne de çabuk geçiyor Mona.
Akşamları gelir incir kuşları,
Konarlar bahçemin incirlerine.
Kiminin rengi ak kiminin sarı.
Ah beni vursalar bir kuş yerine.
Akşamları gelir incir kuşları.
Ki ben Mona Rosa bulurum seni
İncir kuşlarının bakışlarında.
Hayatla doldurur bu boş yelkeni.
O masum bakışların su kenarında.
Ki ben Mona Rosa bulurum seni.
Kırgın kırgın bakma yüzüme Rosa.*

Henüz dinlemedin benden türküler.

Benim aşkım uymaz öyle her saza.

En güzel şarkıyı bir kurşun söyler.

Kırgın kırgın bakma yüzüme Rosa.

Artık inan bana muhacir kızı,

Dinle ve kabul et itirafımı.

Bir soğuk, bir mavi, bir garip sızı

Alev alev sardı her tarafımı.

Artık inan bana muhacir kızı.

Yağmurdan sonra büyümüş başak,

Meyvalar sabırla olgunlaşmış.

Bir gün gözlerimin ta içine bak

Anlarsın ölümler niçin yaşarmış.

Yağmurdan sonra büyümüş başak.

Altın bilezikler o kokulu ten

Cevap versin bu kuş tüyüne.

Bir tüy ki can verir gülümseyen,

Bir tüy ki kapalı geceye güne.

Altın bilezikler o kokulu ten.

Mona Rosa.

Siyah güller, ak güller.

Geyve 'nin gülleri ve beyaz yatak.

Kanadı kırık kuş merhamet ister,

Ah senin yüzünden kana batacak.

Mona Rosa.

Siyah güller, ak güller.

Sezai KARAKOÇ” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 75)

- *“Şikâyet, zayıfların silahıdır. Hazreti Ebubekir” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 76)*
- *“SUSUZ YAZ- Berlin Film Şenliği'nde Türk sinemasının ilk büyük zaferi: Metin Erksan, bu uluslararası şenlikte en iyi film seçilen “Susuz Yaz”la büyük ödül “Altın Ayı”yı kazandı. Ve bu ilk filmdeki başarılı rolü için Türk Kadınlar Birliği tarafından Hülya Koçyiğit, yılın kadın sanatçısı seçildi. Daha sonra Metin Erksan, Susuz Yaz’la Venedik Film Festivali “Merito Biennale”de bir ödül daha kazandı” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 85).*
- *“NECİP FAZIL KISAKÜREK- Necip Fazıl (26 Mayıs 1904, İstanbul 25 Mayıs 1983, İstanbul) Türk ve İslamcı şair, yazar ve fikir adamıdır. 21 yaşında yayımladığı “Örümcek Ağı” adlı şiir kitabının ardından, 24 yaşındayken yayımladığı “Kaldırımlar” adlı şiir kitabıyla tanınmıştır. 1934 yılına kadar sadece şair olarak tanınmış ve meşhur Bâb-ı Âli'nin önde gelen isimleri arasında yer almıştır. 1934 yılında Abdülhakîm Arvâsî ile tanıştıktan sonra büyük bir değişim yaşamış ve bu değişimi kendisi “...içimi öylesine bir sosyal mücadele ve cemiyeti yorma hamlesi kapladı ki, artık çalışamaz oldum.” şeklinde tanımlar. Öne çıkan eserleri şunlardır: Çile (şiirlerini topladığı eser), Reis Bey, Bir Adam Yaratmak (tiyatro eseri), Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu, Türkiye'nin Manzarası... İnci Enginün'e göre N. Fazıl, Halk şiiri geleneğinden hareket etmiş, heceyi kullanmış, Batı şiiriyle kendi geleneğimizi birleştirmeye çalışmıştır. Mustarip, arayan, bekleyen ve hiç tatmin olmayan modern insanın huzursuzluğu onda görünür. Dine yöneldikten sonra başlangıçtaki bu trajik duyusu kaybolmuştur. Orhan Okay Kısakürek için, “Galiba o,*

edebiyatımızda, hatta belki dünya edebiyatında da kendi şiirlerini devamlı değişikliklerle her defasında başka estetik endişelerle ortaya koyan tek şairdir.” demiştir 26 Mayıs 1980’de Türk Edebiyatı Vakfı tarafından “Şairler Sultanı” ve 1982 yılında yayınlanan “Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu” isimli eseri münasebetiyle de “Yılın Fikir ve Sanat Adamı” seçildi. “(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 96).

- “Sevgide güneş gibi ol, dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol, hataları örtmede gece gibi ol, tevazuda toprak gibi ol, öfkede ölü gibi ol, her ne olursan ol ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol. Mevlana” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 100).
- “Celsus Kütüphanesi: İzmir, Selçuk’a bağlı Efes’te bulunan bir kütüphane kalıntısı. Roma döneminde 110-135 yılları arasında inşa edilen kütüphane iki katlıdır. Zamanında 14.000 kadar kitaba ev sahipliği yaptığı düşünülmektedir (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 107).
- Darulfünun, Osmanlı İmparatorluğu döneminde II. Abdülhamit tarafından kurulan üniversitedir. Hukuk, tıp, edebiyat, matematik, Türkçe, Arapça, Fransızca, İngilizce, Rusça gibi birçok alanda eğitim vermiştir. Üniversitede yerli ve yabancı birçok bilim adamı hocalık yapmıştır. Darulfünun, bugün İstanbul Üniversitesi adı altında eğitimlerine devam etmektedir (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 111).
- “Nizamiye Medreseleri Nizamiye Medreseleri, Büyük Selçuklu Devleti zamanında kurulan ve dönemin ünlü veziri Nizamülmülk’ün adıyla anılan medreselerdir. Bağdat, İsfahan, Nişabur, Belh, Herat, Basra, Musul ve Amul’da benzerleri vardı. Bağdat’taki medreselerin kurulmasında Alparslan ve Nizamülmülk’ün ilgi ve özel çabaları etkili olmuştur. Bağdat’taki Nizamiye medreseleri yükseköğretim kurumları idi. Öteki medreseler, müderrislerin düzeyine göre orta ya da yükseköğretim kurumu sayılmışlardır. Nizamiye medreselerinde esas olarak din, hukuk, dil öğretimi yapılmıştır” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 111) .

- “Cemil Meriç, XX. yüzyıl Türk düşüncesinin önde gelen birkaç entelektüelinden biridir. 1916’da Hatay’da doğdu. Ailesi Balkan Savaşı sırasında Yunanistan’dan göçmüştü. Fransız idaresindeki Hatay’da Fransız eğitim sistemi uygulayan Antakya Sultanisi’nde okudu. Tercüme bürosunda çalıştı, ilkokul öğretmenliği ve nahiye müdürlüğü yaptı. 1940’ta İstanbul Üniversitesine girip Fransız Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördü. Mükemmel düzeyde Fransızca okuyup yazan Meriç, İngilizceyi anlıyor, Arapçayı, kendi ifadesiyle, “söküyor”- du. Elazığ’da (1942-45) ve İstanbul’da (1952-54) Fransızca öğretmenliği yaptı. 1941’den başlayarak İnsan, Yücel, Gün, Ayın Bibliyografyası dergilerinde yazmaya başladı. İstanbul Üniversitesinde okutmanlık yaptı (1946-63), Sosyoloji Bölümü’nde ders verdi (1963-74). 1955’te, gözlerindeki miyopun artması sonucu görmez oldu, ama olağanüstü çalışma ve üretme temposu düşmedi. Çeşitli dergilerde yazıları yayımlandı. Hisar dergisinde “Fildişi Kuleden” başlığıyla sürekli denemeler yazdı. 1974’te emekli oldu ve yılların birikimini art arda kitaplaştırmaya girişti. 1984’te, önce beyin kanaması, ardından felç geçirdi, 13 Haziran 1987’de vefat etti. Belli başlı kitapları şunlardır: Bu Ülke (1974), Umrandan Uygarlığa (1974), Mağaradakiler (1978), Kırk Ambar (1980), Bir Facianın Hikâyesi (1981), Işık Doğudan Gelir (1984), Kültürden İrfana (1985).” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 112)
- “Ebru, kâğıt üzerine, özel yöntemlerle yapılan geleneksel bir süsleme sanatıdır. Ebru kelimesine köken olarak, bulut anlamına gelen Farsça “ebr” kelimesi gösterilmektedir. Bu kelimedenden türetilen ve “bulut gibi” ya da “bulutumsu” anlamına gelen “ebri” kelimesi Türkçe’de değişerek “ebru” biçimini almıştır. Gerçekten de ebru bulut izlenimi uyandıran bir görünümüdür. Ebru kelimesi bir başka görüşe göre “su yüzü” anlamına gelen Farsça “âb-rûy” tamlamasından gelmektedir. Tezhip eski bir süsleme sanatıdır. Kelime, Arapça’da “altınlama, yaldızlama” anlamına gelir. Ama tezhip yalnız altınla değil, boya ile de yapılır. Daha çok yazma kitapların sayfalarını, hat levhalarının kenarlarını süslemede kullanılmıştır. Tezhip, doğuda olduğu kadar batıda da uygulama alanı bulmuş bir sanattır. Özellikle Orta Çağ’da Hristiyanlık’ın kutsal metinlerini, dua kitaplarını süslemede yoğun biçimde kullanılmıştır. Zaman içinde kitaplarda da resim öne çıkmış, tezhip yalnızca başlıklardaki büyük harfleri süslemekle sınırlı kalmıştır. Türkler’de tezhibin geçmişi Uygurlar’a kadar uzanır. Mani dininin Uygurlar arasında yayıldığı 9. yüzyılda tezhip

sanatı da görülmeye başlamıştır. Bu dönemde İslam ülkelerinde de tezhip yaygın bir sanattı. Anadolu'ya Selçukluların getirdiği tezhip en gelişkin dönemini Osmanlılar zamanında yaşamıştır. Hat sanatı denince Arap harflerinin kullanılmasıyla oluşturulan “güzel yazı” sanatı akla gelir. Bu sanat, Arap harflerinin 6. - 10. yüzyıllar arasında geçirdiği uzunca bir gelişme döneminden sonra ortaya çıkmıştır. Türkler, Müslüman olduktan ve Arap alfabesini benimsedikten sonra uzun bir süre hat sanatına herhangi bir katkıda bulunmamışlardır. Türkler, hat sanatıyla Anadolu'ya geldikten sonra ilgilenmeye başladılar ve bu alanda en parlak dönemlerini de Osmanlılar zamanında yaşadılar. Türk hat sanatının kurucusu sayılan Şeyh Hamdullah'ın üslup ve anlayışı 17. yüzyıla kadar sürdü. Hafız Osman (1642–98) Arap yazısına estetik bakımdan en olgun biçimini kazandırdı. Bu tarihten sonra yetişen hattatların hepsi Hafız Osman'ı izlemişlerdir. Türkler altı tür yazı (aklâm-ı sitte) dışında, İranlıların bulduğu talik yazıda da yeni bir üslup yarattılar. Minyatür çok ince işlenmiş ve küçük boyutlu resimlere ve bu tür resim sanatına verilen addır. Orta Çağ'da Avrupa'da el yazması kitaplarda baş harfler kırmızı bir renkle boyanarak süslenirdi. Bu iş için, çok güzel kırmızı bir renk veren ve Latince adı “minium” olan kurşun oksit kullanılırdı. Minyatür kelimesi buradan türemiştir. Bizde ise eskiden resme “nakış” ya da “tasvir” denirdi. Minyatür için daha çok nakış kelimesi kullanılırdı. Minyatür sanatçısı için de “resim yapan, ressam” anlamına gelen “nakkaş” ya da “musavvir” denirdi. Minyatür daha çok kâğıt, fildişi ve benzeri maddeler üzerine yapılırdı. Minyatür, Doğu ve Batı dünyasında çok eskiden beri bilinen bir resim tarzıdır. Ama minyatürün bir Doğu sanatı olduğunu, Batı'ya Doğu'dan geldiğini ileri sürenler de vardır. Doğu ve Batı minyatürleri resim sanatı yönünden hemen hemen birbirinin aynısı olmakla birlikte renk ve biçimlerde, konularda ayrılıklar görülür. Minyatür, kitapları resimlemek amacıyla yapıldığından boyutları küçük tutulmuştur. Bu ortak bir özelliktir. Doğu ve Türk minyatürlerinin bazı başka özellikleri de vardır. Bu minyatürlerin çevresi çoğu kez “tezhip” denen bezemeye süslenirdi. Minyatürde suluboyaya benzer bir boya kullanılırdı. Bilinen en eski minyatürler Mısır'da rastlanan ve İÖ 2. yüzyılda papirüs üzerine yapılan minyatürlerdir. Daha sonraki dönemlerde Yunan, Roma, Bizans ve Süryani el yazmalarının da minyatürlerle süslendiği görülür. Hristiyanlık yayılınca minyatür özellikle el yazması İncil'leri süslemeye başladı. Avrupa'da minyatürün gelişmesi 8. yüzyılın sonlarına rastlar. 12. yüzyılda ise minyatürün, süslenecek metinle doğrudan

doğruya ilgili olması gözetilmeye ve yalnızca dinî konulu minyatürler değil din dışı minyatürler de yapılmaya başlandı” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 123).

- *“İstanbul Kültür Sanat Vakfı İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSV), kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olarak İstanbul’da uluslararası sanat festivalleri düzenlemek amacıyla 1973 yılında Dr. Nejat F. Eczacıbaşı önderliğindeki 17 işadami ve sanatsever tarafından kuruldu. Vakfın birincil hedefi kültür ve sanat çalışmalarının en seçkin örneklerini sunmak ve aynı zamanda sanat yoluyla uluslararası bir platform oluşturarak Türkiye’nin ulusal, kültürel ve sanatsal değerlerini tanıtmaktı. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 50. yıldönümü olan 1973 yılında ilk kez düzenlenen İstanbul Festivali, programında çoğunlukla klasik müziğe yer veriyordu. Bir süre sonra festival kapsamında diğer sanat dallarına da yer vermeye başlandı. Film gösterimleri, tiyatro, caz, bale performansları ve tarihi mekânlarda gerçekleştirilen sergiler de programda yer aldı. İzleyicilerin giderek artan ilgisi sonucu farklı sanat disiplinlerine ait etkinlikler, zaman içinde gelişerek ayrı festivaller olarak yapılandı. Vakıf, 2004 yılında etkinliklerinin menzilini artırarak, Doğu ile Batı arasındaki anlayış, diyalog ve etkileşim platformunun güçlenmesi adına yurt dışı projelerine başladı. Bu doğrultuda Avrupa’nın belli başlı kentlerinde festivaller düzenlendi. 2004 yılında “Şimdi Now” ile Berlin’de başlayan, 2005’te “Şimdi Stuttgart”la, 2007 ve 2008’de “Turkey Now” başlığı altında Amsterdam ve Rotterdam’da, 2008’de de Rusya’da devam eden yolculuğun 2009’daki durağı ise Viyana oldu. 1 Temmuz 2009’da başlayan ve 31 Mart 2010 tarihine kadar süren “Fransa’da Türkiye Mevsimi” çalışmaları da İKSV ve Culturesfrance ortaklığıyla yürütüldü. Vakıf, ayrıca 2007, 2009 ve 2011 yıllarında Venedik Bienali Türkiye Pavyonu’nun organizasyonunu üstlendi. 2012’de kuruluşunun 40. yıldönümünü kutlayan İKSV, İstanbul’u dünya kültür-sanat başkentleri arasında ön sıralara taşımak, kültür ve sanat yoluyla ulusal ve evrensel, geleneksel ve çağdaş değerler arasında sürekli ve kalıcı bir etkileşim sağlamak ve kültür politikalarının oluşturulmasında etkin rol oynamak amacıyla çalışmalarını sürdürüyor.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 126).*

- “*Cemal Süreya (Cemalettin Seber; 1931, Erzincan - 9 Ocak 1990, İstanbul) 1954’te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümünü bitirdi. Maliye Bakanlığında müfettiş yardımcılığı ve müfettişlik görevlerinde bulundu. Aralıklarla da olsa Papirüs dergisini çıkarttı. Öne çıkan kitapları: Üvercinka (1958; Yeditepe Şiir Armağanı), Göçebe (1965; 1966 TDK Şiir Ödülü), Beni Öp Sonra Doğur Beni (1973), Sevda Sözleri” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 126).*
- “*Sanatsız kalmış bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir. Mustafa Kemal Atatürk” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 127) “Mal cimride, silah korkaklarda, karar da zayıflarda olursa düzen bozuktur.” Hz.Ebubekir (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 139)*
- “*Hukuk ile medeniyet ve kültürleri arasında ahenk kuramayan cemiyetler bedbahttırlar.” Falih Rıfka Atay (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 139)*
- “*NAZİM HİKMET RAN- 15 Ocak 1902’de Selanik’te doğdu. 1921 başlarında Kurtuluş Savaşı’na katılmak için Anadolu’ya geçti, Bolu’da öğretmen olarak görevlendirildi. Daha sonra Batum üzerinden Moskova’ya giderek burada siyasal bilimler ve iktisat okudu. Ülkesine döndükten sonra gazetecilik yaptı, film stüdyolarında çalıştı. 3 Haziran 1963’te bir kalp krizi sonucu yaşama veda etti. Moskova’da Novodeviçye Mezarlığı’nda toprağa verildi. Öne çıkan eserleri şunlardır: 835 Satır, Benerci Kendini Niçin Öldürdü?, Kuvâyi Milliye, Yatar Bursa Kalesinde, Memleketimden İnsan Manzaraları...”(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 156)*
- “*AHMET HAMDİ TANPINAR 23 Haziran 1901’de İstanbul’da doğdu. 1923 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesini bitirdi. Liselerde ve yüksekokullarda çeşitli dersler okuttu. Geniş okuyucu kitlesi onu umumiyetle lise kitaplarına ve antolojilere giren “Bursa’da Zaman” şiiri ile tanır. Hayatı boyunca sağlığından şikâyetçi olan Ahmet Hamdi Tanpınar’ın cenazesi Rumeli Hisarı Kabristanı’nda, hocası ve dostu Yahya Kemal’in yanı başına defnedildi. Mezartaşı üzerinde çok bilinen “Ne İçindeyim Zamanın” şiirinin ilk iki mısrası yazılmıştır: “Ne içindeyim zamanın / Ne de büsbütün*

dışında”. Ahmet Hamdi Tanpınar, *Huzur* (S.179) (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 188)

- *Nurullah Ataç hep eleştirmen olarak düşünölmüştür. Oysa Ataç'ın asıl önemi eleştirmenliğinden değil, Türkçenin düzyazı dili olarak kurulması yolunda harcadığı çabadan gelir. O da farkındadır bunun: “Eleştirmen bir öldü mü bir daha kimse anmaz onu.” der. Ama öte yandan: “Bir şey kalmayacak mı benden?” sorusuna şu alçakgönüllü cevabı verirken gerçek öneminin nereden geldiğini de belirtir: “Bugün bu ülkede bir dil kuruluyor; o yapıda benim de bir taşım vardır. Ancak, görünmeyen, kimsenin gözüne çarpmayan, ta gerilerde bir taş.” (İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 206)*
- *“YUNUS EMRE Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı'nın ilk ve önemli temsilcilerinden olan Yunus Emre (1240-1320), tasavvufî ve insanî fikirleriyle evrensel bir şöhrete ulaşmıştır. Yunus Emre, sade fakat derin ifade gücüyle kaleme aldığı şiirlerinde, Türkçeyi edebileştirmiş, millî dil ve edebî formlarla kendine has bir varlık, bilgi, aşk ve ahlâk felsefesi ortaya koymuştur. Yunus Peygamber'in hikâyesini hepimiz biliriz. O, bir balığın karnında günlerce kalan ve orada pişmanlık yaşları döktükten sonra ışığa dönen insan... “(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe C1+ Ders Kitabı, 2017: 230)*

Ek- 9. İncelenen Ders Kitaplarında Yer Alan Türk Kültür Öğelerinden Örnek Görseller

5 ZAMIAN ZAMIAN

B. BAYRAMLAR

okuldan önce, dersten sonra,
gittikten sonra, gelmeden önce

-Arkadaşlarımla okuldan önce yemek yiyoruz.
-Dersten sonra ne yapıyorsun?
-Eve gittikten sonra ders çalışıyorum.
-Toplantıya gelmeden önce hazırlık yapıyorlar.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

* Dikdörtgen Biçimli Ekran Alırız

1 Yandaki kelimelerin anlamlarını sözlükten bulalım. Sorulara cevap verelim.

- Bugün hangi gün?
- Yarın hangi gün?
- Biz hangi aydayız?
- Hangi mevsimde aralık ocak şubat ayları var?
- Sonbaharda hangi aylar var?
- Hafta sonunda hangi günler var?

2 Sizin ülkenizde hangi günler tatil?

3 Türkiye’de hangi günler tatil biliyor musunuz?

4 Türkiye’deki tatil günlerini tarihlerle eşleştirelim.

1. 1 Mayıs	a. Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
2. 23 Nisan	b. Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı
3. 30 Ağustos	c. Yılbaşı
4. 19 Mayıs	ç. İşçi Bayramı
5. 1 Ocak	d. Zafer Bayramı

OKUMA

BAYRAMLAR

Türkiye’de iki dinî ve dört millî bayram vardır. Bu günler resmî tatildir. Bankalar, okullar gibi resmî kurumlar kapalıdır.

Dinî bayramlar Ramazan ve Kurban Bayramı’dır. Ramazan Bayramı üç gün, Kurban Bayramı dört gündür. Bayramdan önce bayram için insanlar alışveriş yapıyorlar, evlerini temizliyor ve bayrama hazırlanıyorlar. Bayram günü insanlar anneanne, babaanne ve dede gibi büyük akrabalarını ziyaret ediyorlar ve onların ellerini öpüyorlar. Küçük çocuklar büyüklerin ellerini öptükten sonra büyükler onlara hediyeler veriyor. Bayramda insanlar özel yemekler yapıyorlar ve o gün bütün aile beraber o yemekleri yiyor. Bu günlerde zengin insanlar fakirlere daha çok yardım ediyor. Herkes birbirinin bayramını kutluyor.

Türkiye’de millî bayramlar 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 19 Mayıs Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ve 30 Ağustos Zafer Bayramı’dır. Bu bayramlar başlamadan önce okullarda öğretmenler ve öğrenciler hazırlık yapıyorlar. Bu bayramları insanlar her şehirde büyük stadyumlarda kutluyor. Bu kutlamalara bütün halk katılıyor. Kutlamalarda öğrenciler şiirler okuyor, dans ve spor gösterisi yapıyor ve marşlar söylüyorlar.

Bu bayramları herkes büyük bir heyecan ve coşku ile kutluyor.

DİNLEME

İSTANBUL GEZİSİ

Olga bir senedir Türkiye’de yaşıyor. Olga’nın lisedeki arkadaşları yarın onu ziyarete geliyor. Olga onlar için bir plan yapıyor. Olga, lise arkadaşı Kseniya ile telefonda konuşuyor.

5 18 Metni dinleyelim. Aşağıdaki cümleler doğru ise “D” yanlış ise “Y” yazalım.

1. Olga, yarın lise arkadaşlarını havaalanından alıyor. ()
2. Olga, arkadaşları ile otelde kalıyor. ()
3. Onlar akşam dinleniyor. ()
4. Olga’nın arkadaşları bir hafta İstanbul’da kalıyor. ()
5. Onlar Taksim’deki bir kafeye gidiyor. ()

6 Olga ve arkadaşlarının gezi planını sıralayalım.

Kahvalt	()
Kız Kulesi	()
Ayasofya Camisi	()
Yerebatan Sarnıcı	()
Boğaz’da yemek	()
Sultanahmet Camisi	()
Taksim	()

YAZMA

7 Bir arkadaşınız Türkiye’yi gezmek için geliyor. O gelmeden bir gün önce onunla telefonda konuşuyorsunuz. Ona gezi planınız hakkında bilgi veriyorsunuz. Aşağıdaki noktalara değinelim. Arkadaşımızla bir diyalog yazalım.

- Kaç gün kalıyorsunuz?
- Nereleri geziyorsunuz?
- Neler yiyorsunuz / içiyorsunuz?
- Neler yapıyorsunuz?

KONUŞMA

8 Sınıfımızdan bir kişi veya eşya seçelim. Aşağıdaki kelimeleri kullanarak o eşya ya da kişinin yerini söyleyelim. O kişi ya da eşyayı tahmin edelim.

üst alt yukarı aşağı iç dış karşı ön arka

DİNLEME

8 Aşağıdaki şiiri dinleyelim ve şiirdeki duyguları anlatalım.

ANLATAMIYORUM

Ağlasam sesimi duyar mısınız,

Mısralarımda;

Dikdörtgen Biçimli Ekran Alıntısı

Dokunabilir misiniz,

Gözyaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,

Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu

Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;

Her şeyi söylemek mümkün;

Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;

Anlatamıyorum.

Orhan Veli KANIK

YAZMA

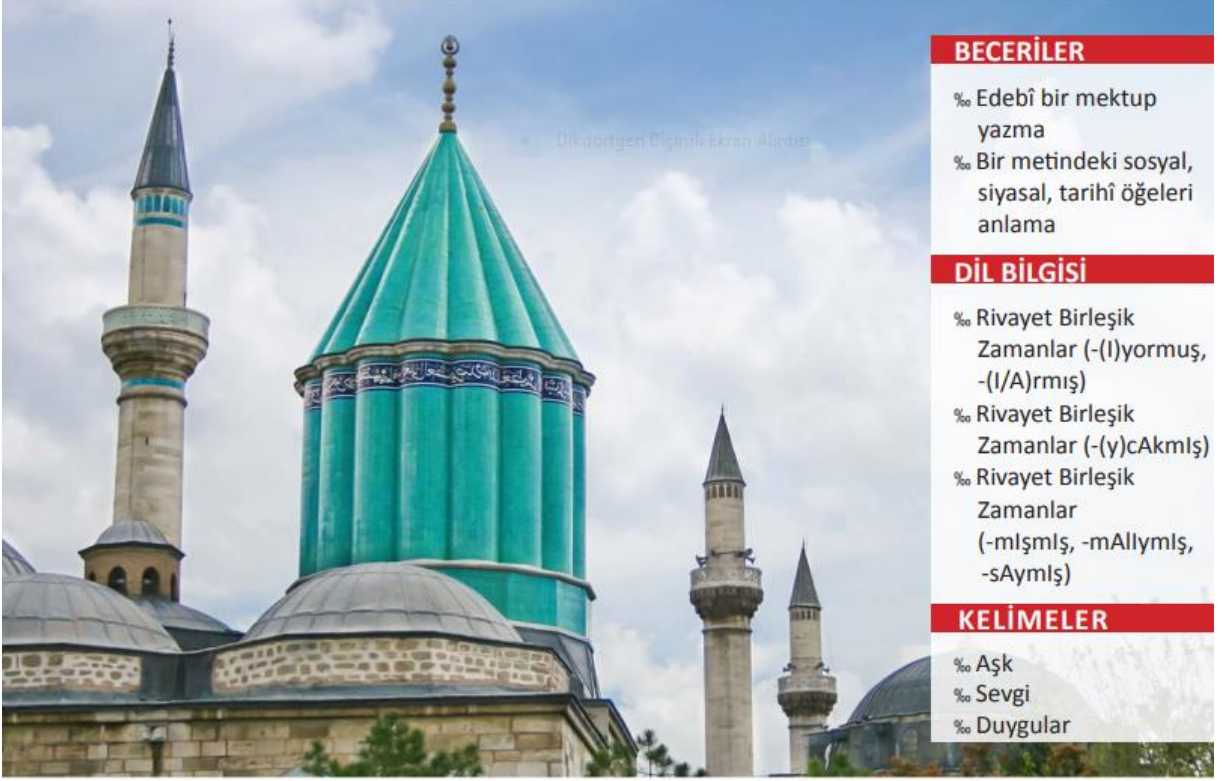
9 Burçlar hakkında aşağıdaki maddeleri kullanarak bir kompozisyon yazalım.

- Burcunuz nedir?
- Burçlarla ilgileniyor musunuz?
- Burcunuzun özelliklerini biliyor musunuz?
- Burcumuzun özellikleriyle kendi karakterimiz arasında bir ilişki var mı?

KONUŞMA

10 Vivaldi'nin "Dört Mevsim" adlı eseri size hangi duyguları hissettiriyor? Tartışalım.

* Dikdörtgen Eşitli Ekran Alınır

BECERİLER

- Edebi bir mektup yazma
- Bir metindeki sosyal, siyasal, tarihî öğeleri anlama

DİL BİLGİSİ

- Rivayet Birleşik Zamanlar (-(I)yormuş, -(I/A)rmış)
- Rivayet Birleşik Zamanlar (-(y)cAkmış)
- Rivayet Birleşik Zamanlar (-mİşmiş, -mAllymış, -sAyılmış)

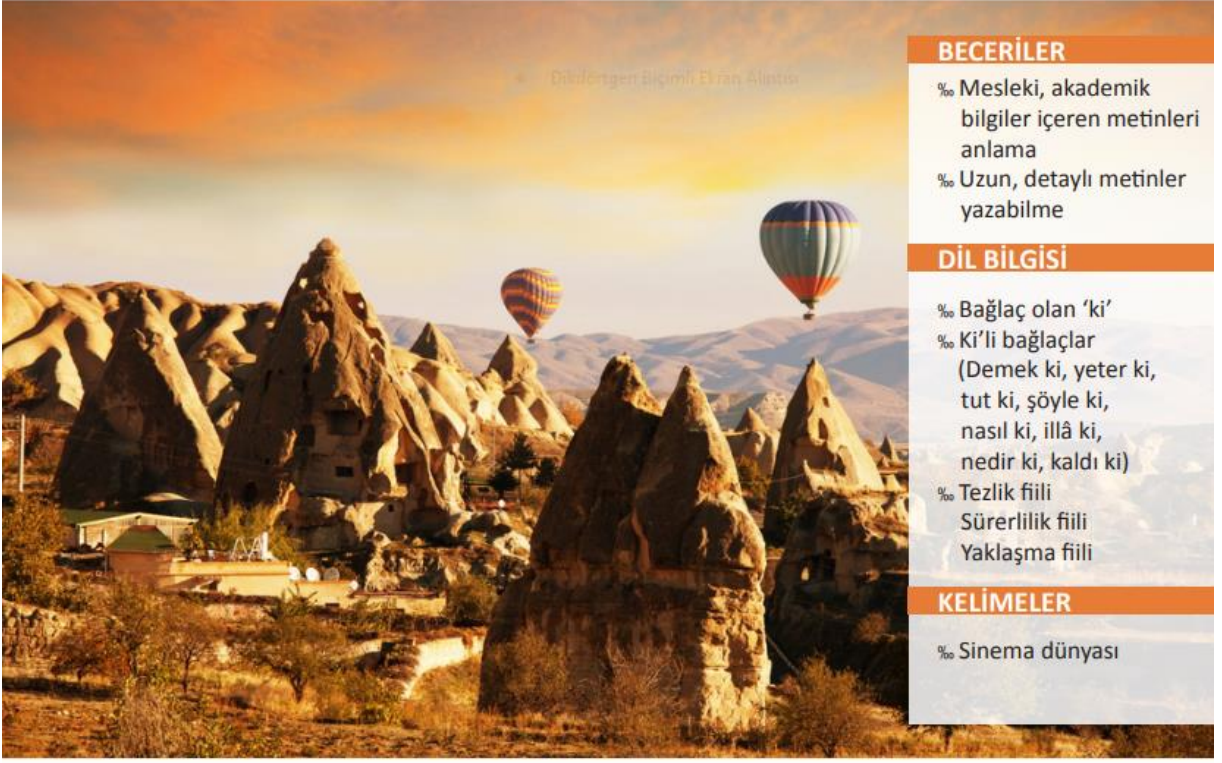
KELİMELER

- Aşk
- Sevgi
- Duygular

AŞK OLSUN

ÜNİTE 5

BECERİLER

- Mesleki, akademik bilgiler içeren metinleri anlama
- Uzun, detaylı metinler yazabilme

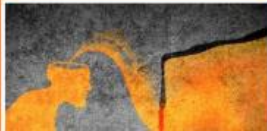
DİL BİLGİSİ

- Bağlaç olan 'ki'
- Ki'li bağlaçlar (Demek ki, yeter ki, tut ki, şöyle ki, nasıl ki, illâ ki, nedir ki, kaldı ki)
- Tezlik fiili
- Sürerlilik fiili
- Yaklaşma fiili

KELİMELER

- Sinema dünyası

FİLM ŞERİDİ GİBİ

MEDENİYETİMİZE YÖN VERENLER

Sezai Karakoç

Çocukluğu Ergani, Maden ve Dicle ilçelerinde geçen Sezai Karakoç, ilkokulu 1944'te Ergani'de bitirdi. Gaziantep Lisesinden 1950'de mezun oldu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesini kazanarak başladığı yükseköğrenimini 1955'te fakültenin maliye bölümünü bitirdi. Daha sonra 11 Ocak 1956'da müfettiş yardımcılığı görevine başladı. Görevi icabı Anadolu'yu çok gezdi ve birçok ili, ilçeyi inceleme, tanıma fırsatı buldu. 1965'ten 1973'e kadar birçok kez istifa etti. 1973'ten bu yana da hiçbir resmi görev almadı. İstanbul'da Diriliş Yayınları ve Diriliş Dergisi'ni kurdu. 1990 yılında "güller açan gül ağacı" amblemiyle Diriliş Partisi'ni kurdu. Halen partinin genel başkanlık görevini yürütmektedir. Karakoç, Türkiye'nin en önemli fikir, sanat ve kültür adamlarından biridir. Önemli eserleri şunlardır: Gün Doğmadan (şiiirleri), Ruhun Dirilişi, Yitik Cennet, İslam'ın Dirilişi (düşünce), Armağan (piyes)

MONA ROSA

Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.
Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak.
Kanadı kırık kuş merhamet ister.
Ah senin yüzünden kana batacak.
Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.

Ulur aya karşı kirli çakallar,
Ürkek ürkek bakar tavşanlar dağa.
Mona Rosa bugün bende bir hal var.
Yağmur iri iri düşer toprağa,
Ulur aya karşı kirli çakallar.

Açma pencereni perdeleri çek,
Mona Rosa seni görmemeliyim.
Bir bakışın ölmem için yetecek.
Anla Mona Rosa ben bir deliyim.
Açma pencereni perdeleri çek.

Zeytin ağaçları, söğüt gölgesi,
Bende çıkar güneş aydınlığına.
Bir nişan yüzüğü bir kapı sesi.
Seni hatırlatır her zaman bana.
Zeytin ağaçları, söğüt gölgesi.

Zambaklar en ıssız yerlerde açar
Ve vardır her vahşi çiçekte gurur.
Bir mumun ardında bekleyen rüzgar,
Işıksız ruhumu sallar da durur.

Ellerin, ellerin ve parmakların
Bir nar çiçeğini eziyor gibi.
Ellerinden belli olur bir kadın,
Denizin dibinde geziyor gibi.
Ellerin, ellerin ve parmakların.

Zaman ne de çabuk geçiyor Mona.
Saat onikidir söndü lambalar
Uyu da turnalar girsin rüyana,
Bakma tuhaf tuhaf göğe bu kadar.
Zaman ne de çabuk geçiyor Mona.

Akşamları gelir incir kuşları,
Konarlar bahçemin incirlerine.
Kiminin rengi ak kiminin sarı.
Ah beni vursalar bir kuş yerine.
Akşamları gelir incir kuşları.

Ki ben Mona Rosa bulurum seni
İncir kuşlarının bakışlarında.
Hayatla doldurur bu boş yelkeni.
O masum bakışların su kenarında.
Ki ben Mona Rosa bulurum seni.

Kırgın kırgın bakma yüzüme Rosa.
Henüz dinlemedin benden türküler.
Benim aşkım uymaz öyle her saza.
En güzel şarkıyı bir kurşun söyler.

Artık inan bana muhacir kızı,
Dinle ve kabul et itirafımı.
Bir soğuk, bir mavi, bir garip sızı
Alev alev sardı her tarafımı.
Artık inan bana muhacir kızı.

Yağmurdan sonra büyümüş başak,
Meyvalar sabırla olgunlaşmış.
Bir gün gözlerimin ta içine bak
Anlarsın ölümler niçin yaşarmış.
Yağmurdan sonra büyümüş başak.

Altın bilezikler o kokulu ten
Cevap versin bu kuş tüyüne.
Bir tüy ki can verir gülümseyen,
Bir tüy ki kapalı geceye güne.
Altın bilezikler o kokulu ten.

Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.
Geyve'nin gülleri ve beyaz yatak.
Kanadı kırık kuş merhamet ister,
Ah senin yüzünden kana batacak.
Mona Rosa. Siyah güller, ak güller.

Sezai KARAKOÇ

CENGİZ DAĞCI

9 Mart 1919 tarihinde Kırım'ın Yalta şehrinin Gurzuf köyünde doğar. Çocukluğu kıtlık, yoksulluk ve büyük baskılar altında geçer. İlkokulu köyünde, ortaokulu Akmescit'te bitirir. Kırım Pedagoji Enstitüsü ikinci sınıfında iken İkinci Dünya Savaşı çıkar. 1941'de Ukrayna cephesinde Almanlara esir düşer. Almanların yenilmesi üzerine esir kampından kurtularak müttefik devletler safına sığınır. 1946'da Londra'ya yerleşir. İngiltere'deki hayatı da hiç kolay olmaz; bir taraftan yazarken bir taraftan da en vasıfsız ve ağır işlerde çalışmak zorunda kalır. Cengiz Dağcı, 22 Eylül 2011 tarihinde Londra'da vefat etmiştir.

Dağcı, Türk edebiyatının büyük yazarları arasındadır. Romanlarında, Kırım Türklerinin yaşadığı acıları hüznü ama berrak bir üslupla aksettirir. "Türkçe bana anamın konuştuğu dil" diyerek yazı dili olarak Türkçeyi kabul eden yazarın kitaplarından bazıları şunlardır: Yurdunu Kaybeden Adam, Onlar da İnsandı, Ölüm ve Korku Günleri, O Topraklar Bizimdi, Dönüş.

Dağcı, Yoldaşlar adlı eserinin sonuna şu satırları eklemiştir: "Teğmenin tutuklanmasıyla öykü burada sona erecekti; fakat teğmenin yaşam öyküsü burada bitmedi. Uzun yıllar sürecekti onun yaşamı. Sürdü de. (...)Yetmiş sekiz yaşını doldurmuş olan teğmen T., bugünlerde Taşkent'in Gülistan semtinde tek göz odalı küçük bir apartmanda yaşamaktadır. İhtiyarlık maaşı az da olsa yetiyor kendisine. Hayattan çok bir şey istemiyor teğmen; yalnızca Kırım'ı özlüyor her gün. Her gün ve her gece... Günün ve gecenin her saatinde Akmescit'in Kantar sokağını, Subhi'nin yukarılarındaki çardaklı evleri, sarkık saçak evleri, Safiyeleri, Nigârları, Saniyeleri özlüyor. Ama onları bir daha ömründe görebileceğine ihtimal vermiyor teğmen. Gün geçtikçe zayıflıyor. Bir yıl öncesi bir kalp krizi geçirdi. Öleceğini sanıyordu hastanede. Ama ölmedi. Sol kolu felç oldu. Güçlülük konuşuyor. Görme yeteneği de zayıf bugünlerde. Güçlülük okuyor Lenin Bayrağı gazetesini. Gene de büyültücü camla, okuyabiliyor gazeteyi teğmen. Kırmılıların Kırım'a dönme eylemlerini merak ediyor. Yıllardır kendi akrabalarını aradı sürgünde. Hiç kimseyi bulamadı. Oysa amcasının çocukları vardı. Onların da çocukları doğmuştur belki. Ah birisini bulabilse! Kırım'a dönen gençler gibi onun da bir akrabası Kırım'a dönse... Ama yoktu. Kimsesi yoktu teğmenin. Annesi ve babası Kırım'dan toplu sürgün sırasında ölmüşlerdi açlıktan, susuzluktan. Yalnızdı teğmen. Ama yaşıyordu teğmen."

"İnsanın umutlu olması ne güzel!.. Türkçe isimlerini bilmediğim iki çiçek ektim üç yıl öncesi karşığı çitin dibine. Çiçekçinin verdiği malûmata göre Türk çiçekleriymiş; Türkiye'den getiriliyormuş. Yerden yarım metre kadar yüksek, eğreltileri hatırlatan koyu yeşil yaprakları arasındaki dalların ucunda zurna biçiminde çiçekleri pembemsi kızıl. Bahçemin en güzel bir yerine ektim. Geçen yılın yazı ilk kez çiçeklendiler. Çiçeğin ismini öğrenirim diye tanıdıklara sordum soruşturdum; bilen bir kimse çıkmadı. Nihayet kütüphanede çiçek kitapları arasında Latince ismini buldum: "incarvillea delavayi" burada "Gloxinia" denen çiçeğin benzeri. Ama ismi önemsiz. Çiçekler Türk çiçeği; bu yetiyor bana. Yaz boyu her akşam suladım, üzerlerine eğilerek okşadım; okşarken, akrabamız, kardeşiz diye fısıldadım bile çiçeklere."

Yansılar I

KÜLTÜRDEN KÜLTÜRE

HAMAM MERAKI

İstanbul ilginç bir konferansa ev sahipliği yaptı: "Uluslararası Fürdo, Hamam, Sauna Konferansı". Konferansta Türk hamamı, Macar fürdosu ve Fin saunası enine boyuna masaya yatırıldı, benzerlik ve farkları ortaya çıkarıldı. Konferansın belki de en renkli ismi Koç Üniversitesi Sanat Tarihi ve Arkeoloji bölümünün Avusturyalı öğretim görevlisi Yrd. Doç. Dr. Nina Ergin'di. Altı yıl önce 427 yıllık Çemberlitaş Hamamı'yla ilgili tezi için İstanbul'a gelmiş ve kendisi gibi öğretim üyesi bir Türkle evlenip bir daha da ülkesine dönmemiş. Nina Ergin ile Tarihî Mihrimah Sultan

Hamamı'nda görüştük ve Türk, Macar, Fin hamamlarını bir kez daha masaya yatırdık.

Hamamlar, dönemlerinin güzellik salonları. Osmanlı'da hamamlar, kadınlar için çok önemliymiş çünkü hamama gitmek, Osmanlı'nın kapalı toplumunda dışarı çıkmak için bir bahaneymiş. Kadınlar hamama grup hâlinde gidip genellikle tüm gün hamamda kalırlarmış. Eski Türk filmlerinde izlediğimiz gibi oradayken bazen dedikodu yapar, bazen de oğulları için gelin ararlarmış. Hamamlar, aynı zamanda o dönemlerin güzellik salonlarıymış. Nina Ergin, hamama gelirken, kadınların büyük bohçalar içinde peştamallar, sürme, sabun, tarak, nalınlar getirdiklerini anlatıyor.

Macarlarda kaplıca geleneği var. Macaristan'da Osmanlı'dan kalmış bir hamam kültürü bulunuyor. Osmanlılar orada uzun süre kalmış. Ama aynı zamanda daha eski bir banyo kültürü de var. Macarlar termal kaplıca, ılıca geleneğine sahip. Buna Macar kültüründe "fürdo" adı veriliyor ve bir sanat hâline getirilmiş. Ancak kaplıca ve hamam ayrı şeyler. Mesela hamamın dinî bir yanı da var, kaplıcanın ise öyle dinî bir tarafı yok.

Finliler ise saunaya ailece gider. Fin hamamında yıkanılmıyor, sadece terlemek için giriliyor. Terledikten sonra ise genelde dışarıya çıkılıp kar ile yıkanılıyor. Fin saunasında erkek ve kadın bölümü ayrı değil. Çocuklar ve anne-babaları, kadın-erkek hep birlikte gidebiliyor. Saunadan çıktıktan sonra, küçük ağaç parçalarına vücudunuzu vuruyorsunuz. Amaç, kan dolaşımını hızlandırmak. Fin saunası, çok basit ahşaptan yapılmış bir kulübe veya bina içinde bir oda, hatta küçük bir çukur içinde kurulan, keçe veya deriden yapılmış bir çadır da olabiliyor. Sauna içinde küçük bir soba var, odun orada yakılıyor. İlk saunalar şömine özelliğindedi. Zamanla gelişerek saunalarda, bacalı tahta sobalar kullanılmaya başlandı. Şimdiki saunalar ise elektrikle ısıtılarak çalıştırılıyor.

Aşağıdaki cümleler metne göre doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazalım.

1. Nina Ergin Çemberlitaş Hamamı hakkında bir tez yazdı. ()
2. N. E. bir Türk akademisyenle evlendikten sonra İstanbul'a yerleşti. ()
3. İstanbul'daki konferans Koç Üniversitesinde yapıldı. ()
4. Osmanlı'da hamamlara sadece kadınlar gidiyordu. ()
5. Osmanlı'da hamamlar, yıkanmanın yanında sosyalleşme yeriydi. ()
6. Macarlarda tek banyo geleneği hamam değildi. ()

EĞLENELİM ÖĞRENELİM

Bir öğrenci: Bir gemi yolculuğuna çıktı. Ucsuz bucaksız okyanusun ortasında bir kaza oldu ve geminiz batıyor. Sadece

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Betül KOPARAN

Doğum Yeri ve Tarihi: Antalya/ 13.01.1994

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği.

Yüksek Lisans Öğrenimi: Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Programı.

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce.

Bilimsel Faaliyetleri:

Direkci, B., Şimşek, B., Kayasandık, E. ve Koparan, B. (2018). *İbradı Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar*, III. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi, Kiev, Ukrayna, 5-6 Ekim 2018, 390-399.

Direkci B., Şimşek B. ve Koparan, B. (2017, Ekim). *Türkçenin Reklamlarda Kullanılan Söz Varlığı*, II. International Academic Research Congress, Antalya, Türkiye, 406-406.

Direkci, B., Şimşek, B. ve Koparan, B. (2017, Nisan). *Medya Dilinde Türkçenin Söz Varlığı*, ISLET-2017 3. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu, Roma, İtalya, 130-130.

İş Deneyimi

Stajlar:

Projeler:

- 1- Antalya İli İbradı İlçesi Ağızlarının Dokümantasyonu, BAP Arastırma Projesi, SBA-2017-2520, Araştırmacı, 2018.
- 2- UPPScience Project project is under the Erasmus+ funding programme, AB Destekli Diğer Projeler, 2016-1-N001-KA202-022060, Araştırmacı, Devam Ediyor.
- 3- Antalya İli Akseki İlçesi Ağızlarının Dokümantasyonu, BAP Arastırma Projesi, SBA-2019-4521, Araştırmacı, Devam Ediyor.

Çalıştığı Kurumlar: Arş.Gör., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 2018 - Devam Ediyor.

İletişim

E-Posta Adresi: betulkoparan@akdeniz.edu.tr

betulkoparan15@gmail.com

Tarih: 19.07.2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TÜRK KÜLTÜR
ÖGELERİNİN AKTARIMINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETİM ELEMANI
GÖRÜŞLERİ İLE DERS KİTAPLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Betül KOPARAN

Danışman
Prof. Dr. Mehmet CANBULAT

Antalya, 2019

g. a. u. u. s.

Eşleşmelere Genel Bakış

%13

Şu anda standart kaynaklar görüntüleniyor

İngilizce Kaynakları Görüntüle (Beta)

Eşleşmeler

1	www.evreux-basket.com İnternet Kaynağı	%1	>
2	library.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	%1	>
3	YILDIRIM, Erdal and KÖ... Yayın	%1	>
4	www.turkishstudies.net İnternet Kaynağı	%1	>
5	www.turkcede.org İnternet Kaynağı	%<1	>
6	www.openaccess.hace... İnternet Kaynağı	%<1	>
7	www.jasstudies.com İnternet Kaynağı	%<1	>
8	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	%<1	>
9	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	%<1	>
10	pt.scribd.com İnternet Kaynağı	%<1	>
11	www.egitim.sakarya.ed... İnternet Kaynağı	%<1	>